

**VALSTYBINĖS MAISTO IR VETERINARIJOS TARNYBOS
VEIKLA**

2002 metais

***Vilnius
2003***

T U R I N Y S

Svarbiausių 2002 m. įvykių apžvalga.....	3
2002 metais Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos priimti teisės aktai.....	5
Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos struktūra, valdymas, personalas.....	10
Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos finansavimas.....	13
Darbuotojų kvalifikacijos kėlimas ir mokymai.....	15
Sutrumpinta Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos veiklos ataskaita pagal programų, numatytų VMVT 2002 metų strateginiame veiklos plane, vykdymą.....	18
Tarptautiniai santykiai ir integracija į ES.....	28
Gyvūnų ligos ir apsauga nuo jų	31
Gyvūninių atliekų perdirbimas	41
Gyvūnų gerovė.....	42
Gyvulių registravimas ir identifikavimas.....	44
Negyvūninių maisto produktų ir vandens kontrolė.....	45
Gyvūninių maisto produktų kontrolė	49
Vartotojų skundų analizė	52
Laboratoriniai tyrimai.....	53
Veterinarinė farmacija ir pašarų kontrolė	79
Pasienio veterinarinė kontrolė	102
Informacinė plėtra ir veiklos viešumas.....	117
Maisto ir veterinarijos auditas.....	118

SVARBIAUSIŲ 2002 METŲ ĮVYKIŲ APŽVALGA

Sausis

— Taline vyko Lietuvos, Latvijos ir Estijos respublikų vyriausiųjų valstybinių veterinarijos inspektorių susitikimas;

— Valstybinėje maisto ir veterinarijos tarnyboje (toliau - VMVT) lankėsi ES Komisijos veterinarijos ekspertai, kurie vertino, kaip Lietuvoje vykdoma GSE (gyvulių spongiforminės ecefelopatijos) prevencija ir kontrolė.

Vasaris

— Lietuvoje lankėsi ES Komisijos Sveikatos ir vartotojų apsaugos generalinio direktorato Maisto ir veterinarijos biuro ekspertų grupė, kuri vertino bendrąją maisto saugos kontrolę Lietuvoje;

— pieno perdirbimo įmonei „Pieno žvaigždės“ („Kauno pienas“) įteiktas ES veterinarinio patvirtinimo numeris, suteikiantis gaminamos produkcijos eksporto į ES teisę;

— VMVT ir Pasienio ir transporto valstybinėje veterinarijos tarnyboje (toliau - PTVVT) ES Komisijos ekspertai įvertino, kaip Lietuvoje vykdoma importo kontrolė bei organizuotas pasienio veterinarijos darbas.

Kovas

— Briuselyje vyko Žemės ūkio derybinio skyriaus techninės konsultacijos Veterinarijos srityje, kuriose dalyvavo VMVT darbuotojų delegacija; konsultacijų metu buvo iškelti svarbiausi klausimai: Lietuvos teisės aktų derinimas su ES teisės aktais, gyvūninių atliekų utilizavimo problemos, Pasienio veterinarijos postų rekonstravimas pagal ES reikalavimus bei įmonių, prašančių pereinamojo laikotarpio, veiksmų planai;

— vyko tarptautinis Jungtinių Tautų Maisto ir žemės ūkio organizacijos seminaras „Trichineliozės problema pasaulyje“.

Balandis

— vyko VMVT organizuojamas Pasaulio Gyvūnų Sveikatos Organizacijos Europos regioninės komisijos, Nepriklausomų Valstybių Sandraugos ir Baltijos šalių veterinarijos tarnybų vadovų konferencija „Epizootinė situacija Europoje“.

- pasirašyta dvišalio bendradarbiavimo sutartis tarp VMVT ir Suomijos žemės ūkio ir miškininkystės ministerijos Maisto ir veterinarijos departamento;

— VMVT ir Nacionalinėje veterinarijos laboratorijoje lankėsi Baltijos Asamblėjos, Šiaurės Tarybos ir Beneliukso Tarparlamentinės konsultacinės tarybos konferencijos „Žemės ūkio politika, maito sauga ir aplinkos problemos“ dalyviai.

Gegužė

— vyko Tarptautinio Epizootijų Biuro (TEB) – Pasaulio gyvūnų sveikatos organizacijos – 70-oji generalinė sesija;

— Pradėtas Lietuvos ir Olandijos dvišalis projektas „Institucinis nacionalinių veterinarijos diagnostinių tarnybų stiprinimas“.

Birželis

— lankėsi ES ekspertų komisija, kuri tikrino, kaip Lietuva įgyvendina ES teisės aktus dėl genetiškai modifikuotų organizmų ir naujų maisto produktų;

— lankėsi ES ekspertų komisija, kuri vertino, kaip Lietuva yra pasiruošusi diegti ES greitojo reagavimo sistemą RASFF;

— lankėsi ES ekspertai, kurie įvertino Lietuvos mėsos, pieno ir žuvų perdirbimo įmones, kurios deklaravo, jog atitiks ES reikalavimus iki 2004 m.;

— Lankėsi ES Komisijos Sveikatos ir vartotojų apsaugos generalinio direktorato Maisto ir veterinarijos biuro ekspertai, kurie tikrino mėsos, pieno ir žuvų perdirbimo įmonių atitikimą ES reikalavimus bei vertino gyvulių identifikavimo sistemos funkcionavimą ir kontrolę;

- užbaigtos derybos dėl narystės ES veterinarijos srityje.

Liepa

— ES Komisijos plėtros direktoratas kartu su VMVT organizavo maisto saugos savaitę.

Rugpjūtis

— VMVT įdiegta nemokama vartotojų skundų dėl maisto produktų telefono linija (8~800) 404 03;

— UAB „Biovela“ ir R.Irtmono firmai „Rovisa“ patvirtintos gyvulių skerdenų išpjauštos mėsos bei mėsos produktų eksportui į ES.

Rugsėjis

— Kuusamo (Suomija) vyko 20-oji Tarptautinio Epizootijų Biuro Europos regioninės komisijos konferencija;

— Panevėžio apskrityje vyko snukio ir nagų ligos imituotos epizootijos likvidavimo pratybos, kurios organizuotos kartu su ES Komisijos ekspertais.

Spalis

— paminėta Šv. Pranciškaus Asyžiečio ir pasaulinė gyvūnijos diena;

— lankėsi Europos Komisijos Sveikatos ir vartotojų apsaugos generalinio direktorato direktoriaus p. Alejandro Checchi Lang vadovaujama ES Komisijos pareigūnų delegacija;

— žvėrienos perdirbimo įmonei „Viltlit“ atstatytas ES veterinarinio patvirtinimo numeris eksportuoti šaldytą žvėrieną bei žvėrienos produktus į ES šalis;

— minėta pasaulinė maisto diena. Tarptautinė maisto ir žemės ūkio organizacija (FAO) šiemet šiai dienai minėti pasirinko temą „Vanduo – maisto aprūpinimo pagrindas“. Vyko diskusija tema „Kokybiškas vanduo – prabanga ar kasdienybė?“ .

Lapkritis

— pasienyje su Baltarusijos Respublika atidarytas Šalčininkų pasienio veterinarijos postas;

— lankėsi Europos Sąjungos Vartotojų ir sveikatos apsaugos generalinio direktorato maisto saugos kontrolės ekspertų grupė, vertinusi maisto higienos, maisto produktų, teršalų ir pesticidų likučių stebėseną;

— vyko Europos Sąjungos Snukio ir nagų ligos (SNL) vykdomojo komiteto 68 posėdis;

— pasienyje su Baltarusija atidarytas Lavoriškių pasienio veterinarijos postas;

— VMVT lankėsi LR Seimo pirmininkas Artūras Paulauskas;

— G.Kanaševičiaus žuvų perdirbimo IĮ „Desė“ ir UAB „Paulius & Associates“ šaldymo sandeliams suteikti ES veterinarinio patvirtinimo numeriai;

— lankėsi Prancūzijos geriamojo vandens konsultantai mokytį ir konsultuoti VMVT inspektorius dėl geriamojo vandens kokybės kontrolės.

Gruodis

— Lietuvos ir Latvijos veterinarijos tarnybų vadovai pasirašė bendradarbiavimo ir operatyvios informacijos keitimosi tarp abiejų šalių pareiškimą, kuriuo siekiama užtikrinti vartotojams tiekiamo maisto saugą bei stiprinti abiejų šalių vartotojų pasitikėjimą kontrolės sistemomis;

— pieno perdirbimo įmonei UAB „Lavisos Argrogrupė“ suteiktas ES veterinarinio patvirtinimo numeris;

— atidaryti Klaipėdos „Vitės“ ir „Smeltės“ pasienio veterinarijos postai;

— VMVT lankėsi Lietuvos Respublikos Prezidentas Valdas Adamkus;

— atidaryti Kybartų geležinkelio ir kelio pasienio veterinarijos postai;

— Lietuvoje lankėsi Tarptautinio Epizootijų Biuro prezidentas Bernard Vallat, generalinis direktorius Romano Marabelli, Tarptautinio Epizootijų Biuro Europos regioninės komisijos generalinis direktorius Nicola T. Belev.

2002 METAIS VALSTYBINĖS MAISTO IR VETERINARIJOS TARNYBOS PRIIMTI TEISĖS AKTAI

Bendri

2002 m. balandžio 22 d. įsakymas Nr. 179 „Dėl Prekybos tam tikrais gyvūnais ir gyvūniniais produktais, skirtais eksportuoti į trečiąsias šalis, taisyklių patvirtinimo“.

2002 m. balandžio 25 d. įsakymas Nr. 193 „Dėl Kompiuterinio tinklo, jungiančio ES valstybines veterinarijos įstaigas (Animo), įdiegimo Lietuvos Respublikoje tvarkos patvirtinimo“.

2002 m. rugpjūčio 1 d. įsakymas Nr. 354 „Dėl priverstinio gyvūnų skerdimo“

2002 m. rugsėjo 13 d. įsakymas Nr. 413 „Dėl Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2001 m. balandžio 30 d. įsakymo Nr. 193 „Dėl veterinarijos dokumentų išdavimo tvarkos“ pakeitimo“.

2002 m. lapkričio 13 d. įsakymas Nr. 510 „Dėl Kenksmingų medžiagų ir jų likučių stebėsenos gyvūnuose ir gyvūniniuose produktuose nurodymų patvirtinimo“.

2002 m. gruodžio 18 d. įsakymas Nr. 726 „Dėl Galvijų, avių, ožkų ir kiaulių, šviežios mėsos bei mėsos produktų importo veterinarijos reikalavimų patvirtinimo“

Gyvūnų ligų kontrolė

2002 m. sausio 10 d. įsakymas Nr. 16 „Dėl Gyvūnų kai kurių užkrečiamųjų ligų likvidavimo ir stebėsenos programų ruošimo taisyklių patvirtinimo“.

2002 m. sausio 28 d. įsakymas Nr. 55 (su pakeitimais ir papildymais) „Dėl Gyvūnų lavonų skrodimo ir dokumentų įforminimo tvarkos patvirtinimo“.

2002 m. vasario 12 d. Nr. 89 „Dėl Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2001 m. rugsėjo 25 d. įsakymu Nr. 404 išdėstytos nauja redakcija Gyvulių supirkimo skersti tvarkos dalinio pakeitimo“.

2002 m. kovo 15 d. Nr. 124 „Dėl Gyvūnų lavonų skrodimo ir dokumentų įforminimo tvarkos dalinio pakeitimo“.

2002 m. balandžio 3 d. Nr. 152 „Dėl Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos užkrečiamųjų ligų kontrolės centro nuostatų patvirtinimo“.

2002 m. balandžio 16 d. Nr. 176 „Dėl Veterinariniam patikrinimui skirtų mėginių paėmimo gyvūnų paskirties vietoje taisyklių patvirtinimo“.

2002 m. balandžio 23 d. Nr. 181 „Dėl Pranešimo apie gyvūnų, kuriais prekiaujama su Europos Sąjungos šalimis, veterinarinį ir zootechninį patikrinimus teikimo tvarkos patvirtinimo“.

2002 m. balandžio 25 d. Nr. 192 „Dėl Veterinarijos reikalavimų į Lietuvos Respubliką importuojamiems paukščiams, išskyrus naminius paukščius, ir jų karantinavimui patvirtinimo“.

2002 m. gegužės 13 d. Nr. 220 „Dėl Paukščių ir perinti skirtų kiaušinių prekybos su Europos Sąjungos šalimis ir importo iš trečiųjų šalių veterinarijos reikalavimų patvirtinimo“.

2002 m. gegužės 17 d. Nr. 226 „Dėl Gyvūnų karantinavimo taisyklių patvirtinimo“.

2002 m. gegužės 20 d. Nr. 230 „Dėl Prekybos avimis ir ožkomis veterinarijos reikalavimų patvirtinimo“.

2002 m. gegužės 20 d. Nr. 234 „Dėl Veterinarijos sertifikato bičių šeimoms ir bičių motinėlėms, importuojamoms į Lietuvos Respubliką, patvirtinimo“.

2002 m. gegužės 23 d. Nr. 240 „Dėl Metinės ataskaitos apie ūkinės paskirties gyvūnų laikymo vietų patikrinimus“.

2002 m. birželio 14 d. Nr. 276 „Dėl Mėlynojo liežuvio ligos kontrolės ir likvidavimo veterinarijos reikalavimų patvirtinimo“.

2002 m. birželio 14 d. Nr. 277 „Dėl į Lietuvos Respubliką importuojamų galvijų ir kiaulių veterinarijos reikalavimų patvirtinimo“.

2002 m. birželio 14 d. Nr. 278 „Dėl Žuvų virusinės hemoraginės septicemijos ir infekcinės hematopoezinės nekrozės kontrolės reikalavimų patvirtinimo“.

2002 m. birželio 21 d. Nr. 283 „Dėl Klasikinio kiaulių maro kontrolės reikalavimų patvirtinimo“

2002 m. birželio 24 d. Nr. 284 „Dėl Bendrųjų gyvūnų tam tikrų ligų ir specifinių kiaulių vezikulinės ligos kontrolės reikalavimų patvirtinimo“.

2002 m. liepos 2 d. Nr. 293 „Dėl Klasikinio kiaulių maro neapimtos šalies ir teritorijos statuso suteikimo reikalavimų patvirtinimo“.

2002 m. rugsėjo 19, Nr. 420 „Dėl Apribojimų, paskelbtų snukio ir nagų ligos apsaugos ir priežiūros zonose, atšaukimo reikalavimų patvirtinimo“.

2002 m. spalio 9 d. Nr. 464 „Dėl Arklių prekybos su ES šalimis ir importo iš trečiųjų šalių veterinarijos reikalavimų patvirtinimo“.

2002 m. spalio 10 d. Nr. 468 „Dėl Užkrečiamųjų spongiforminių encefalopatijų prevencijos, kontrolės ir likvidavimo tvarkos patvirtinimo“.

2002 m. lapkričio 13 d. Nr. 509 „Dėl Aujeskio ligos kontrolės reikalavimų patvirtinimo“.

2002 m. lapkričio 13 d. Nr. 513 „Dėl Gyvūnų, importuojamų į Lietuvos Respubliką, veterinarinio tikrinimo tvarkos ir jos įgyvendinimo taisyklių patvirtinimo“.

2002 m. lapkričio 14 d. Nr. 515 „Dėl Veterinarijos reikalavimų kuilių spermai patvirtinimo“.

2002 m. lapkričio 20 d. Nr. 522 „Dėl Gyvūnų užkrečiamųjų ligų priežiūros ir kontrolės tvarkos 2003 m. patvirtinimo“.

2002 m. lapkričio 28 d. Nr. 550 „Dėl įkainių patvirtinimo“.

2002 m. gruodžio 2 d. Nr. 611 „Dėl Veterinarijos sertifikatų importuojamiems paukščiams, perinti skirtiems kiaušiniams ir vienadieniems paukščiukams patvirtinimo“.

2002 m. gruodžio 17 d. Nr. 715 „Dėl Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2002 m. lapkričio 28 d. įsakymo Nr. 550 „Dėl įkainių patvirtinimo“ pakeitimo“.

Gyvūnų gerovė

2002 m. kovo 12 d. Nr. 117 „Dėl Agresyvių šunų veislių sąrašo patvirtinimo“.

2002 m. gegužės 16 d. Nr. 223 „Dėl ūkinės paskirties gyvūnų gerovės reikalavimų patvirtinimo“.

2002 m. gegužės 16 d. Nr. 250/224 „Dėl Laukinių gyvūnų paėmimo iš buveinių zoologinėms kolekcijoms sudaryti ir šių kolekcijų registravimo tvarkos patvirtinimo“. (Bendrai su AM)

2002 m. gegužės 24 d. Nr. 242 „Dėl Agresyvių šunų įvežimo, įsigijimo, laikymo, veisimo, dresavimo ir prekybos jais taisyklių patvirtinimo“.

2002 m. spalio 2 d. Nr. 519/449 „Dėl Laukinių gyvūnų laikymo nelaisvėje taisyklių patvirtinimo“ ir LR aplinkos ministro ir VMVT direktoriaus 2002 m. gegužės 16 d. įsakymo Nr. 250/224 „Dėl Laukinių gyvūnų paėmimo iš buveinių zoologinėms kolekcijoms sudaryti ir šių kolekcijų registravimo tvarkos patvirtinimo pakeitimo“. (Bendrai su AM)

2002 m. lapkričio 21 d. Nr. 524 „Dėl Veterinarijos reikalavimų vandens gyvūnams ir jų produktams patvirtinimo“.

2002 m. gruodžio 11 d. Nr. 659 „Dėl Skerdžiamų arba žudomų gyvūnų gerovės reikalavimų patvirtinimo“.

2002 m. gruodžio 13 d. Nr. 662 „Dėl Reikalavimų vežant gyvulius kelių transporto priemonėmis ilgiau nei aštuonias valandas patvirtinimo“.

2002 m. gruodžio 13 d. Nr. 663 „Dėl Gyvulių sustojimo punkto patvirtinimo reikalavimų patvirtinimo“.

2002 m. gruodžio 21 d. Nr. 658/831/743 „Dėl Prekybos laukiniais gyvūnais taisyklių patvirtinimo“. (Bendrai su AM ir MD prie FM)

Veterinarinė farmacija ir pašarų kontrolė

2002 m. sausio 17 d. Nr. 36 „Dėl Šunų, kačių ir kitų naminių gyvūnų pašaro importo į Lietuvos Respubliką“.

2002 m. sausio 17 d. Nr. 37 „Dėl pašarų importo į Lietuvos Respubliką“.

2002 m. kovo 29 d. Nr. 145 „Dėl Galvijų somatotropino tiekimo į rinką ir tvarkymo taisyklių patvirtinimo“.

2002 m. birželio 6 d. Nr. 267 „Dėl teisės aktų patvirtinimo ir įgyvendinimo“.

2002 m. liepos 3 d. Nr. I-17 „Dėl Žuvų miltų, hidrolizuotų baltymų, dikalcio fosfato, pagaminto iš kaulų su pašalintais riebalais, importo, gamybos, prekybos, naudojimo pašarų gamybai ir gyvūnų šėrimui tvarkos“.

2002 m. liepos 10 d. Nr. 306 „Dėl Vienkartinųjų pažymų formų ir jų išdavimo tvarkos patvirtinimo“.

2002 m. spalio 2 d. Nr. 451 „Dėl Veterinarinių vaistų geros gamybos taisyklių patvirtinimo“.

2002 m. lapkričio 22 d. Nr. 525 „Dėl Reikalavimų medicinos prietaisams, naudojamiems veterinarinėje medicinoje“.

2002 m. gruodžio 10 d. Nr. 641 „Dėl Etilo alkoholio įsigijimo sveikatinimo reikmėms be akcizų paraiškų ir sveikatos sistemos subjektų, kurie turi teisę įsigyti etilo alkoholio sveikatinimo reikmėms be akcizo, sąrašo formų patvirtinimo“.

2002 m. gruodžio 11 d. Nr. 656 „Dėl Medicinos prietaisų, priemonių, naudojamų veterinarijoje, aprobavimo tvarka“.

2002 m. gruodžio 16 d. Nr. 709 „Dėl Veterinarinių preparatų komisijos nuostatų patvirtinimo“.

Gyvulių identifikavimas

2002 m. gegužės 17 d. Nr. 225 „Dėl gyvulių registravimo ir identifikavimo kontrolės gyvulių laikymo vietose“.

Gyvūninių ir negyvūninių produktų kontrolė

Bendri

2002 m. sausio 28 d. Nr. 54 „Dėl laboratorinių tyrimų“.

2002 m. sausio 31 d. Nr. 62 „Dėl Produktų, kurių vartojimo terminas pasibaigęs, teikimo labdarai tvarkos patvirtinimo“.

2002 m. balandžio 15 d. Nr. 169 „Dėl Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2001 m. gruodžio 28 d. įsakymo Nr. 576 „Dėl Gyvūnų bei gyvūninių produktų valstybinės veterinarinės priežiūros įkainių patvirtinimo“ dalinio pakeitimo“.

2002 m. gegužės 10 d. Nr. 217 „Dėl transporto priemonės maisto produktams gabenti higienos paso“ (Su pakeitimais ir papildymais).

2002 m. birželio 4 d. Nr. 252 „Dėl Leidimų prekių laikymui sandėliuose išdavimo tvarkos patvirtinimo“.

2002 m. birželio 5 d. „Dėl 2002 m. gegužės 10 d. įsakymo Nr. 217 „Dėl transporto priemonės maisto produktams gabenti higienos paso“ papildymo“.

2002 m. rugsėjo 26 d. Nr. 441 „Dėl Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2001 m. rugpjūčio 22 d. įsakymo Nr. 350 „Dėl Įvežamų į Lietuvos Respubliką maisto prekių, kurias tikrina maisto kontrolės įstaigos, sąrašo“ pakeitimo“.

2002 m. gruodžio 23 d. Nr. 747 „Dėl Lietuvos Respublikos Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2001 m. gruodžio 28 d. įsakymo Nr. 576 „Dėl gyvūnų bei gyvūninių produktų valstybinės veterinarinės priežiūros įkainių patvirtinimo“ dalinio pakeitimo“.

Gyvūninių maisto ir ne maisto produktų kontrolė

2002 m. sausio 8 d. Nr. 6 „Dėl įvežamos mėsos ir jos produktų kontrolės“.

2002 m. sausio 17 d. Nr. 28 „Dėl žuvininkystės produktų importo į Lietuvos Respubliką iš Europos Sąjungos nepatvirtintų įmonių“.

2002 m. sausio 17 d. Nr. 29 „Dėl žuvininkystės produktų importo į Lietuvos Respubliką iš Europos Sąjungos patvirtintų įmonių“.

2002 m. sausio 17 d. Nr. 30 „Dėl pieno ir pieno produktų, neskirtų žmonių maistui,

importo į Lietuvos Respubliką“.

2002 m. sausio 17 d. Nr. 31 „Dėl kaulų ir kaulų produktų, ragų ir ragų produktų, kanopų ir kanopų produktų (išskyrus šių produktų miltus) importo į Lietuvos Respubliką“.

2002 m. sausio 17 d. Nr. 32 „Dėl neporakanopių kraujo serumo importo į Lietuvos Respubliką“.

2002 m. sausio 17 d. Nr. 33 „Dėl bitininkystės produktų importo į Lietuvos Respubliką“.

2002 m. sausio 17 d. Nr. 34 „Dėl gyvūnų žarnų importo į Lietuvos Respubliką“.

2002 m. sausio 17 d. Nr. 35 „Dėl odų ir kailių importo į Lietuvos Respubliką“.

2002 m. sausio 17 d. Nr. 38 „Dėl laukinių gyvūnų trofėjų importo“.

2002 m. sausio 17 d. Nr. 39 „Dėl kiaušinių šerių importo į Lietuvos Respubliką“.

2002 m. balandžio 23 d. Nr. 182 „Dėl Trečiųjų šalių įmonių, iš kurių leidžiama importuoti gyvūninius produktus, žuvų produktus ir gyvus dvigeldžius moliuskus, laikinųjų sąrašų sudarymo reikalavimų patvirtinimo“.

2002 m. balandžio 24 Nr.183 „Dėl Rečiau atliekamos kai kurių produktų siuntų, importuojamų iš trečiųjų šalių, fizinės patikros taisyklių patvirtinimo“.

2002 m. balandžio 25 d. Nr. 191 „Dėl veterinarijos reikalavimų importuojamai iš trečiųjų šalių žvėrienai, laukinių paukščių mėsa ir triušienai patvirtinimo“.

2002 m. gegužės 20 d. Nr. 233 „Dėl Gamybos įmonių, esančių didmeninėse prekyvietėse, patvirtinimo taisyklių“.

2002 m. gegužės 20 d. Nr. 236 „Dėl Veterinarijos reikalavimų šviežiai mėsa, importuojamai iš trečiųjų šalių, patvirtinimo“.

2002 m. gegužės 30 d. Nr. 246 „Dėl Mėsos ir žuvų produktų tvarkymo prekybos įmonėse taisyklių“.

2002 m. birželio 5 d. Nr. 261 „Dėl veterinarijos reikalavimų kiaušiniams, kurie nėra užkrėsti specifiniais patogenais, importuojamiems į Lietuvos Respubliką, patvirtinimo“.

2002 m. birželio 10 d. Nr. 271 „Dėl Savikontrolės sistemos įdiegimo žuvų perdirbimo įmonėse veterinarijos taisyklių patvirtinimo“.

2002 m. birželio 25 d. Nr. 288 „Dėl Veterinarijos reikalavimų mėsos gaminiams patvirtinimo“.

2002 m. liepos 1 d. Nr. 292 „Dėl Mėsos ir žuvų produktų tvarkymo prekybos įmonėse taisyklių įgyvendinimo tvarkos patvirtinimo“.

2002 m. liepos 10 d. Nr. 307 „Dėl Veterinarijos reikalavimų įmonėms ir pieno ūkiams, kuriems ES reikalavimų įgyvendinimui suteiktas pereinamasis laikotarpis, patvirtinimo“.

2002 m. liepos 15 d. Nr. 316 „Dėl veterinarijos sertifikato į Lietuvos Respubliką importuojamai eržilų spermai“.

2002 m. liepos 23 d. Nr. 324 „Dėl Mėsos gaminių perpakavimo centrų veterinarinio patvirtinimo taisyklių“.

2002 m. rugsėjo 9 d. Nr. 402 „Dėl veterinarijos sertifikatų prekiaujant su Europos Sąjungos šalimis avinų ir ozių sperma, avių ir ožkų kiaušialąstėmis ir embrionais patvirtinimo“.

2002 m. rugsėjo 23 d. Nr. 426 „Dėl veterinarijos reikalavimų šviežiai paukštienai, skirtai žmonių maistui, importuojamai į Lietuvos Respubliką“.

2002 m. rugsėjo 25 d. Nr.433 „Dėl gyvūninių produktų, įvežamų į Lietuvos Respubliką, veterinarinio tikrinimo tvarkos įgyvendinimo taisyklių patvirtinimo“.

2002 m. rugsėjo 26 d. Nr.440 „Dėl Mėginių ėmimo šviežios mėsos įmonėse ir šių mėginių tyrimo reikalavimų patvirtinimo“.

2002 m. rugsėjo 30 d. Nr. 444 „Dėl Gyvūninių produktų, įvežamų į laisvasias zonas, muitinės sandėlius, importo ir eksporto terminalus (laikinojo saugojimo sandėlius) ir laivų tiekėjų pristatomų į laivus, veterinarinio tikrinimo tvarkos įgyvendinimo taisyklių patvirtinimo“.

2002 m. spalio 7 d. Nr. 459 „Dėl Mikrobiologinių reikalų termiškai apdorotiems vėžiagyvių bei moliuskų produktams patvirtinimo“.

2002 m. spalio 7 d. Nr. 460 „Dėl Veterinarijos reikalavimų ūkiuose užaugintų

RATITAE genties paukščių šviežiai mėšai, importuojamai iš trečiųjų šalių, patvirtinimo“.

2002 m. spalio 22 d. Nr. 485/550 „Dėl Veterinarinės priežiūros medžioklėje reikalavimų patvirtinimo“ (Bendrai su AM).

2002 m. rugpjūčio 1 d. Nr. 355 „Dėl įmonių veterinarinio patvirtinimo“.

2002 m. lapkričio 13 d., Nr. 511 „Dėl Informacijos Europos Sąjungos Komisijai apie maisto produktų perdirbimo įmonių veterinarinius patikrinimus pateikimo tvarkos patvirtinimo“.

2002 m. lapkričio 25 d. Nr. 547 „Dėl laukinių gyvūnų trofėjų, kailių ir odų kontrolės sustiprinimo“.

2002 m. lapkričio 28 d. Nr. 549 „Dėl Laikiniųjų įkainių už mėsos ir žuvų tvarkymo prekybos įmonėse veterinarinę priežiūrą patvirtinimo“.

2002 gruodžio 11 d. Nr. 486/658 „Dėl jautienos ir veršienos ženklavimo taisyklių“ (Bendrai su ŽŪM).

2002 m. gruodžio 21 d. Nr. 738 „Dėl Turgaviečių veterinarinės kontrolės tvarkos patvirtinimo“.

Negyvūninių maisto produktų kontrolė

2002 m. sausio 8 d. Nr. 6/5 „Dėl pagrindinių vyno sektoriaus kontrolės ir ryšių palaikymo reikalavimų patvirtinimo“ (Bendrai su ŽŪM).

2002 m. sausio 25 d. Nr. 29/53 „Dėl Importuojamų, eksportuojamų ir teikiamų vidaus rinkai šviežių vaisių ir daržovių kokybės kontrolės taisyklių patvirtinimo“ (Bendrai su ŽŪM).

2002 m. vasario 20 d. Nr. 99 „Dėl Negyvūninio maisto produkto sertifikato patvirtinimo“.

2002 m. kovo 8 d. Nr. 115 „Dėl eksportuojamo negyvūninio maisto produkto sertifikato išdavimo tvarkos“.

2002 m. kovo 15 d. Nr. 123 „Dėl Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2000 m. spalio 23 d. įsakymo Nr. 289 „Dėl Lietuvos Respublikoje išaugintų šviežių vaisių, daržovių, uogų, bulvių tiekimo į rinką“ dalinio pakeitimo“.

2002 m. gegužės 13 d. Nr. 218 „Dėl Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2001 m. rugpjūčio 30 d. įsakymo Nr. 361 „Dėl Įvežamų alkoholio produktų privalomojo įvertinimo tvarkos tvirtinimo“ dalinio pakeitimo“.

2002 m. rugpjūčio 7 d. Nr. 359 „Dėl nutarimo dėl ekonominių sankcijų už alkoholio kontrolės įstatymo pažeidimus formos patvirtinimo“.

2002 m. rugsėjo 20 d. Nr. 423 „Dėl Alkoholio produktų atitiktį patvirtinančių dokumentų įforminimo reikalavimų patvirtinimo“.

2002 m. gruodžio 10 d. Nr. 643 „Dėl Valstybinės geriamojo vandens kontrolės tvarkos patvirtinimo“.

2002 m. gruodžio 31 d. Nr. 681/689/525/753 „Dėl Genetiškai modifikuotų organizmų ir genetiškai modifikuotų produktų rizikos žmonių bei gyvūnų sveikatai, aplinkai ir žemės ūkiui vertinimo tvarkos patvirtinimo“ (Bendrai su AM, SAM ir ŽŪM).

2002 m. gruodžio 31 d. Nr. 682/688/754 „Dėl Genetiškai modifikuotų organizmų, jų produktų ir gaminių Lietuvos Respublikoje klasifikavimo ir ženklavimo tvarkos patvirtinimo“.

VALSTYBINĖS MAISTO IR VETERINARIJOS TARNYBOS STRUKTŪRA, VALDYMAS, PERSONALAS

Valstybinei maisto ir veterinarijos tarnybai vadovauja direktorius - veterinarijos gydytojas, agrarinių mokslų (veterinarijos sritis) daktaras, doc. *Kazimieras Lukauskas*. Jis kartu yra ir Lietuvos Respublikos vyriausiasis valstybinis veterinarijos inspektorius.

Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus pavaduotojai - *D. Remeika* ir *P. Mačiulskis*.

Valstybinę maisto ir veterinarijos tarnybą (centrinė institucija) sudaro šie skyriai:

- Teisės ir personalo skyrius, viršininkė *A. Raškiniene*
- Gyvūnų sveikatingumo skyrius, viršininkas *A. Dranseika*,
- Veterinarijos sanitarijos skyrius, viršininkė *A. Išariene*,
- Tarptautinių santykių ir integracijos į Europos Sąjungą skyrius, viršininkas

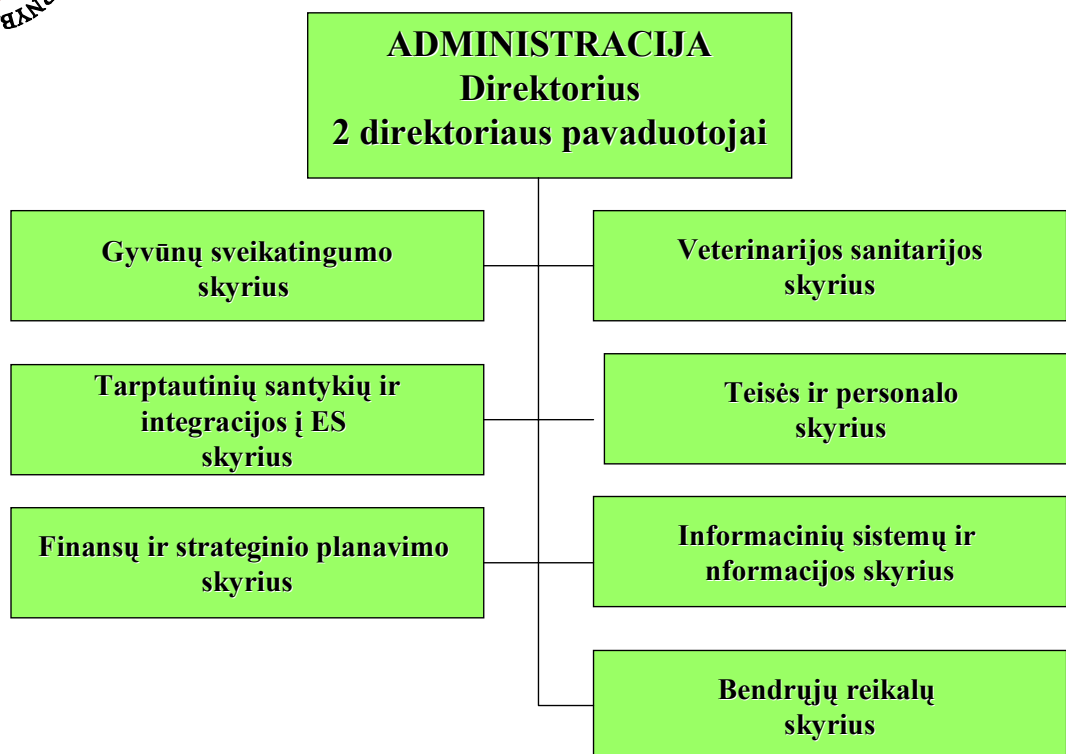
T. Briedis,

- Informacinių sistemų ir informacijos skyrius, viršininkė *L. Jazgevičienė*,
- Finansų ir strateginio planavimo skyrius, viršininkas *A. Žilys*,
- Bendrųjų reikalų skyrius, viršininkas *A. Genys*.

Iš viso centrinėje tarnyboje dirba 67 darbuotojai, iš jų – 29 valstybiniai inspektorai.

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINĖ MAISTO IR VETERINARIJOS TARNYBA (CENTRINĖ)

Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos pavaldžioms įstaigoms vadovauja:

- Valstybinei maisto produktų inspekcijai - *Z. Stanevičius*,
- Pasienio ir transporto valstybinei veterinarijos tarnybai – *D. Jonauskas*,
- Nacionalinei veterinarijos laboratorijai – *J. Milius*,
- Lietuvos valstybinei veterinarijos preparatų inspekcijai – *J. Jokimas*,
- Maisto ir veterinarijos audito tarnybai – *A. Puodžiūnas*.
- Apskričių valstybinių maisto ir veterinarijos tarnybų viršininkai–apskričių valstybiniai veterinarijos inspektoriai yra šie veterinarijos gydytojai:
- Alytaus apskrities – *R.Černius*,
- Kauno apskrities – *V.Šiuparis*,
- Klaipėdos apskrities – *A.Bauža*,
- Marijampolės apskrities – *L.Zdanavičius*,
- Panevėžio apskrities – *V.Kontautas*,
- Šiaulių apskrities – *V.Svečiulis*,
- Tauragės apskrities – *R.Rupšys*,
- Telšių apskrities – *Z.Nevardauskas*,
- Utenos apskrities – *R.Šidla*,
- Vilniaus apskrities – *J.Jacunskas*.

Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba yra visuose 44 administraciniuose rajonuose, 34-ioose iš jų yra valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos, kurioms vadovauja jų viršininkai – rajonų valstybiniai veterinarijos inspektoriai. 10-yje rajonų valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos funkcijas atlieka apskričių valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos.

Lietuvoje yra keturios miestų: Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Palangos - valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos.

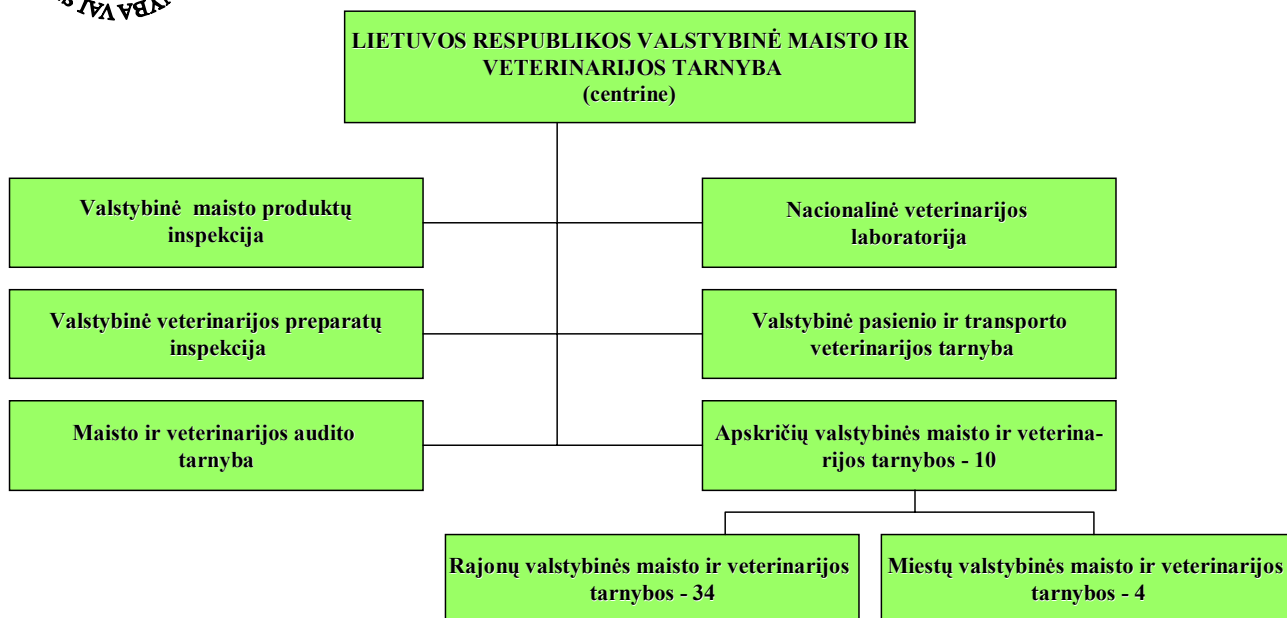
2002 metų pabaigoje Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos sistemoje dirbo 1380 darbuotojai, gaunantys atlyginimą iš valstybės biudžeto lėšų. Iš jų:

- vadovų – 54,
- pavaduotojų – 26,
- veterinarijos gydytojų – 497,
- veterinarijos felčerių ir laborantų – 150,
- gydytojų higienistų-maisto produktų inspektorių –81,
- vyriausiųjų specialistų-maisto produktų inspektorių –106,
- kitų darbuotojų – 466.

Iš viso VMVT 2002 metų sausio 1 d. buvo 1380 pareigų etatinių vienetų, iš kurių 14 buvo neužimti.

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINĖ MAISTO IR VETERINARIJOS TARNYBA

Privataus aptarnavimo sferoje (pagal licencijas) dirbo 1150 veterinarijos gydytojų, iš jų privačiose veterinarijos vaistinėse – 173.

Valstybinę veterinarinę priežiūrą (pagal terminuotas sutartis) atliko 443 veterinarijos gydytojai – inspektoriai, gaunantys atlyginimą iš specialiųjų lėšų fondo. Iš jų:

- mėsos perdirbimo įmonėse ir skerdyklose – 236,
- žuvų perdirbimo įmonėse – 29,
- pieno perdirbimo įmonėse – 26,
- turgavietėse – 68,
- kitose gyvūninių produktų gamybos įmonėse – 84.

61 procentus veterinarijos gydytojų sudarė vyrai, 39 procentus - moterys.

VALSTYBINĖS MAISTO IR VETERINARIJOS TARNYBOS FINANSAVIMAS

Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba 2002 metais vykdė tris programas:

1. Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos sistemos administravimo ir tobulinimo programa stojant į Europos Sąjungą.
2. Gyvūnų apsauga, ligų profilaktika ir likvidavimas bei maisto produktų tvarkymo kontrolė ir jų nekenksmingumo užtikrinimas, specialistų kvalifikacijos kėlimas.
3. Specialioji maisto tvarkymo valstybinės veterinarinės priežiūros programa.

Metų pabaigoje pradėta vykdyti 4-oji programa – Europos Sąjungos PHARE paramos bendrojo finansavimo programa.

Iš Lietuvos valstybės biudžeto VMVT ir jos pavaldžioms įstaigoms 2002 metais Lietuvos Respublikos 2002 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu buvo skirta 59248,0 tūkst. litų asignavimų, iš jų 41222,0 tūkst. litų – paprastosioms išlaidoms (24420,0 tūkst. litų skirta darbo užmokesčiui) ir 18026,0 tūkst. litų – nepaprastosioms išlaidoms.

Pagal Lietuvos Respublikos 2002 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo pakeitimo įstatymą skirta 162248 tūkst. litų, iš jų paprastosioms išlaidoms – 41222 tūkst. litų, nepaprastosioms išlaidoms – 21026 tūkst. litų.

2002 m. pasienio postų statybai buvo skirta 13749 tūkst. litų. Vystant pasienio veterinarijos postų infrastruktūrą pagal Europos Sąjungos reikalavimus, 2002 metais buvo pastatyti Lavoriškių (kelio), Šalčininkų (kelio), Kybartų (kelio ir geležinkelio) ir Klaipėdos oro uosto Pilies ir Molo pasienio veterinarijos postai iš PHARE ir valstybės biudžeto lėšų.

Nuo 2002 metų pradžios įsigaliojo Veterinarinės priežiūros apmokėjimo tvarka.

Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė atliko auditą „Dėl 2001 metų finansinės atskaitomybės ir asignavimų naudojimo programoms vykdyti (Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos sistemos administravimo ir tobulinimo programa stojant į ES).“

2002 metais gautas finansavimas

Eil. Nr.	Finansavimo šaltiniai	Iš viso	Iš jų				Nepaprastosios išlaidos*
			Paprastosios išlaidos	Iš jų		Kitos išlaidos	
				Darbo užm./Sodra			
1.	Biudžetas	33742,30	16469,8	11306,0/3504,0		1659,8	17272,5
2.	Specialiosios lėšos/admin.	23228,8	22183,2	12011,5/3963		6208,7	1045,6
IŠ VISO:		56971,10	38653,0	23317,5/7467		7868,5	18318,1
3.	Žemės ūkio ministerijos Kaimo rėmimo programa						
	3.1. Gyvulių identifikavimo ir registravimo programa	2060,0	2060,0			2060,0	
	3.2. Gyvulių spongiforminės encefalopatijos programa	2841,0	2841,0			2841,0	

Tūkst. Lt

Eil. Nr.	Finansavimo šaltiniai	Iš viso	Iš jų			
			Paprastosios išlaidos	Iš jų		Nepaprastosios išlaidos*
				Darbo užm./Sodra	Kitos išlaidos	
	3.3. Pieno gamybos ūkių būklės įvertinimas	100,0	100,0			
	3.4. Skerdenų klasifikavimo sistemos techninės materialinės bazės stiprinimas	50,0	50,0		50,0	
	3.5. Šviežių vaisių ir daržovių kokybės ir jos kontrolės sistemos įgyvendinimas	160,0	160,0		160,0	
	3.6. Pašarų kokybės valstybinės kontrolės įgyvendinimo priemonės	200,0	200,0		200,0	
	3.7. Žemdirbių ir kaimo vietovių gyventojų informavimas rengiantis narystei ES	32,0	32,0		32,0	
	IŠ VISO:	5443	5443		5443	
	IŠ VISO:	62414,1	44096	23317,5/7467,0	14357,1	18318,1

Administruojamų pajamų planas sudarė 25856 tūkst. Lt, įmokos į biudžetą per 2002 m. sudarė 23860, o gauti asignavimai 23228,3, tūkst. Lt, negauti biudžeto asignavimai iš administruojamų pajamų sudarė 642 tūkst. Lt (bus gauti pagal papildomą sąmatą 2003 m.).

1999-2002 metų išlaidų suvestinė

Tūkst. Lt

METAİ	IŠ VISO	Iš jų			
		Paprastosios išlaidos			Nepaprastosios išlaidos
		Biudžeto lėšos	Specialiosios lėšos/admin.	ŽŪM	
1999	44981,0	21128,0	20143,0		3710,0
2000	45561,0	18785,0	21535,0		5243,0
2001	55240,8	17658,3	19766,0	3856,0	13960,5
2002	62414,1	16469,8	22183,2	5443,0	18318,1

DARBUOTOJŲ KVALIFIKACIJOS KĖLIMAS IR MOKYMAI

2002 m. didelis dėmesys buvo skiriamas VMVT tęstiniam darbuotojų mokymui ir kvalifikacijos kėlimui. VMVT darbuotojai kėlė kvalifikaciją valstybės tarnautojų tobulinimo įstaigose, organizuoti įvairūs mokymai veterinarijos ir maisto specialistams Lietuvoje ir užsienyje. ES šalyse, ES institucijose, laboratorijose 2002 m. tobulinosi 75 VMVT specialistai.

Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba 2002 m. įsteigė viešąją įstaigą Respublikinį maisto ir veterinarijos konsultavimo centrą, kurio pagrindiniai uždaviniai yra kelti VMVT maisto ir veterinarijos specialistų kvalifikaciją, rengti valstybinių maisto inspektorių, valstybinių veterinarijos gydytojų bei privačių veterinarijos gydytojų tęstinio mokymo programas, organizuoti ir vykdyti tęstinio mokymo kursus, seminarus ir kitą veiklą, reikalingą programoms įgyvendinti.

2002 metais VšĮ Respublikinis maisto ir veterinarijos konsultavimo centras paruošė 4 mokymų programas: “Praktinis savikontrolės sistemos taikymas ir auditas”, “Maistą tvarkančių įmonių darbuotojų, atsakingų už dezinfekcinį režimą, vykdančių įrangos, inventoriaus ir patalpų nukenksminimą mokymo programa”, “Paukščių skerdyklų darbuotojų mokymo programa”, “Mokymo programa veterinarijos gydytojams epizootologams” bei organizavo 85 seminarus ir kursus:

Eil. Nr.	Seminaro tema	Seminaro vieta	Data	Dalyvių skaičius
1.	Mėsos perdirbimo įmonėms keliami reikalavimai ir naujovės	Vilnius	2002-02-06	101
		Kaunas	2002-02-12	99
		Tauragė	2002-02-26	104
2.	Svarbiausi pieno produktų gamybos aspektai	Telšiai	2002-03-28	42
		Kėdainiai	2002-04-12	34
		Vilnius	2002-04-17	21
		Vilnius	2002-07-09	33
3.	Praktinis savikontrolės sistemos taikymas ir auditas	Varėna	2002-09-17	56
		Marijampolė	2002-09-19	26
		Šalčininkai	2002-09-20	43
		Lazdijai	2002-09-21	21
		Rokiškis	2002-09-24	26
		Utena	2002-09-25	32
		Prienai	2002-09-26	15
		Vilkaviškis	2002-09-27	54
		Kaišiadorys	2002-09-30	34
		Ignalina	2002-10-07	27
		Zarasai	2002-10-09	19
		Molėtai	2002-10-11	14
		Anykščiai	2002-10-15	13
		Šilutė	2002-10-23	48
		Marijampolė	2002-10-30	30
		Marijampolė	2002-11-04	32
		Širvintos	2002-11-08	15
		Ukmergė	2002-11-13	18
		Švenčionys	2002-11-14	40
		Kretinga	2002-11-26	23
Klaipėdos a.	2002-12-03	65		
Klaipėdos m	2002-12-04	30		
Palangos m	2002-12-11	62		
Skuodas	2002-12-12	49		

Eil. Nr.	Seminaro tema	Seminaro vieta	Data	Dalyvių skaičius
4.	Praktinis savikontrolės sistemos (RVASVT) taikymas, geros gamybos ir geros higienos praktika.	Vilnius	2002-07-10	14
		Vilnius	2002-07-25	24
		Vilnius	2002-08-22	19
		Radviliškis	2002-08-31	29
5.	Maistą tvarkančių įmonių darbuotojų, atsakingų už dezinfekcinį režimą, vykdančių įrangos, inventoriaus ir patalpų nukenksminimą mokymo programa.	Marijampolė	2002-08-27	51
		Alytus	2002-08-29	24
		Utena	2002-09-18	30
		Vilnius	2002-10-08	42
		Radviliškis	2002-10-10	50
6.	"Viešojo maitinimo įmonių administravimas ir tikrinimas kartu su Danijos Valstybine maisto ir veterinarijos tarnyba.	Vilnius	2002-11-18 - 2002-11-21	20
7.	Užkečiamųjų spongiforminių encefalopatijų profilaktika ir prevencija	Kaunas	2002-05-21	75
		Panevėžys	2002-05-23	89
		Klaipėda	2002-05-24	72
8.	Maisto produktų importo, eksporto ir tranzito kontrolė	Vilnius	2002-10-22	22
		Vilnius	2002-10-24	15
		Vilnius	2002-10-28	26
		Vilnius	2002-10-30	18
		Klaipėda	2002-11-05	19
		Klaipėda	2002-11-06	14
9.	Žuvies perdirbimo įmonių kontrolė	Vilnius	2002-09-17	28
		Klaipėda	2002-09-19	22
10.	Gyvulių vežėjų kursai	Alytus	2002-01-15	25
		Kaunas	2002-03-05	76
		Alytus	2002-03-12	29
		Klaipėda	2002-04-04	26
		Alytus	2002-04-18	38
		Alytus	2002-05-30	19
		Alytus	2002-07-02	14
		Alytus	2002-09-12	17
		Panevėžys	2002-10-16	16
		Alytus	2002-10-23	21
11.	Reikalavimai moksleivių maitinimo įmonėms	Vilnius	2002-08-28	60
12.	Olandijos rinkos priežiūros sistema ir aktualijos Lietuvoje	Vilnius	2002-05-02	103
13.	Administraciniai teisės pažeidimai, nesaugių produktų patekimo į rinką ribojimas ir greito reagavimo sistema.	Vilnius	2002-06-14	117
14.	Sanitarinė veterinarinė ekspertizė	Vilniaus raj.	2002-09-10	42
15.	Alkoholinių gėrimų kokybės reikalavimai	Vilnius	2002-04-03	100
16.	Gyvūnų svaiginimas ir skerdimas	Radviliškis	2002-06-19	32

Eil. Nr.	Seminaro tema	Seminaro vieta	Data	Dalyvių skaičius
17.	Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos maisto tvarkymo įmonių kontrolės programos	Ukmergė Širvintos Alytus Kaunas Palanga Utena Šiauliai Vilnius Tauragė	2002-04-05	180
18.	Veterinarija integruojantis į ES	Utena Panevėžys Raseiniai Telšiai Gargždai Šiauliai Telšiai Buivydiškės Alytus Marijampolė	2002-11-12 2002-11-15 2002-11-22 2002-11-25 2002-11-26 2002-11-28 2002-11-29 2002-12-02 2002-12-03 2002-12-04	29 37 112 39 22 23 37 15 21 20

2002 m. liepos 1–5 d. ES Komisijos Techninės pagalbos ir informacijos biuras kartu su Valstybine maisto ir veterinarijos tarnyba surengė Maisto saugos savaitę. Toks renginys šalyje kandidatėje suorganizuotas pirmą kartą. Maisto savaitėje dalyvavo bei paskaitas skaitė Vokietijos vartotojų apsaugos, maisto ir žemės ūkio ministerijos Maisto higienos ir prekybos maisto produktais skyriaus vadovas, Diuseldorfo miesto vartotojų apsaugos tarnybos vadovas bei kiti ES ekspertai, VMVT specialistai, Respublikinio mitybos centro specialistai. Maisto saugos savaitės tikslas buvo sustiprinti vykdomą maisto saugos kontrolę Lietuvoje bei perimti ES galiojančią maisto saugos teisinę sistemą ir kontrolę. Apie 400 VMVT specialistų dalyvavo šiame renginyje ir patobulino savo žinias produktų ženklavimo, maisto produktų taršos, priedų, medžiagų ir gaminių, skirtų kontaktuoti su maisto produktais, oficialios maisto produktų kontrolės, savikontrolės sistemos audito, veterinarinio sertifikavimo, geografinių nuorodų ir kilmės vietos nuorodų apsaugos srityse.

2002 m. lapkričio 18-21 d. kartu su Danijos valstybine maisto ir veterinarijos tarnyba organizuotas seminaras „Viešojo maitinimo įmonių administravimas ir tikrinimas“. Seminare dalyvavo 18 apskričių ir miestų VMVT maisto produktų inspektorių, Maisto ir veterinarijos tarnybos audito tarnybos specialistai. Seminara metu aptarti bendrieji Danijos maisto prekybos įmonių valdymo principai, įmonių ir jų vidaus kontrolės sistemų patvirtinimas, eiliniai planiniai patikrinimai, neplanuoti patikrinimai pagal skundus, pakartotiniai patikrinimai. Praktinio užsiėmimo metu aptarti praktinės veiklos pavyzdžiai, atspindintys kiekvieną nagrinėtą patikrinimo rūšį. Aplankytos 8 Vilniaus viešojo maitinimo įmonės, kuriose kontrolę atliko VMVT inspektoriai kartu su Danijos inspektoriais naudojant tipinę kontrolės įrangą.

VMVT Tarptautinių santykių ir integracijos į ES skyriaus viršininkas 4 mėnesius stažavosi Europos Komisijoje.

Paruošta veterinarijos ir maisto specialistų mokymo programa 2003 metams ir pateikta Europos Komisijos TAIEX biurui. Atkreipiant dėmesį į Europos Komisijos Maisto ir veterinarijos biuro misijų Lietuvoje išvadas, nustatytos mokymų temos bei specialistų grupės, kurias reikia mokyti, pasiūlyti numatomi lektoriai. Kai kuriose mokymų srityse paprašyta TAIEX biuro pagalbos apmokant lektorius ar atsiunčiant dėstyti ES specialistus.

SUTRUMPINTA VALSTYBINĖS MAISTO IR VETERINARIJOS TARNYBOS VEIKLOS ATASKAITA

I. MISIJA, STRATEGINIAI TIKSLAI

Misija

Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba (toliau – VMVT) yra Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstaiga, formuojanti ir įgyvendinanti valstybės politiką į rinką tiekiamo maisto saugos ir kokybės užtikrinimo bei veterinarijos srityse.

Strateginiai tikslai

1. Apsaugoti, kad į šalies teritoriją nepatektų gyvūnų užkrečiamosios ligos, organizuoti gyvūnų apsaugą nuo užkrečiamųjų ligų ir tokių ligų židinių likvidavimą, užtikrinti gyvūnų gerovę.
2. Užtikrinti veterinarinę ir higienos kontrolę visuose maisto tvarkymo etapuose (nuo maistui skirtų augalų ir gyvūnų auginimo iki maisto tiekimo vartotojams).
3. Apsaugoti vartotojų interesus, kad į šalies rinką ir eksportui tiekiamas maistas atitiktų teisės aktais nustatytus saugos, ženklinimo ir kitus privalomuosius reikalavimus.
4. Skatinti Lietuvos integraciją į Europos Sąjungą veterinarijos ir maisto srityse.

II. PROGRAMŲ, NUMATYTŲ VALSTYBINĖS MAISTO IR VETERINARIJOS TARNYBOS 2002 METŲ STRATEGINIAME VEIKLOS PLANE, APRAŠYMAS

Programos pavadinimas ir jos įgyvendinimui skirti asignavimai (tūkst. Lt)

2.1 Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos sistemos administravimo ir tobulinimo programa stojant į Europos Sąjungą.

Programos įgyvendinimui 2002 metais skirta 3191,3 tūkst. Lt.

Programos tikslai:

1. Gerinti maisto tvarkymą ir veterinarinę kontrolę Lietuvos Respublikoje.
2. Perkelti Europos Sąjungos reikalavimus į Lietuvos teisinę bazę.
3. Užtikrinti Pasaulio banko paskolos veterinariniams preparatams įsigyti grąžinimą pagal nustatytus terminus.

Programos įgyvendinimas pagal atskirus uždavinius

2.1 Programos uždaviniai:

1. Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos veiklą vykdyti pagal ES reikalavimus.

Šiam uždaviniui įgyvendinti vykdytų priemonių aprašymas:

Kitų (valstybės ilgalaikių, nacionalinių ir kt.) programų priemonių vykdymas:

- teisės aktų analizė ir nacionalinės teisės aktų projektų įgyvendinimas.

Buvo parengta Lietuvos pasirengimo narystei Europos Sąjungoje programa (LPNP) 2002 m., paruoštas Teisės derinimo priemonių planas (TDPP) ir *Acquis* įgyvendinimo priemonių planas (AIPP) veterinarijos srityje, kurie buvo patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. vasario 27 d. nutarimu Nr. 300 „Dėl Lietuvos pasirengimo narystei Europos Sąjungoje programos (Nacionalinė *Acquis* priėmimo programa) Teisės derinimo priemonių ir *Acquis* įgyvendinimo priemonių 2002 metų planų patvirtinimo“ (Žin., 2002, Nr. 25-

910). Buvo paruošti ir VMVT direktoriaus įsakymais patvirtinti nacionaliniai teisės aktai, atitinkantys ES teisės aktų reikalavimus.

Reguliariai buvo rengiama ir teikiama informacija Stojimo konferencijai apie Lietuvos įsipareigojimus sudarninti ir įgyvendinti ES teisę bei apie šių įsipareigojimų vykdymą; 2002 m. užbaigtos derybos dėl narystės ES veterinarijos sektoriuje (pasiiektas vienas iš geriausių rezultatų tarp šalių kandidačių). Teikta informacija Stojimo sutarties projektui dėl techninių adaptacijų veterinarijos srityje.

2002 m. įvyko 5 Europos Komisijos Maisto ir veterinarijos biuro bei 8 TAIEX biuro organizuotos įgyvendinimo (*peer review*) misijos, kurių metu buvo vertinta VMVT veikla įgyvendinant ES reikalavimus. Daugumos jų vertinimas buvo geras ir labai geras.

2002 m. VMVT baigė paruošiamuosius darbus ir oficialiai prisijungė prie Europos Komisijos kompiuterinės ADNS (pranešimo apie gyvūnų ligas) sistemos.

Siekdama gerinti kaimo visuomenės informavimą integracijos į ES klausimais, VMVT vykdė Žemdirbių ir kaimo vietovių gyventojų informavimo programą rengiantis narystei ES (surengė 44 seminarus žemdirbiams ir kaimo vietovių gyventojams tema „Veterinarija integruojantis į ES“).

Gautų rezultatų palyginimas su strateginiame veiklos plane numatytais vertinimo kriterijais:

- 2002 m. VMVT strateginiame veiklos plane buvo numatyta išanalizuoti ir perkelti į Lietuvos Respublikos teisės sistemą 35 ES teisės aktus; buvo paruošti ir perkelti 48 teisės aktai;
- 2002 m. VMVT strateginiame veiklos plane buvo numatyta, kad VMVT gaus ir išanalizuos iš Lietuvos Respublikos institucijų - 6000, iš ES ir kitų valstybių – 1000 dokumentų; buvo gauta ir išanalizuota iš Lietuvos Respublikos institucijų – 7726, iš ES ir kitų valstybių - 1010 dokumentų;
- 2002 m. VMVT strateginiame veiklos plane buvo numatyta, kad VMVT pateiks 6500 atsakymų, buvo pateikti 6525.

Priemonė įvykdyta, nes buvo pateikti atsakymai į visus paklausimus ir papildomai išsiųsta iniciatyvinių raštų.

2. Organizuoti maisto ir veterinarijos tarnybos ir jos organizacijų veiklą.

Šiam uždaviniui įgyvendinti vykdytų priemonių aprašymas:

Kitų (valstybės ilgalaikių, nacionalinių ir kt.) programų priemonių vykdymas:

- komplektuoti Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos etatus ir sudaryti tinkamas darbo sąlygas.

Vykdyti dvišaliai projektai: su Olandija dėl institucinių diagnostinių pajėgumų stiprinimo, su Danija – viešojo maitinimo kontrolės srityje, kurių metu organizuoti įvairūs maisto ir veterinarijos specialistų mokymai. 2002 m. liepos mėn. kartu su TAIEX biuru organizuota Maisto saugos savaitė, kurios metu ES maisto saugos reikalavimų buvo apmokyta 300 specialistų. Organizuoti įvairūs mokymai ES šalių institucijose ir laboratorijose, kuriuose dalyvavo 75 specialistai. 1 VMVT ekspertas stažavosi Europos Komisijoje.

Parengti projektiniai aprašymai 3 PHARE projektams: PHARE 2002 dėl USE kontrolės stiprinimo (2,568 mln. eurų), PHARE 2003 dėl maisto kontrolės stiprinimo (2,703 mln. eurų) ir PHARE 2003 dėl užkrečiamųjų ligų kontrolės stiprinimo (8,003 mln. eurų), kurie bus pradėti įgyvendinti 2003 m.

Pasienio veterinarijos gydytojams buvo organizuoti apmokymai, kurių metu įsisavintos kompiuterinės programos ir nauji teisės aktai, specialistai apmokyti vykdyti krovinių kontrolę pagal ES reikalavimus.

Gautų rezultatų palyginimas su strateginiame veiklos plane numatytais vertinimo kriterijais:

- 2002 m. VMVT strateginiame veiklos plane buvo numatyta sukomplektuoti 65 etatus, buvo sukomplektuoti – 62 etatai.

3. Organizuoti Pasaulio banko paskolos gražinimą.

Šiam uždaviniui įgyvendinti vykdytų priemonių aprašymas:

Kitų (valstybės ilgalaikių, nacionalinių ir kt.) programų priemonių vykdymas:

- užtikrinti Pasaulio banko paskolai reikalingų lėšų gavimą ir laiku gražinti paskolą.

Gautų rezultatų palyginimas su strateginiame veiklos plane numatytais vertinimo kriterijais:

- 2002 m. VMVT strateginiame veiklos plane buvo numatyta gražinti Pasaulio bankui 502,4 tūkst. Lt paskolos dengimui ir palūkanų apmokėjimui 187 tūkst. Lt, buvo gražinta paskolos dengimui 480,6 tūkst. Lt, palūkanų apmokėjimui - 187 tūkst. Lt (priemonė įvykdyta 100%, dėl dolerio kurso pasikeitimo reikėjo gražinti mažesnę paskolą).

Programos pavadinimas ir jos įgyvendinimui skirti asignavimai (tūkst. Lt)

3.1 Gyvūnų apsauga, ligų profilaktika ir likvidavimas bei maisto produktų tvarkymo kontrolė ir jų nekenksmingumo užtikrinimas, specialistų kvalifikacijos kėlimas.

Programos įgyvendinimui 2002 metais skirta 18725,7 tūkst. Lt.

Programos tikslai:

1. Užtikrinti maisto produktų saugos kontrolę.
2. Apsaugoti gyvūnus nuo užkrečiamųjų ligų ir likviduoti jų židinius.
3. Kontroliuoti gyvūnų gerovės reikalavimų vykdymą fermose, skerdyklose bei juos transportuojant.
4. Apmokyti specialistus naudotis ES standartus atitinkančia įranga ir darbo metodais.

Programos įgyvendinimas pagal atskirus uždavinius:

3.1 Programos uždaviniai:

1. Saugoti vartotojus, kad jie nesusirgtų ligomis, susijusiomis su nesaugaus maisto vartojimu.

Šiam uždaviniui įgyvendinti vykdytų priemonių aprašymas:

Nacionalinės *Acquis* priėmimo programos įgyvendinimo priemonių vykdymas:

- baigti modernizuoti Nacionalinės veterinarijos laboratorijos (toliau – NVL) Bakteriologinių tyrimų skyrių ir Serologinių tyrimų skyrių. Bakteriologinių tyrimų skyriaus modernizavimas baigtas, Serologinių tyrimų skyriaus modernizavimas baigtas. Priemonė įvykdyta.

Nacionalinės veterinarijos laboratorijos Patologinių, anatominių ir histologinių tyrimų skyrius buvo patikrintas ekspertų ir turėtų būti akredituotas ES akreditacijos tarnybos.

Kitų (valstybės ilgalaikių, nacionalinių ir kt.) programų priemonių vykdymas:

- maisto objektų tvarkymo valstybinė kontrolė, rinkos objektų priežiūra;
- maisto produktų saugos laboratorinis įvertinimas.

Patvirtinta valstybinė negyvūninio maisto tvarkymo įmonių kontrolės programa, kuri nustato maisto tvarkymo įmonių patikrinimo dažnumą, kontrolės pobūdį, duomenų pateikimo sistemą.

Sukurta greito reagavimo sistema, siekiant operatyviai reaguoti įtarus ar nustačius žmonių apsinuodijimą maistu arba gavus informacijos apie nesaugių produktų tiekimą į rinką ir koordinuoti VMVT specialistų darbą.

Vartotojų interesų gynimui VMVT įdiegė vartotojų skundų nagrinėjimo sistemą. Vartotojų skundams registruoti įvesta nemokama telefono linija, veikianti visą parą. Skundai operatyviai tiriami ir taikomos atitinkamos rinkos ribojimo priemonės, administracinės nuobaudos. 2002 m. užregistruoti ir ištirti 1928 skundai.

Žemės ūkio ministro ir VMVT direktoriaus įsakymu patvirtintos Importuojamų, eksportuojamų ir tiekiamų vidaus rinkai šviežių vaisių ir daržovių kokybės kontrolės taisyklės. Įsigyta šviežių vaisių ir daržovių kokybės kontrolės įranga, maisto inspektoriai apmokyti atlikti vaisių ir daržovių kokybės kontrolę. Patvirtintos vaisių ir daržovių kokybės kontrolės mažmeninės prekybos įmonėse bendrosios nuostatos. Atlikti 1567 patikrinimai.

Įgyvendinant LR geriamojo vandens įstatymo nuostatas, patvirtinta Valstybinė geriamojo vandens kontrolės tvarka, Geriamojo vandens kokybės kontrolės programa.

2002 m. pradėta įgyvendinti vyno kontrolė.

Siekiant užtikrinti genetiškai modifikuotų organizmų ir maisto tiekimo į rinką efektyvią kontrolę, Nacionalinėje veterinarijos laboratorijoje buvo įkurtas Molekulinės biologijos skyrius.

VMVT kartu Sveikatos apsaugos ministerija patvirtino maisto taršos stebėsenos programą, kuri apima kenksmingų medžiagų (pesticidų, mikotoksinų, sunkiųjų metalų) likučių importuotoje ir Lietuvoje išaugintoje augalinėje produkcijoje kontrolę. Ši programa parengta remiantis ES direktyvomis. Nacionalinėje veterinarijos laboratorijoje pagal šią programą atlikti 11339 tyrimai.

Nacionalinėje veterinarijos laboratorijoje tirti importuojami ir eksportuojami produktai, iš viso atlikta 34011 cheminių ir 883 mikrobiologiniai tyrimai.

- atlikti teritorinių valstybinių maisto ir veterinarijos tarnybų laboratorijų poreikio įvertinimą, kad būtų galima jose įdiegti ES standartus atitinkančią įrangą ir taikyti tyrimo metodus. Priemonė įvykdyta.

Siekiant unifikuoti laboratorinius tyrimus tarptautiniu mastu, atitikti ES reikalavimus, keliamus oficialioms tyrimų laboratorijoms, Nacionalinė veterinarijos laboratorija buvo parengta tarptautinei akreditacijai.

Gautų rezultatų palyginimas su strateginiame veiklos plane numatytais vertinimo kriterijais:

- 2002 m. VMVT strateginiame veiklos plane buvo numatyta įvertinti 10 valstybinių maisto ir veterinarijos tarnybų laboratorijų, buvo įvertinta – 9 apskričių valstybinių maisto ir veterinarijos tarnybų laboratorijos ir 3 rajonų valstybinių maisto ir veterinarijos tarnybų diagnostiniai kabinetai, 1 pieno perdirbimo įmonės laboratorija;

- 2002 m. VMVT strateginiame veiklos plane buvo numatyta atlikti 15000 maisto produktų mėginių laboratorinių tyrimų, buvo atlikta 16400 maisto produktų mėginių laboratorinių tyrimų. Priemonė įvykdyta.

2. Ligų profilaktika ir likvidavimas.

Šiam uždaviniui įgyvendinti vykdytų priemonių aprašymas:

Kitų (valstybės ilgalaikių, nacionalinių ir kt.) programų priemonių vykdymas:

- laboratoriniais ir klinikiniais tyrimais įvertinti gyvūnų sveikatos būklę;

- įtarus ar nustačius gyvūnų užkrečiamąją ligą, taikyti priemones ligos plitimui išvengti ir židiniams likviduoti.

Buvo paruošti teisės aktai, numatyti 2002 m. *Acquis*, reglamentuojantys naminių ir laukinių gyvūnų sveikatą, užkrečiamų ligų profilaktikos ir kovos priemones, reikalavimus importuojamiems gyvūnams bei produktams, gyvūnų gerovės reikalavimus ūkinės paskirties gyvūnams, gyvūninių atliekų perdirbimo ir tiekimo į rinką reikalavimus, patvirtinti sertifikatų pavyzdžiai įvežamiems gyvūnams, žaliavoms bei produktams.

Buvo vykdoma gyvūnų užkrečiamųjų ligų stebėseną, prevencija, kontrolė ir atliekami diagnostiniai tyrimai. Panevėžio apskrityje vyko imituotos snukio ir nagų ligos epizootijos pratybos, kurias stebėjo ir teigiamai įvertino Europos Sąjungos ekspertai.

Bendradarbiaujant su Tarptautiniu Epizootijų Biuru, ES institucijomis bei kitų šalių veterinarijos tarnybomis, griežtai kontroliuojant įvežamų gyvūnų sveikatos būklę bei gyvūninės produkcijos kokybę, buvo užtikrinta žmonių bei gyvūnų sveikata. Informacijos apie gyvūnų ligas keitimasis, dalyvavimas tarptautinių organizacijų veikloje buvo viena iš svarbesnių sąlygų užtikrinant palankią epizootinę situaciją Lietuvoje 2002 metais.

Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba organizavo Pasaulio Gyvūnų Sveikatos Organizacijos Europos regioninės komisijos, Nepriklausomų Valstybių Sandraugos ir Baltijos šalių valstybinių veterinarijos tarnybų vadovų konferenciją „Epizootinė situacija Europoje“.

Gautų rezultatų palyginimas su strateginiame veiklos plane numatytais vertinimo kriterijais:

- 2002 m. VMVT strateginiame veiklos plane buvo numatyta atlikti 2000000 klinikinių ir laboratorinių tyrimų gyvulių sveikatos būklei įvertinti - atlikti 2460829 tyrimai;
- 2002 m. VMVT strateginiame veiklos plane buvo numatyta nustatyti ir likviduoti 900 gyvūnų užkrečiamųjų ligų židinių, buvo nustatyti ir likviduoti 1089 židiniai.

3. Įgyvendinti gyvūnų gerovės apsaugos priemones.

Šiam uždaviniui įgyvendinti vykdytų priemonių aprašymas:

Kitų (valstybės ilgalaikių, nacionalinių ir kt.) programų priemonių vykdymas:

- vykdyti gyvūnų gerovės apsaugos reikalavimus.

Paruošta detali ataskaita apie tikrintų ūkių, fermų atitikimą ES bei nacionalinius teisės aktus.

Valstybiniai ir privatūs veterinarijos gydytojai, ūkininkai, gyvūnų vežėjai, skerdyklų darbuotojai buvo supažindinami ir apmokomi gyvūnų gerovės, užkrečiamųjų ligų prevencijos, kovos ir kontrolės klausimais.

Gautų rezultatų palyginimas su strateginiame veiklos plane numatytais vertinimo kriterijais:

- 2002 m. VMVT strateginiame veiklos plane buvo numatyta atlikti 2000 gyvūnų laikymo vietų, transportavimo ir skerdimo patikrinimų gyvūnų gerovės apsaugos požiūriu, buvo atlikti 2393 patikrinimai (priemonė įvykdyta).

4. Organizuoti specialistų mokymą.

Šiam uždaviniui įgyvendinti vykdytų priemonių aprašymas:

Nacionalinės *Acquis* priėmimo programos įgyvendinimo priemonių vykdymas:

- organizuoti visų kategorijų veterinarijos specialistų kvalifikacijos kėlimo programas ir organizuoti apmokymus.

Gautų rezultatų palyginimas su strateginiame veiklos plane numatytais vertinimo kriterijais:

- 2002 m. VMVT strateginiame veiklos plane buvo numatyta organizuoti 3 kvalifikacijos kėlimo programas; buvo suorganizuotos 6 programos;
- 2002 m. VMVT strateginiame veiklos plane buvo numatyta, kad kvalifikaciją kels 940 specialistų; 2002 metais kvalifikaciją kėlė 1080 specialistų. Priemonė įvykdyta.

Programos pavadinimas ir jos įgyvendinimui skirti asignavimai (tūkst. Lt)

5.1 Specialioji maisto tvarkymo valstybinės veterinarinės priežiūros programa

Programos įgyvendinimui 2002 metais skirta 23217,5 tūkst. Lt.

Programos tikslai:

Apsaugoti Lietuvos Respubliką nuo gyvūnų užkrečiamųjų ligų patekimo į šalį, saugoti, kad į šalies rinką nepatektų žmonių sveikatai kenksmingi gyvūniniai produktai.

Vykdyti gyvūninius produktus tvarkančių įmonių valstybinę veterinarinę priežiūrą.

Kontroliuoti, kad į Lietuvos rinką tiekiami prekiniai pašarai būtų kokybiški, nekenksmingi gyvūnams, žmonėms ir aplinkai.

Programos įgyvendinimas pagal atskirus uždavinius:

5.1 Programos uždaviniai:

1. Užtikrinti, kad į Lietuvą nebūtų įvežti gyvūnai, gyvūniniai produktai ar žaliavos, galinčios pernešti gyvūnų užkrečiamųjų ligų sukėlėjus.

Šiam uždaviniui įgyvendinti vykdytų priemonių aprašymas:

Kitų (valstybės ilgalaikių, nacionalinės ir kt.) programų priemonių vykdymas:

- vadovaujantis nacionalinės *Acquis* teises derinimo priemonių 2002 m. planu, parengti Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus įsakymo dėl Gyvūnų, įvežamų į Lietuvos Respubliką, veterinarinių patikrinimų tvarkos ir Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2001 m. rugsėjo 5 d. įsakymo Nr. 365 „Dėl Gyvūninių produktų, įvežamų į Lietuvos Respubliką, veterinarinio tikrinimo tvarkos patvirtinimo“ pakeitimo ir papildymo projektai;

- išduoti leidimus gyvūninių produktų ir žaliavų įvežimui tik iš epizootiniu požiūriu palankių šalių ir regionų, vadovaujantis Lietuvos Respublikos vyriausiojo valstybinio veterinarijos inspektoriaus įsakymu „Dėl gyvūnų, gyvūninių produktų, žaliavų ir pašarų importo į Lietuvos Respubliką“;

- pasienio veterinarijos postuose atlikti importuojamų prekių dokumentų, atitikties, prireikus, ir fizinį patikrinimą, imti mėginius ir juos siųsti laboratoriniams tyrimams.

Gautų rezultatų palyginimas su strateginiame veiklos plane numatytais vertinimo kriterijais:

2002 m. VMVT strateginiame veiklos plane buvo numatyta leisti importuoti:

- siuntų - 12000 vnt., buvo leista - 15541 vnt.;
- krovinių – 310000 t, buvo leista – 345066 t;
- sutartinių gyvulių – 4000, buvo leista – 5227.

2. Užtikrinti, kad į Lietuvą nebūtų įvežti žmonių sveikatai kenksmingi gyvūniniai produktai.

Šiam uždaviniui įgyvendinti vykdytų priemonių aprašymas:

Kitų (valstybės ilgalaikių, nacionalinių ir kt.) programų priemonių vykdymas:

- pasienio veterinarijos postuose tikrinti kiekvieno įvežamo gyvūno sveikatą, krovinių sulaikyti, atlikti papildomus tyrimus arba gražinti siuntėjui;
- neleisti sergančių gyvūnų vežti per Lietuvos Respublikos teritoriją.

Gautų rezultatų palyginimas su strateginiame veiklos plane numatytais vertinimo kriterijais:

2002 m. VMVT strateginiame veiklos plane buvo numatyta leisti pervežti tranzitu: siuntų - 45000 vnt., buvo leista – 46509 vnt., krovinių - 1750000 t, buvo leista 2030047 t, sutartinių gyvulių – 4500, buvo leista – 3282.

Šiam uždaviniui įgyvendinti neįvykdytos priemonės:

- neįvykdytas strateginiame veiklos plane numatytų leisti pervežti tranzitu sutartinių gyvulių skaičius, dėl ES šalyse išplitusios galvijų spongiforminės encefalopatijos sumažėjo veislinių galvijų importas į NVS šalis per Klaipėdos uostą tranzitu per Lietuvos teritoriją, sumažėjo gyvūnų paukščių prieauglio tranzitas iš Rusijos Federacijos į Rusijos Federacijos Kaliningrado sritį per Lietuvos teritoriją. Kaliningrado srities ūkio subjektai pradėjo importuoti paukščių prieauglį iš Lietuvos (per 2002 m. iš Lietuvos eksportuota 214776 vnt. paukščių prieauglio).

3. Kontroliuoti, kad eksportuojami gyvūnai, gyvūniniai produktai ir žaliavos atitiktų importuotojo reikalavimus.

Šiam uždaviniui įgyvendinti vykdytų priemonių aprašymas:

Kitų (valstybės ilgalaikių, nacionalinių ir kt.) programų priemonių vykdymas:

- nustačius, kad gyvūniniai produktai neatitinka saugos reikalavimų, krovinių gražinti siuntėjui.

Gautų rezultatų palyginimas su strateginiame veiklos plane numatytais vertinimo kriterijais:

2002 m. VMVT strateginiame veiklos plane buvo numatyta uždrausti importuoti: siuntų - 70 vnt., buvo uždrausta – 77 vnt.; krovinių – 800 t, buvo uždrausta – 1819 t;

2002 m. VMVT strateginiame veiklos plane buvo numatyta uždrausti pervežti tranzitu:

siuntų – 15 vnt., buvo uždrausta – 20 vnt., krovinių – 2000 t, buvo uždrausta – 2156 t.

4. Užtikrinti veterinarijos reikalavimų vykdymą produktų gamybos, perdirbimo, sandėliavimo, transportavimo bei importo-eksporto metu.

Šiam uždaviniui įgyvendinti vykdytų priemonių aprašymas:

Kitų (valstybės ilgalaikių, nacionalinių ir kt.) programų priemonių vykdymas:

- veterinarijos reikalavimų įvykdymo kontrolė ir maisto produktų tvarkymo kontrolė.

2002 m. VMVT sėkmingai įgyvendintos maisto kontrolės sistemos „nuo tvarto iki stalo“ ir „nuo lauko iki stalo“. Įgyvendinant šį tikslą sukurta struktūra, užtikrinanti efektyvią veterinarinę ir higienos kontrolę visuose maisto tvarkymo etapuose. Buvo parengtos ir vykdomos įmonių veterinarinio inspektavimo programos, patikrintos visos mėsos, pieno, žuvų ir kitų gyvūninių produktų gamybos įmonės, kiekviena įmonė įvertinta; nustatyti neatitikimai veterinarijos ir higienos reikalavimus pateikti įmonių vadovams, sudaryti ir patvirtinti įmonių veiksmų planai trūkumų šalinimui, pagal kuriuos sudarytas nacionalinis atitikimo ES reikalavimus planas. Kontroliuotas veiksmų planų vykdymas. Nacionalinė veterinarijos laboratorija vykdė gyvūnų bei gyvūninių maisto produktų tyrimus dėl veterinarinių vaistų,

pesticidų, sunkiųjų metalų ir kitų kenksmingų medžiagų likučių bei radionuklidų. Atliktas 20391 tyrimas.

Ypatingas dėmesys buvo skiriamas ES reikalavimų diegimui maisto perdirbimo įmonėse. Šiuo metu 53 įmonės atitinka ES reikalavimus bei turi teisę gaminti produktus eksportuoti į ES šalis: 19 pieno, 21 žuvų, 9 mėsos, 3 sraigių mėsos, 1 kiaušinių gamybos įmonė.

Sukurta ir įdiegta gyvūninių produktų gamybos įmonių registravimo, inspektavimo ir veterinarinės kontrolės rezultatų apskaitos ir analizės kompiuterinė programa.

Skerdyklose atliekama paskerstų gyvūnų ir paukščių nuolatinė veterinarinė priežiūra, gyvūninių produktų gamybos, sandėliavimo ir kt. įmonių planine periodine kontrole užtikrinta vartotojų apsauga nuo susirgimų bendromis gyvūnams ir žmonėms užkrečiamosiomis ligomis.

Gautų rezultatų palyginimas su strateginiame veiklos plane numatytais vertinimo kriterijais:

- 2002 m. VMVT strateginiame veiklos plane buvo numatyta atlikti 19000 maisto produktų tvarkymo objektų patikrinimų, buvo atlikti – 20582 patikrinimai;
- 2002 m. VMVT strateginiame veiklos plane buvo numatyta maisto tvarkymo objektuose atlikti 370000 laboratorinių tyrimų, buvo atlikti – 319329 tyrimai. Priemonė neįvykdyta dėl lėšų trūkumo.

5. Siekti kokybiškų, saugių pašarinių produktų patekimo į Lietuvos rinką ir kontroliuoti jų naudojimą.

Šiam uždaviniui įgyvendinti vykdytų priemonių aprašymas.

Kitų (valstybės ilgalaikių, nacionalinių ir kt.) programų priemonių vykdymas:

- dalyvauti ruošiant koordinuotą Valstybinę prekinių pašarų kontrolės programą.

Įsigaliojus griežtiems gyvūnų pašarų tiekimo į rinką bei gamybos reikalavimams, buvo kontroliuojamas pašarų importas, pašarų gamybos įmonės, tiekimas į rinką bei naudojimas paskirties vietose. Nacionalinė veterinarijos laboratorija atliko gyvūninių pašarų tyrimus dėl gyvūninių baltymų priemaišų pašaruose.

Gautų rezultatų palyginimas su strateginiame veiklos plane numatytais vertinimo kriterijais:

- 2002 m. VMVT strateginiame veiklos plane buvo numatyta patikrinti 30 gaminančių ir platinančių pašarinius produktus įmonių; buvo patikrintos 32 įmonės;
- 2002 m. VMVT strateginiame veiklos plane buvo numatyta patikrinti 120 prekinių pašarų dokumentų, reglamentuojančių pašarinių produktų kokybę; buvo patikrinti 134 prekinių pašarų dokumentai. Priemonė įvykdyta.

Programos pavadinimas ir jos įgyvendinimui skirti asignavimai (tūkst. Lt)

50.1 Europos Sąjungos Phare paramos bendrojo finansavimo programa

Programos įgyvendinimui 2002 metais skirta 11825,3 tūkst. Lt.

Programos tikslai:

1. Apsaugoti Lietuvos Respubliką nuo gyvūnų užkrečiamųjų ligų patekimo, saugoti gyventojų sveikatą nuo kenksmingų žmonėms gyvūninių produktų įvežimo į Lietuvą.
2. Užtikrinti maisto produktų saugos kontrolę ir kontroliuoti gyvūnų užkrečiamąsias ligas.

Programos įgyvendinimas pagal atskirus uždavinius:

50.1 Programos uždaviniai:

1. Užtikrinti, kad į Lietuvą nebūtų įvežti gyvūnai, gyvūniniai produktai ar žaliavos, galinčios pernešti gyvūnų užkrečiamųjų ligų sukėlėjus, ir žmonių sveikatai kenksmingi gyvūniniai produktai; kontroliuoti, kad eksportuojami gyvūnai, gyvūniniai produktai ir žaliavos atitiktų importuotojo reikalavimus.

Šiam uždaviniui įgyvendinti vykdytų priemonių aprašymas:

- Pastatyti Kybartų kelio ir geležinkelio, Lavoriškių ir Šalčininkų kelio pasienio veterinarijos postus, Klaipėdos valstybinio jūrų uosto Molo ir Pilies pasienio veterinarijos patikros centrus pagal nustatytą grafiką;

- rekonstruoti Klaipėdos apskrities VMVT laboratoriją pagal ES teisės aktų reikalavimus.

Gautų rezultatų palyginimas su strateginiame veiklos plane numatytais vertinimo kriterijais:

- 2002 m. VMVT strateginiame veiklos plane buvo numatyta pastatyti ir įrengti 6 pasienio veterinarijos postus, pastatyti ir įrengti – 6. Klaipėdos apskrities VMVT laboratorijos rekonstrukcija bus baigta 2003 m.

2. Vykdyti užkrečiamųjų spongiforminių encefalopatijų kontrolę.

Šiam uždaviniui įgyvendinti vykdytų priemonių aprašymas:

Stiprinti užkrečiamųjų spongiforminių encefalopatijų kontrolę Lietuvoje.

Gautų rezultatų palyginimas su strateginiame veiklos plane numatytais vertinimo kriterijais:

- 2002 m. VMVT strateginiame veiklos plane buvo numatyta dėl galvijų spongiforminės encefalopatijos ištirti 90-100 tūkst. vyresnių nei 30 mėn. amžiaus skerdziamų žmonių maistui bei rizikos grupės galvijų, iš ŽŪM Kaimo rėmimo programos skirtų lėšų atlikti tik 11206 mėginių tyrimai. Priemonė neįvykdyta dėl lėšų trūkumo;

- 2002 m. VMVT strateginiame veiklos plane buvo numatyta dėl galvijų spongiforminės encefalopatijos kliniškai ištirti 216522 galvijų, avių, ožkų bandas, ištirtos–211136 bandos.

3. Vykdyti gyvų gyvulių ir gyvūninių produktų judėjimo kontrolę, jų kilmės atsekamumą, užkrečiamųjų ligų kontrolę.

Šiam uždaviniui įgyvendinti vykdytų priemonių aprašymas:

Gyvulių registravimo ir identifikavimo sistemos pagal ES reikalavimus įgyvendinimas.

Gautų rezultatų palyginimas su strateginiame veiklos plane numatytais vertinimo kriterijais:

- 2002 m. VMVT strateginiame veiklos plane buvo numatytas įrašų duomenų bazėje apie gyvulių gimimus, judėjimus, kritimus, skerdimus ir kitus gyvulių būsenos pasikeitimus skaičius - 800000, padaryta įrašų – 1200000.

III. PLANUOJAMOS ARTIMIAUSIO LAIKOTARPIO VEIKLOS PRIORITETINĖS KRYPTYS

1. Užbaigti pasienio veterinarijos postų (Panemunės kelio, Pagėgių ir Kenos geležinkelių, Valstybinio Klaipėdos jūrų uosto Malkų įlankos ir Vilniaus oro uosto) statybas bei įrengimą pagal ES reikalavimus.
2. Užtikrinti importuojamų gyvūnų sveikatos bei maisto produktų saugos reikalavimų atitikimą Lietuvos teisės aktus.
3. Paruošti ir įgyvendinti gyvūnų užkrečiamųjų ligų stebėsenos, įskaitant laboratorinius tyrimus, prevencijos ir kontrolės programas pagal ES reikalavimus, organizuoti jų įgyvendinimą.
4. Ypatingą dėmesį skirti gyvūnų gerovės reikalavimų, ypač transportuojant ir skerdžiant gyvūnus, vykdymo kontrolei.
5. Kartu su perdirbamosios pramonės asociacijomis siekti, kad visos įmonės, numačiusios be pereinamojo laikotarpio įgyvendinti ES reikalavimus, iki įstojimo į ES pasiektų šį tikslą ir galėtų įsilieti į bendrąją ES rinką (iš viso yra 248 tokios įmonės, iš jų 192 – mėsos, 18 – pieno, 18 – žuvų, 20 – kitų).
6. Per artimiausius 2 metus prioritetinėmis kryptimis taps:
  - geriamojo vandens stebėsenos programos vykdymas;
  - genetiškai modifikuotų organizmų programos vykdymas;
  - pašarų stebėsenos programos vykdymas;
  - maisto kontrolės sistemos „nuo lauko iki stalo“ įgyvendinimas;
  - augalinių maisto produktų taršos stebėsenos programos vykdymas.
7. Prekybos ir kituose rinkos objektuose įgyvendinti kritinių taškų savikontrolės sistemos funkcionavimą ir valstybinę maisto saugos kontrolę.
8. Baigti nacionalinių teisės aktų darninimą su ES teise.
9. Išplėsti NVL akreditacijos sritį pagal tarptautinį standartą EN ISO/EC 17025 ir akredituoti kitas apskričių VMVT laboratorijas gyvūnų užkrečiamųjų ligų ir maisto saugos tyrimų srityse.
10. Stiprinti VMVT administracinius gebėjimus.
11. Kelti VMVT specialistų kvalifikaciją.
12. Įdiegti VMVT ir jos padalinių kompiuterinių duomenų perdavimo tinklą (intranet), baigti diegti ES ANIMO (gyvūnų judėjimo kontrolės) sistemą.
13. Vykdyti VMVT regioninių laboratorijų restruktūrizaciją, prijungiant jas prie Nacionalinės veterinarijos laboratorijos, bei mažinant jų skaičių.

TARPTAUTINIAI SANTYKIAI IR INTEGRACIJA Į EUROPOS SĄJUNGĄ

Vykdam vieną iš svarbiausių strateginių Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos tikslų „Skatinti Lietuvos integraciją į Europos Sąjungą veterinarijos ir maisto srityse“, 2002 m. atlikti šie darbai:

Parengta Lietuvos pasirengimo narystei Europos Sąjungoje programa (LPNP) 2002 m., paruoštas Teisės derinimo priemonių planas (TDPP) ir *Acquis* įgyvendinimo priemonių planas (AIPP) veterinarijos srityje, kurie buvo patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. vasario 27 d. nutarimu Nr. 300 „Dėl Lietuvos pasirengimo narystei Europos Sąjungoje programos (Nacionalinė *acquis* priėmimo programa) Teisės derinimo priemonių ir *Acquis* įgyvendinimo priemonių 2002 metų planų patvirtinimo“ (Žin., 2002, Nr. 25-910), kurią įgyvendinant buvo paruošti ir VMVT direktoriaus įsakymais patvirtinti nacionaliniai teisės aktai, atitinkantys ES teisę.

Reguliariai buvo rengiama ir teikiama informacija Stojimo konferencijai apie Lietuvos išpareigojimus sudarninti ir įgyvendinti ES teisę bei apie šių išpareigojimų vykdymą; 2002 m. užbaigtos derybos dėl narystės ES veterinarijos sektoriuje, pasiekiant vieną geriausių rezultatų tarp šalių kandidačių.

Teikta informacija Stojimo sutarties projektui dėl techninių adaptacijų derybiniuose skyriuose „Laivas asmenų judėjimas“, „Laisvas prekių judėjimas“, „Žemės ūkio“ skyriaus veterinarijos srityje.

2002 m. įvyko 5 Europos Komisijos Maisto ir veterinarijos biuro bei 8 TAIEX biuro organizuotos įgyvendinimo (*peer review*) misijos, kurių metu buvo vertinta VMVT veikla įgyvendinant ES reikalavimus. Daugumos jų vertinimas buvo geras ir labai geras.

2002 m. balandžio 16 d. pasirašyta dvišalio bendradarbiavimo sutartis tarp Lietuvos Respublikos valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos ir Suomijos žemės ūkio ir miškininkystės ministerijos Maisto ir veterinarijos departamento.

Pradėtas vykdyti dvišalis Lietuvos-Olandijos projektas Nr. PPAO/LT/9/1 „Institucinis nacionalinių veterinarijos diagnostinių tarnybų stiprinimas“, kurio biudžetas yra 431 000 eurų. Pagrindinis šio projekto tikslas yra stiprinti Lietuvos veterinarijos diagnostines struktūras, pagal Europos Sąjungos teisinę bazę tobulinti gyvulių infekcinių ligų stebėseną, priežiūrą, likvidavimą ir profilaktiką. Pagal projektą įvairiose srityse teiktos nuolatinės specialistų konsultacijos, surengti keli seminarai ir stažuotės abejose šalyse bei aukštesnio lygio laboratoriniai kursai Lietuvos specialistams Nyderlanduose. Iš biudžeto lėšų taip pat numatyta įsigyti specialios laboratorinės įrangos. Projektą numatyta įgyvendinti iki 2003 metų pabaigos.

2002 m. sėkmingai vykdyti Phare projektai: Phare 1999 projektas LI 9909.01 „Fitosanitarijos ir veterinarijos pasienio kontrolės priemonių užtikrinimas“ bei Phare 2000 projektas LT0004-02 „ES maisto kontrolės sistemos stiprinimas ir vykdymas“, paruošta techninė užduotis PHARE 2001 projektui LT 01.05.01 „Gyvūnų atsekamumo, epidemiologinės priežiūros sistemos vystymas ir fitosanitarijos tyrimų ir valdymo atnaujinimas“. Parengti projektiniai aprašymai 3 PHARE 2002 ir 2003 m. projektams bei gautas jiems finansavimas: PHARE 2002 dėl USE kontrolės stiprinimo (2,568 mln. eurų), PHARE 2003 dėl maisto kontrolės stiprinimo (2,703 mln. eurų) ir PHARE 2003 dėl užkrečiamųjų ligų kontrolės stiprinimo (8,003 mln. eurų), kurie bus pradėti įgyvendinti 2003 m.

PHARE projektas LI 9909.01 „Fitosanitarijos ir veterinarijos pasienio kontrolės priemonių užtikrinimas“

Techninė pagalba

ES ekspertas Malcolm Kelly kartu Valstybine maisto ir veterinarijos tarnyba kontroliavo pasienio veterinarijos postų statybą. ES ekspertas 5 kartus lankėsi Lietuvoje, įvertino

pasienio postų statybą ir jų atitikimą ES reikalavimus (I misija - 04-08/03/02, II misija - 13-17/05/02, III misija - 01-05/07/2002, IV misija - 26-30/07/2002, V misija - 26/09-01/10/2002).

Investicijos

Iš investicinės projekto dalies buvo pastatytas Lavoriškių kelio pasienio veterinarijos postas, Pilies ir Molo pasienio veterinarijos postai Klaipėdoje, Šalčininkų kelio ir Kybartų kelio ir geležinkelio pasienio veterinarijos postai.

PHARE projektas LT0004-02 „ES maisto kontrolės sistemos stiprinimas ir vykdymas“

Šis projektas vykdomas kartu su vokiečiais, kurie pasirinkti kaip dvynių partneriai.

Rezultatai

ES ekspertas laboratorijoms dr. Pfalzgraf Lietuvoje lankėsi 3 kartus ir įvertino Klaipėdos apskrities VMVT laboratoriją, įrangą, darbuotojų kvalifikaciją, konsultavo dėl laboratorijos atnaujinimo, kokybės vadybos sistemos ir naujų laboratorinių metodų pristatymo.

Ekspertas G.Letschert kartu su VMVT atstovais įvertino Panemunės – Pagėgių ir Klaipėdos pasienio veterinarijos postų statybas.

Ekspertas dr. Reckling parengė medžiagą dėl užkrečiamųjų gyvūnų ligų diagnozavimo ir surengė seminarą dėl GSE (apmokyta 30 veterinarijos gydytojų iš centrinės ir regioninių laboratorijų, kaip vykdyti GSE kontrolę).

Dvi darbuotojos iš Klaipėdos apskrities VMVT laboratorijos vyko mokytis į Vokietiją. Jos buvo apmokytos dirbti su analitine įranga, supažindintos su kokybės sistemos reikalavimais.

Investicijos

Panemunės kelio, Pagėgių geležinkelio ir Kenos geležinkelio pasienio veterinarijos postų statybos sutartis pasirašyta 2002 m. rugsėjo 30 d. Statybą numatyta baigti 2003 m.

2002 m. parengta konkursinė medžiaga dėl įrangos įsigijimo Klaipėdos apskrities VMVT laboratorijai bei organizuotas konkursas dėl įrangos įsigijimo. Sutartis dėl įrangos įsigijimo Klaipėdos apskrities VMVT laboratorijai pasirašyta 2002 m. rugsėjo 30 d. Pagal sutartį numatyta visiškai atnaujinti Klaipėdos apskrities valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos laboratorijos Cheminių ir bakteriologinių tyrimų skyrių. Nupirkta nauja įranga ir perduota Klaipėdos apskrities VMVT laboratorijai.

PHARE projektas LT 01.05.01 „Gyvūnų atsekamumo, epidemiologinės priežiūros sistemos vystymas ir fitosanitarijos tyrimų ir valdymo atnaujinimas“

Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba paruošė projektą dėl techninės pagalbos įdiegiant gyvūnų atsekamumo ir epidemiologinės priežiūros sistemą ir pateikė CFCU peržiūrai 2002 m. balandžio 25 d., tačiau, kol ŽŪM nepatvirtino vienos už gyvūnų identifikavimą ir registravimą atsakingos institucijos, projekto konkurso organizavimas laikinai buvo sustabdytas.

PHARE projektas LI/2002/IB/AG/02 „Užkrečiamųjų spongiforminių encefalopatijų kontrolės stiprinimas Lietuvoje“

Šio projekto tikslas - aprūpinti Nacionalinę veterinarijos laboratoriją reikiama įranga užkrečiamųjų spongiforminių encefalopatijų diagnostikai bei prevencijai užtikrinti ir apmokyti laboratorijos darbuotojus bei veterinarijos inspektorius paimti reikiamus mėginius ir atlikti tyrimus.

Šis projektas sudarytas iš tiekimo ir Dvynių sutarčių. Dvynių partnere pasirinkta Prancūzijos Žemės ūkio, maisto, žuvininkystės ir kaimo reikalų ministerija. 2002 metais parengta konkursinė medžiaga tiekimo daliai.

PHARE projektas LI2003-X-XX „Užkrečiamųjų gyvūnų ligų kontrolės stiprinimas Lietuvoje“

Parengtas projekto aprašymas, kurio pagrindiniai tikslai yra sustiprinti užkrečiamųjų ligų kontrolės centrų administracinius ir techninius sugebėjimus; Nacionalinę veterinarijos laboratoriją ir apskričių laboratorijų užkrečiamųjų gyvūnų ligų kontrolės centrus; darbuotojų profesinius sugebėjimus; tobulinti epidemiologines ir kitas veterinarines sritis užkrečiamųjų ligų epidemiologinės rizikos įvertinimo, laboratorinės diagnostikos atžvilgiu, statistines duomenų apžvalgas, stebėsenos programas. Projektas prasidės 2003 metais.

PHARE projektas LI2003-X-XX „Maisto saugos kontrolės, maisto kontrolės laboratorijų stiprinimas Lietuvoje“

Parengtas projektas dėl maisto saugos kontrolės, maisto kontrolės laboratorijų stiprinimo Lietuvoje. Šio projekto pagrindiniai tikslai yra vystyti ir įgyvendinti maisto produktų kontrolės sistemą, aprūpinti inspektorius reikiama darbo įranga bei centrinę ir regionines laboratorijas atitinkama įranga. Projektas prasidės 2003 metais.

GYVŪNŲ LIGOS IR APSAUGA NUO JŲ

Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba vykdo priemones apsaugoti gyvūnus nuo infekcinių, invazinių ir neužkrečiamųjų ligų. Daugiausiai dėmesio tenka skirti infekcinių ligų prevencijai ir likvidavimui.

Gyvulių infekcinės ligos

Nuo 1992 metų Lietuvoje nebuvo pavojingų gyvūnų užkrečiamųjų ligų, nurodytų Tarptautinio Epizootijų Biuro (TEB) A grupės ligų sąrašė.

Iš TEB A grupės ligų sąrašo Lietuvoje 1982 m. buvo registruota snukio ir nagų liga, 1992 m. – kiaulių klasikinis maras ir 1989 m. – paukščių Niūkaslio liga.

Pagal TEB nuostatus apie Lietuvoje esamą epizootinę padėtį Biurui kas mėnesį siunčiami atitinkamos formos pranešimai.

2002 m. gyvūnų užkrečiamųjų ligų stebėseną buvo vykdoma vadovaujantis VMVT direktoriaus 2002 m. sausio 17 d. įsakymu Nr. 27 patvirtinta Gyvūnų užkrečiamųjų ligų tyrimų, vakcinacijos nuo šių ligų ir kitų epizootinių priemonių tvarka.

Snukio ir nagų ligos nebuvo po paskutinio susirgimo 1982 metais, kada ji prasidėjo Švenčionių rajone. Galvijų vakcinacija nuo šios ligos buvo nutraukta 1985 metais.

Kadangi Lietuva vykdo snukio ir nagų ligos stebėsenos programą ir profilaktines priemones, TEB, pagal Tarptautinio gyvulių sveikatos kodo 2.1.1. reikalavimus 1996 metų vasario mėnesį pripažino Lietuvą neapimta snukio ir nagų ligos. Pagal minėtą programą 2002 metais iširta: briedžių – 19, elnių – 16, stirnų – 323, šernų – 323, galvijų – 317, kiaulių – 1170, avių ir ožkų - 99 kraujo mėginiai. Reaguojančių nerasta.

Kiaulių klasikinis maras buvo išplitęs Lietuvoje iki 1976 metų. Po 14 metų pertraukos liga registruota 1990 metais. Buvo nustatyta, kad maru beveik masiškai pradėjo sirgti šernai. Ligos lokalizavimui ir jos židinių likvidavimui buvo pradėta visų kiaulių vakcinacija ir vykdytos kitos priemonės.

1992 metų pabaigoje buvo likviduoti 2 paskutiniai kiaulių klasikinio maro židiniai

Dėl kiaulių klasikinio maro 2002 metais tirti 446 šernai (sekimo – „monitoring“ programa). Reagavusių nerasta. Ištyrus 2518 kiaulių, teigiamai reagavo 69 anksčiau vakcinuotos kiaulės. Nuo 2000 m. liepos 1 d. kiaulės nuo klasikinio maro nevakcinuojamos.

Toliau teikiama informacija apie užkrečiamąsias ligas pagal TEB B ir C grupės ligų sąrašus.

TSE (transmisinės spongiforminės encefalopatijos). 2002 m. iš viso dėl TSE iširti 11206 gyvuliai, iš jų 11136 galvijai, 59 avys ir 11 ožkų. Pagal rizikos grupes iširta: 1300 kritusių, 468 importuoti galvijai, 129 importuotų galvijų palikuonys, 78 priverstinai paskersti ir 32 šerti mėsos-kaulų miltai galvijai. Kiti tirti galvijai priklauso sveikų gyvulių grupei. Iš tirtų avių 20 buvo gaišė, o kitos buvo sveikos paskerstos. Iš tirtų ožkų: 5 - gaišė, 1 priverstinai priskersta, 5 - sveikos paskerstos. Visų tyrimų rezultatai neigiami.

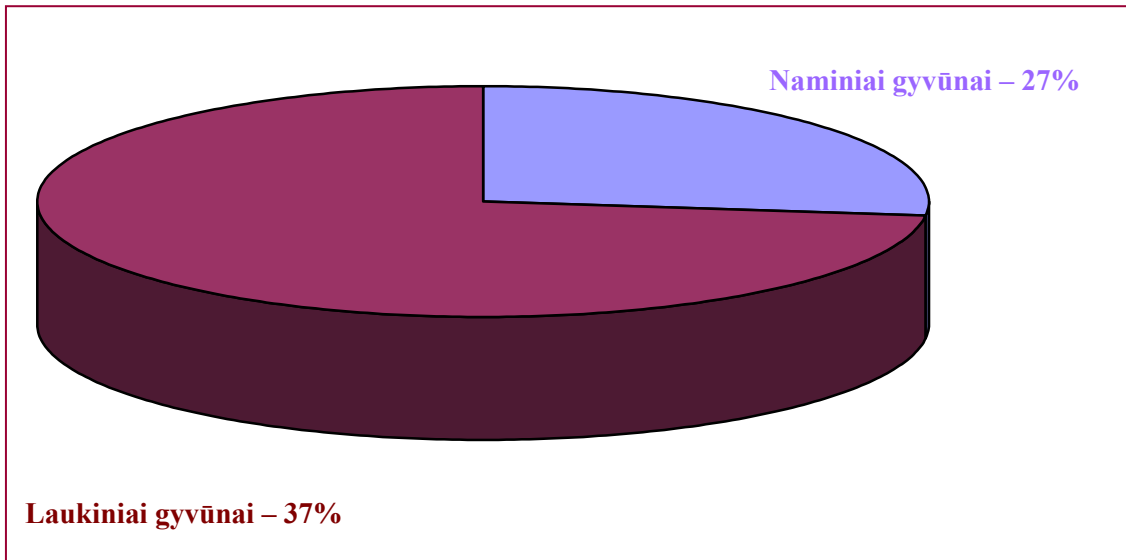
Juodligė. Liga Lietuvoje registruota nuo 1920 metų. Be paskutinio susirgimo 1998 metais, 36 rajonuose buvo 357 istoriniai juodligės židiniai.

Nuo 1960 metų susirgimų labai sumažėjo. 1986 metais Šalčininkų rajone užregistruotas telyčios ir 1998 metais Ukmergės rajone - karvės susirgimas juodlige.

Buvusių juodligės židinių teritorijoje vykdoma veterinarinė priežiūra, gyvuliai vakcinuojami. 1997 metais atliktas visų židinių patikrinimas ir perregistravimas, sudaryti nauji juodligės židinių žemėlapiai.

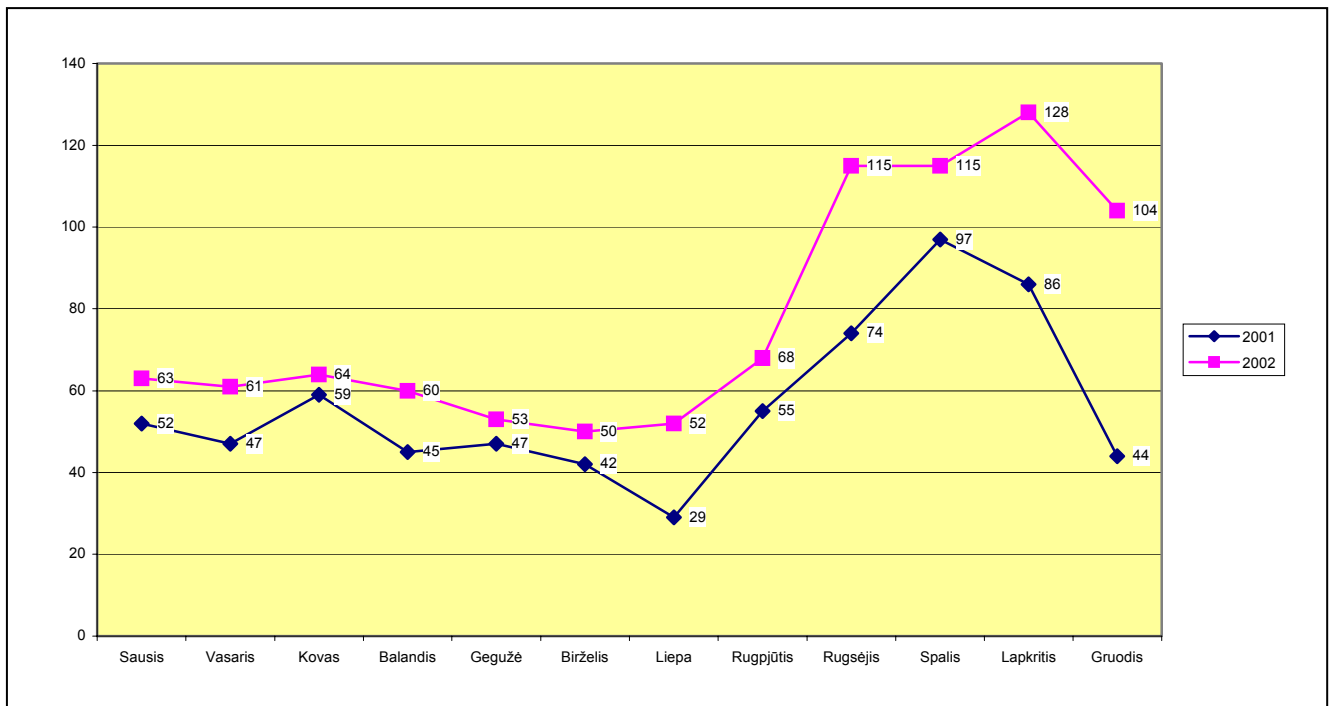
2002 metais respublikoje nuo juodligės suvakcinuota 770 galvijų ir 2 arkliai.

Pasiutligė 2002 metais kaip ir 2001 metais, buvo registruojama 43 rajonuose. Iš viso registruoti 933 atvejai.

Pasiutligės atvejų pasiskirstymas tarp naminės ir laukinės faunos 2002 m.

Daugiausia pasiutligės protrūkių nustatyta Lazdijų (89 atvejai), Panevėžio (62 atvejai), Ignalinos (55 atvejai), Tauragės (49 atvejai), Klaipėdos (45 atvejai), Šilutės (43 atvejai), Šiaulių (34 atvejai) ir Kėdainių (30 atvejų) rajonuose. Kituose rajonuose registruoti pavieniai ligos atvejai. Nuo 364 atvejų 1999 metais pasiutusių gyvūnų skaičius 2000 metais padidėjo iki 850, o 2001 metais buvo sumažėjęs iki 678 atvejų. Per 2002 metus nustatyti pasiutę 682 (73,1 proc.) laukiniai gyvūnai ir 251 (26,9 proc.) naminiai gyvūnas. Liga labai išplito tarp lapių – 273 atvejai (pernai - 197 atvejai), usūrinių šunų – 317 atvejų (pernai - 238 atvejai) ir galvijų – 120 atvejų (pernai - 93 atvejai).

Pasiutligės atvejų skaičius 2001 ir 2002 metais

Nustatytuose pasiutligės židiniuose profilaktiškai 2002 metais suvakcinuoti 177135 šunys, 24949 katės, 24345 galvijai ir 1682 kiti naminiai gyvūnai.

1996 metais nuo pasiutligės pradėta vakcinuoti laukines lapas „Virbac“ firmos vakcina SAG-1. Jaukai buvo išdėstomi Panevėžio, Biržų, Kupiškio, Pasvalio, Rokiškio, Akmenės, Joniškio, Kelmės, Pakruojo, Šiaulių, Radviliškio, Telšių, Plungės, Vilniaus, Kėdainių rajonuose. Didesniame kaip 4000 km² plote buvo išdėliota per 200000 jaukų. 1997 metais vakcinacija išplėsta į Jurbarko, Molėtų, Šilalės, Tauragės, Utenos rajonus. 1998 metais buvo išdėliota 200000 jaukų. Teritorija išplėsta į Ignalinos, Kretingos, Skuodo, Zarasų rajonus. 1999 ir 2000 metais tuose pat rajonuose išdėliota po 200000 jaukų. Vakcinacijos efektyvumas pagal tetraciklino tyrimus respublikoje buvo 23,8 proc. Dėl lėšų stygiaus oralinė laukinių plėšriųjų gyvūnų vakcinacija nuo pasiutligės 2001 ir 2002 metais nebuvo vykdoma.

Bruceliozė pokario metu buvo plačiai paplitusi tarp galvijų. Siekiant lokalizuoti ligą Šilutės rajone buvo organizuotas galvijų, sergančių brucelioze, respublikinis izoliatorius. 1965-1968 metais visi sergantys galvijai buvo paskersti. 1976 metais buvo nustatytas vienintelis susirgimo brucelioze atvejis Šakių rajone iš Kaliningrado srities patekus užkrėstiems gyvuliams. Po ilgos pertraukos 1991 metais paskutinis susirgimas nustatytas Utenos rj. Tauragnų apylinkėje. Susirgimo priežastis – įvežti sergantys galvijai. Susirgimas buvo lokalizuotas, visi židiniuose buvę gyvuliai paskersti.

Kiekvienais metais aiškinant bruceliozę serologiškai ištiriama nemažai galvijų.

2002 metais dėl bruceliozės ištirti 547497 galvijai. Bruceliozės židinių nenustatyta. Kadangi bruceliozė daug metų nebuvo nustatyta, nuo 2000 metų diagnostiniai tyrimai buvo sumažėję ir galvijai tirti tik tuose rajonuose, kurie ribojasi su Baltarusija, Kaliningrado sritimi.

Kiaulių bruceliozės paskutinis židinytis buvo užregistruotas 1991 metais Telšių r. Per 2002 metus serologiškai ištirtos 5635 kiaulės. Bruceliozės nenustatyta.

Ankstesniais metais buvo nustatomi pavieniai kiškių bruceliozės atvejai. 1999 ir 2000 metais reaguojančių kiškių nenustatyta.

Šernų bruceliozė nebuvo registruota.

Avių infekcinis epididimitas (bruceliozinės kilmės) 2002 metais, ištyrus 534 avis, nebuvo diagnozuotas.

Tuberkuliozė. Masiniai galvijų tuberkuliozės tyrimai pradėti 1960 metais ir iki 1980 metų buvo išaiškinta 1400 tuberkuliozės židinių su apie 32 tūkst. reaguojančių galvijų. Nuo 1963 metų visi reaguojantys buvo išvežami kontroliniams ir sanitariniams skerdimams. Sergančių karvių veršeliai auginti tik mėšai. Priemonės pasiteisino: nuo 1980 metų iki 1985 metų buvo 30 ligos apimtų punktų, 1985 - 1988 metais – tik 12 tokių punktų. Nuo 1988 metų iki 1992 metų padėtis buvo stabili (be tuberkuliozės) ir tik 1992 metais Radviliškio rj. viename ūkyje rasta reaguojančių galvijų.

Po ilgesnės pertraukos galvijų tuberkuliozė buvo nustatyta 1996 metų pabaigoje Radviliškio rj. Miezaičių žemės ūkio bendrovėje, o 1997 metais liga alergiškai ir patologoanomiškai nustatyta Radviliškio rj. Miezaičių ir Baisogalos ūkiuose-bendrovėse. Šiaulių rj. ši liga diagnozuota Verbūnų žemės ūkio bendrovės galvijams. 1998 metais tuberkulinizuojant buvo išaiškinta 2370 reaguojančių galvijų 35 rajonuose, tačiau susirgimas patvirtintas tik Jonavos, Kėdainių ir Radviliškio rajonuose.

1999 metais Radviliškio rajone buvo išaiškinti 3 nauji reaguojančių į tuberkuliną galvijų židiniai, tačiau būdingi galvijų tuberkuliozei patanatominiai pakitimai diagnozuoti tik vienai karvei.

1999 metais pertiriant pirmo tyrimo metu reagavusias karves, buvo atliekama ir palyginamoji tuberkulinizacija paukščių tuberkulinu. Pagal jos rezultatus galima teigti, kad eilėje Radviliškio rj. ž.ū. bendrovių bandų didelį reagavimą į galvijų tuberkuliną įtakoja atipinės mikobakterijos.

2000 metais ištyrus 601703 galvijus, 1525 galvijai reagavo į tuberkuliną. Po pakartotinių tyrimų 429 galvijai buvo paskersti kontrolei. Tuberkuliozei būdingi pakitimai limfiniuose mazguose buvo rasti dviejų ūkininkų Raseinių rajone gyvuliams (2 vnt.). Operatyviai likvidavus visus ūkiuose buvusius galvijus, tuberkuliozės židiniai buvo panaikinti.

2001 m. reagavo 1023, arba 0,2 proc. galvijų. Iš viso buvo ištirta 468260 galvijų. Pakartotinai buvo ištirti 1669 teigiamai ir abejotinai reagavę galvijai. Teigiamos reakcijos nustatytos 73 galvijams. Kontroliniam skerdimui paskersta 212 teigiamai ir abejotinai reagavusių galvijų. Mikrobiologiniu tyrimu 1 galvijui patvirtinta galvijų tuberkuliozė.

2002 m. ištyrus 583718 galvijus, alerginės reakcijos nustatytos 695, arba 0,12 proc. galvijų. Pakartotinai ištirti 1328 teigiamas ir įtariamas reakcijas turėję galvijai, iš kurių teigiamai reagavo 185 galvijai. Šiems ir daliai abejotinai reagavusių į tuberkuliną (176 galvijai) galvijams atlikus kontrolinį skerdimą, tuberkuliozei būdingų pakitimų nenustatyta. Ištyrus 2793 kiaules, reaguojančių į tuberkuliną kiaulių nebuvo.

Galvijų leukozė. Planiniai hematologiniai galvijų tyrimai aiškinant leukozę Lietuvoje pradėti 1963 metais. Aiškinant leukozės virusų nešiotojus nuo 1987 metų vykdomi serologiniai tyrimai (imunodifuzinės analizės metodu). Pagal serologiškai reagavusių galvijų dinamiką matyti, kad situacija gerėja. Tai buvo pasiekta, vykdant kryptingą ūkinę veiklą, gyvulių grupavimą, viruso nešiotojų likvidavimą, sergančias karves pakeičiant sveikomis telyčiomis, veršelius girdant sveikų karvių pienu.

1999 metais ištyrus 716738 galvijus, rasti 8075 seroteigiami arba 1,1 proc. Iš viso 1999 metų pabaigoje buvo likę 1379 reaguojantys galvijai, iš kurių ž.ū. bendrovėse buvo 802, o pas gyventojus – 577.

2000 metais, ištyrus 607945 galvijus, rasti 4872 seroteigiami (0,8 proc.) galvijai.

2001 metais, ištyrus 527524 galvijus, teigiamai reagavo 2311, arba 0,2 proc. galvijų. Likviduotas 2301 seroteigiamas galvijai, iš jų 1359 karvės.

2002 metais, ištyrus 567776 galvijus, teigiamai reagavo 1826 (0,3 proc.) galvijai. Likviduota 1470 teigiamai reagavusių galvijų, iš jų 735 karvės.

Galvijų infekcinis rinotracheitas. 1996 metais ištyrus serologiškai IFA metodu 1302 produktyvias karves antikūnai rasti 848, ištyrus 767 telyčias – 66. Aiškinant šią ligą veisliniai buliukai tiriami juos auginančiuose ūkiuose. 1999 metais ištyrus 1705 galvijus antikūnai rasti 55 arba 3,2 proc. galvijų. 2000 metais ištyrus įtartus 1924 galvijus, antikūnai rasti 332 arba 17,3 proc. galvijų. Daug dažniau jis nustatomas karvėms (42,4 proc.), o buliams – retai (0,28 proc.). Kliniškai sergančių galvijų nebuvo.

2001 metais, ištyrus 1402 galvijus, 63 reagavo teigiamai (4,5 proc.). Daugiausia Šakių r. ŽŪB „Grūduva“ galvijai. Vykdam tyrimus ir atrankos būdu likviduojant reaguojančius galvijus, nuo IRT 2001 m. ŽŪB „Grūduva“, nepavyko sanuoti, todėl metų pabaigoje buvo nuspręsta pradėti galvijų vakcinavimą žymėta vakcina.

2002 metais, ištyrus 3523 galvijus, teigiamai reagavo 588 galvijai (16,6 proc.). Šakių r. ŽŪB „Grūduva“ galvijai pagal patvirtintą galvijų infekcinio rinotracheito likvidavimo planą buvo vakcinuojami žymėta vakcina. Iš viso suvakcinuoti 2155 ūkyje laikomi galvijai. Respublikoje yra tik vienas neapimtas šios ligos ūkis – Panevėžio r. Upytės ŽŪB.

Galvijų virusinė diarėja (GVD). 2000 metais ištyrus 185 įtartus gyvulius, nustatytas 21 atvejis (11,4 proc.). Ankstesniaisiais metais buvo nustatoma daugiau: 1997 metais – 66,9 proc., 1999 metais – 47,8 proc. atvejų. 2001 metais iš tirtų 568 galvijų teigiamai reagavo 142, arba 25,0 proc. Liga smarkiai plinta per bulių spermą, todėl nesiimant griežtesnių priemonių prieš šią ligą gali nukentėti galvijų ar jų spermos eksportas. Nuo šio susirgimo suvakcinuotas 341 neveislinis galvijai.

2002 metais, ištyrus 3122 galvijus, teigiamai reagavo 1090 galvijų (34,9 proc.). Neapimtų šios ligos ar sanuojamų ūkių nėra. Profilaktiškai suvakcinuotas 2421 galvijai.

Hipodermozė. Iš apžiūrėtų 301773 galvijų hipodermozė rasta 7384 galvijams (2,4 proc.). Profilaktiškai nuo susirgimo apčiuostas 6191 galvijai.

2002 metais hipodermozė nustatyta 9227 galvijams (2,4 proc.). Profilaktiškai nuo susirgimo apčiuosti 4262 galvijai.

Leptospirozė respublikoje nustatoma tik laboratoriniais tyrimais. 2001 metais ištyrus 41738 galvijus, nustatyti 558 teigiamai reagavę, arba 1,3 proc. Ištyrus 5363 kiaules, rastos 162 reagavusios, arba 3,0 proc. Kliniškai ir patalogoanomiškai liga nepatvirtinta. Ūkiuose, kurių

kiaulės anksčiau turėjo klinikinių ligos požymių, profilaktiškai atliekama vakcinacija inaktyvuota vakcina. 2001 metais suvakcinuotos 43260 kiaulių.

2002 metais buvo ištirti 1174 galvijai. Reagavo tik 30 arba 2,5 proc. galvijų. Kiaulių reagavo daugiau – 3,3 proc. (182 vnt. iš 5464 tirtų). Kliniškai ir patologoanomiškai liga nenustatyta. Profilaktiškai suvakcinuotos 48846 kiaulės.

Infekcinė arklių anemija. Per 1994 - 1995 metus ištirti visi Lietuvos arkliai – iš viso 86,0 tūkst.: iš jų rasta 170 sergančių. Jie sunaikinti. 1996 metais buvo tęsiami planiniai tyrimai tuose žirgynuose ir rajonuose, kur anksčiau rasta per 5 proc. sirgusių, o taip pat tiriami vykstantys į sportines varžybas bei eksportui ruošiami arkliai. 1997 metais ištyrus 9519 arklių rasti 5 sergantys. Visi reaguojantys arkliai buvo sunaikinti. 1999 m. ištyrus 10636 arklius, vienas arklys reagavo Vilniaus rajone. Arklys buvo sunaikintas. 2000 metais ištyrus 15654 arklius sergančių nerasta. 2001 m. ištirta 14818 arklių. Teigiamai reaguojančių nebuvo.

2002 metais dėl infekcinės anemijos buvo ištirti 65978 arkliai. Vienas arklys Biržų ir vienas arklys Vilniaus rajone reagavo teigiamai. Arkliai buvo sunaikinti.

Paskutiniai kiaulių susirgimai **Aujeskio liga** buvo Panevėžio r. AB „Krekenavos agrofirma“, Šalčininkų r. UAB „Naujasodis“ ir Širvintų r. ŽŪB „Širvinta“. Ligos židiniai likviduoti 1988 metais ir nuo to laiko minėtuose ūkiuose kiaulės buvo vakcinuojamos gyva Aujeskio ligos vakcina. Nuo 1992 metų pradėta vakcinuoti inaktyvuota vakcina. 1994 metais Šalčininkų r. vakcinacija nutraukta, susirgimų nebuvo. 1995 metais inaktyvuota Aujeskio ligos vakcina buvo vakcinuojama pagrindinė kiaulių banda minėtuose Panevėžio ir Širvintų r. ūkiuose. Vakcinuojama buvo 1996 ir 1997 metais. 1998 metais Širvintų komplekse vakcinacija nevykdyta. AB „Krekenavos agrofirma“ nuo šios ligos 1998 metais buvo suvakcinuotos 68394 kiaulės. Nuo 1999 metų kiaulės respublikoje nevakcinuojamos.

2001 m. ištyrus 150 kiaulių, teigiamai reagavusių nenustatyta.

2002 metais ištyrus 2172 kiaules, įtariamai teigiamai reagavo 57 Šalčininkų r. Naujasodžio agrofimos kiaulės. Tačiau klinikinių ir patologoanominių Aujeskio ligos požymių nebuvo. Galutinė Aujeskio ligos diagnozė nepasitvirtino. Vakcinacija nevykdoma.

Kiaulių raudonligė anksčiau Lietuvoje buvo smarkiai išplitusi. 1949 metais ja sirgo 26256 kiaulės, t.y. 4,8 proc. visų kiaulių. Vėliau pradėjus kiaules masiškai vakcinuoti nuo raudonligės, susirgimai šia liga mažėjo ir pastaraisiais metais jos protrūkių nepasitaiko. Kiaulės nuo raudonligės vakcinuojamos kiekvienais metais. 2000 metais suvakcinuota 634061 kiaulė.

2001 metais nuo raudonligės suvakcinuota 638150 kiaulių. 2002 metais vakcinuotos 595087 kiaulės.

Nemažų ekonominių nuostolių šalies kaulininkystei padaro **parvovirusinė infekcija**. 2000 metais ištyrus 170 įtartų kiaulių nustatyta 139 (81,7 proc.) atvejų. Nuo 47,9 proc. iki 62,1 proc. atvejų buvo nustatoma tiriant 1997-1999 metais. 2001 m. ištyrus 634 kiaules, teigiamų rasta 367, arba 58,0 proc. Prieš ligą efektyvus vakcinavimas. 2001 m. suvakcinuotos 52025 kiaulės.

2002 m. ištyrus 438 kiaules, teigiamai reagavo 260, arba 59,0 proc. kiaulių. Suvakcinuotos 61123 kiaulės.

Jau treji metai kiaulių fermose atliekami **kvėpavimo-reprodukcinio sindromo** serologiniai tyrimai. 1999 metų pabaigoje pradėtas atskirti amerikinis ir europinis viruso variantas IFA metodu. 2000 metais ištyrus 1310 kiaulių, amerikinis variantas nustatytas 3,3 proc. ir europinis – 22,6 proc. atvejų. 2001 m. ištyrus 1443 kiaules, reagavo 145, arba 10,0 proc. Nuo šios ligos suvakcinuota 35991 kiaulė.

2002 metais buvo ištirta 3530 kiaulių. Reagavo 509, arba 14,4 proc., kiaulių. Profilaktiškai suvakcinuota 29220 kiaulių.

Dėl **vezikulinės ligos** 2001 m. ištirta 150 kiaulių, 2002 metais ištirtos 506 kiaulės. Teigiamai reagavusių nebuvo.

2002 m. nuo **mikoplazmozės** suvakcinuotos 234365 kiaulės. Ištyrus 438 kiaules, teigiamai reagavo 123, arba 28,0 proc.

2002 metais teigiamai reagavo 199, arba 27,7 proc. kiaulių, suvakcinuotos 435738 kiaulės.

Kitos gyvulių infekcinės ligos. Laboratoriniais tyrimais iš gyvulių ir paukščių, ypač jų jauniklių, klinikinės medžiagos buvo išskiriama ligų sukėlėjų: salmonelių, kolibakterijų, pasterelių ir kt.

Esant užsikrėtimo grėsmei, gyvūnai buvo vakcinuoti nuo šių ligų:

nuo arklių gripo -	397 vnt.,
nuo triušių hemoraginės septicemijos -	5164 vnt.,
nuo triušių miksomatozės -	4943 vnt.,
nuo kiaulių kolibakteriozės -	157722 vnt.,
nuo pastereliozės -	55294 vnt.,
nuo salmoneliozės -	109485 vnt.,
nuo rotovirusinės infekcijos –	6125 vnt.,
nuo hemofiliozės –	15144 vnt.,
nuo galvijų salmoneliozės -	958 vnt.,
nuo kolibakteriozės -	1415 vnt.

Paukščių ligos

Gripas (Influenca). Dėl gripo ištirtos 807 vištos, kalakutai, fazanai ir balandžiai. Kontroliuotuose paukštynuose paukščių, įtariamų sergant šia liga, serologiniais tyrimais nenustatyta.

Niukaslė liga. Dėl šios ligos ištirti 1628 mėginiai (vištų, fazanų, balandžių). Serologiniais tyrimais dažniausiai įvertintas paukščių imunitetas nuo šios ligos. Visi mėsiniai veisliniai paukščiai ir broileriai, veisliniai ir stambių paukštynų pramoniniai dėslieji paukščiai profilaktiškai vakcinuoti nuo Niukaslė ligos.

Daugiamečių tyrimų ir stebėjimų duomenimis, mūsų šalies paukštynuose profilaktiniam paukščių vakcinavimui pakanka tų vakcinų, kurių intracerebralinio patogeniškumo indeksas nėra didesnis nei 0,4 (gyvos vakcinos) ir 0,7 (inaktyvuotos vakcinos (10^7 ar 10^8 EID₅₀)). 2001 metais paukštynuose buvo naudojamos Intervet, Abic ir Merial firmų vakcinos. Iš viso 2001 m. suvakcinuoti 18670268 ir 2002 m. – 11667436 paukščiai.

Infekcinis bronchitas (IB). Dėl šios ligos ištirta 212 paukščių. Nors ir taikomos tinkamos paruoštos vienam ar kitam paukštynui vakcinavimo schemas, imunitetas ne visada yra stiprus ar vienodas tiems patiem paukščiams, nors yra pakankamas apsaugoti nuo IB. Tokie rezultatai dėl didelio IB viruso labilumo ir jo savybių kitimo sudaro problemų ne tik mūsų šalies paukštynuose. Lietuvoje naudotos vakcinos, pagamintos iš D₂₇₄, H₁₂₀ ir 4/91 kamienų. 2001 m. suvakcinuoti 26013766 ir 2002 m. – 17823743 paukščiai.

Infekcinis bursitas (Gamboro liga). 2001 metais Gamboro ligos nebuvo veisliniuose ir pramoniniuose dedeklių pulkuose, nes visi šie paukščiai vakcinuojami. Vakcinuojami ir broileriai. Profilaktiniam vakcinavimui naudotos Intervet, Abic ir Merial firmų vakcinos. 2002 metais suvakcinuota – 1468060 paukščių.

Infekcinis laringotracheitas. 2001 ir 2002 metais liga nei kliniškai, nei patologoanomiškai nedidžiama.

Infekcinis encefalomyelitas. Tėviniai paukščiai ir pramoninės dedeklės vištos vakcinuotos nuo šios ligos. Protrūkių ar epizootijos 2001 ir 2002 metais nenustatyta. Vakcinuota Intervet ir Merial firmų vakcinomis.

Adenovirusinės infekcijos. Tarp jų tiriamas dėslumo mažėjimo sindromas (DMS-76). Paukščiai nuo adenovirusinių infekcijų nevakcinuojami. Šios ligos serologiškai nenustatytos, o paukštynuose šios ligos klinikos nepastebėta.

Reovirusinės infekcijos. Šiai ligų grupei priklausantis virusinis artritas gydytas profilaktiškai paukštynuose, kurie augina mėsai skirtus paukščius. Tėviniai paukščiai vakcinuoti. Motininiai antikūnai suteikia broileriams bendrą imunitetą ir pakankamai apsaugo juos nuo šios ligos.

Infekcinė anemija. Tėviniai paukščiai, iš kurių gaunami broileriai, vakcinuoti nuo šios ligos (vakcina Mobilis CAVP4). Kiti paukščiai nuo šios ligos nevakcinuoti

Mareko liga. Paukštynuose ši liga nepasireiškia. 2001 metais kai kuriuose paukštynuose vėl atnaujintas broilerių vakcinavimas nuo Mareko ligos (tik imuninės sistemos stiprinimui, siekiant broilerių didesnio atsparumo kitoms infekcijoms). Nuo šios ligos 2001 m. suvakcinuoti 16959489 ir 2002 m. – 11274703 paukščiai.

Kalakutų rinotracheitas. Kalakutų rinotracheito virusas 1999 metais sukėlė broilerių sveikatos sutrikimų Vilniaus ir Kaišiadorių paukštynuose. Broileriai sirgo patinusios galvos sindromu. Todėl nuo šios ligos pradėti vakcinuoti tėviniai pulkai. Kartu serologiškai buvo tiriami ir Lietuvoje auginti kalakutai. Tyrimais nustatyta kalakutų rinotracheito problema ir įvežami į Lietuvą kalakučiukai griežtai kontroliuojami visuose etapuose – įvežant ir auginant. Nuo šios ligos 2001 m. suvakcinuoti 152748 ir 2002 m. – 150088 paukščiai.

Ornitozė. 2001 ir 2002 metais dėl ornitozės buvo tikrintas vištų kraujo serumas. Visi tyrimai neigiami. Tokie tyrimai reikalingi ne tik naminiams, bet ir laukiniams, nelaisvėje auginamiems paukščiams.

Virusinis hepatitas ir virusinis enteritas. Lietuvoje auginama mažai ančių. Tik keletas ūkininkų laiko po kelis tūkstančius ančių, todėl nėra pakankamai duomenų apie auginamų ančių susirgimus virusiniu hepatitu, ančių bei žąsų susirgimus virusiniu enteritu.

Mikoplazmozė. Tėviniai paukščiai ir pramoninės dedeklės vištos vakcinuotos nuo mikoplazmozės (*M.gallisepticum*). Iš viso 2001 m. suvakcinuoti 492897 ir 2002 m. - 13871 paukščiai. Tačiau tyrimai rodo, kad mikoplazmos *M.gallisepticum* ir *M.synoviae* persistuoja paukštynuose. Lietuvoje nėra neapimtų mikoplazmozės paukštynų. Vakcinavimas apsaugo nuo mikoplazmų poveikio paukščių sveikatai ir produkcijai, bet tai nepadeda išauginti neapimtų mikoplazmų (*M.gallisepticum*) paukščių. Nuo *M.synoviae* vakcinų nėra.

Kailinių žvėrelių infekcinės ligos

Kaip ir ankstesniais metais, 2002 m. buvo tiriamos veislinės audinės, dėl **aleutinės ligos** (virusinės plazmocitozės). Laboratorijose IEOFR metodu buvo ištirtos šių bendrovių veislinės audinės: AB „Kretingos žvėrininkystės ūkis“ – ištirta 7000 veislinių audinių, teigiamai reaguojančių nėra.

AB „Vilkijos ūkis“ Kauno r. – ištirta 9516 veislinių audinių, teigiamai reaguojančių - nerasta.

„Žibartonių“ ŽŪB Panevėžio r. – ištirta 16829 veislinės audinės, teigiamai reagavo 674 audinės (4.00 proc.).

UAB „Šiaurinė lapė“ Radviliškio r. – ištirta 1250 veislinių audinių, teigiamai reaguojančių – nerasta.

Iš viso respublikoje ištirtos 34595 veislinės audinės, teigiamai reagavo 674 audinės, (1.95 proc.). Palyginti su 2000 metais, užsikrėtimas padidėjo 0.86 procentais. AB „Vilkijos ūkis“ audinių fermoje nustatyta stafilokokinė infekcija, kuri dezinfekcijos ir medikamentinės terapijos priemonėmis likviduota.

2002 m. dėl Aleutinės ligos Kretingos, Radviliškio, Utenos rajonuose, ištyrus 4942 audines, liga nenustatyta.

Daugelyje rajonų triušiams buvo įtarta **miksomatozė**. Juos vakcinavus ir atlikus profilaktikos darbus, liga buvo likviduota. Iš viso 2001 m. suvakcinuota 6568 ir 2002 m. – 4943 triušiai.

Kitų ūmių infekcinių ligų žvėrelių fermose nenustatyta .

Bičių užkrečiamosios ligos

2002 metų tyrimų rezultatai:

akariozė B-451 - ištyrus 1788 bičių šeimas, užsikrėtusių nenustatyta;
amerikinis puvinys B-452 - ištyrus 986 bičių šeimas, užsikrėtusių nenustatyta;
europinis puvinys B-453 - ištyrus 986 bičių šeimas, užsikrėtusių nerasta;
nozematozė B-454 - ištyrus 3563 bičių šeimas, rastos 335 užsikrėtusios šeimos, arba 9,4%;

varoozė B-455 - ištyrus 4516 bičių šeimas, rasta 1121 užsikrėtusi šeima, arba 24,8%.
Visais bičių šeimų susirgimo atvejais bičių šeimos gydytos ar sunaikintos.

Palyginimui pateikiame duomenis apie 2001 metais veterinarijos laboratorijose aiškintas bičių užkrečiamąsias ligas:

akariozė B-451 - ištyrus 1106 bičių šeimas, nustatytos 8 užsikrėtusios šeimos (0,7%);
amerikinis puvinys B-452 - ištyrus 413 bičių šeimų, užsikrėtusi viena (0,2 %);
europinis puvinys B-453 - ištyrus 412 bičių šeimų, užsikrėtusių nerasta;
nozematozė B-454 - ištyrus 2671 bičių šeimą, užsikrėtusių rasta 313 šeimų, arba 11,7%;

varoozė B-455 - iš tirtų 3908 bičių šeimų, rastos užsikrėtusios 1083 šeimos arba 27,7%.

Gyvūnų invazinės ligos

Daugiausia rūpesčio kelia **trichineliozė**, nes ja nuo gyvulių užsikrečia ir žmonės. 2001 metais ištyrus 824649 kiaules, trichineliozė nustatyta 50 kiaulių, (kaip ir 2000 metais) ir 65 šernams (2000 m. – 63). Užsikrėtimo procentas mažas: kiaulių tik 0,006 ir šernų – 0,7 proc. Išplito lapių užsikrėtimas - ištyrus 223 lapas, trichineliozė nustatyta 59 atvejais (26,5 proc). Kitų gyvūnų užsikrėtimas nežymus – 7 užsikrėtę katės.

2002 metais ištyrus: 993444 kiaules, trichineliozė rasta 56 kiaulių skerdenose (0,005 proc.), iš 8210 šernų – 78 užsikrėtę (0,9 proc.), iš 94 lapių – 20 užsikrėtusių (21,3 proc.). Taip pat trichineliozė nustatyta usūriniam šuniui ir kiaunei.

Gyvulių neužkrečiamosios ligos

2002 metais gydyta neužkrečiamosiomis ligomis sirgusių 86,7 tūkst. galvijų, 586,5 tūkst. kiaulių, 1,02 tūkst. avių ir ožkų, 2,4 tūkst. arklių. Iš gydytų gyvulių prieauglis sudarė: galvijų – 31,6 %, kiaulių- 84,4 %, avių, ožkų – 25,4 %, arklių – 9,8 %.

Gydyta gyvulių pagal atskiras ligų grupes (procentais iš visų gydytų gyvulių):

Procentais

Eil. Nr.	Ligų grupės	Gyvulių rūšis			
		Galvijai	Avys, ožkos	Kiaulės	Arkliai
1.	Virškinimo trakto ligos	29,8	42,9	56,6	37,6
2.	Kvėpavimo organų ligos	15,5	16,3	33,3	28,0
3.	Medžiagų apykaitos ligos	16,0	18,3	3,4	7,4
4.	Mastitai	22,4	8,1	1,3	0,3
5.	Patelių lytinių organų ligos	13,3	8,4	2,7	5,0
6.	Traumos	2,3	4,3	1,5	20,5
7.	Apsinuodijimai	0,7	1,7	0,8	1,2

Gydyta gyvulių pagal atskiras ligų grupes

Pagydyta gyvulių: galvijų - 94,7 proc., kiaulių – 82,2 proc., avių, ožkų – 93,7 proc., arklių – 95,3 proc.

Lietuvos veterinarijos akademijos Tęstinio mokymo centras organizavo tobulinimo kursus bendrosios praktikos veterinarijos gydytojams. Kursuose dalyvavo 667 privatūs veterinarijos gydytojai. Kursuose aptarti dažniau pasitaikančių gyvulių ligų diagnostikos, profilaktikos ir gydymo metodai, gydymo schemas.

Veterinarinius vaistus gaminančios užsienio firmos (KRKA, C.Richter GesmbH, Pfizer Oy Animal Health, Pharmacia N.V., Intervet International B.V., Merial SAS) kartu su Lietuvos firmų, prekiaujančių veterinariniais vaistais, atstovais, Lietuvos veterinarijos akademijos, Veterinarijos instituto mokslininkais organizavo praktinius seminarus karvių mastitų, metritų, prieauglio ligų, kiaulių susirgimų, helmintozių profilaktikos, gydymo, efektyvesnio veterinarinių vaistų naudojimo klausimais.

X lentelė
GYVULIŲ NEUŽKREČIAMOSIOS LIGOS 2002 M.

Eil. Nr.	Rodikliai	Užregistruota galvijų (vnt.)											Pastabos	
		Galvijų			Kiaulių			Avių, ožkų			Arklių			
		Gydyta	Iš jų pagydyta	Nugaišo	Gydyta	Iš jų pagydyta	Nugaišo	Gydyta	Iš jų pagydyta	Nugaišo	Gydyta	Iš jų pagydyta		Nugaišo
1.	Sirgo gyvulių	86 677	82 083	4 594	586571	484112	102459	1 021	957	64	2 365	2 256	111	
	iš jų prieauglis	27 409	24 560	2 849	495109	403561	91548	260	224	36	233	218	15	
2.	Sirgo:													
	virškinamojo tr. ligomis	25 887	22 929	2 658	333700	270840	62860	438	407	31	889	839	50	
	iš jų prieauglis	16 996	15 074	1 922	298790	242522	56268	160	138	22	105	96	9	
	kvėpavimo org. ligomis	13 463	12 084	1 379	195989	164281	31708	166	148	18	663	641	22	
	iš jų prieauglis	9 773	8 867	906	178536	147724	30812	98	84	14	100	94	6	
	medžiagų apykaitos ligomis	13 909	13 649	260	20137	16949	3188	187	179	8	175	162	13	
	mastitais	19 416	19 396	20	7694	7571	123	83	83	-	7	7	-	
	patelių l. org. ligomis	11 571	11 480	91	15546	15224	322	86	83	3	118	116	2	
	traumos	2 067	1 938	129	8773	4900	3873	44	42	2	485	467	18	
	apsinuodijimai	664	607	57	4732	4347	385	17	15	2	30	24	6	

GYVŪNINIŲ ATLIEKŲ PERDIRBIMAS

Sprendžiant gyvūninių atliekų surinkimo bei perdirbimo klausimus, pagrindinis dėmesys buvo skirtas naujų teisės aktų priėmimui bei jau galiojančių teisės aktų nuostatų įgyvendinimui.

AB „Rietavo veterinarinė sanitarija“ vykdė rekonstrukcijos darbus. Buvo atlikti įrengimų remonto darbai, pastatytas katilas mėsos-kaulų miltų (MKM) bei techninių riebalų deginimui. Taip pradėta spręsti sandėliuojamų bei naujai gaminamų MKM ir techninių riebalų šalinimo problema. Įmonė per 2002 metus surinko bei perdirbo 13964,7 t gyvūninės žaliavos ir pagamino 2089,8 t MKM ir 442 t techninių riebalų. 2002 m. buvo sudeginta 136,4 t MKM ir 56,9 t techninių riebalų.

Siekiant užtikrinti gyvūninių atliekų surinkimą bei perdirbimą, priimtas Gyvūninės kilmės atliekų tvarkymo įstatymas (Žin., 2002, Nr. 95-4083). Įstatymo tikslas – reglamentuoti gyvūninės kilmės atliekų surinkimą, saugojimą, gabenimą, perdirbimą, šalinimą, jų perdirbimo produktų realizavimą, apskaitą, taip pat nustatyti tokių atliekų tvarkymo finansines priemones. Įstatymas įtvirtina pagrindinius higienos, veterinarijos, sanitarijos ir aplinkosaugos reikalavimus, kurių turi laikytis fiziniai ir juridiniai asmenys, tvarkydami Lietuvos Respublikos teritorijoje esančias gyvūnines atliekas.

VMVT patvirtino naujas Gyvūninių atliekų tvarkymo, perdirbimo ir tiekimo į rinką taisykles (Žin., 2003, Nr.1-34), kurios pakeitė anksčiau galiojusias Gyvūninių atliekų tvarkymo, perdirbimo ir tiekimo į rinką taisykles (Žin., 2002, Nr. 59-2408). Naujose taisyklėse numatyti gyvūninių atliekų laikymo ir (arba) perdirbimo, surinkimo ir šalinimo reikalavimai, gyvūninių atliekų, skirtų ne žmonių maistui, tiekimo į rinką reikalavimai, veterinarijos ir sanitarijos reikalavimai transporto priemonėms ir konteineriams, kuriais gabenamos gyvūninės atliekos, veterinarijos reikalavimai gyvūninių atliekų tvarkymo įmonėse perdirbtai produkcijai.

ŽŪM, suderinusi su Valstybine maisto ir veterinarijos tarnyba, patvirtino Licencijų gyvūninės kilmės atliekų tvarkymo įmonėms išdavimo taisykles (Žin., 2002, Nr. 125-5677). Jos reglamentuoja licencijų gyvūninės kilmės atliekų tvarkymui išdavimą, panaikinimą bei licencijų kopijų išdavimą.

ŽŪM suderinusi su Valstybine maisto ir veterinarijos tarnyba, patvirtino Gyvūninės kilmės atliekų tvarkymo apskaitos taisyklės (Žin., 2002, Nr. 125-5679). Šios taisyklės reglamentuoja vienodą gyvūninių atliekų apskaitos tvarką atliekų tvarkymo įmonėse, taip pat gyvūnų skerdyklose bei įmonėse, auginančiose ir perdirbančiose gyvūnininkystės produkciją.

GYVŪNŲ GEROVĖ

Derinant nacionalinius teisės aktus su ES teisės aktais gyvūnų gerovės srityje ir siekiant užtikrinti gyvūnų gerovės reikalavimų įgyvendinimą gyvulių auginimo ir laikymo vietose, buvo parengta ir patvirtinta nemažai teisės aktų bei papildyti anksčiau įsigalioję (žr. 2002 metais priimti teisės aktai). Parengta ir VMVT direktoriaus 2002 m. gegužės 23 d. įsakymu Nr. 240 patvirtinta Metinės ataskaitos apie ūkinės paskirties gyvūnų laikymo vietų patikrinimus forma. Pagal gautus duomenis kasmet bus rengiama ataskaita ir vertinama gyvūnų auginimo ir laikymo vietų gerovės pažanga.

2002 metų VMVT regioniniuose padaliniuose (apskričių, rajonų ir miestų valstybinėse maisto ir veterinarijos tarnybose) dirbo 45 valstybiniai veterinarijos gydytojai – inspektoriai gyvūnų gerovei, kurie kontroliavo ir vykdė teisės aktų įgyvendinimą paskirties vietose.

Ūkinės paskirties gyvūnų laikymas

Lietuvoje vyrauja smulkūs gyvulininkystės ūkiai. Atlikus gyvulininkystės objektų patikrinimą pagal gyvūnų gerovės reikalavimus, nustatyta, kad dalis gyvulius auginančių ūkių nevisiškai atitinka teisės aktus.

Vadovaudamasi gyvūnų gerovę reglamentuojančiais teisės aktais ir taisyklių reikalavimais ūkinės paskirties gyvūnams, VMVT parengė klausimynus, pagal kuriuos atliktas kiaules ir veršelius, dedekles vištas laikančių ūkių patikrinimas. Numatyta, kad visi ūkinės paskirties gyvūnų laikymo ir auginimo ūkiai turi būti patikrinti vieną kartą per metus.

Gyvūnų rūšis	Ūkių skaičius	Atlikta patikrinimų	Patikrinta ūkių, %
Veršeliai	222430	3668	1.6
Kiaulės	155007	1683	1.1
Dedeklės vištos	21	30	1.4 (karto)

Ūkinės paskirties gyvūnų laikymo vietų patikrinimas pagal ūkinės paskirties gyvūnų gerovės reikalavimus

Paukščiai	Dedeklės vištos	Antys	Žąsys	Stručiai	Kalakutai
Ūkių skaičius	21	1249	1323	26	998
Gyvūnų skaičius	2401289	24258	29077	1092	32232

Paukštynų ir laikomų juose paukščių skaičius

Gyvūnai	Audinės	Lapės	Triušiai	Šinšilai
Ūkių skaičius	15	11	7	1
Gyvūnų skaičius	84700	12600	2385	1000
Patikrinimų skaičius	21	13	7	1
Nuobaudų skaičius	1	-	-	-

Kailinių žvėrelių ūkiai

Dažniausiai pasitaikantys gyvūnų gerovės reikalavimų pažeidimai, tikrinant gyvūnų laikymo ir auginimo vietas – netinkami laikymo gardai, grindys, apribota judėjimo laisvė, per didelis gyvūnų tankumas laikymo vietose, vėdinimo, signalizacijos sistemų nebuvimas.

Reikalavimai	Patikrinta ūkių, iš viso			Išpėta ar duota patarimų			Kitos priemonės		
	veršelių	kiaulių	vištų	veršelių	kiaulių	vištų	veršelių	kiaulių	vištų
Laikymas	83	82	-	67	80	-	16	2	-
Priežiūra	283	179	1	277	174	1	6	5	-
Duomenų registracija	336	362	-	336	362	-	-	-	-
Judėjimo laisvė	37	19	7	37	19	7	-	-	-
Pastatai	393	294	4	382	285	3	11	9	1
Įranga	175	158	3	171	155	2	4	3	1
Pašarai ir kitos medžiagos	178	223	4	177	222	4	1	1	-
Mutiliacija	19	21	-	19	21	-	-	-	-
Veisimas	2	-	-	2	-	-	-	-	-

Ūkinės paskirties gyvūnų laikymo vietų patikrinimo rezultatai

Gyvūnų vežimas. 2002 metais VMVT veterinarijos gydytojai – inspektoriai tikrino autotransporto priemones, kuriomis yra vežami gyvūnai, pasienio patikrinimo punktuose, stovėjimo punktuose, skerdyklose, gyvulių surinkimo punktuose ir kitose vietose.

Patikrintos 1464 autotransporto priemonės. Nustatyti 204 pažeidimai, buvo taikytos 138 administracinės ir 6 teisinės nuobaudos.

304 atvejais vežant gyvūnus autotransporto priemonėmis buvo pažeista gyvūnų gerovė, iš jų: 25 atvejais gyvūnai nebuvo tinkami transportuoti, 10 – buvo nepakankamai vietos ir netinkamas gyvūnų tankumas, 103 – nustatytos netinkamos priemonės gyvūnų transportavimui, 30 - gyvūnai neatskirti pagal amžių, lytį, rūšį, 64 – netinkamas gyvūnų pakrovimas ir iškrovimas, 24 – netinkama priežiūra ir elgesys su gyvūnais, 32 – kiti pažeidimai.

2002 metais gyvūnų vežėjams buvo organizuoti 8 mokymo kursai, kurių metu buvo išduotos licencijos 284 vežėjams.

Gyvūnų gerovė skerdyklose. Gyvūnų skerdimą reglamentuoja VMVT patvirtinti Skerdžiamų arba žudomų gyvūnų gerovės reikalavimai. Atsižvelgdami į gyvūnų gerovės reikalavimų skerdyklose įgyvendinimo svarbą, VMVT inspektoriai tikrino reikalavimų įgyvendinimą skerdyklose: gyvūnų atvežimą, iškrovimą, jų laikymą priešskerdiminėse patalpose, gyvūnų fiksaciją, svaiginimo įrangą, svaiginimo efektyvumą ir teisingą nukraujinimą, siekiant išvengti gyvūno papildomų kančių ir streso.

Patikrinta skerdyklų: 181- mišri, 41 – kiaulių, 13 – paukščių, 3 kitų rūšių. 116 atvejų nustatyta, kad gyvūnai buvo atvežti į skerdyklą nepritaikytomis transporto priemonėmis, pritaikytos 57 atvejais administracinės ir 1 atveju - teisinės nuobaudos, 88 atvejais skerdyklose buvo nustatyti gyvūnų gerovės pažeidimai, 57 atvejais skirtos administracinės ir 5 atvejais - teisinės nuobaudos.

Dažniausiai pasitaikantys gyvūnų gerovės pažeidimai skerdyklose: netinkamas gyvūnų fiksavimas, neefektyvus svaiginimas, netinkama svaiginimo priemonių priežiūra, atsarginių svaiginimo priemonių nebuvimas, netinkamas gyvūnų iškrovimas iš autotransporto

priemonių, jų pervarymas, netinkamas gyvūnų laikymas prieš skerdimą ir kiti, kurių metu gyvūnai papildomai patiria stresą.

Skerdyklų darbuotojams buvo surengti 2 kvalifikacijos kėlimo kursai ir išduoti pažymėjimai 50 skerdikų.

Eksperimentiniai gyvūnai. Laboratorinių gyvūnų naudojimo etikos komisija prie Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos 2002 metais pagal pateiktas institucijų paraiškas išdavė 32 leidimus mokslo tiriamosioms įstaigoms naudoti laboratorinius gyvūnus studentų mokymui, atlikti eksperimentus, taip pat juos veisti. Buvo patikrintos trys institucijos, vykdančios darbus su laboratoriniais gyvūnais.

GYVULIŲ REGISTRAVIMAS IR IDENTIFIKAVIMAS

Vykdydama gyvulių registravimo ir identifikavimo programą, Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba 2002 metais įgyvendino teisės aktų pakeitimus ir papildymus, siekdama patobulinti gyvulių identifikavimo sistemos funkcionalumą. 2002 m. pradžioje įsigaliojo nauja Gyvulių registravimo ir identifikavimo tvarka, kurioje buvo patikslintos gyvulio laikytojo, gyvulio laikymo vietos sąvokos, apibrėžtas gyvulius ženklinančių specialistų statusas bei gyvulių laikytojų atsakomybė. Atsižvelgusi į Gyvulių registravimo ir identifikavimo tvarkos pakeitimus, Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba 2002 metais turėjo pradėti taikyti kokybišką, naują ir teisingą Gyvulių identifikavimo sistemos modelį, kurį sudaro centrinė duomenų bazė bei duomenų suvedimo centrai teritorinėse VMVT, tačiau šis tikslas įgyvendintas nevisiškai. 2002 metams nebuvo skirta papildomų lėšų duomenų perdavimo tinklo įgyvendinimui tarp teritorinių VMVT bei VMVT, dėl šios priežasties nebuvo įdiegta tiesioginio duomenų suvedimo į duomenų bazę sistema, o teritorinėms VMVT bei VMVT sukurtos tik duomenų peržiūros iš CDB galimybės. Ši sistema privalės būti įdiegta artimiausiu metu. Pagal naujai patvirtintą Gyvulių registravimo ir identifikavimo tvarką 2002 m. buvo sukoduotos gyvulių laikymo vietos, tačiau ši kodavimo sistema neužtikrino tinkamo gyvulių laikymo vietų registro funkcionavimo bei neatitiko ES reikalavimų, dėl to apsispręsta 2003 metais pereiti prie naujos gyvulių laikymo vietų bei gyvulių bandų kodavimo sistemos. 2002 m. visiškai užbaigtas pirminis avių ir ožkų laikytojų, laikymo vietų bei avių ir ožkų identifikavimo sistemos įgyvendinimas ir pradėtas avių ir ožkų judėjimo registravimas.

Palyginti su praėjusiais metais, per 2002 metus galvijų skaičius Lietuvoje nežymiai padidėjo:

Data	Galvijų laikytojų skaičius	Galvijų skaičius	Karvių skaičius
2001-12-31	239298	817207	460438
2002-12-31	236211	930999	490529

Duomenų bazėje užregistruotų galvijų skerdimų skaičius	Iš jų	
	iki 1 metų amžiaus	per 30 mėnesių amžiaus
202931	59238	55999

Galvijų skerdimai 2002 metais

Lietuvoje 2002 m. gruodžio 31 d. duomenų bazėje buvo užregistruoti 3355 ožkų laikytojai, kurie laikė 5748 ožkas, taip pat 1381 avių laikytojas ir 10959 avys.

Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba kartu su Žemės ūkio ministerija, diegdamos gyvulių identifikavimo sistemą pagal Europos Sąjungos reikalavimus bei vykdydamos Europos Sąjungos Komisijos IST direktorato (Information Society Technologies Directorate) programą „Trial of the EUROVET Animal Identification and Veterinary Surveillance System“ IST-2001-32357, 2002 metais pritaikė EUROVET kompiuterinę sistemą Lietuvos sąlygomis. Viena šio projekto dalių buvo praktinis bandymas realiai šiuo metu funkcionuojančios gyvulių identifikavimo sistemos duomenis sujungti su Lietuvos geografinė informacine sistema (GIS). Parengta šio projekto ataskaita.

2002 m. Valstybinėje maisto ir veterinarijos tarnyboje vykusių ES Komisijos inspektorių misijų metu buvo pabrėžiama, kad VMVT turėtų būti pripažinta atsakinga institucija už gyvulių identifikavimo sistemą, kaip to reikalauja ES reglamentas Nr. 1760/2000. 2002 m. gruodžio 18 d. buvo pasirašytas Žemės ūkio ministro įsakymas Nr. 496, kuriuo Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba buvo paskirta institucija, atsakinga už gyvulių identifikavimo sistemą.

Siekdama kuo greičiau įgyvendinti gyvulių identifikavimo sistemą, atitinkančią ES reikalavimus, Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba užbaigė Phare projekto LT.01.05.01 „Development of Animal Tracing and Veterinary Surveillance System“ pirminių dokumentų bei konkursinės medžiagos surašymą ir pateikė Žemės ūkio ministerijai. Projektas planuojamas pradėti II-ąjį 2003 metų ketvirtį.

NEGYVŪNINIŲ MAISTO PRODUKTŲ IR VANDENS KONTROLĖ

2002 metais valstybinė maisto kontrolė negyvūninio maisto gamybos ir rinkos įmonėse buvo vykdoma pagal Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus patvirtintą programą.

Apskričių ir miestų valstybinių maisto ir veterinarijos tarnybų maisto kontrolės ataskaitų duomenimis, 2003 metų sausio 1 dieną šalyje veikė 16715 (2001 m. – 15980) negyvūninio maisto gamybos, rinkos (iš jų ir maitinimo įmonių) įmonių; iš jų – 1011 (2001 m. – 1084) negyvūninio maisto gamybos, 15704 (2001 m. – 14896) rinkos įmonės: 8932 (2001 m. – 8808) - prekiaujančios maisto produktais įmonės ir 6772 (2001 m. – 6088) - viešojo maitinimo įmonės. Per metus buvo patikrinta 13720 (82,1 %) įmonių (2001 m. – 94,4 %): 960 (94,9 %) - negyvūninio maisto gamybos įmonių (2001 m. – 94,5 %), 12760 (81,2 %) - rinkos įmonių (2001 m. – 94,4 %): 7126 (79,8 %) - prekybos įmonės (2001 m. – 95,4 %), 5634 (83,2 %) - viešojo maitinimo įmonės (2001 m. – 92,8 %). 2002 metais daugiau dėmesio buvo skiriama patikrinimų kokybei, todėl patikrinimų rodikliai yra mažesni už 2001 metų.

Rizikos veiksnių analizės ir svarbiųjų valdymo taškų sistemos yra įdiegtos 1674 (10,0 %, 2001 m. – 1,5 %) maisto tvarkymo įmonėse, iš jų 218 (21,6 %) - negyvūninio maisto gamybos įmonių (2001 m. – 6,0 %) ir 1456 (9,3 %) - rinkos įmonėse (2001 m. – 1,2 %).

Per metus maisto tvarkymo įmonės buvo tikrintos 19294 kartus (2001 m. – 17661 kartą). Viena maisto tvarkymo įmonė vidutiniškai tikrinta – 1,15 karto (2001 m. – 1,1 karto). Vaisių, uogų, daržovių, grybų, riešutų perdirbimo ir konservavimo įmonės tikrintos 1,8 karto; duonos, miltų, konditerijos bei makaronų produktų įmonės ir pilstomo geriamojo, mineralinio vandens ir nealkoholinių gėrimų - po 1,7 karto. Didmeninės prekybos ir importo įmonės patikrintos tik po 0,7 karto.

2002 metais šalyje maisto tvarkymo įmonių patikrinimų metu buvo nustatytas 43451 (2001 m. 40009) higienos normų ir kitų teisės aktų reikalavimų pažeidimas. Tai rodo valstybinių maisto veterinarijos tarnybų maisto inspektorių principingą ir kvalifikuotą kontrolę. Vieno patikrinimo metu buvo nustatoma vidutiniškai 2,2 pažeidimo (2001 m. - 2,3), vienoje patikrintoje įmonėje – 2,6 pažeidimai (2001 m. – 2,6). Daugiausia pažeidimų – 3281 (2001 m. –

2845) - nustatyta duonos, miltų, konditerijos bei makaronų gamybos įmonėse, mažiausiai – 13 – koncentratų, acto gamybos įmonėse. Rinkos įmonėse nustatytas 38431 (2001 m. – 35469) pažeidimas. Daugiausia pažeidimų - 19247 (50,0 %, 2001 m. – 52,7 %) nustatyta prekybos įmonėse.

Mažmeninės prekybos įmonėse nustatyti pažeidimai sudaro 96,5 % (2001 m. – 96,5 %) visų prekybos įmonėse nustatytų pažeidimų.

Pagal pažeidimų pobūdį vyrauja šie pažeidimai: patalpų priežiūros 18,8 % (2001 m. – 16,8 %), įrangos priežiūros 17,1 % (2001 m. – 14,9 %), teritorijos 16,9 % (2001 m. – 18,5 %), pagamintų produktų - 9,6 % (2001 m. – 8,8 %), personalo higienos – 9,3 % (2001 m. – 10,4 %), transporto priemonių – 1,3 % (2001 m. – 1,8 %). Daugiausiai 2002 metais fiksuota pažeidimų dėl įmonių teritorijos, įrangos ir pagamintų produktų priežiūros. Pagerėjo personalo higienos, bendra sanitarijos, transporto, gabenančio maisto produktus, būklė.

Geriamojo vandens kontrolė

2002 metai Lietuvoje buvo 529 geriamojo vandens tiekėjai (įmonės), viešai tiekiantys geriamąjį vandenį, ir jų aptarnaujamos geriamojo vandens tiekimo objektų teritorijos (vandentiekiai). Šalyje yra 2000 vandentiekų ir 6254 gręžtiniai šuliniai.

Apskričių, miestų ir rajonų valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos 2002 m. patikrino 1163 geriamojo vandens tiekimo objektų teritorijas (vandentiekius) (58,2 %) ir 1208 (19,3 %) gręžtinius šulinius.

Patikrinimų metu nustatyti 2986 pažeidimai, iš jų 1995 pažeidimai geriamojo vandens tiekimo objekto teritorijose (vandentiekiuose) ir 991 - gręžtiniuose šuliniuose.

Iš vandentiekio skirstomojo tinklo geriamojo vandens kokybei nustatyti iširta:

1. 2410 mėginių mikrobiologiniams geriamojo vandens rodikliams nustatyti, iš kurių 472 (19,6 %) neatitiko Lietuvos higienos normos HN24:1998 „Geriamasis vanduo. Kokybės reikalavimai ir programinė priežiūra“ reikalavimų (2001 m. – 15,8 %).

2. 1510 mėginių cheminiams geriamojo vandens rodikliams nustatyti, iš kurių 408 (27,0 %) neatitiko HN 24:1998 reikalavimų (2001 m. – 36,9 %).

Tirti ir gręžtinių šulinių vandens mėginiai:

1. 207 mėginiai mikrobiologiniams rodikliams nustatyti, iš kurių 40 (19,3 %) neatitiko HN 24:1998 reikalavimų (2001 m. – 26,5 %).

2. 231 mėginys cheminiams geriamojo vandens rodikliams nustatyti, iš kurių 69 (29,8 %) neatitiko HN 24:1998 reikalavimų. (2001 m. – 46,1 %).

Lietuvoje dėl lėšų trūkumo praktiškai nevykdoma šachtinių šulinių vandens laboratorinė kontrolė. Šachtinių šulinių Lietuvoje yra apie 300000, o jų vandenį vartoja apie 1 milijonas Lietuvos gyventojų.

Vandens tiekėjai, atsižvelgdami į geriamajam vandeniui tiekti naudojamo vandens saugą ir kokybę, vandens ruošimo technologijas, vandens tiekimo įrenginių būklę, privalo rengti geriamojo vandens programinės priežiūros planus ir derinti juos su teritorinėmis valstybinėmis maisto ir veterinarijos tarnybomis.

Panevėžio apskrityje patikrinta 131 geriamojo vandens tiekimo objektų teritorija, iš jų 64 neatliekama nuolatinė geriamojo vandens programinė priežiūra. Vilniaus apskrityje patikrinta 40 vandentvarkos įmonių, iš jų 14 geriamojo vandens tiekėjų (įmonių) neatlieka nuolatinės geriamojo vandens programinės priežiūros geriamojo vandens tiekimo teritorijose. Šiaulių apskrityje patikrinta 50 vandentvarkos įmonių, iš jų 38 įmonės neatlieka nuolatinės geriamojo vandens programinės priežiūros geriamojo vandens tiekimo objekto teritorijose. Tauragės apskrityje patikrinta 13 vandentvarkos įmonių, iš jų 4 įmonės neatlieka nuolatinės geriamojo vandens programinės priežiūros geriamojo vandens tiekimo objekto teritorijose.

(vandentiekiose). Geriamojo vandens centralizuoto tiekimo įmonės įspėtos, kad nuo 2003 metų liepos 1 dienos, išgaliojus Geriamojo vandens įstatymui, negalės gyventojams tiekti geriamojo vandens, neįdiegusios ir nevykdančios jo programinės priežiūros.

Įvežamų negyvūninių maisto prekių kontrolė. 2002 m. gruodžio mėn. duomenimis, Pasienio ir transporto valstybinėje veterinarijos tarnyboje užregistruoti 1079 importuotojai, iš jų 489 – negyvūninių, 319 – gyvūninių ir 271 – ir gyvūninių, ir negyvūninių maisto prekių importuotojai. Iš 1079 užregistruotų maisto prekių importuotojų 311 (28,8 %) įveža vaisius, daržoves, grybus, uogas.

2002 m. buvo įspėti 26 teisės aktų pažeidimus padarę maisto prekių importuotojai, iš jų 12, įvežančių negyvūninę produkciją. Dviems importuotojams anuliuoti maisto prekių importuotojo pažymėjimai: po vieną gyvūninės ir negyvūninės produkcijos importuotoją.

2002 m. į Lietuvos Respubliką buvo įvežti 40169 kroviniai (624,7 tūkst. t negyvūninių maisto prekių ir 87866,7 tūkst. l gėrimų), iš jų šviežių vaisių ir daržovių - 15433 kroviniai (155 tūkst. t), nealkoholinių gėrimų - 2524 kroviniai (46787,6 tūkst. l), alkoholinių gėrimų - 1974 kroviniai (41079,1 tūkst. l).

2002 m. į Nacionalinę veterinarijos laboratoriją tyrimui pristatytas 2061 negyvūninio maisto produktų mėginys, iš jų 39 mėginiai neatitiko teisės aktų reikalavimų. Iš alkoholio produktų grupės ištirti 442 mėginiai, iš jų 4 vyno mėginiai neatitiko Techninio reglamento reikalavimų. Daugiausiai tyrimams buvo pristatyta vyno – 207 mėginiai, alaus – 171 mėginys. Iš vaisių, uogų, daržovių produktų grupės ištirtas 631 maisto produktų mėginys, iš jų 5 neatitiko teisės aktų reikalavimų: 2 paprikų mėginiai ir po 1 slyvų, mandarinų mėginį neatitiko HN 54 reikalavimų dėl didesnio negu leidžiama pesticidų liekamojo kiekio bei 1 persikų mėginys neatitiko HN 54 reikalavimų dėl didesnio nei leidžiama švino kiekio. Daugiausiai tyrimui buvo pristatyta obuolių – 91, arbūzų – 84 (daugiausiai Ukrainietiški arbūzai, kuriems privalomai atliekami tyrimai dėl užterštumo radioaktyviaisiais izotopais), pomidorų – 63, paprikos – 47 mėginiai. Pesticidų likučiai tirti 419, sunkieji metalai – 271 vaisių, uogų, daržovių mėginiuose. Iš kitų maisto produktų grupės ištirti 988 mėginiai, iš jų teisės aktų reikalavimų neatitiko 30 mėginių: 1 sulčių mėginys neatitiko HN 84 reikalavimų – dėl didesnės nei leidžiama radiacinės taršos; 4 kruopų mėginiai neatitiko HN 54 reikalavimų – dėl didesnio nei leidžiama mikotoksinų kiekio (ryžiai) ir per didelio pesticido Imazalilo kiekio (avižinės kruopos); 22 aliejaus mėginiai neatitiko Privalomųjų augalinio aliejaus kokybės reikalavimų – dėl didesnio nei leidžiama p-anizidino skaičiaus; 2 prieskonių mėginiai neatitiko HN 26 reikalavimų – dėl didesnės nei leidžiama mikrobinės taršos; 1 konservų mėginys neatitiko HN 53 reikalavimų – dėl didesnio nei leidžiama konservantų kiekio. Iš šios produktų grupės daugiausiai buvo ištirta kruopų, javų – 150 mėginių, druskos – 114 (daugiausiai iš Ukrainos dėl radioaktyvių izotopų tyrimų), aliejaus – 100, riešutų – 59, sulčių - 54 mėginiai.

Į teritorinių valstybinių maisto ir veterinarijos tarnybų laboratorijas 2002 m. radiologiniam tyrimui buvo pristatyti 1348 grybų, vaisių ir uogų, makaronų, žirnių, druskos, saulėgražų sėklų, sausainių, įvairių kruopų, arbūzų mėginiai. Visi mėginiai atitiko reikalavimus.

Pasienio veterinarijos postuose 2002 m. laikinai sulaikyti 63 kroviniai (dėl nepateiktų tiekėjo atitikties deklaracijų originalų, maisto priedų ir specialios paskirties maisto produktų pažymėjimų, sulaikyti neregistruoti maisto prekių importuotojai).

Valstybės teritorijos viduje esančiose muitinės įstaigose 2002 m. laikinai sulaikyta 1020 krovinių (8144,52 t ir 1061,1 tūkst. l negyvūninių maisto prekių). 359 kroviniai buvo sulaikyti dėl nepateiktų kokybės sertifikatų arba neturint sertifikatų originalų; 247 atvejais nebuvo nurodyti visi privalomieji rodikliai; 139 atvejais - neturėjo Respublikinio mitybos centro leidimo įvežti maisto prekes, 99 atvejais neženklinti ar ženklinti ne pagal reikalavimus, 50 atvejų - nenurodyti realizacijos terminai, 20 atvejų neturėta importuotojo pažymėjimų, 8 atvejais - produktai buvo gabenami netinkamoje taroje, 98 atvejais dėl kokybės ir kitų pažeidimų.

2002 m. žmonių maistui neleistos vartoti 47 negyvūninių maisto prekių siuntos – 735,82 t ir 2,7 tūkst. l.

Vaisių ir daržovių taršos ir privalomųjų kokybės reikalavimų kontrolė. Lietuvos Respublikos valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2002 m. birželio 24 d. įsakymu Nr. 286/300 „Dėl 2002 m. Lietuvos maisto taršos stebėsenos programos patvirtinimo“ patvirtinta augalinio maisto taršos programa.

Programoje buvo numatyta ištirti 302 vietinės ir 836 importuotos produkcijos mėginius. Per 2002 m. ištirtas 691 vaisių ir daržovių mėginys, iš jų 631 - importuotų vaisių ir daržovių.

Importuotoje produkcijoje pesticidų likučiams nustatyti atlikta 450 tyrimų, sunkiųjų metalų koncentracijos lygiui nustatyti - 150 tyrimų, nitratų kiekiams nustatyti 22 tyrimai, radiacinei taršai nustatyti - 66 tyrimai. Mėginiai tyrimams buvo atrinkti iš 8350 t įvežtų vaisių ir daržovių, t.y. 5,3 proc. įvežto kiekio. Iš ištirto 631 mėginio saugos reikalavimų neatitiko 5 mėginiai (2 paprikos mėginiai, po vieną persikų, slyvų ir mandarinų mėginį). Paprikoje iš Ispanijos (importuotojas UAB „VP Market“) buvo nustatytas per didelis pesticido endosulfano kiekis, persikuose iš Italijos (importuotojas UAB „Augma“) nustatytas viršijantis DLK švino (Pb) kiekis, slyvose iš Prancūzijos (importuotojas UAB „Palink“) nustatytas viršijantis DLK pesticido dikofolo kiekis, mandarinuose iš Graikijos (importuotojas UAB „Darvaisa“) nustatytas padidintas pesticido paration-metilo kiekis.

Dėl padidintos cheminės taršos buvo uždrausta realizuoti 48,4 t vaisių ir daržovių, iš jų 1,8 t paprikos, 20,4 t persikų, 24,6 t mandarinų, 1,6 t slyvų.

Ištirta 60 Lietuvoje išaugintos produkcijos mėginių cheminei taršai nustatyti, iš jų 55 tyrimai pesticidų likučiams nustatyti ir 49 tyrimai sunkiųjų metalų didžiausiai leidžiamai koncentracijai nustatyti. Visais atliktais tyrimais pesticidų ir sunkiųjų metalų, viršijančių DLK, nebuvo nustatyta.

Visiškai įvykdyti programą trūko lėšų.

2002 m. įsigyta 16 komplektų kokybės kontrolės įrangos, kurie paskirstyti apskričių ir miestų inspektoriams, atsakingiems už vaisių kokybę mažmeninės prekybos įmonėse.

Parengtos ir patvirtintos Vaisių ir daržovių kokybės kontrolės mažmeninės prekybos įmonėse bendrosios nuorodos bei valstybinių maisto ir veterinarijos tarnybos maisto produktų inspektorių įgaliojimai. Užregistruotos 2596 įmonės, kurios prekiauja vaisiais ir daržovėmis: hipermarketai-5, supermarketai-89, parduotuvės-2300, gatvės prekyba-111, turgūs-91.

Vadovaujantis žemės ūkio ministro ir LR valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2002 m. sausio 25 d. įsakymu Nr. 29/53 „Dėl Importuojamų, eksportuojamų ir tiekiamų vidaus rinkai šviežių vaisių ir daržovių kokybės kontrolės taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 2002, Nr. 16-637), VMVT nuo 2002 m. balandžio 1 d. pavesta kontroliuoti mažmeninės prekybos įmonėse šviežių vaisių ir daržovių privalomuosius kokybės reikalavimus. Per šį laikotarpį buvo atlikti 1649 šviežių vaisių ir daržovių kokybės patikrinimai. Patikrinimai be pažeidimų sudarė 29 proc., o 71 proc. vaisių ir daržovių buvo nustatyti pažeidimai, iš kurių 16 proc. realizuojamų vaisių ir daržovių neatitiko kokybės rodiklių ir 35 proc. - ženklinimo. 850 t vaisių ir daržovių realizacija buvo laikinai sustabdyta, duotas nurodymas juos perrūšiuoti ir perženklinti. 2,1 t agurkų iš Olandijos dėl blogos kokybės realizacija uždrausta.

Administracinio poveikio priemonės. Negyvūninio maisto gamybos ir rinkos įmonių atsakingiems darbuotojams už teisės aktų reikalavimų nevykdymą gaminant, laikant, transportuojant ir tiekiant vartotojams maisto produktus buvo taikytos administracinio poveikio priemonės. Iš viso skirta 3774 (2001 m. – 4409) nuobaudos, iš jų 2947 (2001 m. – 2982) baudos už 349030 Lt (2001 m. – 350076 Lt). Vienos baudos dydis – 92,5 Lt (2001 m. – 117,4 Lt).

Maisto tvarkymo įmonių atsakingi darbuotojai buvo bausti 904 atvejais (2001 m. – 830). 2043 (69,3 %) baudos buvo paimtos pažeidimo padarymo vietoje (2001 m. - 72,2 %). 2002 metais rečiau buvo taikoma nuobauda - išpėjimas – 828 (22 %) atvejai (2001 m. – 1427 atvejai, arba 32,4 %).

Daugiausia nuobaudų - 2307 (61,1 %) - buvo taikyta prekybos įmonių darbuotojams (2001 m. 65,4 %).

Uždrausta statyti, rekonstruoti maisto tvarkymo įmones, laikinai ar visiškai uždraustas maisto tvarkymas 828 atvejais (2001 m. 729): negyvūninio maisto tvarkymo įmonėse – 138 (2001 m. – 146), viešojo maitinimo įmonėse – 309 (2001 m. 309), prekybos įmonėse – 372 (2001 m. – 273) ir vandentvarkos įmonėse – 9 (2001 m. – 1) atvejai.

Nušalintas nuo darbo 531 darbuotojas (2001 m. – 1016), iš jų 255 prekybos įmonių darbuotojai (2001 m. – 427).

Teisėsaugos organams buvo perduotos 3 bylos (2001 m. – 6), 2 iš jų dėl viešojo maitinimo ir 1 – dėl negyvūninio maisto tvarkymo.

GYVŪNINIŲ MAISTO PRODUKTŲ KONTROLĖ

Siekiant užtikrinant efektyvią veterinarinę ir higienos kontrolę visuose maisto tvarkymo etapuose, parengtos ir vykdytos įmonių veterinarinio inspektavimo programos, patikrintos visos mėsos, pieno, žuvų ir kitų gyvūninių produktų gamybos įmonės, kiekviena įmonė įvertinta; nustatyti neatitikimai veterinarijos ir higienos reikalavimus pateikti įmonių vadovams, sudaryti ir patvirtinti įmonių veiksmų planai trūkumų šalinimui, pagal kuriuos sudarytas nacionalinis atitikimo ES reikalavimus planas, kontroliuojamas veiksmų planų vykdymas. Sukurta ir įdiegta gyvūninių produktų gamybos įmonių registravimo, inspektavimo ir veterinarinės kontrolės rezultatų apskaitos ir analizės kompiuterinė programa. Šia programa galima analizuoti vykdomą įmonių veterinarinę kontrolę, esamus neatitikimus ES reikalavimus bei jų įgyvendinimą. Ši sistema yra ir informacinė programa, kuria galima tiksliai pateikti duomenis apie patvirtintų įmonių skaičius, kiek ir kokių įmonių yra viename ar kitame rajone, apskrityje, mieste ar savivaldybėje, kiek ir kokių įmonių yra pagal veiklos rūšis, jų gamybinį pajėgumą, atitikimą reikalavimus, patvirtinimą eksportui ir kiti duomenys.

Visos gyvūninius produktus tvarkančios įmonės turės atitikti VMVT pagal ES direktyvas parengtų ir patvirtintų teisės aktų reikalavimus. Pagal reikalavimų įgyvendinimą, esamą būklę bei perspektyvas įmonės suskirstytos į grupes: A – atitinkančios reikalavimus, B – įmonės, išsipareigojusios reikalavimus įgyvendinti iki įstojimo į ES, C – pereinamojo laikotarpio įmonės, D – turinčios daug trūkumų ir jų nešalinančios (šios įmonės, jeigu trūkumų nepašalins iki įstojimo į ES, bus uždarytos). 2002 m. pabaigoje 51 įmonė (įskaitant žvejybos laivus) atitiko ES reikalavimus bei turėjo teisę gaminamus produktus eksportuoti į ES šalis: 18 pieno, 11 žuvų, 10 žvejybos laivų, 8 mėsos, 3 sraigių mėsos, 1 kiaušinių gamybos įmonė.

VMVT Veterinarijos sanitarijos skyriaus specialistai 2002 m. gavo 1108 raštus iš įvairių valstybinių ir nevyriausybinų institucijų, išsiuntė 292 atsakymus, parengė 340 VMVT direktoriaus įsakymų.

Veterinarijos sanitarijos skyriaus darbuotojai aktyviai dalyvavo Vartotojų teisių apsaugos komisijos prie Nacionalinės vartotojų teisių apsaugos tarybos darbe, Nacionalinės kokybės tarybos narių veikloje, Lietuvos standartizacijos departamento Technikos Komitetų (TK 2- Pieno produktai, TK 3 – Mėsa ir mėsos produktai, TK 33 - Žuvininkystė), Lietuvos standartizacijos departamento Vartotojų komisijos, Nacionalinės vartotojų federacijos veikloje. Buvo žemės ūkio parodos „Agrobalt – 2002“ produktų vertinimo komisijos 2002 m. konkurso „Metų gaminys“ ekspertų komisijos nariai.

Gyvūninių produktų perdirbimo įmonių kontrolė. Viena iš svarbiausių maisto kontrolės grandžių – gyvūninių produktų perdirbimo įmonės. Lietuvoje veterinarinė kontrolė vykdoma 127 gyvulių, 14 paukščių, 4 triušių skerdyklose, 96 įmonėse (mėsos fabrikai), kuriose vykdomas gyvulių skerdimas ir mėsos perdirbimas, 111 mėsos perdirbimo įmonių, 11 mėsos išpjaustymo ir 9 mėsos pusgaminių gamybos įmonių, 66 žuvų perdirbimo įmonėse ir 270 žvejybos laivų, 38 pieno perdirbimo įmonėse ir 2816 (1799 stacionarių ir 1017 mobilių) pieno supirkimo punktų, 16 kiaušinių rinkimo įmonių, 132 turgavietėse, 40 įmonių, užsiimančių produktų saugojimu ir realizavimu, ir daugelyje kitų gyvūninių produktų gamybos bei tvarkymo įmonių. Iš viso įregistruota 5190 įmonių, iš jų 4975 - veikiančios. Lyginant su praėjusiais metais skerdyklų, mėsos, pieno, žuvų, kiaušinių rinkimo įmonių, sumažėjo, tačiau ženkliai išaugo pieno supirkimo punktų skaičius.

Įmonės pagal veiklos rūšis	Registruota			Įmonių skaičiaus kitimas per 3 metus
	2001-01-01	2002-01-01	2003-01-01	
Gyvulių skerdyklos	179	146	136	- 43
Mėsos fabrikai (skerdimas, perdirbimas)	147	131	99	- 48
Paukščių skerdyklos	19	14	15	- 4
Mėsos perdirbimo įmonės (įskaitant išpjaustymo ir pusgaminių gamybos įmones)	169	153	137	- 32
Žuvų perdirbimo įmonės	105	86	68	- 37
Pieno perdirbimo įmonės	57	43	40	- 17
Stacionarūs pieno supirkimo punktai	1343	1370	1846	+ 503
Mobilūs pieno supirkimo punktai	804	1075	1042	+ 238
Kiaušinių rinkimo įmonės	18	17	17	- 1
Sandėliai, šaldytuvai	38	38	41	+ 3
Turgavietės	121	120	133	+ 12
Žuvų tvenkiniai	421	449	452	+ 31
Žvėrių doravimo aikštelės	794	742	825	+ 31

Kai kurių įmonių skaičiaus palyginamoji lentelė

2002 m. patikrintos visos maisto tvarkymo įmonės, kai kurios iš jų net po kelis kartus.

Šiuo metu veikia 4975 VMVT prižiūrimi objektai, kuriuose atlikta 9119 patikrinimų, dėl nustatytų pažeidimų 812 asmenų išpėta, 1621 - nubaustas pinigine bauda (87365 Lt) (2001 m. veikė 4261 veterinarinės priežiūros objektai, kuriuose atlikta 8554 patikrinimų, dėl nustatytų pažeidimų 1112 asmenų išpėta, 1260 nubausti pinigine bauda (83959 Lt)). Gyvulių skerdyklos buvo tikrintos 794 kartus (103 asmenys išpėti, 40 nubausti pinigine bauda (3990 Lt)), mėsos fabrikai tikrinti 751 kartą (išpėti 67 asmenys, 61 asmuo nubausta pinigine bauda (8170 Lt)), mėsos perdirbimo įmonės (su mėsos išpjaustymo ir pusgaminių gamybos įmonėmis) tikrintos 657 kartus (74 asmenys išpėti, 26 asmenys nubausti pinigine bauda (4050 Lt)), žuvų perdirbimo įmonės tikrintos 361 kartą (8 asmenys išpėti, 15 asmenų nubausti pinigine bauda (3300 Lt)), pieno perdirbimo įmonės tikrintos 191 kartą (15 asmenų išpėti, 3 asmenys nubausti pinigine bauda (350 Lt)), pieno supirkimo punktai tikrinti 4110 kartų (325 pieno supirkėjai buvo išpėti, 382 asmenys nubausti pinigine bauda (29835 Lt)), kiaušinių rinkimo įmonės tikrintos 41 kartą (išpėti 3 asmenys, 1 asmuo nubaustas pinigine bauda (200 Lt)). Dėl veterinarinės bei higienos reikalavimų pažeidimų gyvulių skerdyklų veikla buvo sustabdyta ar uždrausta 75, mėsos fabriku

- 37, mėsos perdirbimo įmonių (su mėsos išpjauostymo ir pusgaminių gamybos įmonėmis) - 37, žuvų perdirbimo įmonių - 31, pieno perdirbimo įmonių - 8, pieno supirkimo punktų - 33 kartus.

Vykdamas valstybinę veterinarinę priežiūrą ir kontrolę 2002 m. apžiūrėti ir paskersti: 197977 galvijai, 938694 kiaulės, 3629 avys ir ožkos, 16317723 paukščiai, 9021 triušis, 2967 žvėrys ir 8 kiti naminiai gyvūnai. Maisto produktų gamybos įmonėse pagaminta ir apžiūrėta 234206 t mėsos ir jos produktų, 771998 t pieno ir jo produktų, 244770 t žuvų ir jų produktų, 196 t žvėrienos, 22636126 vnt. kiaušinių, 11308 t kitų gyvūninių produktų. Turgaviečių veterinarinės – sanitarinės ekspertizės laboratorijose apžiūrėta, patikrinta ir pateikta parduoti 44844 vnt. (5565 t) galvijų, 215404 vnt. (54633 t) kiaušinių, 1373 vnt. (37 t) avių, ožkų, 5060 vnt. (10 t) triušių, 38434 vnt. (2488 t) paukščių, 820 vnt. (15 t) kitų gyvūnų skerdenų, 4700250 tūkst. vnt. kiaušinių, 4442 t daržovių, 38607 t vaisių, uogų, 4363 t medaus ir 403 t kitų produktų.

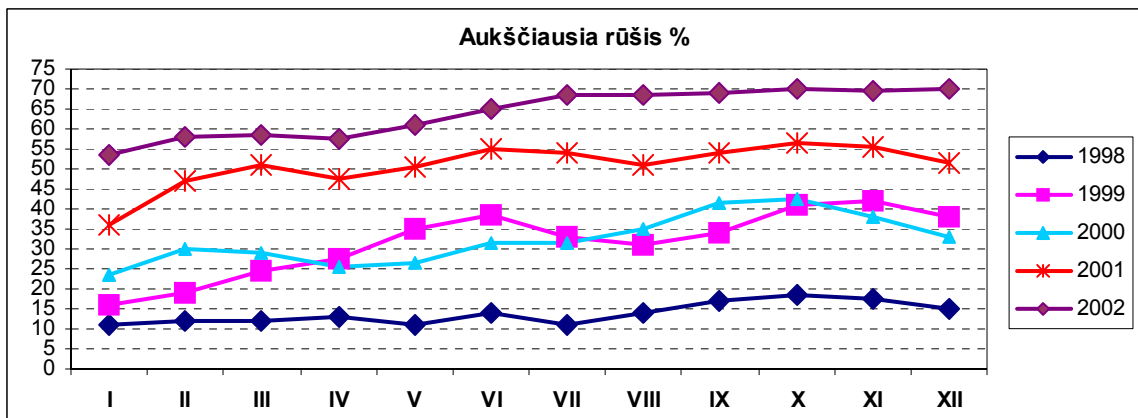
Žalio pieno kokybės kontrolė. 2002 m. buvo patikrinta 123,5 tūkst. pieno ūkių, iš kurių ES reikalavimus atitiko 2339 (tai sudaro 1,9 proc.).

2002 m. VMVT įkūrė pieno sudėties ir kokybės vertinimo sistemos priežiūros arbitražinę komisiją, kuri išnagrinėjo 54 pieno gamintojų skundus dėl 72 tyrimų rezultatų anuliavimo: 25 gamintojams tyrimo rezultatai buvo anuliuoti ir 13 gamintojų pateikta informacija apie pieno sudėties tyrimo iškaitymą.

Vykdamas žemės ūkio ministro 2002 m. spalio 9 d. patvirtintą įsakymą Nr. 402 „Dėl pieno supirkėjų mokymo organizavimo“, dalyvauta pieno supirkėjų ir gamintojų mokymuose, jų testavime (apmokyta 420 supirkėjų ir 31 pieno gamintojas).

2002 m. atestuoti 393 pieno supirkėjai. Anuliuoti (ar sustabdytas galiojimas) 49 kvalifikacijos pažymėjimai.

Parengtas patikrinimo aktas su atmintine žemdirbiams, karvių laikytojams apie pasirengimo darbus ūkyje integruojantis į ES. 2002 m. 2 pieno fermoms, kuriose vykdoma gera gamybos praktika, suteikta teisė žaliavinį pieną ženklinti sveikumo ženklu ir eksportuoti į ES. Lietuvoje kasmet superkama vis daugiau ES reikalavimus atitinkančio pieno:

Eksportuojant pieno produktus, iškilo daug problemų dėl nustatytų kenksmingų medžiagų piene - chloramfenikolio, todėl sumažėjo pieno produktų eksportas, nes kai kurioms įmonėms buvo sustabdytas sausojo pieno eksportas. Organizuoti du eksperimentai šiai problemai nagrinėti. Rezultatai apsvarstyti VMVT viršininkų ir inspektorių susirinkime. Padaryti keitimai pieno supirkimo taisyklėse, patvirtintos laikinosios taisyklės pieno gamintojams, turintiems melžimo bei šaldymo įrangą ir parduodantiems daugiau nei 500 kg pieno per parą, pagal kurias ir 2003 m. bus vykdomas eksperimentas. Sprendžiama tiesioginio pieno mėginių pristatymo į VĮ „Pieno tyrimai“ laboratoriją, aplenkiant pieno įmones, problema.

Baltijos žuvų kokybės kontrolė. Eksportuojant Baltijos jūroje sugautą žuvį, susidurta su dioksino problema, nes nuo 2002 m. liepos 7 d. ES įsigaliojo Tarybos reglamento 2375/2001/EB reikalavimai, nustatytas naujas leidžiamas dioksino kiekis maisto produktuose. Kaip teigė ES ekspertai ir remiantis Švedijos bei Suomijos teikta informacija, Baltijos jūroje sugautose riebiose žuvyse (strimelė, lašiša ir kt.) dioksino kiekis viršija normą. Būtina dėl šių teršalų tirti žuvis. Stebėsenos tyrimams atlikti reikalinga brangi įranga, kurios šiuo metu Lietuva neturi. Ši problema ne kartą svarstyta Žemės ūkio ministerijoje, dalyvaujant Nacionalinės veterinarijos laboratorijos (NVL) atstovams. Ieškoma būdų iškilusiai problemai spręsti.

Mėsos ir žuvų produktų kontrolė prekybos įmonėse. VMVT direktoriaus 2002 m. gegužės 30 d. įsakymu Nr. 246 patvirtintos Mėsos ir žuvų produktų tvarkymo prekybos įmonėse taisyklės (Žin., 2002, Nr. 56-2290), kuriose išdėstyti mėsos ir žuvų produktų tvarkymo prekybos įmonėse higienos, veterinarijos reikalavimai bei šių taisyklių įgyvendinimo tvarka. Siekiant įgyvendinti minėtų taisyklių reikalavimus, organizuoti seminarai – mokymai, pasitarimai: organizuotas susitikimas su prekybos centrų UAB „VP Market“, UAB „Palink“, UAB „Ekovalda“, UAB „Norfos mažmena“ atsakingais atstovais, pasitarimas su VMVT apskričių, miestų, rajonų viršininkais, inspektorais, atsakingais už prekybos įmonių kontrolę, organizuoti mokymai teritorinių VMVT inspektoriams tema „Reikalavimai mėsos ir žuvų produktų tvarkymui prekybos įmonėse“ (su praktiniais užsiėmimais, nagrinėjant pateiktus prekybos įmonių projektus ir juos vertinant). Įvertinta prekybos įmonių atitiktis minėtų taisyklių reikalavimus ir vykdytas reikalavimus atitinkančių prekybos įmonių veterinarinis patvirtinimas mėsos ir žuvų produktų gamybai.

Skaityti pranešimai pasienio postų veterinarijos gydytojams seminare „Maisto produktų importo, eksporto ir tranzito aktualijos“ (2002 m. spalio mėn. 22, 24, 28, 30 d. Buivydiškių ž.ū. studijų centre, Vilniuje, 2002 m. lapkričio mėn. 5 - 6 d. Profesinio mokymo ir menedžmento institute, Klaipėdoje.)

VARTOTOJŲ SKUNDŲ ANALIZĖ

2002 metais Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba užregistravo ir ištyrė 600 skundų daugiau negu 2001 m. (2001 m.-1328, 2002 m.- 1928). Pagrįstų skundų skaičius mažėja : 2000 m.- 60 %, 2001 m. - 57 %, 2002- 46 %. Tai rodo, kad, pagerėjo maisto produktų kokybė, sauga, pardavėjai ir gamintojai skiria daugiau dėmesio vartotojams, reklamuoja savo kokybės telefonus ant maisto produktų pakuočių.

Valstybinėje maisto ir veterinarijos centrinėje tarnyboje įvesta nemokama telefono linija (8~800) 404 03, kuria vartotojai visą parą gali skųstis dėl nekokybiškų maisto produktų ir viešojo maitinimo teikiamų paslaugų. 2001 metais Valstybinėje maisto ir veterinarijos centrinėje tarnyboje užregistruota 215 vartotojų skundų, o 2002 – 530 vartotojų skundų, t.y. 315 skundų daugiau.

2001 m. daugiausiai skundų buvo dėl mėsos, pieno ir žuvų produktų, todėl VMVT specialistai 2002 m. skaitė pranešimus VMVT inspektoriams ir mėsos, pieno, žuvų gamybos įmonių darbuotojams surengtuose mokymuose ir seminaruose.

Tačiau ir 2002 m. nemažai vartotojų skundėsi dėl mėsos ir jos produktų kokybės (174 atvejai), juslinių rodiklių (skonio, kvapo, išvaizdos, konsistencijos, sultingumo), laikymo sąlygų, neteisingo ženklavimo, sudėties, pasibaigusio tinkamumo vartoti termino ir kitų priežasčių. Buvo skundų ir dėl mėsos neteisingo svorio. Pagal vartotojo skundą buvo nustatyta nelegali mėsos perdirbimo įmonė Kuršėnuose, kuri niekur neįregistruota, gamybai naudojo nugaišusių gyvulių mėsą. Gyvenamo namo kieme stoviničiame mikroautobuse rastos 7 dėžės 176

kg rūkytų mėsos gaminių, kitose patalpose rasta 239 kg išpjauštos kiaulienos, jautienos, malto faršo ir kitų gaminių.

2002 metais vartotojai dėl pieno produktų skundėsi tiek pat kartų, o dėl mėsos produktų 4 % mažiau nei 2001 metais.

VMVT nuo 2000 metų tiria vartotojų skundus ir pastebi, kad kiekvienais metais vis daugiau gaunama skundų dėl netinkamų viešojo maitinimo paslaugų (2002 m. – 155) . Vartotojai skundėsi dėl viešojo maitinimo įmonėse gaminamų nekokybiškų patiekalų, higienos reikalavimų pažeidimų, taip pat pastebi, kad patalpose yra tarakonų, graužikų, blogai plaunami indai, vienu metu aptarnaujami lankytojai ir atliekami remonto darbai.

Pasitaikė atvejų, kai vartotojai, valgę kavinėse, pajuto virškinimo sutrikimų, vėmė, viduriavo. Tokiais atvejais dažniausiai nustatoma, kad pažeistas technologinis procesas, maisto produktų laikymo sąlygos, taip pat randama maisto produktų su pasibaigusiu realizacijos terminu, blogai išplautų indų, gamybinės patalpos ankštos, nėra buitinių patalpų.

Daugiausiai gauta skundų dėl kokybės – 42 % (sudėtis ir produktų juslinės savybės), 20 % - dėl pasibaigusio tinkamumo vartoti termino, 9 % - dėl maisto saugos (mikrobinė, cheminė, fizinė tarša), 7 % - dėl netinkamų laikymo sąlygų, 6 % - dėl ženklinimo ir informacijos teikimo, 17 % - dėl kitų priežasčių.

Skundų analizė rodo, kad vartotojų poreikis maisto produktų kokybei auga, nes 2002 m. 42% skundų sudarė skundai dėl kokybės (2001 m. - 36%). Vartotojų skundų dėl nesaugių produktų mažėja: 2000 m. - 17%, 2001m. - 12%, 2002 m. - 9% .

2002 m. išnagrinėjus vartotojų skundus dėl maisto produktų saugos ir kokybės buvo laikinai sustabdyta 91(8%) įmonių veikla (28 - viešojo maitinimo įmonės, 11 - konditerijos įmonių ir kt.).

Vartotojams gražinti pinigai už nekokybiškus maisto produktus 125 atvejais (10%). Taikytos rinkos ribojimo priemonės 324 atvejais (27%). Administracinės nuobaudos skirtos 647 atvejais (54%), iš jų 173 įspėjimai, 474 - piniginės baudos (už 71560 Lt).

2003 m. planuojama didesnę dėmesį skirti viešojo maitinimo įmonėms, vartotojų teisėms išigyti kokybiškus produktus.

LABORATORINIAI TYRIMAI

Nacionalinė veterinarijos laboratorija yra centrinė laboratorijų įstaiga ir atlieka šias funkcijas:

Vykdo klinikinius laboratorinius ir kitus tyrimus gyvūnų užkrečiamoms ligoms diagnozuoti;

Vykdo maisto produktų tyrimus;

Vykdo kenksmingų likučių monitoringo programą;

Metodiškai vadovauja ir padeda apskričių laboratorijoms;

Plėtoja ir koordinuoja Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos laboratorijų ryšius su atitinkamomis užsienio valstybių laboratorijomis bei tarptautinėmis organizacijomis.

Nacionalinėje veterinarijos laboratorijoje dirba 103 darbuotojai, iš jų 4 darbuotojai turintys mokslinius laipsnius, 20 veterinarijos gydytojų, 19 inžinierių chemikų, 2 biologai, 23 laborantai ir kiti specialistai.

Nacionalinėje veterinarijos laboratorijoje yra šie skyriai:

Bakteriologinių tyrimų skyrius

Patologinių anatomių ir histologinių tyrimų skyrius

Serologinių tyrimų skyrius

Virusologinių tyrimų skyrius

2002 m. buvo pakeista NVL laboratorijos vidinė struktūra. Maisto produktų kontrolės laboratorija pertvarkyta suskaidant ją į 3 skyrius:

Cheminių tyrimų skyrius

Radiologinių tyrimų skyrius

Maisto mikrobiologinių tyrimų skyrius

9-iose iš 10 Lietuvoje esančių apskričių valstybinių maisto ir veterinarijos tarnybų yra laboratorijos, kurios yra NVL filialai.

Siekiant vykdyti GMO organizmų kontrolę, bei diegti naujus modernius tyrimų metodus NVL buvo įkurtas Molekulinės biologijos skyrius. Šiame skyriuje numatomi atlikti genetiškai modifikuotų organizmų ir genetiškai modifikuotų maisto produktų tyrimus, užkrečiamų ligų patvirtinimo tyrimus. Taip pat įkurtas Juslinių tyrimų skyrius.

2002 m. dalyvavo „Atitikties įvertinimo infrastruktūros (bandymų laboratorijų, sertifikacijos įstaigų) plėtros programoje. Buvo parengti Nacionalinės veterinarijos laboratorijos akreditavimo srities išplėtimo projektai maisto produktų (cukrus alkoholis, vynas, citrusiniai vaisiai, medus, pienas ir pieno produktai) srityje, išgytos techninės priemonės, tyrimų metodai paruošti akreditacijai.

VMVT laboratorijose yra plačiai taikomos ISO, AOAC, IDF, LMBG, LST, GOST metodikos.

Siekiant atitikti tarptautinio standarto LST EN ISO/IEC 17025 reikalavimams NVL buvo pertvarkyta kokybės sistema, įvedant naujus kokybės kontrolės elementus. Kokybės sistema buvo išplėsta ir į kitus skyrius, kurie vykdo diagnostinę veiklą. Akreditacijos tarnybai buvo pateiktas metodų sąrašas su prašymu papildyti akreditacijos sritį. Be maisto produktų tyrimų buvo papildomai įtraukti ir užkrečiamųjų ligų diagnostiniai metodai. Metų gale Vokietijos akreditacijos tarnybos ekspertai atliko laboratorijos patikrinimą ir gerai įvertino laboratorijos pasirošimą perimti minėto standarto reikalavimus.

2002 m. buvo vykdomas dvišalis Lietuvos-Olandijos projektas, kurio tikslas yra stiprinti laboratorijos užkrečiamųjų ligų diagnostiką.

NVL buvo vykdomi renovacijos darbai. Baigta renovuoti Serologinių ir Bakteriologinių tyrimų skyrius. Baigtas darbuotojų kvalifikacijos kėlimo patalpų remontas. Vykdomas patologoanatominių ir histologinių tyrimų skyriaus remontas.

2002 m. apskričių veterinarijos laboratorijos atestuotos pagal naujus laboratorijų atestavimo nuostatus, kurie parengti vadovaujantis ISO standartu 17025.

2002 m. buvo pradėtas apskričių VMVT laboratorijų tinklo restruktūrizavimas. 3 apskričių laboratorijos: Kauno, Panevėžio ir Šiaulių laboratorijos buvo ruošiamos prijungimui prie NVL ir tai buvo įvykdyta.

2002 metais apskričių laboratorijos dalyvavo tarptautiniuose kvalifikacijos tikrinimo bandymuose Upsaloje, Švedija. Taipogi numatoma stiprinti apskričių VMVT laboratorijų darbo kontrolę. Apskričių laboratorijoms yra sudaryti akreditavimo planai, kuriuose yra numatyti praktiniai žingsniai siekiant akreditacijos. NVL nustato apskričių VMVT laboratorijų darbo prioritetus. Planuojama 2003 metais tęsti pradėtą laboratorijų atskirimą nuo apskričių valstybinių maisto ir veterinarijos tarnybų ir prijungimą prie NVL. Numatyta kai kuriose apskrityse stiprinti cheminių tyrimų skyrius paliekant nesudėtingus tyrimus. Maisto produktų mikrobiologinius tyrimus planuojama atlikti visose apskrityse. Nuo 2003 m. gyvūnų ligų kontrolės tyrimus atlikti Klaipėdos, Šiaulių, Panevėžio, Kauno veterinarijos laboratorijose ir NVL.

Nacionalinės veterinarijos laboratorijos numatomos prioritinės darbo sritys:

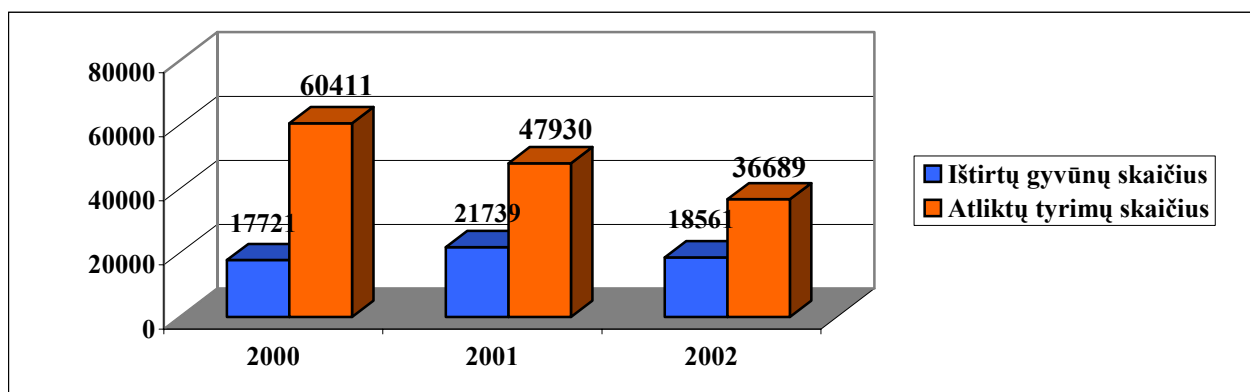
- Kenksmingų likučių programos vykdymas (pagal ES direktyvą 96/23)
- Zoonozių programos vykdymas (salmoneliozių ir kampilobakteriozių programos vykdymas pagal ES direktyvą 92/118)
- Geriamo vandens monitoringo vykdymas (pagal ES direktyvą 98/83EB)

□ Metodinis vadovavimas ir pagalba apskričių laboratorijoms

ES direktyvose, reglamentuose ir sprendimuose nustatytus maisto produktų saugos reikalavimus įteisinant Lietuvoje, būtina plėtoti Lietuvoje laboratorijų veiklą, plečiant šių laboratorijų akreditacijos sritį, akredituojant atestuotas laboratorijas, atnaujinant bandymų įrangos techninę bazę pagal Europos bei tarptautinių standartų reikalavimus ir senojo požiūrio direktyvose nurodytus atitikties bandymo metodus.

Parazitologiniai tyrimai

Parazitinių ligų atžvilgiu ištirtų gyvūnų ir atliktų tyrimų skaičiaus palyginimas su praėjusiais metais matomas histogramoje:

Tiriant helmintus daugiausiai tyrimų atlikta kiaulėms – 11'526, galvijams – 2'462. Kiaulės užsikrėtusios strongiloidais (1,7%), ezofagostomais (3%), metastrongilais (0,9%), askaridėmis (1,3%). Galvijai užsikrėtę fasciolėmis (1,1%), askaridėmis (5,3%), strongiloidais (1,5%).

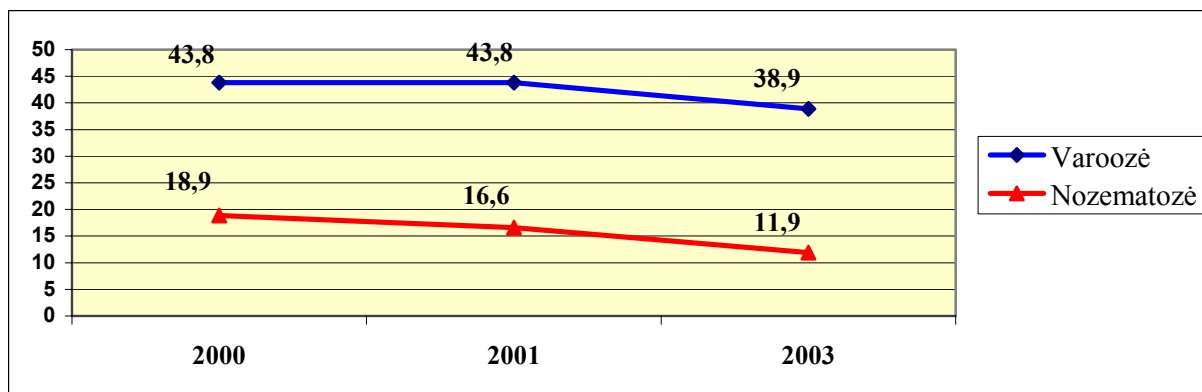
Atliekant parazitinių primuonių tyrimus daugiausiai tyrimų atlikta kiaulėms nustatant balantidijozę: ištirtos 988 kiaukės, rasti 69 teigiami (6,9%).

Toliau vykdoma žuvų monitoringo programa, ištirta 8'810 žuvų, atlikta 13'092 tyrimų.

Bičių parazitinių ligų ataskaita pateikta lentelėje. Varoozės ir nozematozės užsikrėtimo palyginimas pateiktas lentelėje ir diagramoje:

Bičių ligų sukėlėjai	Metai		
	2000	2001	2002
Varroa jacobsoni	43,8%	43,8%	38,9%
Nosema apis	18,9%	16,6%	11,9%

Varoozės ir nozematozės užsikrėtimo palyginimas

Varoozės ir nozematozės užsikrėtimo palyginimas

Virusologiniai tyrimai

Virusinių gyvulių ir paukščių ligų tyrimai daugiausia buvo atlikti Nacionalinės veterinarijos laboratorijos virusologinių tyrimų skyriuje. Jame dirba 3 vet.gydytojai-virusologai, 2 laborantės, 1 sanitarė. Galvijų leukozės ir arklių infekcinės anemijos tyrimai buvo atliekami NVL serologinių tyrimų skyriuje. Audinių alutinė liga buvo tiriama Kauno apskrities VMVT laboratorijoje. Aleutinės ligos tyrimų per 2002 metus buvo atlikta 54143 . Iš jų 262 tyrimų rezultatai buvo teigiami.

Pasiutligė. Per 2002 metus ištirti 1639 mėginiai pasiutligės atžvilgiu. Iš jų rasta teigiamų 933. Pasiutligė yra tiriama imunofluorescencijos reakcija, naudojant Čekija, Bioveta teigiamus , neigiamus konjugatus. Neigiamų atvejų patvirtinimui yra atliekamas biologinis bandymas, kuris tęsiasi 30 dienų, t. y. užkrečiamos 6 baltos pelytės. Neigiamų atvejų patvirtinimui buvo atlikta 706 biologiniai bandymai. Atlikti pasiutligės tyrimai Nacionalinėje veterinarijos laboratorijoje pateikti lentelėje.

Gyvūnų rūšis	Tyrimų skaičius	Teigiamų skaičius	Teigiami %
Galvijai	225	120	53,33%
Avys	3	1	33,33%
Arkliai	14	6	42,86%
Ožkos	10	6	60%
Lapės	372	273	73,39%
Mangutai	412	317	76,94%
Šunys	218	48	22,02%
Katės	141	70	49,64%
Šeškas	66	20	30,30%
Kiaunė	114	61	53,51%
Barsukas	7	6	85,71%
Stirnos	10	2	20%
Pelės	2	-	-
Žiurkėnai	1	-	-
Briedžiai	1	-	-
Žebenkštis	1	-	-
Ežiai	3	-	-
Audinės	3	-	-

Gyvūnų rūšis	Tyrimų skaičius	Teigiamų skaičius	Teigiami %
Voverės	5	-	-
Šermuonėliai	1	-	-
Ondatros	1	-	-
Žiurkėnai	2	-	-
Bebrai	9	1	11,11%
Kiškis	1	-	-
Ūdros	2	1	50%
Žiurkės	13	-	-
Vilkai	1	1	100%
Kurmis	1	-	-
VISO:	1639	933	56,92%

Gyvūnų pasiutligės tyrimai 2002 metais

2002 metais laukinės faunos pasiutligės oralinė vakcinacija nebuvo atliekama. Todėl tyrimai oralinės pasiutligės vakcinacijos efektyvumui nustatyti nebuvo atliekami.

Kiaulių ligos. 2002 metais buvo ištirta 12989 kraujo serumo mėginiai, palyginus su 2001 m. mėginių skaičius išaugo dvigubai (2001 m. - 6733 kiaulių kraujo serumo mėginiai). Padidėjo Aujeskio, kiaulių kvėpavimo-reprodukcinio sindromo, klasikinio kiaulių maro mėginių skaičius.

Aujeskio ligos tyrimai yra atliekami kiaulėms skirtoms pardavimui, veislei, tiriamos importuojamos kiaulės iš Lenkijos, Švedijos, taip pat atliekami profilaktiniai tyrimai. Tyrimai atliekami imunofermeninės analizės metodu. 2002 metais ištirti 2804 kraujo serumo mėginiai (2001 m. - 1495 kraujo serumo mėginių).

2002 metais taip pat padidėjo parvovirusinės kiaulių infekcijos tyrimų skaičius. Lentelėje pateikti duomenys apie tyrimus, atliktus per 5 metus.

Metai	Tirta	Teigiami	%
1997	521	324	62,19
1998	173	83	47,98
1999	208	116	55,77
2000	170	139	81,77
2001	526	277	52,66
2002	846	616	72,81

Kiaulių parvovirusinės infekcijos tyrimai

Dėl klasikinio kiaulių maro yra vykdomas monitoringas, atliekami veislinių gyvulių, importuojamų/ eksportuojamų, pardavimui skirtų gyvulių, taip pat šernų tyrimai. Atliekami kraujo serumo tyrimai IFA metodu antikūnų atžvilgiu. Per 2002 metus buvo ištirti 2518 kiaulių kraujo serumo mėginių (2001 m. - 1771 kiaulių kraujo mėginys). 69 mėginiuose rasti antikūnai. Kadangi KKM antikūnai dažniausiai buvo randami vyresnio amžiaus kuilių ir paršavedžių kraujo serumuose, manoma, kad tai gali būti išlikę po ankstesnių vakcinacijų vakcininiai antikūnai.

Kiaulių fermose atliekami Europinio kiaulių kvėpavimo-reprodukcinio sindromo serologiniai tyrimai per 2002 metus išaugo du kartus (2001 m.- 1937 kraujo mėginiai). Tyrimai buvo atliekami profilaktikos tikslais, veislei skirtoms, parduodamoms, importuojamoms kiaulėms. Pagal lentelėje pateiktus duomenis, matoma tyrimų skaičiaus didėjimo tendencija .

Metai	Tirta	Teigiami	%
1997	639	415	64,94
1998	472	184	38,98
1999	481	160	33,26
2000 m.			
Variantas	Tirta	Teigiami	%
Amerikinis variantas	401	13	3,3
Europinis variantas	909	205	22,6
2001 m.			
Variantas	Tirta	Teigiami	%
Amerikinis variantas	131	8	6,1
Europinis variantas	1806	166	9,19
2002 m.			
Europinis variantas	3743	807	21,56

Kiaulių kvėpavimo-reprodukcinio sindromo tyrimai

Galvijų ligos. Galvijų infekcinio rinotracheito tyrimai yra atliekami IFA metodu. Nustatomi antikūnai kraujo serume. Tiriami veisliniai gyvuliai, gyvuliai, skirti pardavimui veislei, importui, eksportui, atliekami profilaktiniai tyrimai.

Metai	Tirta	Teigiami	%
1997	4674	1034	22,12
1998	4405	573	13
1999	1896	58	3,06
2000	1924	332	17,25
2001	1401	118	8,42
2002	4438	697	15,70

Galvijų infekcinio rinotracheito tyrimai 1997-2002 metais

Taip pat buvo atliekami ir galvijų virusinės diarėjos serologiniai tyrimai antikūnų atžvilgiu. Atliekamų tyrimų skaičius palyginus su 2001 m. išaugo tris kartus. Šiais metais buvo pradėta tirti galvijus virusinės diarėjos antigeno atžvilgiu. Pagal tyrimų rezultatus matome, kad seroteigiamų galvijų procentas yra didelis.

Metai	Tirta	Teigiami	%
1998	837	606	72,40
1999	559	286	47,74
2000	185	21	11,35
2001	1034	404	39,07
2002	3147	1498	47,60

Galvijų virusinės diarėjos serologiniai tyrimai antikūnų atžvilgiu

Snukio-nagų ligai yra atliekama monitoringo programa, tiriami veisliniai ir importuojami/eksportuojami gyvuliai, gyvuliai skirti pardavimui, taip pat atliekami laukinės faunos tyrimai (briedžiai, elniai, stirnos, šernai). Tyrimai yra atliekami imunofermentinės analizės (IFA) metodu, naudojami Pirbright, Anglija SNL referentinės laboratorijos diagnostikumai ir metodika. Kraujo serume buvo nustatomi A, O, C, Azija-1 tipų antikūnai.

Vykdamt monitoringo programą atlikti laukinių žvėrių, galvijų ir kiaulių kraujo mėginių tyrimai, snukio ir nagų ligos atžvilgiu. Palyginus su 2001 m., 2002 m. padidėjo

laukinės faunos tyrimų skaičius. Teigiamų atvejų nenustatyta. Tyrimų skaičius parodytas 7-je lentelėje.

Metai	Gyvūnų rūšis	Mėginių skaičius	Teigiami
1999	Karvės	325	-
	Kiaulės	199	-
	Stirnos	70	-
	Elniai	28	-
	Briedžiai	2	-
	Šernai	31	-
	Danieliai	6	-
	2000	Karvės	481
Kiaulės	264	-	
Stirnos	106	-	
Elniai	35	-	
Briedžiai	2	-	
Šernai	41	-	
2001	Karvės	230	-
	Kiaulės	977	-
	Stirnos	142	-
	Elniai	25	-
	Briedžiai	6	-
	Šernai	101	-
	Danieliai	5	-
2002	Karvės	317	-
	Kiaulės	1170	-
	Stirnos	323	-
	Elniai	16	-
	Briedžiai	19	-
	Šernai	323	-
	Avys, ožkos	99	-

Snukio- nagų ligos tyrimai 1999 - 2002 m.

Paukščių virusinės ligos

Gripas (Influenca). Gripo atžvilgiu ištirta 1200 vištų. Serologiniai tyrimai buvo neigiami. Kontroliuotuose paukštynuose paukščių, įtariamų sergant šia liga, nenustatyta.

Niūkaslio liga. Šios ligos atžvilgiu ištirti 1312 mėginių (vištos). Serologiniais tyrimais daugiausiai įvertintas paukščių imunitetas nuo šios ligos. Paukščiai profilaktiškai vakcinuojami nuo Niūkaslio ligos.

Infekcinis bronchitas. Šios ligos atžvilgiu tirta 298 paukščių. Lietuvoje taip pat vykdoma vakcinacija. IFA metodu yra vertinami susidarę vakcininiai titrai po vakcinacijos.

Infekcinis bursitas (Gamboro liga). Per 2002 metus Gamboro ligos atžvilgiu buvo ištirta 206 kraujo serumo mėginiai. Paukščiai vakcinuojami. Tiriant buvo vertinamas susidaręs paukščių imunitetas po vakcinacijų.

Adenovirusinės infekcijos. Yra tiriamas dėslumo mažėjimo sindromas (DMS-76). Paukščiai nuo adenovirusinių infekcijų nevakcinuojami. Buvo ištirta 40 kraujo serumo mėginių. Visi rezultatai neigiami.

Patologiniai-anatominiai ir histologiniai tyrimai 2002 metais

Didžiąją 2002 metais atliktų tyrimų dalį sudarė užkrečiamųjų spongiforminių encefalopatijų (USE) tyrimai. Tyrimų atlikta mažiau negu 2001 metais, tačiau tam įtakos turėjo sumažėjęs finansavimas.

2002 metais histopatologiniu tyrimo metodu USE atžvilgiu buvo tiriami paskersti skerdyklose ir nugaišę, turėję nervų sistemos sutrikimų požymių ir rizikos grupių galvijai, avys ir ožkos (nugaišę ir paskersti skerdyklose). Ištirti 539 galvijai (iš jų 485 nugaišę, 42 importuoti, 17 importuotų palikuonys, 16 priverstinai paskersti), 9 avys (iš jų 2 nugaišusios) ir 11 ožkų (iš jų 5 nugaišusios, 1 priverstinai paskersta). Visų histopatologinių tyrimų, atliktų 2002 metais, rezultatai buvo neigiami.

2002 metais vykdytas skerđiamų galvijų ir avių USE greitasis tyrimas (Enfer TSE ir Bio-Rad tyrimo metodais). Šiais metodais taip pat tirti anksčiau minėti nugaišę galvijai, avys ir ožkos, turėję nervų sistemos sutrikimų požymių ir rizikos grupių galvijai. 2002 metais Enfer TSE tyrimo metodu ištirti 5732 galvijai (iš jų 475 nugaišę, 27 importuoti, 44 importuotų palikuonys, 24 priverstinai paskersti, 32 šerti mėsos-kaulų miltais) ir 22 avys (iš jų 8 nugaišusios). Bio-Rad tyrimo metodu ištirti 4865 galvijai (iš jų 350 nugaišusių, 20 importuotų, 68 importuotų palikuonys, 38 priverstinai paskersti) ir 28 avys (iš jų 10 nugaišusių). Visų greitųjų tyrimų rezultatai buvo neigiami.

2002 metais pradėtas pašarų mikroskopinis tyrimas šiltakraujų gyvūnų organizmų komponentų nustatymui. Per metus ištirti 43 mėginiai. Visų tyrimų rezultatai neigiami.

2002 m. lapkričio mėnesį dalyvauta ES organizuotuose GSE kvalifikacijos tikrinimo bandymuose. Jų rezultatai buvo labai geri.

2002 m. gruodžio 17 d. akredituojamus greituosius USE tyrimo metodus ir atliekamą darbą vertino Vokietijos akreditacinė tarnyba. Iš esmės darbas įvertintas gerai, dėl pareikštų pastabų imtasi korekciniių veiksmų.

Užkrečiamųjų spongiforminių encefalopatijų tyrimai Nacionalinėje veterinarijos laboratorijoje 2002 metais (pagal apskritis)

Eil.Nr.	Apskritis	Ištirta gyvulių, vnt.			Iš viso
		Histopatologinis tyrimo metodas	Enfer TSE greitasis tyrimo metodas	Bio-Rad greitasis tyrimo metodas	
1.	Alytaus	24	190	101	315
2.	Kauno	46	647	694	1387
3.	Klaipėdos	95	690	695	1480
4.	Marijampolės	196	691	351	1238
5.	Panevėžio	5	1799	1819	3623
6.	Šiaulių	167	466	413	1046
7.	Tauragės	1	557	365	923
8.	Telšių	2	91	112	205
9.	Utenos	5	353	85	443
10.	Vilniaus	18	270	258	546
	Iš Viso	559	5754	4893	11206

**Užkrečiamųjų spongiforminių encefalopatijų tyrimai
Nacionalinėje veterinarijos laboratorijoje 2002 metais
(pagal grupes)**

Eil. Nr.	Grupė	Ištirta gyvulių, vnt.
1.	Sveiki gyvuliai	9802
2.	Priverstinai paskersti gyvuliai	79
3.	Importuoti gyvuliai	89
4.	Importuotų gyvulių palikuonys	129
5.	Nugaišę gyvuliai	1325
6.	Gyvuliai, šerti mėsos-kaulų miltais	32

USE tyrimai Nacionalinėje veterinarijos laboratorijoje 2002 m.

Gyvūno rūšis	Apskritis										Iš viso:	Rizikos grupė	Tyrimų rezultatai
	Alytaus	Kauno	Klaipėdos	Marijampolės	Panevėžio	Šiaulių	Tauragės	Telšių	Utenos	Vilniaus			
Bio-Rad IF tyrimo metodas													
Galvijai	101	694	695	351	1801	412	365	112	83	251	4865	340K;20I;68IP;38PP	N
Avys					18	1				2	7	10K	
Viso:	101	694	695	351	1819	413	365	112	85	258	4893	350K;20I;68IP;38PP	N
Enfer TSE imunochemiluminescencinis tyrimo metodas													
Galvijai	190	647	690	691	1788	466	557	90	349	264	5732	475K;27I;44IP;24PP;32MKM	N
Avys					11			1	4	6	22	8K	N
Viso:	190	647	690	691	1799	466	557	91	353	270	5754	483K;27I;44IP;24PP;32MKM	N
Histopatologinis tyrimo metodas													
Galvijai	24	42	94	195	3	167		2	3	9	539	485K;42I;17IP;16PP	N
Avys		1	1	1					1	5	9	2K	N
Ožkos		3			2		1		1	4	11	5K;1PP	N
Viso:	24	46	95	196	5	167	1	2	5	18	559	492K;42I;17IP;17PP	N
Iš viso:	315	1387	1480	1238	3623	1046	923	205	443	546	11206	1325K;89I;129IP;79PP;32MKM	N

Rizikos grupė:

K – kritęs;

I – importuotas;

IP – importuoto palikuonis;

PP – priverstinai paskerstas;

MKM – šertas mėsos-kaulų miltais.

Nepažymėti – priklauso sveikų gyvulių grupei.

Serologiniai tyrimai

Serologinių tyrimų tikslas yra tirti naminius gyvūnus infekcinių ligų diagnozavimui ir laukinę fauną epidemiologijos ar epizootijos įvertinimui, tuo apsaugant žmones nuo zoonozinių ligų, o gyvūnus nuo epizootijų. Tyrimai atliekami iš serumo, pieno bei odų mėginių.

Laikantis ES direktyvos 64/432/EEB ir Tarptautinio Epizootinio biuro reikalavimų, pagal valstybės sudarytą ligų priežiūros monitoringo programą, atliekami tyrimai bruceliozės ir leukozės nustatymui, taip pat įvairių infekcinių ligų epidemiologiniai apžvalginiai tyrimai, tarptautinei ir vidaus prekybai reikalingi tyrimai.

Laboratorinė diagnostika :

- Zoonozijų tyrimai
- Ligų monitoringas
- Ligų priežiūros ir mokami tyrimai

Tyrimams atlikti naudojami oficialūs standartiniai metodai : BBA, LA, KS, ID, MA, AR, PR (Ascoli). Naujausias IFA (ELISA) metodas iš pieno naudojamas leukozės ir bruceliozės diagnostikai, o iš serumo –paratuberkuliozės, mikoplazmozės, toksoplazmozės, infekcinio epididimito, salmoneliozės, leukozės bei bruceliozės diagnostikai.

NVL serologinių tyrimų skyriuje įdiegta kokybės sistema, pagrįsta tarptautiniu mastu pripažintais principais ir standarto LST EN ISO/IEC 17025 reikalavimais.

NVL vykdytas mokslo-tiriamasis darbas, pagal Europos Bendrijos remiamą tarpvalstybinę programą "COST Action 845" tema: "Bruceliozė pas gyvulius ir žmones". Programos projektas: „ Bruceliozės diagnostikos metodai ir jų palyginimai“. Parengta šios programos metinė ataskaita.

Vykdyti tarplaboratoriniai palyginamieji tyrimai: tarp apskričių laboratorijų; su kitų šalių laboratorijomis. Informacija apie tai pridedama prie NVL metinės ataskaitos.

Juodligė. Ištirta 990 galvijų odų, 3 arklių ir 29 avių odos. Teigiamų nerasta.

Bruceliozė. (*B.abortus*, *B.melitensis*, *B.suis*) Ištirti 604178 gyvūnai. Atlikta 617431 tyrimas. Galvijų ištirta 590530, iš jų veislinių galvijų -952. Kiaulių ištirta 9628, avių, ožkų – 2221, laukinės faunos-86. Abejotini atvejai nustatyti 7 kiaulėms, jų tyrimas kartotas po trijų savaičių ir gauti neigiami rezultatai.

Teigiamas atvejis (LA, BBA, KS, IFA serologinių tyrimų metodais) nustatytas 1 kiškiui (2002 11 14 dieną, kraujo serumo mėginys pristatytas į NVL iš Tauragės VMVT laboratorijos. Kiškis sumedžiotas Naikiškių miške, Pagėgių seniūnija, Tauragės apskritis). Serologiniai tyrimai patvirtinti bakteriologiniais, nustatyta B. abortus.

Abortavusių gyvulių kraujo mėginių ištirta: 47 galvijų, 84 kiaulių ir 1 kumelės. Gauti neigiami rezultatai.

Apskritis	Gyvūno rūšis		
	galvijai	kiaulės	arkliai
Kauno	32	2	-
Šiaulių	10	-	-
Utenos	2	-	-
Tauragės	-	52	-
NVL	3	30	1

Tiriant bruceliozę galimos kryžminės reakcijos į *Y. enterocolitica* 03 ir 09 kamienus. Kryžminių reakcijų analizei, atlikti jersinijozės tyrimai: 193 galvijų, iš kurių 14 teigiamai reagavo su *Y. enterocolitica* 09 kamienu, 3 kiaulių ir 1 kiškio.

IFA (imunofermentinės analizės) metodu ištirta 1 129 galvijų serumas, teigiamai reagavusių nerasta.

Paratuberkuliozė. Tirti gyvuliai pardavimui. Ištirta 628 galvijai. 14 galvijų tirti KS (komplemento sujungimo) metodu ir 618 – IFA (imunofermentinės analizės) metodu.

IFA metodu rastas 1 teigiamai reagavęs bulius (V.Į. “Vilniaus regiono veislininkystė”). Tyrimai patvirtinti Rygos Nacionaliniame veterinarinės medicinos diagnostikos centre.

Leptospirozė. (*Leptospira interrogans*) Ištirta 9698 gyvuliai. Teigiamų rasta 365.

Galvijų užsikrėtimas 4,05 %, kiaulių - 3,54 %, arklių – 17,9 %, šunų, kačių – 12,5 %.

Galvijų užsikrėtimas didžiausias serogrupėmis: L. S. poland ir L.H. kabura.

Kiaulių užsikrėtimas didžiausias serogrupėmis: L.pomona, L. tarassovi ir L. icterohaemorrhagiae.

Leptospirozė yra dažna kliūtis gyvulių eksportui į Rytus.

Leukožė. Gauta mėginių 640429. Ištirta galvijų 636691. Tyrimų atlikta (iš serumo) 580242. Viso rasti 1944 serologiškai teigiamai reaguojantys galvijai.

ID atlikta 570649 tyrimai. Rasta teigiamų 1941 (0,34 %). IFA metodu iš serumo atlikta 9 593 tyrimai, teigiamų rasta 283 (2,9 %).

Gyvuliai skirti veislei ir pardavimui tirti ID ir IFA metodais. Teigiamų nerasta.

Lietuvoje daugiausia viruso nešiotųjų rasta Akmenės rajone – 5,65 % ir Radviliškio bei Joniškio rajonuose, po 1,29 %. Teigiamai reagavusių nerasta Kėdainių bei Raseinių rajonuose.

Bendras užsikrėtimo procentas Lietuvoje – 0,31%.

*Tyrimams naudojami diagnostiniai rinkiniai iš Rusijos (ID) ir Prancūzijos (IFA). Iš Prancūzijos Instituto IFA naudojami diagnostiniai rinkiniai turi didelį ekonominį privalumą, dėl galimybės jais tirti jungtinius mėginius (t.y. iki 10 serumo mėginių). Palyginamiesiems tyrimams NVL pradėta dirbti su IDEXX firmos diagnostiniu rinkiniu.

Chlamidijozė. Tirti gyvuliai įtarus infekciją ir pardavimui. Ištirta 219 gyvūnų. Rasta viena teigiamai reagavusi 1 katė.

Infekcinė arklių anemija Ištirta 11331 arklys. Rasti du teigiamai reagavę:

1. Biržų raj., savininkė A. Zubavičienė (kumelė, sarta, 11 metų).
2. Vilniaus raj., savininkas V. Tankun (arklys, bėras, 14 metų amžiaus).

Kergimo liga. Tirti gyvuliai ruošiant juos varžyboms, eksportui ir importui. Ištirta 1409 arkliai. Teigiamai reagavusių nebuvo.

Įnosės. Ištirta 9815 arklių. Rasts vienas teigiamai reagavęs.

1. Šalčininkų raj., savininkas J. Buchovskis (kumelė, sarta, 10 metų).

Infekcinis arklių metritis. Ištirta 193 kumelės. Teigiamų nerasta.

Toksoplazmozė. Ištirtas 61 gyvūnas. Iš jų: šunų - 5, kačių – 20, kiaulių – 3, laukinės faunos – 33. Rasti 2 teigiamai reagavę šunys ir 11 teigiamai reagavusių kačių. Tyrimai atlikti KS ir IFA metodais.

Listerijozė. Ištirta 13 gyvūnų, iš jų – 9 kiaulės, 4 lapės. Teigiamų nerasta.

Salmoneliozė. IFA metodu ištirta 131 paukštis. Rasti 3 teigiamai reagavę.

Jersinijozė. Tiriama, gavus abejotinus rezultatus bruceliozei. Ištirta 197 kraujo mėginiai.

193 galvijų, iš kurių 14 teigiamai reagavo su *Y. enterocolitica* 09 kamieniu. Taip pat atlikti 3 kiaulių (*Y. enterocolitica* 03) ir 1 kiškio (*Y. enterocolitica* 09) tyrimai.

Trichineliozė. IFA metodu tyrimai nebuvo atlikti, nes negauta mėginių.

Avinų epididimitas. (*B. ovis*) KS metodu ištirta 223 mėginiai. Teigiamų nerasta.

Atlikti tyrimai 155 avinukams IFA (imunofermentinės analizės) metodu, naudojant Bommeli (Šveicarija) gamintojų diagnostinius rinkinius.

Mikoplazmozė.

Kiaulių (*Mycoplasma hyopneumoniae*). IFA metodu ištirta 965 kiaulės, iš jų reagavo 301 teigiamai, tai sudaro 31,2%. Daugiausiai gyvūnų ištirta iš Panevėžio rajono (323).

Gyvūnų serologiniai tyrimai 2002 metais Lietuvoje

Ligos pavadinimas	LA	PŽ	(BBA) Roz-bengal	PR (Ascolli)	KS	MA	ID	IFA tyr.	Teigiami
Juodligė (odos)	galvijų	-	-	-	990	-	-	-	-
	avių,ožkų	-	-	-	29	-	-	-	-
	arklių	-	-	-	3	-	-	-	-
	kiaulių	-	-	-	-	-	-	-	-
	kailinių žvēr.	-	-	-	-	-	-	-	-
	iš viso:	-	-	-	1022	-	-	-	-
Bruceliozė iš serumo	arkliai	451	-	447	-	815	-	-	-
	galvijai	62371	-	531040	-	480	-	-	1129
	kiaulės	9009	-	7461	-	1802	-	-	-
	ožkos, avys	44	-	2221	-	24	-	-	-
	kiškiai	8	-	26	-	3	-	-	1
	kiti ir lauk. fauna	55	-	43	-	1	-	-	-
iš pieno		-	-	-	-	-	-	-	-
	iš viso:	71938	-	541238	-	3125	-	-	1130
Paratuberkuliozė	galvijai	-	-	-	-	14	-	-	618
	kiti	-	-	-	-	-	-	-	-
	iš viso:	-	-	-	-	14	-	-	618

Ligos pavadinimas		LA	PŽ	(BBA) Roz-bengal	PR (Ascolli)	KS	MA	ID	IFA tyr.	Teigiami
Salmone- liožė	kiaulės	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	šernai	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	paukščiai	-	-	-	-	-	-	-	131	3
	iš viso:	-	-	-	-	-	-	-	131	3
Mikoplazmo- zė	kiaulės	-	-	-	-	-	-	-	965	301
	paukščiai	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	iš viso:	-	-	-	-	-	-	-	965	301
Epididimitas	avinai	-	-	-	-	223	-	-	-	-
Iš viso atlikta tyrimų	1233588	72341	-	541238	1022	14818	9698	581980	12491	2645

Maisto mikrobiologiniai tyrimai

2002 metais Lietuvoje ištirti 76352 įvairių maisto produktų ir žaliavų mėginiai. Jiems buvo atlikti 161201 tyrimų, iš jų 5003 neatitiko higienos normose reglamentuojamų reikalavimų. 2002 metais buvo atlikta daugiau tyrimų, nei 2001 metais (2001 m. - 131305 tyrimai), higienos normos reglamentuojamų reikalavimų neatitiko irgi daugiau (2001 m. - 4475 atvejai).

Per pastaruosius penkerius metus tendencingai mažėja salmoneliozės tyrimų skaičius: 1998 m. – 8603, 1999 m. – 47481, 2000 m. – 31744, 2001 m. – 28336, 2002 m. – 26429. 2002 m. nustatytas 61 teigiamas salmoneliozės atvejis iš jų tik 6 mėginiuose iš Vakarų Europos importuotos kiaulienos subproduktų. Dauguma salmonelių išskirta iš lietuviškos vištienos Dažniausios buvo B grupės salmonelės: *Salmonella typhimurium*, bei *Salmonella enteritidis*, tačiau buvo išskirtos ir ypač retai Lietuvoje aptinkamos *Salmonella lamlerhurst* ir *Salmonella agona*.

Vykdamas paukštienos salmoneliozės ir kampilobakteriozės programą iš 452 mėginių tirtų klampilobakteriozės atžvilgiu buvo nustatyti 4 teigiami kampilobakteriozės atvejai.

2002 metais NVL nustatyti 3 atvejai listeriozės. *Listeria monocytogenes* buvo nustatyta atšaldytoje sraigių mėsoje.

2002 metais ištirta 6819 mėginių vandens ir įvairių gėrimų. Jiems buvo atlikti 22675 tyrimai, iš jų 1456 neatitiko higienos normose reglamentuotų reikalavimų.

Be mikrobiologinių maisto produktų ir jų žaliavų tyrimų atlikti ir parazitologiniai tyrimai. 2002 metais buvo ištirti 4973 įvairių žuvų mėginių ir net 803 mėginiuose buvo nustatyti *Anisakis simplex* atvejai. 2002 m. atlikti 9345 trichineliozės tyrimai iš kurių 140 mėginiuose nustatyti teigiami trichineliozės atvejai.

Lietuvos Valstybinės maisto ir veterinarinės tarnybos laboratorijose mikrobiologiniai tyrimai atliekami taikant LST, LST ISO, LST EN ISO standartus, bei GOST'us.

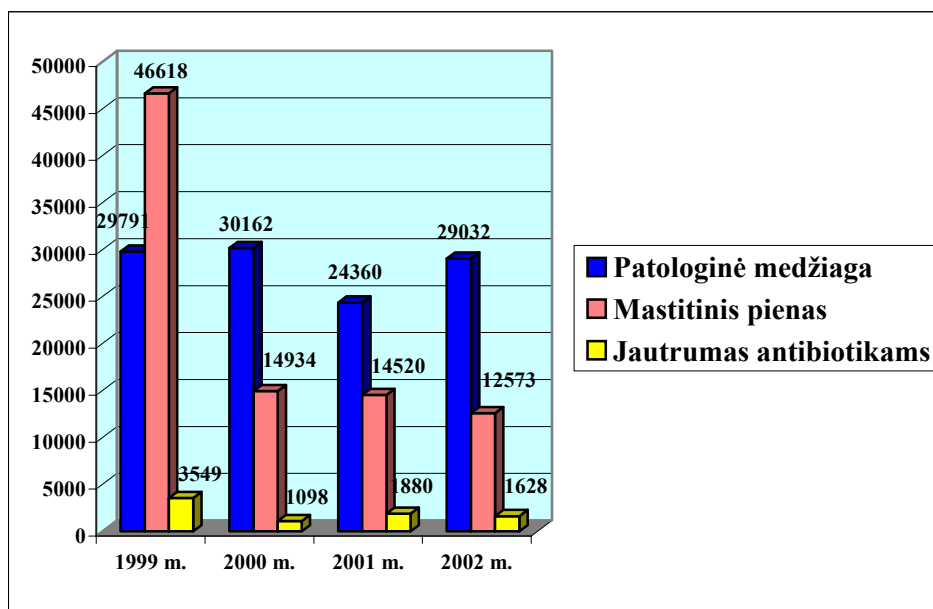
Daugelis VMVT laboratorijų sėkmingai dalyvavo žiediniuose tarp laboratoriniuose tyrimuose Upsaloje, Švedija.

Bakteriologiniai tyrimai

Lietuvos Respublikos valstybinėse veterinarijos laboratorijose atlikti 29'032 klinikinės ir pataloginės medžiagos, 12'573 mastitinio pieno, 1'628 antibiotikų jautrumo nustatymo, 3'177 spermos kontrolės tyrimai. Atlikti 3'745 pašarų ir jų žaliavų, 76'237 plovinių tyrimai. Iš apskričių ir įvairių įmonių nustatytos 76 įvairios bakterijų kultūros.

Atlikti tyrimai	Tyrimų skaičius	Procentas (nuo atliktų bakteriologinių tyrimų)
Patologinės medžiagos tyrimai	29'032	23
Mastitinio pieno tyrimai	12'573	10
Jautrumas antibiotikams	1'628	1,3
Mikologiniai tyrimai	248	0,2
Pašarų kontrolė	3'745	2,9
Spermos kontrolė	3'177	2,5
Plovinių tyrimai	76'237	60
Kultūrų identifikavimas	76	0,1
IŠ VISO	126'716	

Infekcinių ligų, mastitinio pieno ir jautrumo antibiotikams atliktų tyrimų palyginimas su praėjusiais metais matomas historigrame:

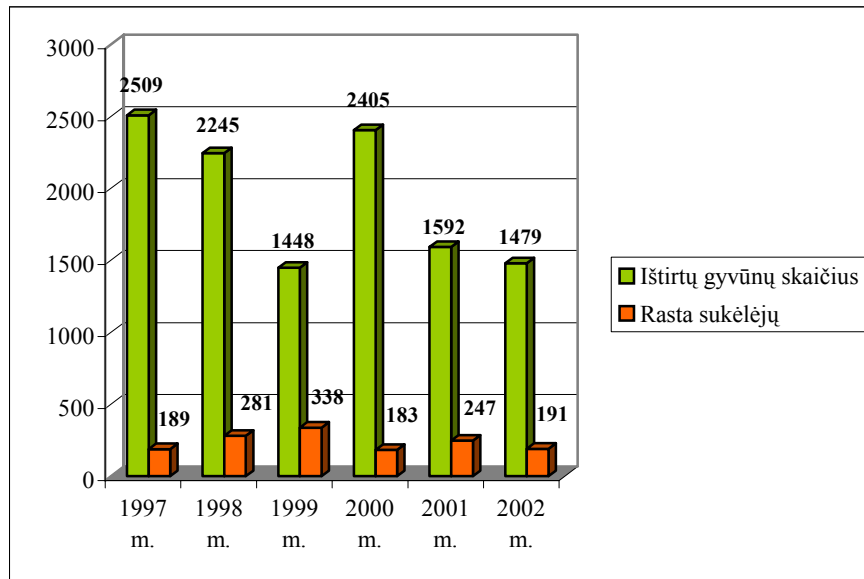

Patologinės ir klinikinės medžiagos daugiausiai atliekama salmoneliozės 12'260 (42%), kolibakteriozės 4'198 (14%), streptokokinės infekcijos 3'442 (12%), stafilokokinės infekcijos 2'590 (9%) tyrimų.

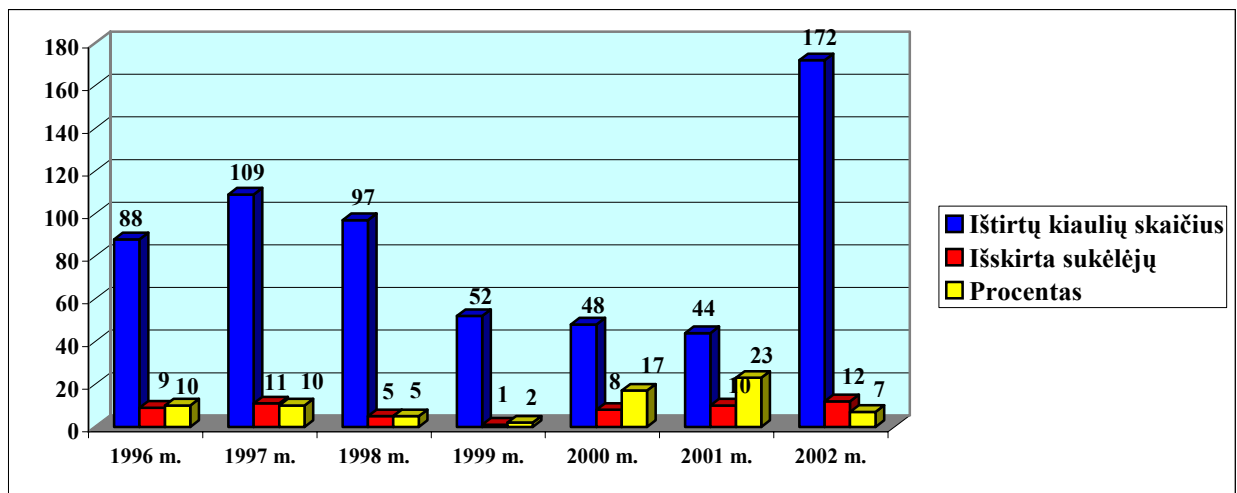
Salmoneliozės sukėlėjų daugiausiai išskiriama paukščiams 24 atvejai (0,64% nuo tirtų paukščių), kiaulėms 16 atvejų (10% nuo tirtų gyvūnų).

Kiaulėms dažniau randamos *S. choleraesuis*, paukščiams *S. enteritidis* ir *S. typhimurium*. Kiti gyvūnai tirti labai retai. Per metus ištirti 33 galvijai, 4 arkliai, 32 kailiniai žvėreliai. Kitų gyvūnų ištirta - 121.

Iš 1'479 gyvūnų, tirtų patogeninėms ešerichijoms, rastas 191 sukėlėjas (13%). Kolibakterioze sirgo galvijai (22%), kiaulės (28%), paukščiai (10%), kailiniai žvėreliai (12%), kiti gyvūnai (19%). Paskutinių metų ešerichiozės atžvilgiu ištirtų gyvūnų ir sukėlėjų skaičiaus palyginimas parodyta histogramoje:

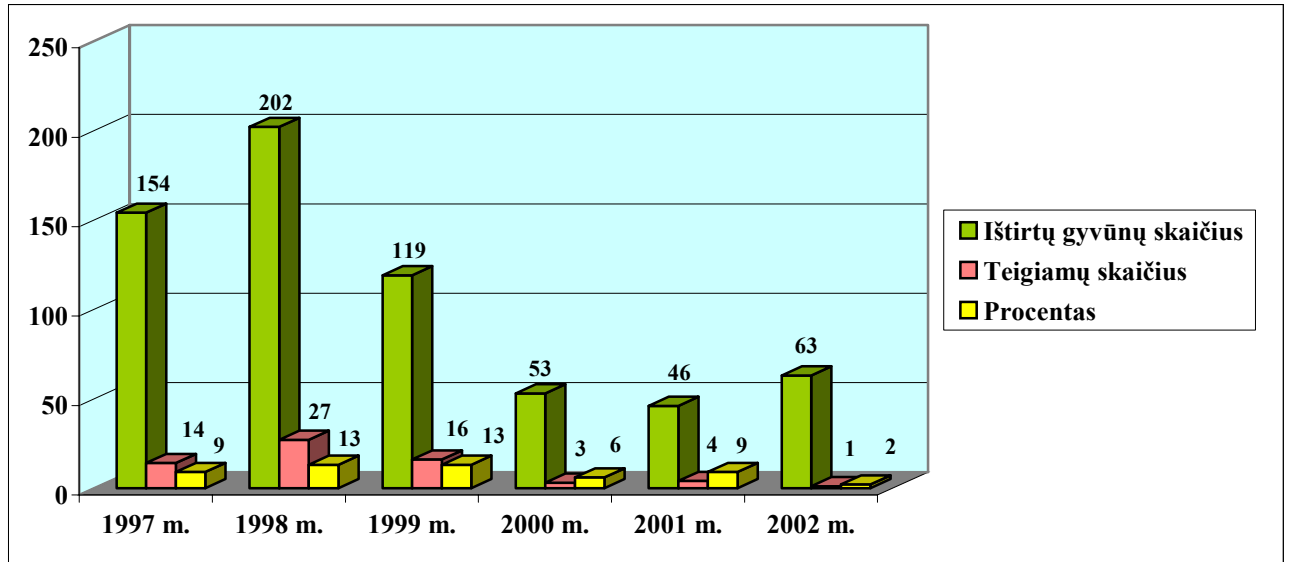

Iš visų 295 gyvūnų, tirtų pastereliozės atžvilgiu, rasti 27 sukėlėjai (9%). Dažniausiai pasterelioze sirgo kiaulės - 12 atvejų (7%), paukščiai - 8 atvejai (9%), kailiniai žvėreliai - 7 atvejai (28% nuo tirtų gyvūnų skaičiaus). Kiaulių pastereliozės sukėlėjų paplitimas Lietuvoje 1996 – 2002 metais pateiktas histogramoje:

Įtarus juodligę ištirta 4 arkliai ir 15 galvijų, įtarimas nepasitvirtino. Tiriant 6 mėginius nuotekų vandens *Bacillus anthracis* nerasta.

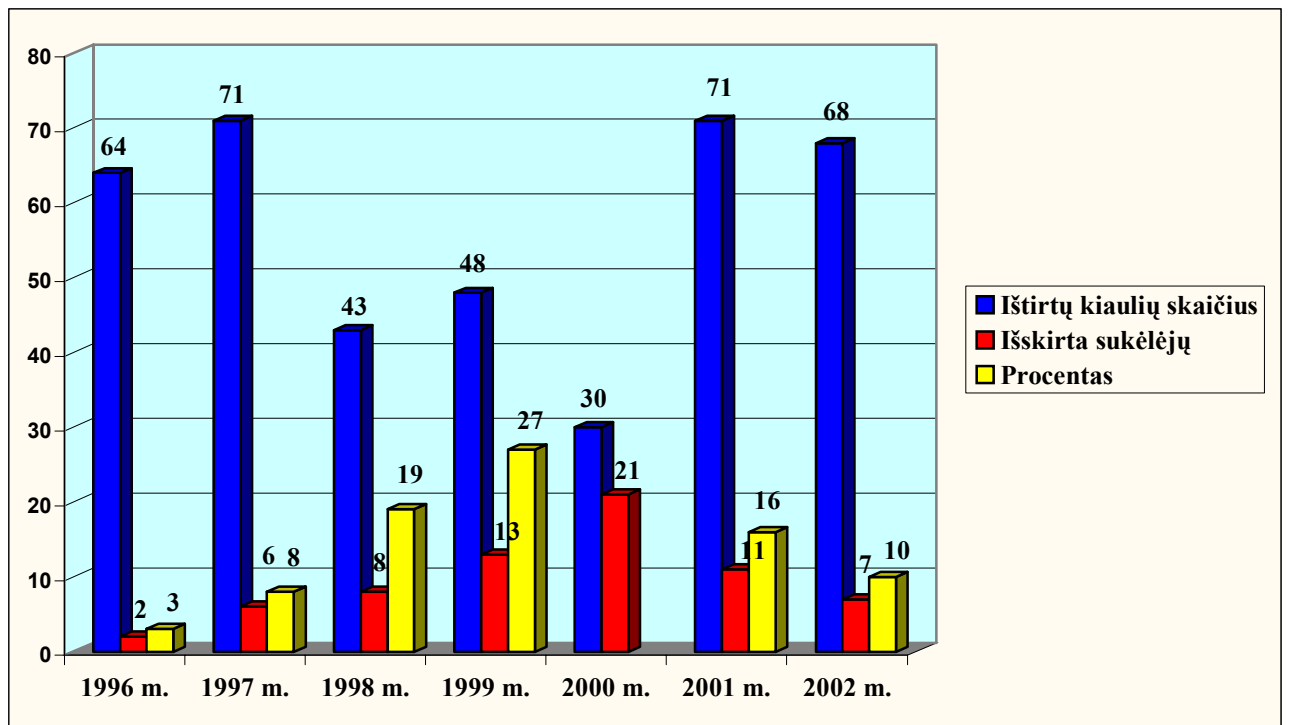
Ištirti 62 galvijai –mikobakterijų nerasta. Įtarus paukščiams, pentardoms, tuberkuliozę iširta patloginė medžiaga - nustatyta *Mycobacterium spp.* Paskutinių metų TBC atžvilgiu iširtų gyvūnų ir sukėlėjų skaičiaus palyginimas parodytas histogramoje:

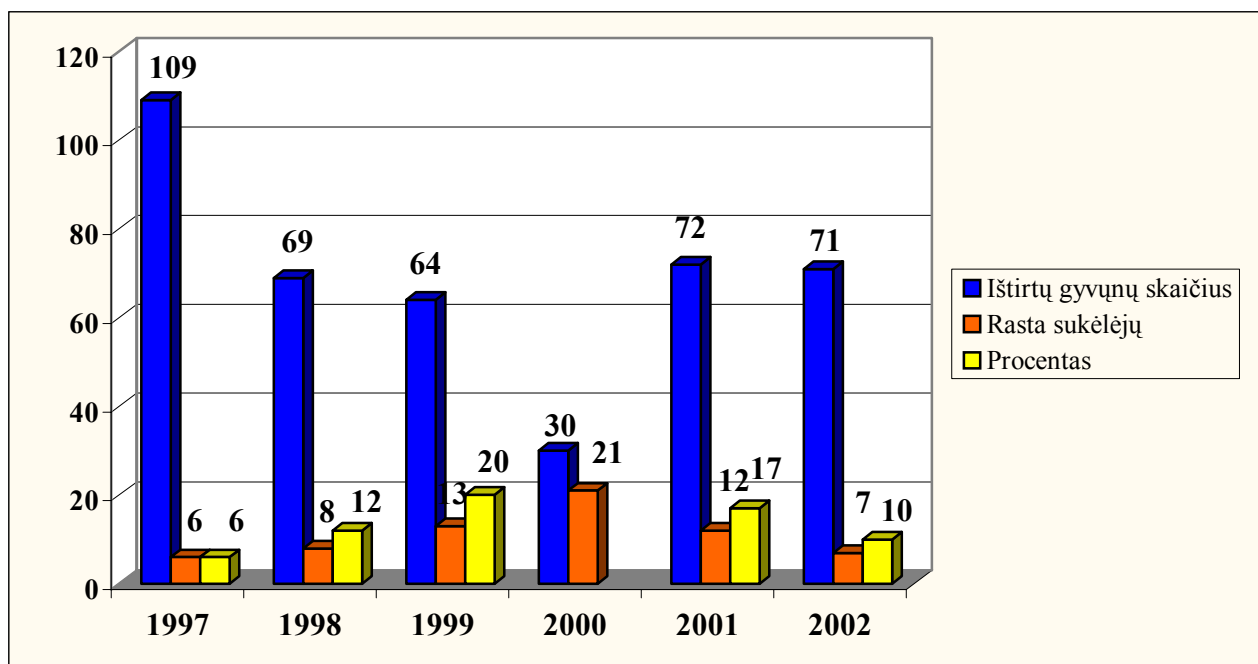
Aštuoni gyvūnai tirti įtarus listeriozę, įtarimas nepasitvirtino.

Kampilobakterijų atžvilgiu iširti 2'286 gyvūnai. Tiriamos parduodamų veislinių telyčių makštų ir bulių prepucijaus gleivės bei nuoplovos, iširti 932 galvijai - teigiamų nerasta. Iširti 1'289 paukščiai - 2 teigiami (0,16 %), išskirta *Campylobacter spp.*

Iširtos 68 kiaulės aktinobacilozės atžvilgiu, rasti 7 sukėlėjai (10%). Kiaulių aktinobacilozės sukėlėjų paplitimas Lietuvoje 1996 – 2002 metais pateiktas histogramoje:

Gyvūnų aktinobaciliozės ir hemofiliozės sukėlėjų paplitimas Lietuvoje pateiktas histogramoje:

Įtarus bruceliozę ištirti du kiškiai. Iš kiškio nušauto Tauragės apskrities, Pagėgių seniūnijos, Naikiškių miškuose, išskirta *Brucella abortus*.

Ištirtos 8 kiaulės raudonligės atžvilgiu - *Erysipelothrix rhusiopathiae* nerasta. Be to, ištirta 21 kiaulė dizenterijos atžvilgiu – sukėlėjų nerasta.

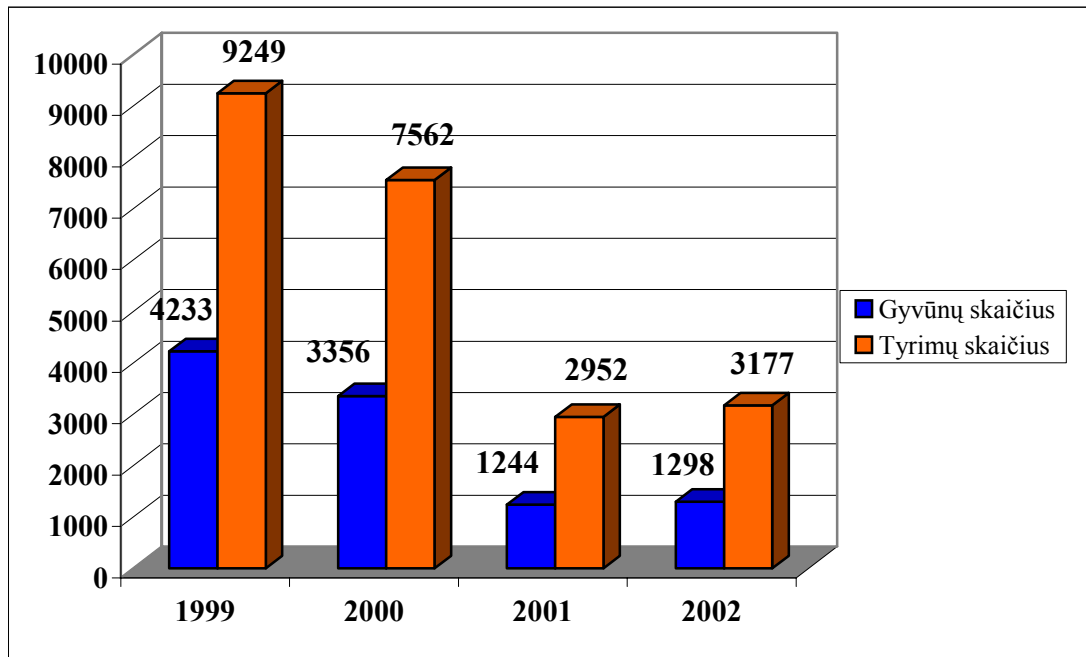
Anaerobinė infekcija nustatyta 16 kiaulių (22%), 4 paukščiams (9%), 4 galvijams. Daugiausiai pasitaiko šios rūšys: *C. perfringens* ir *C. tertium*, rečiau *C. hastiforme* ir *C. butyricum*.

Vis dažniau pasitaiko kokinė infekcija, kuri būna kaip antrinis užkratas, tačiau gąsdina streptokokų ir stafilokokų didėjantis atsparumas antibiotikams. Streptokokine infekcija sirgo 17% gyvūnų. Pagal Lancefield'o grupę daugiausiai pasitaiko *D*, kiek mažiau *C* grupės, mažiausiai *B*, *G* ir *F* grupių streptokokai. *D* grupės streptokokai (enterokokai) dažnesni yra *E. fecium* ir *E. fecalis*. Stafilokokine infekcija sirgo 7% gyvūnų. Dažniausiai išskiriamas *Staphylococcus aureus*.

Toliau tęsiamas žuvų ligų monitoringas. 2002 metais gauta 220 žuvų, atlikta 860 tyrimų. Užsikrėtimo procentas nesiskiria nuo 2001 metų: aeromonozė nustatyta 1 %, pseudomonozė – 0,5 % tirtų žuvų. Vibriozės, jersiniozės, edwardsieliozės sukėlėjų nerasta.

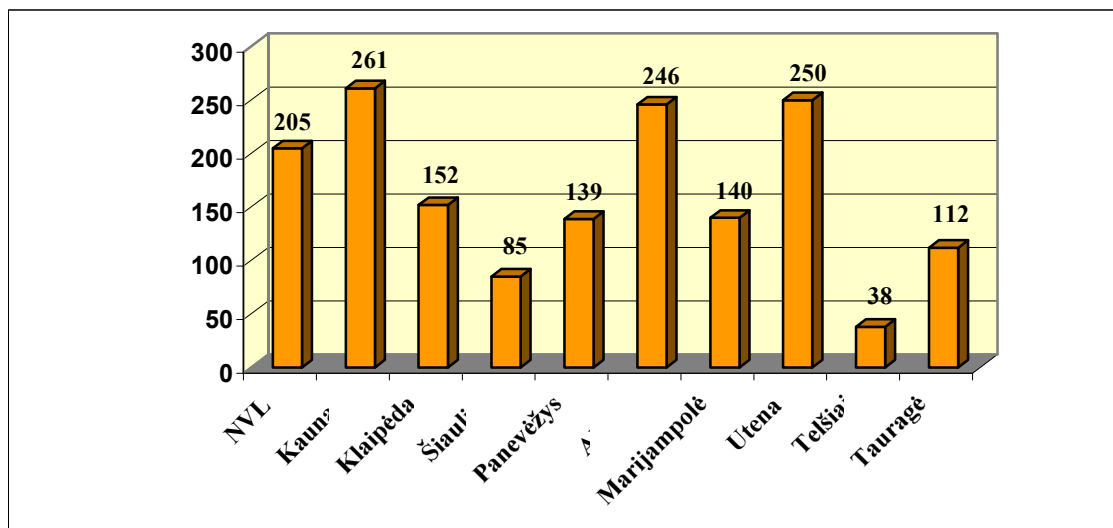
Tiriant šešių bičių šeimų perus rasti 3 *Bacillus larvae* - amerikinio puvinio užsikrėtimo atvejai.

Veterinarijos laboratorijose 2002 metais ištirta 1'118 bulių ir 180 kuilių spermų mėginių, atlikti 3'177 tyrimai. Paskutinių metų gautų mėginių ir atliktų tyrimų skaičiaus palyginimas pateiktas histogramoje:

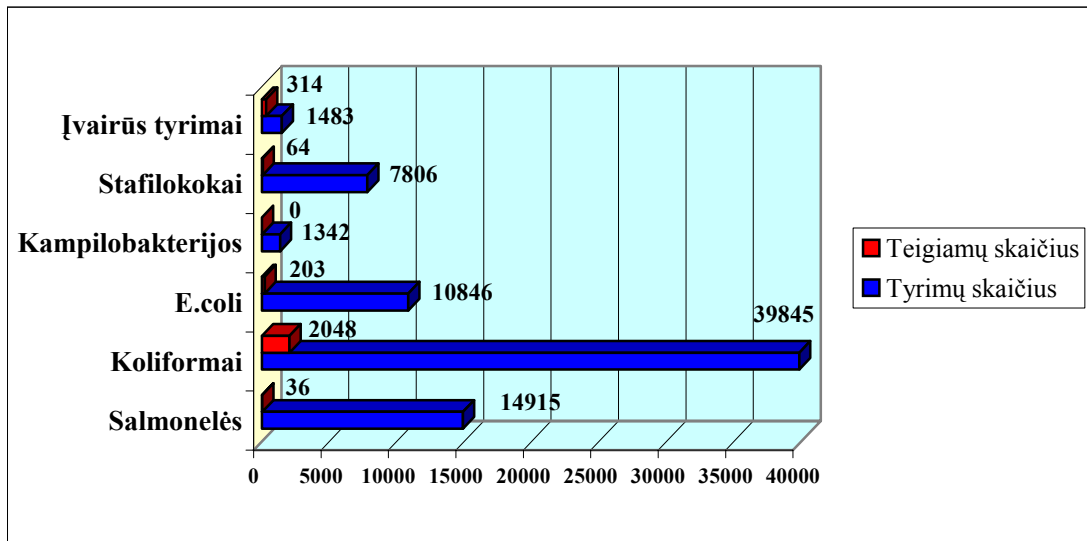
Laboratorijose ištirta 3'675 karvių ir 8 ožkų mastitinio pieno mėginiai.

Veterinarijos laboratorijose nustatomas jautrumas antibiotikams. 2002 metais atlikti 1'628 tyrimai, veterinarijos laboratorijose atliktų tyrimų skaičių palyginimas pateiktas histogramoje:

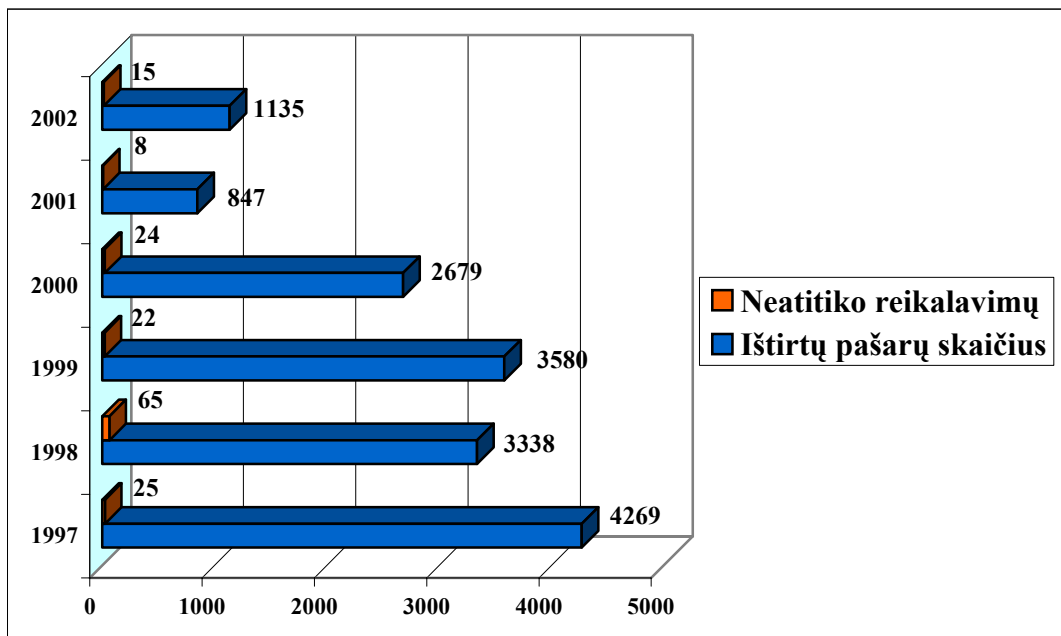

NVL atliktas iš apskričių atvežtų salmonelių serologinių grupių patvirtinimas ir neaiškių kultūrų identifikavimas. Per 2002 metus patvirtintos 76 kultūros, iš kurių 43 salmoneles.

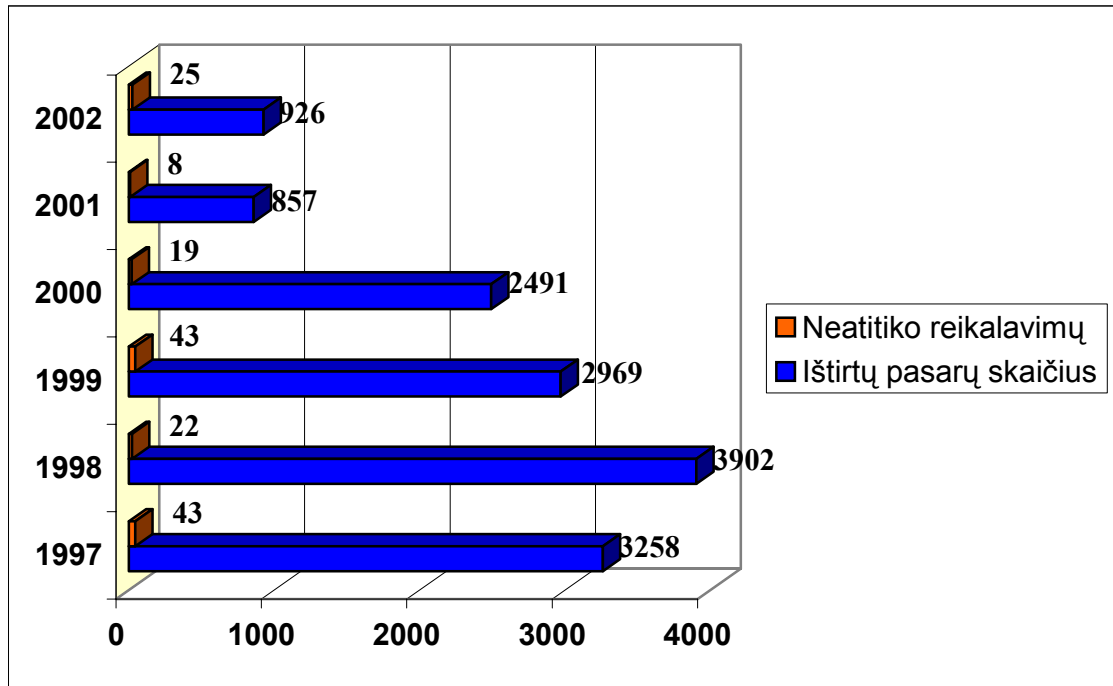
Atlikti 76'237 plovinių tyrimai. Atliktų tyrimų skaičius matomas histogramoje:

Lietuvoje pašarų ir jų žaliavų atlikta 3'745 tyrimai, kuriuos matome 5 lentelėje (NVL ataskaitoje už Respubliką). Iš 1'135 tirtų pašarų ir jų žaliavų išskirta 15 salmonelių kultūrų (1,3%). Iš 926 tirtų pašarų rastos 25 patogeninės ešerichijos (2,6%). Klostridijos rastos 9 pašaruose (1,4%). Salmonelių išskyrimo iš pašarų ir jų žaliavų 1997 – 2002 metų palyginimas pateiktas histogramoje:

Patogeninių ešerichijų išskyrimo iš pašarų ir jų žaliavų 1997 – 2002 metų palyginimas pateiktas histogramoje:

Radiologiniai tyrimai

Pagrindinis radiologinių tyrimų tikslas kontroliuoti Lietuvos teritorijoje radionuklidų kiekius gyvūnuose ir gyvūninės kilmės produktuose pagal ES 96/23/EEB, taip pat pagal LRV 1999 m. spalio 8 d. Nr. Nr.1132 nutarimą "Dėl maisto prekių įvežimo į Lietuvos Respubliką ir jų nekenksmingumo bei kokybės kontrolės tvarkos patvirtinimo".

Per 2002 metus buvo kontroliuojamas užterštumo radioaktyviaisiais izotopais laipsnis vietoje gaminamų, eksportuojamų ir importuojamų produktų iš Baltarusijos, Ukrainos, bei Rusijos Briansko, Kalugos ir Čeliabinsko sričių. Kontroliuotos įvežamos pieno miltelių, žuvies produktų, vaisių ir daržovių, grybų, aliejų ir kitų produktų siuntos, taip pat tirti įvežami pašarai ir pašarų žaliavos. Didžiausią kiekį nuo tirtų mėginių sudaro pašarai ir pieno milteliai, daržovės, prieskoniai. Dėl padidinto radioaktyvaus cezio kiekio neleista įvežti 20 tonų obuolių-spanguolių sulčių siuntos iš Ukrainos. Dėl randamo radioaktyvaus cezio-137 pieno milteliuose ir grybuose, didesnis dėmesys skiriamas šių produktų kontrolei. Mėginius, atrinktus pagal higienos normos HN-72-1997 reikalavimus, pristatė Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos, Pasienio ir transporto valstybinės veterinarijos tarnybos atsakingi inspektoriai. Mėginiuose buvo analizuojamas gama radionuklido Cezis-137 aktyvumas. Per metus atlikti 4692 radiologiniai tyrimai. Analizuojant daugiau kaip keturiasdešimt rūšių pavadinimų produktų nustatyta, kad daugumoje mėginių Cezio-137 savitasis aktyvumas neviršijo DLK. Didesnis Cezio -137 kiekis aptiktas importuotuose pieno milteliuose (nuo 2 iki 314 Bq/kg), grybuose (nuo 1 iki 730 Bq/kg), miško uogose (nuo 1 iki 114 Bq/kg), šaldytoje žuvyje (nuo 1 iki 10 Bq/kg), alkoholiniuose gėrimuose nuo 2 iki 32 Bq/l. 2002 metais 55 pieno miltelių mėginiuose nustatytas Cezis-137. Tai sudaro 30 proc. nuo tirtų importuotų pieno miltelių mėginių.

Remiantis 2002 m. radiologiniais tyrimais padarytos išvados:

1. Maisto produktų (jautienos, kiaulienos, paukštienos, pieno, tvenkininės žuvies, kiaušinių, laukinės faunos), gyvūnų pašarų tarša ^{137}Cs ir ^{90}Sr radionuklidais 1997-2002 metais neviršijo didžiausių leidžiamų lygių.

2. Maisto produktų ir gyvūnų pašarų taršos lygiai ^{137}Cs ir ^{90}Sr radionuklidais 1997-2002 metais yra mažai kintantys.

3. Stebime Cezio-137 buvimą laukinėje faunoje, grybuose, miško uogose, žuvyje, importuojamuose alkoholiniuose gėrimuose ir vaisių sultyse. Stebime padidėjusį importuojamų pieno miltelių užterštumą. 2002 metais 30 procentų (2001m 16 proc.) tirtų importuotų pieno miltelių mėginių nustatytas Cezis-137. Rasta didžiausia koncentracija 314 Bq/kg.

4. Būtina tęsti importuojamų prekių iš Baltarusijos, Ukrainos, bei Rusijos Briansko, Kalugos ir Čeliabinsko sričių radiologinę kontrolę.

Veterinariniai toksikologiniai, biocheminiai tyrimai

Nacionalinėje veterinarijos laboratorijoje, apskričių ir rajonų valstybinių maisto ir veterinarijos laboratorijų cheminiuose skyriuose pagrindinės darbo kryptys buvo kenksmingų likučių tyrimai pagal direktyvą ES 96/23/EB, maisto produktų, vandens fiziko-cheminiai tyrimai, pašarų ir jų žaliavų cheminiai toksikologiniai, taip pat patologinės medžiagos ir kraujo tyrimai. Daugiausia mėginių ir tyrimų atlikta Kauno (19626 tyrimai), Šiaulių (18933 tyr.), Tauragės (18614 tyr.), Marijampolės (17201 tyr.), apskričių laboratorijose. Viso chemiškai ištirti 53707 į laboratorijas pristatyti mėginiai, t.y. 456 mėginiais daugiau nei pernai. Atlikti 196862 tyrimai, t.y. 18845 tyrimais daugiau nei 2001 m. Vienas bandinys analizuotas 3,7 rodiklio atžvilgiu. Nacionalinėje veterinarijos laboratorijoje per metus gauti 8258 mėginiai, tai sudarė 15% visų visose apskričių laboratorijose gautų mėginių, ir atlikti 62015 cheminiai tyrimai, kurie sudarė 31% visų atliktų tyrimų skaičiaus.

Maisto produktų tyrimai. Mėsos ir pieno produktai sudaro visų tirtų maisto produktų pagrindą. Mėsos produktų ištirti 22457 mėginiai, o pieno produktų - 9927 mėginiai. Daugiausia mėsos produktų ištirta Tauragės - 4789, Marijampolės - 3728, Kauno - 3092 apskričių laboratorijose. Mėsos produktų mėginiai sudaro 42 % nuo visų laboratorijose gautų mėginių ir 34 % nuo visų atliktų tyrimų. 3,5 % tirtų mėsos produktų mėginių neatitiko techninių sąlygų. Mėsos produktuose tirti nitritai, valgomoji druska, drėgmė. Mėsos produktuose dažniausiai randamas padidintas drėgmės kiekis - 1,8 %, valgomosios druskos kiekis - 1,5 % ir nitritų kiekis - 0,7 %. Daugiausia buvo tirta dešrų mėginių, antroje vietoje buvo kiaulienos gaminiai.

Pieno produktų ištirta 9927 mėginiai, t.y. 524 mėginiais daugiau, nei 2001 m., atlikta 26581 tyrimai. Pieno produktų mėginiai sudarė 18 % nuo visų laboratorijose gautų mėginių ir 14 % nuo visų atliktų tyrimų.

Iš viso mėsos ir pieno produktai sudaro 60 % nuo visų laboratorijose gautų mėginių ir 48 % nuo visų atliekamų tyrimų.

Nacionalinėje veterinarijos laboratorijoje per metus gauti ir chemiškai analizuoti maisto produktų 7675 mėginiai, atlikti 58751 tyrimai, rasti 127 teigiami atvejai. Mėsos produktų gauti 1217 mėginiai, atlikti 13946 tyrimai. Mėsoje ir jos produktuose tirti nitritai, peroksidinis skaičius, valgomoji druska, drėgmė, antibiotikų likučiai, pesticidų likučiai, hormonai, metalai. Taip pat buvo nustatinėjama produktų sudėtis - baltymai, riebalai, angliavandeniai, skaičiuojama energetinė vertė. Šiais metais buvo įsisavintas benzpireno nustatymas rūkytuose mėsos gaminiuose.

NVL pieno ir pieno produktai sudaro 18 % visų laboratorijoje tirtų mėginių t.y. svietas, sūriai, varškė, pieno milteliai, kazeinai ir kazeinatai. Šių objektų tyrimų

skaičius nuo visų tyrimų buvo 11 %. Daugiausia neatitikimų rasta pieno milteliuose - jų buvo net 22 (buvo nustatyti veterinarinių vaistų likučiai – chloramfenikolis, penicilinai). Taip pat buvo nustatinėjama produktų sudėtis – baltymai, riebalai, angliavandeniai.

Žaliavinio pieno tyrimai. 2002 m. atlikta 18589 tyrimai žaliaviniame piene rūgštingumo, švarumo, inhibitorinių medžiagų, riebalų, baltymų atžvilgiu. Šis skaičius sumažėjo 5478 tyrimais. Dažniausiai būna blogas pieno tankis - 119 atvejai, tai sudaro 0,6 % nuo visų tyrimų skaičiaus, taip pat pieno švarumas neatitinka kokybės reikalavimų – 65 atvejai, tai sudaro 0,3 % nuo visų tyrimų skaičiaus. 110 atvejais rasta inhibitorinių medžiagų, tai sudaro 0,6 % nuo visų tyrimų skaičiaus.

Žuvies produktų tyrimai. Ištirta 2610 mėginiai, t.y. 475 mėginiais mažiau nei 2001 m., atlikta 6242 tyrimai, t.y. 281 tyrimais daugiau, nei pernai, rasta 86 teigiami atvejai. Žuvies produktų mėginiai sudaro 5 % visų mėginių skaičiaus ir 3 % visų tyrimų skaičiaus. Daugiausia žuvies tyrimų atlikta Klaipėdoje – 1089 (NVL – 2225 tyrimai).

Žuvis tiriama sunkiųjų metalų, pesticidų atžvilgiu, nustatomas jos šviežumas, o žuvies gaminiuose - druskos ir drėgmės, konservantų kiekiai. Daugiausia neatitiko druskos, drėgmės, bei konservantų kiekis žuvies produktuose.

Daržovių tyrimai. Per metus ištirta 3194 daržovių, vaisių, riešutų mėginiai, atlikta 21457 tyrimai, t.y. 10388 tyrimais daugiau, nei pernai. Pagal HN 54-2001 reikalavimus Lietuvoje dažniausiai auginamoms daržovėms netaikomos nitratų normos. Todėl nitratai daugiausia tiriami tik esant privatiems užsakymams.

NVL nuo 2001 m. rugsėjo 1 d. pradėti kontroliuoti kenksmingi likučių kiekiai importuojamuose vaisiuose ir daržovėse t.y. pesticidų likučiai, sunkieji metalai. Riešutuose ieškoma mikotoksinų - aflatoksinu B1, DON. Vaisiuose ir daržovėse nustatome 35-pesticidų likučių kiekius, tam naudojame multi metodą, kuris leidžia vienu metu nustatyti didelį pesticidų likučių skaičių. Dvejuose paprikų bandiniuose viršytas endosulfano kiekis. Dvejuose mandarinų mėginiuose buvo padidintas chlorpirifoso kiekis, viename mandarinų mėginyje padidintas metilparationo kiekis ir dvejuose pomidorų mėginiuose viršytas dikofolo kiekis pagal HN 54:2001.

Vandens tyrimai. 1999 metais buvo ištirti 1049 mėginiai, 2000 m. - 1278, o 2001 metais – 2960, o 2002 m.- 4035 vandens mėginiai, t.y. 1075 mėginiais daugiau, nei praėjusiais metais. Daugiausia teigiamų atvejų gauta tiriant geležį – 20,3 %, amoniako kiekį – 7,4 %. Vandens tyrimai sudaro 8 % nuo visų mėginių skaičiaus ir 15 % nuo tyrimų skaičiaus.

Alkoholinių gėrimų, alaus tyrimai. Jie sudaro 2 % visų mėginių. Gėrimų tyrimai atlikti apskričių laboratorijose: Alytaus –16 alaus mėginiuose (1 teigiamas atvejis), Šiaulių – 805 alaus mėginiuose (37 teigiami atvejai), Panevėžio – 586 alaus mėginiuose (13 teigiamų atvejų), Utenos – 62 alaus mėginiai ir NVL laboratorijoje tirti 191 alaus mėginiai ir 286 kiti alkoholinių gėrimų mėginiai. Nustatyta, kad daugeliu teigiamų atvejų alus neatitiko techninių sąlygų, t.y. gautas sumažintas alkoholio kiekis tūrio %, sausų medžiagų kiekis lyginant su techninėmis sąlygom.

Kiti maisto produktai. Tai yra konditerijos gaminiai, medus, nealkoholiniai gėrimai, jie sudaro 9 % visų laboratorijų mėginių.

Pašarų ir žaliavų tyrimai. Per metus ištirta 1209 mėginiai, t.y. 95 mėginiais daugiau, nei pernai, atlikta 4811 tyrimų. Gauta 214 teigiamų atvejų. Pašarai ir žaliavos sudaro 2 % visų laboratorijų tiriamų mėginių. Daugiausia ištirta kombinuotų pašarų - 767, rupinių, išspaudų bei sėlenų – 544. Daugiausia ištirta Klaipėdoje 283, Kaune -233. Buvo tiriami šie rodikliai: rūgščių skaičius, natrio chloridas, peroksidinis skaičius, toksiškumas, aruodiniai kenkėjai. Dažniausiai pasitaikydavo padidintas rūgščių skaičius - tai sudarė 2,5 %, antroje vietoje - aruodiniai kenkėjai - 2 % bei peroksidinis skaičius – 0,7 %.

Patologinės medžiagos tyrimai. Šie tyrimai buvo atliekami tik Alytaus, Kauno, Panevėžio, Telšių ir Klaipėdos, Panevėžio apskričių laboratorijose. Viso tirti 276 bandiniai,

atlikta 440 tyrimai. Gauti 42 teigiami rezultatai. Patologinė medžiaga pagrįdė tiriama įtarus gyvulių apsinuodijimą, esant staigiam gyvulių kritimui. Patologinės medžiagos bandiniai ekspertizei dažnai yra pristatomi prokuratūros sprendimu. Rezultatai pateikti 1, 2, 3 lentelėse (NVL ataskaitoje už Respubliką).

Kraujo biocheminiai tyrimai. Kraujo mėginiai sudarė 4 % visų mėginių skaičiaus bei 5 % tyrimų skaičiaus. Tirtas galvijų, kiaulių, arklių kraujas. Kraujo ištirta 2180 mėginių ir atlikta 10089 tyrimų, teigiamų atvejų 2755. Kraujas tiriamas visose apskričių laboratorijose. Dažniausiai pasitaikydavo tokie neatitikimai: sumažėjęs kalcio kiekis, šarmingumas, bendras baltymų kiekis, pakitę šarminės fosfatazės kiekiai.

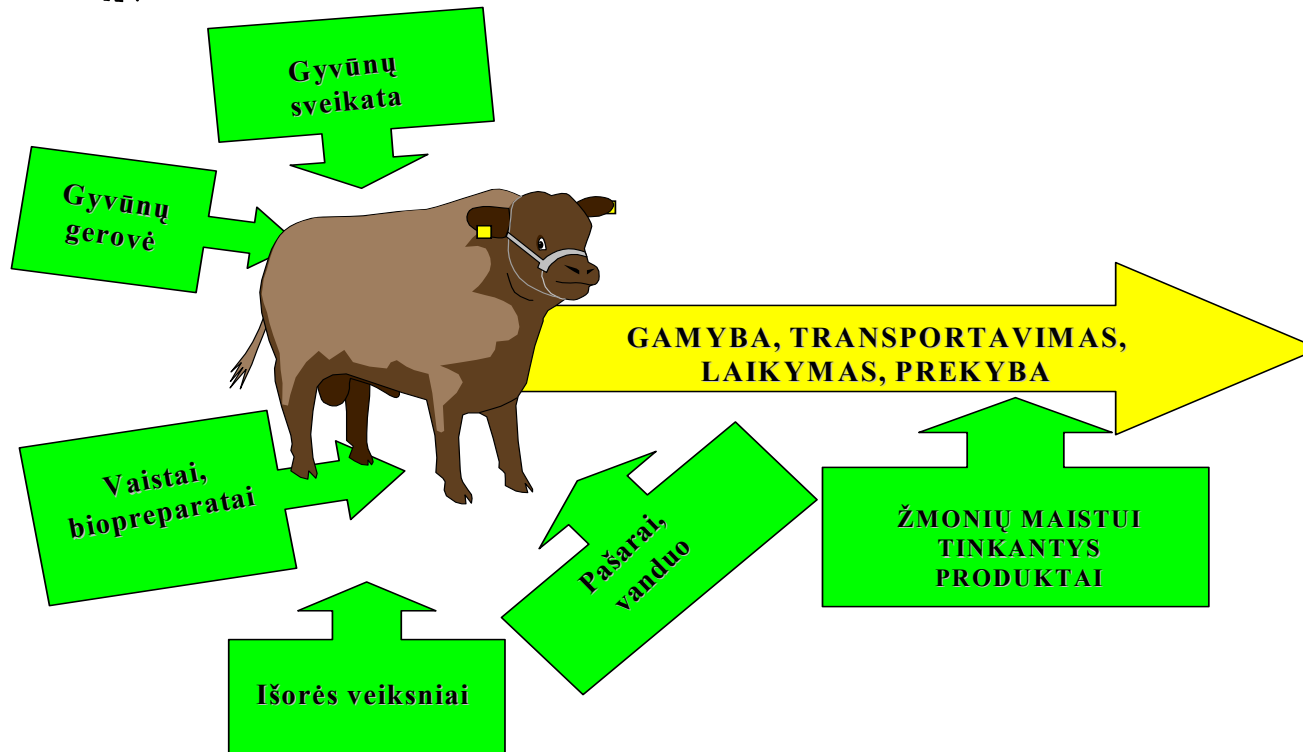
Cheminiai-toksikologiniai tyrimai 2002 m.

Tiriamo objekto pavadinimas	Mėginių skaičius	Tyrimų skaičius	Gauti teigiami rezultatai		
			skaičius	% nuo mėginių skaičiaus	% nuo tyrimų skaičiaus
Mėsa ir mėsos produktai	22457	67181	778	3,5	1,2
Žuvis ir žuvies produktai	2610	6242	86	3,3	1,4
Pienas ir jo produktai	9927	26581	471	4,7	1,8
Daržovės, vaisiai, riešutai	3194	21457	12	0,4	0,1
Vanduo	4035	28679	1157	28,7	4,0
Alkoholiniai gėrimai ir alus	917	3346	57	6,2	1,7
Kiti produktai (konditerijos gam., medus, nealk.gėr., aliejus)	4596	17842	161	3,5	0,9
Pašarai, žaliavos, pašariniai priedai	1209	4811	214	17,7	4,4
Kraujas	2180	10089	2755	126,4	27,3
Pataloginė medžiaga	276	440	42	15,2	9,5
Kiti objektai	379	1123	17	4,5	1,5
Monitoringo tyrimai	1927	9071	9	0,5	0,1
IŠ VISO 2002 M.	53707	196862	5759	10,7	2,9
1999 m.	59420	163009	9793	16,5	6,0
2000 m.	73257	189468	10399	14,2	5,5
2001 m.	53251	178015	7705	14,5	4,3
2002 m.	53707	196862	5759	10,9	2,9

MAISTO KONTROLĖ

“NUO TVARTO IKI STALO”

VETERINARINĖ FARMACIJA IR PAŠARŲ KONTROLĖ

2002 m. pagal ES teisės aktus buvo parengta ir patvirtinta eilė teisės aktų veterinarinės farmacijos ir pašarų kontrolės srityje (žr. 5-10 psl.)

Pagal Europos vaistų vertinimo agentūros (EMA) Veterinarinių vaistų komiteto dokumentus (EMA/CVMP/016/00-corr-Final, EMA/CVMP/133/99-Final) paruošti Veterinarinių vaistų biologinio ekvivalentiškumo tyrimų taisyklių ir veterinarinių vaistų farmakokinetinių tyrimų su paskirties gyvūnais bendrųjų taisyklių projektai, kurie bus patvirtinti 2003 metais.

Finansų ministerijai, Sveikatos apsaugos ministerijai buvo pateikti pasiūlymai dėl PVM lengvatų taikymo veterinariniams vaistams ir kitoms medicinos prekėms, naudojamoms veterinarijoje, tvarkos.

Valstybinei vaistų kontrolės tarnybai buvo pateikti pasiūlymai dėl prekybos narkotiniais ir psichotropiniais vaistais, kai kuriais antimikrobiniais preparatais sugriežtinimo tvarkos.

Kartu su Lietuvos veterinarijos farmacijos asociacijos atstovais buvo peržiūrėti Farmacinės veiklos įstatymo pakeitimo projektai ir buvo pateikti pasiūlymai Lietuvos Respublikos Seimui, Sveikatos apsaugos ministerijai.

2002 metais paruošti pasiūlymai Žemės ūkio ministerijai dėl pašarų prekybos, gamybos, importo ataskaitų, leidimų gaminti pašarus ir jais prekiauti išdavimo tvarkos, teisės aktų reglamentuojančių pašarų gamybą, prekybą, saugą projektų. Muitinės departamentui pateikti pasiūlymai dėl pašarų papildų ir priedų klasifikavimo.

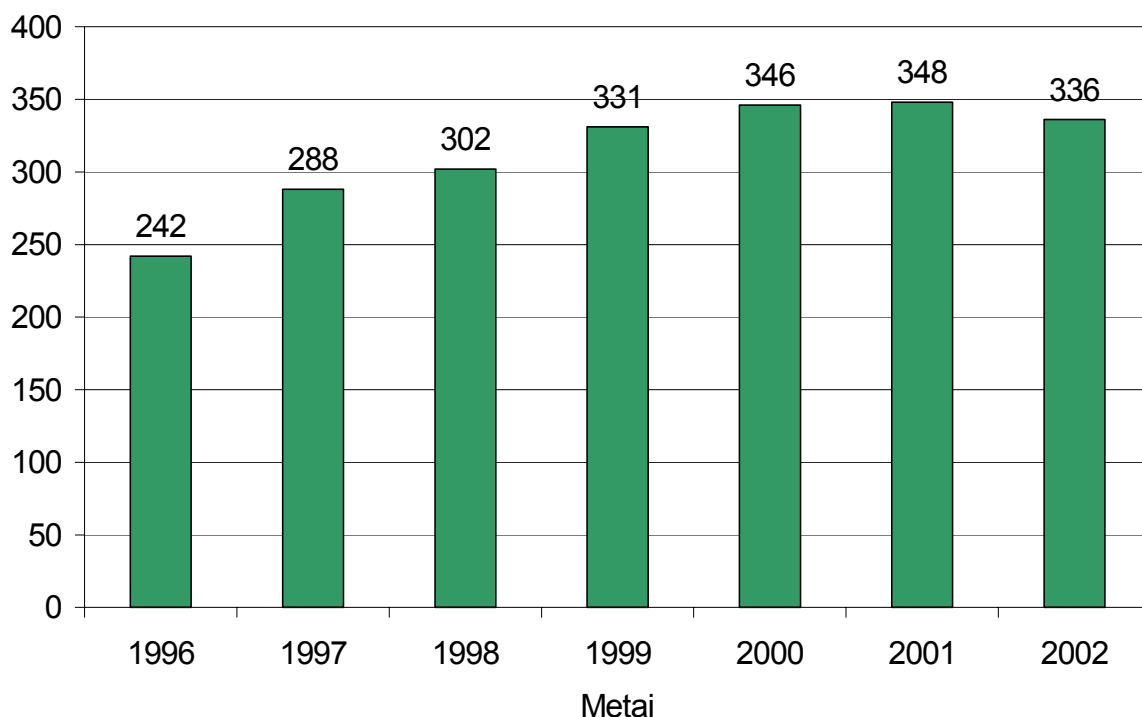
Viešojo administravimo funkcijas veterinarijos farmacijos ir pašarų kontrolės srityse, veterinarinių preparatų ir prekinių pašarų ekspertizę, registraciją bei aprobaciją atlieka Lietuvos valstybinė veterinarijos preparatų inspekcija (toliau — Inspekcija), VMVT įstaiga.

2002 m. Inspekcijos struktūrą sudarė administracija ir 5 skyriai: Veterinarijos preparatų registravimo, Veterinarijos preparatų kontrolės, Pašarų kontrolės, Ekspertizių ir Bendrųjų reikalų. Juose dirbo 19 darbuotojų, iš kurių 12 — vykdančios viešojo administravimo funkcijas, kiti — dirbantys pagal sutartis, t. y. aptarnaujantis personalas. Siekiant įgyvendinti Inspekcijai pavestus uždavinius, metų eigoje buvo mažinamas aptarnaujanciojo personalo etatų skaičius iki minimumo ir didinamas viešojo administravimo funkcijas atliekančių specialistų skaičius. Panaikinta Veterinarijos preparatų registravimo skyriaus laboranto pareigybė ir įsteigta šio skyriaus veterinarijos gydytojo inspektorius pareigybė.

Valstybinė veterinarinių preparatų kontrolė

Informacija apie įmones, užsiimančias farmacine veikla veterinarijoje

Inspekcijos duomenimis, 2002 m. Lietuvoje veikė 336 AB, UAB, TŪB, ŽŪB, individualios įmonės (toliau — veterinarijos vaistinės), užsiimančios farmacine veikla veterinarijoje. 1996 m. Lietuvoje veikė 242, 1997 m. — 288, 1998 m. — 302, 1999 m. — 331, 2000 m. — 346, 2001 m. — 348 veterinarijos vaistinės.

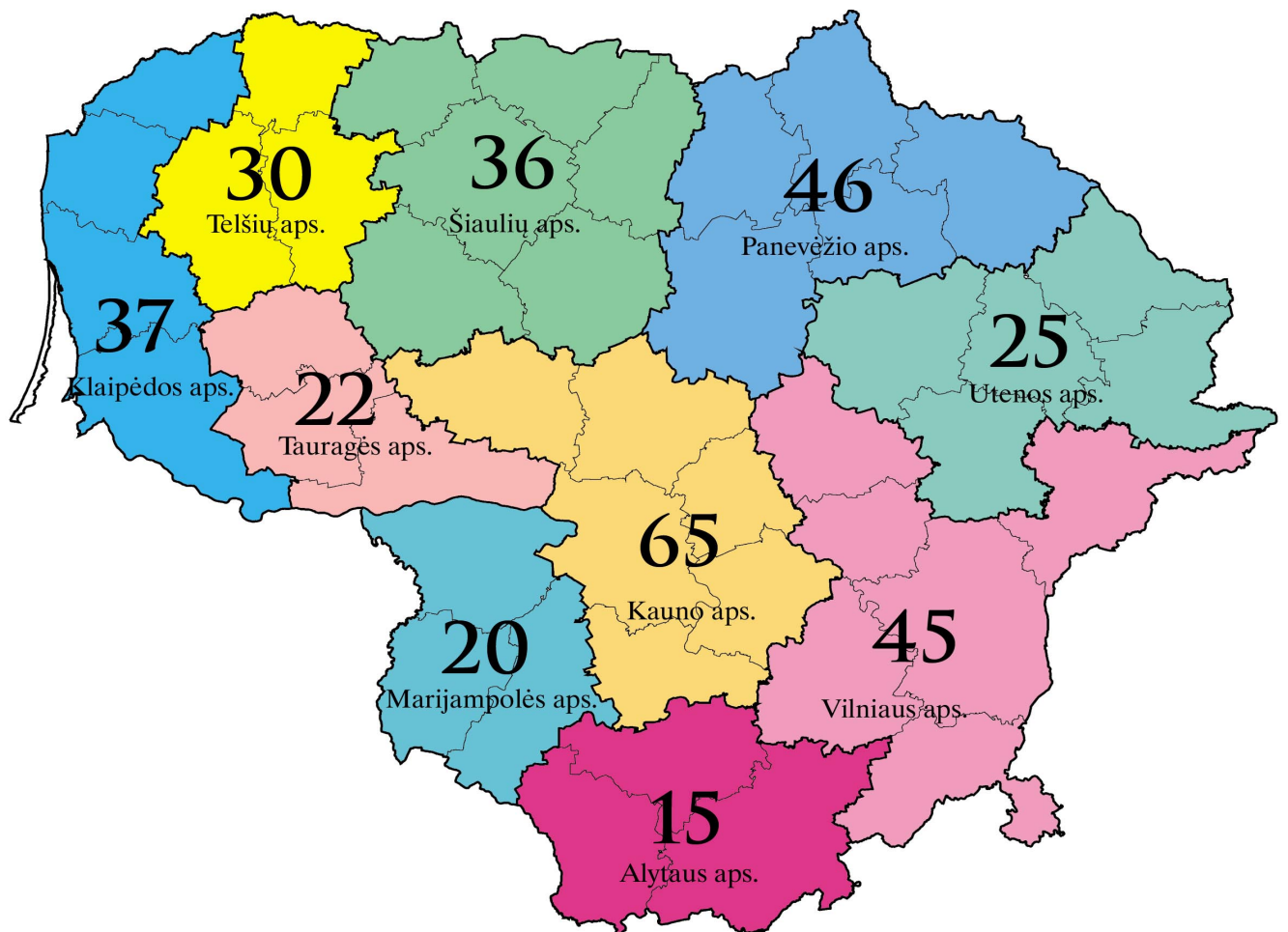

Veterinarijos vaistinių skaičius Lietuvoje 1996-2002 m.

Daugiausia veterinarijos vaistinių yra Kauno apskrityje — 65 (2001 m. — 67, 2000 m. — 64, 1999 m. — 58), Panevėžio apskrityje — 46 (2001 m. — 48, 2000 m. — 51, 1999 m. — 48), Vilniaus apskrityje — 45 (2001 m. — 47, 2000 m. — 45, 1999 m. — 42), Šiaulių apskrityje — 36 (2001 m. — 39, 2000 m. — 43, 1999 m. — 42), Klaipėdos apskrityje — 32 (2001 m. — 37, 2000 m. — 36, 1999 m. — 36), Telšių apskrityje — 30 (2001 m. — 30, 2000 m. — 29, 1999 m. — 29), Utenos apskrityje — 27 (2001 m. — 27, 2000 m. — 24, 1999 m. — 24), Marijampolės apskrityje — 20 (2001 m. — 20, 2000 m. — 20, 1999 m. — 19), Tauragės apskrityje — 22 (2001 m. — 18, 2000 m. — 18, 1999 m. — 16), Alytaus apskrityje — 15 (2001 m. — 15, 2000 m. — 15, 1999 m. — 15).

2002 m. Lietuvoje veikė 15 įmonių, užsiimančių didmenine prekyba, ir 321 veterinarijos vaistinė, užsiimanti mažmenine prekyba.

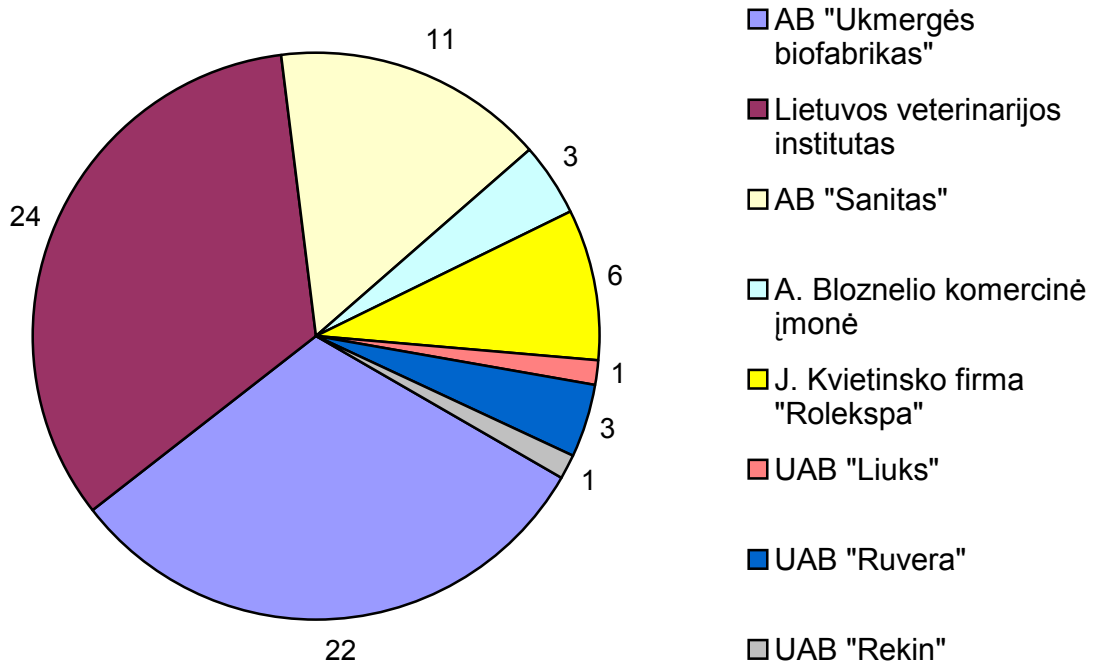
Veterinarijos vaistinėse daugiausia dirba veterinarijos gydytojai, nemažai darbuotojų yra veterinarijos felčeriai ir farmacininkai. Inspekcijos duomenimis visi veterinarijos vaistinėse dirbantys specialistai turi Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos išduotas licencijas verstis farmacine veikla veterinarijoje.

Veterinarijos vaistinių skaičius apskrityse

Informacija apie įmones, gaminančias veterinariniam skirtus preparatus.

Inspekcijos duomenimis, 2002 m. Lietuvoje buvo 8 įmonės, kurios gamino 72 pavadinimų veterinarinius preparatus. Diagramoje nurodytos įmonės ir gaminamų preparatų skaičius.

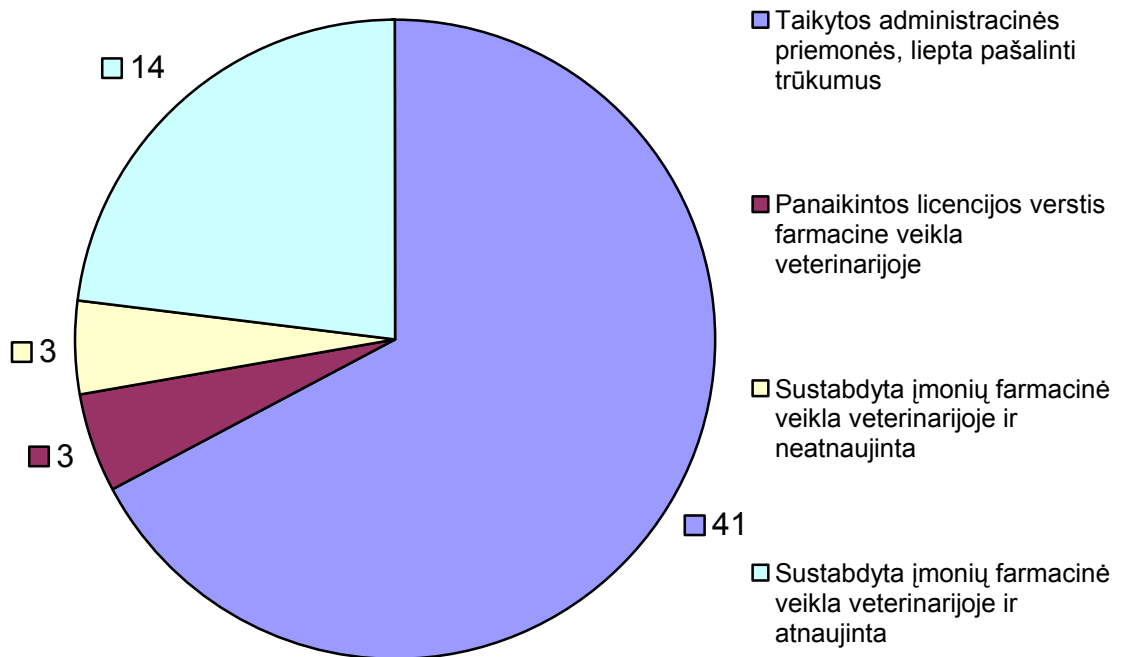
Įmonės, gaminusios veterinarinius preparatus Lietuvoje 2002 m.

Valstybinė kontrolė vaistinėse, prekiaujančiose veterinariniais vaistais.

Vykdam 2002 m. Inspekcijos darbų programą ir VMVT užduotis, buvo atliktas 61 valstybinis patikrinimas įmonėse (iš jų — 57 mažmeninėse, 4 didmeninėse), prekiaujančiose veterinariniam skirtais preparatais.

Įmonėse buvo tikrinama, kaip laikomasi Farmacinės veiklos, Vaistų įstatymų, Veterinarijos vaistų kokybės, ikiklinikinių ir klinikinių tyrimų duomenų bei saugumo įvertinimo ir registravimo reikalavimų ir kitų norminių dokumentų reikalavimų, reglamentuojančių farmacinę veiklą veterinarijoje.

2002 m. VMVT panaikino tris licencijas verstis farmacine veikla veterinarijoje. Trijų veterinarijos vaistinių farmacinė veikla veterinarijoje buvo sustabdyta ir neatnaujinta. Keturiolikos įmonių farmacinė veikla veterinarijoje buvo laikinai sustabdyta, bet pašalinus trūkumus – atnaujinta. Per 2002 m. už farmacinės veiklos veterinarijoje pažeidimus 33 asmenims buvo skirtos administracinės nuobaudos, kurių bendra suma buvo 11 900 Lt.

Veterinarinėms vaistinėms taikytos priemonės

Beveik visose Inspekcijos Veterinarijos preparatų kontrolės skyriaus darbuotojų patikrintose veterinarinėse vaistinėse dažniausiai nustatyti šie pažeidimai ir trūkumai: antibiotikai, sulfonamidai, hormoniniai preparatai ir kiti veterinariniai vaistai buvo parduodami be veterinarijos gydytojo, turinčio licenciją verstis veterinarine praktika, išrašytų receptų ar paraiškų; dalinai arba visiškai nevedama veterinarinių preparatų apskaita; preparatai, skirti žmonėms gydyti, nesuženklinoti žyma „Veterinarijos tikslams“; ne visiems parduodamiems veterinariniam skirtiems preparatams buvo instrukcijos lietuvių kalba; prekiaujama veterinariniam skirtais preparatais su pasibaigusiu tinkamumo naudoti laiku; veterinariniai preparatai buvo laikomi ne tokiose sąlygose, kaip nurodyta jų naudojimo instrukcijose; kartais pažeidžiamos originalios vaisto pakuotės.

Inspekcija ruošia naują dokumentą, kuriame bus reglamentuojama veterinarinių vaistų receptų rašymo ir veterinarinių vaistų išdavimo tvarka. Patvirtinus šią tvarką, pagerės veterinarijos vaistų apskaitos bei antibiotikų ir sulfonamidų racionalaus naudojimo kontrolė.

Valstybinė kontrolė organizacijose, gaminančiose veterinarinius preparatus.

2002 m. buvo atlikti valstybiniai patikrinimai UAB „Ukmergės biofabrikas“ ir Lietuvos veterinarijos institute, tikrinta, kaip laikomasi normatyvinių dokumentų reikalavimų, gaminant veterinariniam skirtus preparatus.

Inspekcija UAB „Ukmergės biofabrikas“ kokybės laboratorijoje tikrino, ar 18 veterinariniam skirtų preparatų fasavimas, ženklavimas ir kokybė atitinka normatyvinius dokumentus, pagal kuriuos šie preparatai gaminami. Patikrinimo metu buvo nustatyta, kad dauguma preparatų (*Fosfosanas, Kalcio borogliukonatas, Ringerio tirpalas, Ringerio-Loko tirpalas, 0,9 % izotoninis natrio chlorido tirpalas, 40% gliukozės tirpalas, 10 % kalcio chlorido tirpalas injekcijoms, 10 % hipertoniškas natrio chlorido tirpalas, Trivitas, Boviketas, Jodinolas veterinariniam, Kamagsolas-G, 0,5 %, 1 %, 2 % novokaino tirpalai injekcijoms, Timpanolis*) atitinka normatyvinių dokumentų, pagal kuriuos gaminami, reikalavimus, todėl Inspekcija leido šiuos preparatus realizuoti.

Patikrinus kitus veterinariniam skirtus preparatus (*Kamaveta, 20 % kofeino natrio benzoato tirpalą injekcijoms ir Oksitociną veterinariniam*), jų realizavimas laikinai buvo

sustabdytas ir uždrausta gamyba, o bendrovei liepta padaryti keitimus minėtų preparatų normatyviniuose dokumentuose. Nustatyta, kad UAB „Ukmergės biofabrikas“ laboratorijoje pildomuose kokybės pažymėjimuose nepilnai ir neaiškiai nurodomi veterinarinių vaistų kokybės tyrimų analizių rezultatai. Iš UAB „Ukmergės biofabrikas“ direktoriaus buvo gautas raštas, kad visi patikrinimo metu rasti trūkumai ištaisyti, pakeisti ir papildyti normatyviniai dokumentai, todėl Inspekcija leido šiuos preparatus realizuoti ir gaminti.

Patikrinus, kaip Lietuvos veterinarijos instituto (toliau LVI) veterinarinių preparatų skyriuje laikomasi normatyvinių dokumentų reikalavimų gaminant ir realizuojant veterinarinius vaistus, nustatyta, kad iš 10 tirtų preparatų (*Etrovitinas, Gliukosalis, 40 % gliukozės tirpalas, Laktosolis, Jodglikolis, Ringerio-Loko tirpalas, 10 % kalcio chlorido tirpalas injekcijoms, Vetgliukosolanas, Vortinas, Aseptolis*) tik 4 (*40 % gliukozės tirpalas, 10 % kalcio chlorido tirpalas injekcijoms, Ringerio-Loko tirpalas, Jodglikolis*) kokybė atitinka normatyvinių dokumentų reikalavimus. Patikrinimo metu nustatyta, kad LVI buvo gaminamas preparatas *Sulfatetraminas*, kurio gamybai neparengtas normatyvinis dokumentas, netiriama jo kokybė, 2002 m. I ketvirčio LVI veterinarinių preparatų skyriaus gamybos ataskaitoje šio preparato gamyba nenurodoma. Veterinarinių preparatų skyriuje gamintas preparatas *Laktosolis* pagal negaliojantį normatyvinį dokumentą nebuvo nurodytas gamybos ataskaitoje. *Aseptolio, Etrovitino, Vortino*, ir *Optosepto* normatyviniuose dokumentuose nepadaryti keitimai. Neturint raštiško gamintojo sutikimo ir Inspekcijos leidimo, buvo perfasuojami *Ichtiolis* ir *10 % streptocido tepalas*. Gatavos produkcijos sandėliavimo patalpoje pažeistos preparatų *Aseptolis, Vortinas, Jodglikolis, Gliukosalis* laikymo sąlygos (laikyti iki 20 °C), nes temperatūra patalpoje buvo 23 °C.

Inspekcijos paliepinu nuo 2002-07-12 buvo uždrausta gaminti ir realizuoti visus LVI veterinarinių preparatų skyriuje gaminamus veterinarinius preparatus, kol bus baigtas valstybinis patikrinimas. Pagal LVI direktoriaus raštą, pašalinus trūkumus LVI veterinarinių preparatų skyriuje, Inspekcija leido gaminti tik *40 % gliukozės tirpalą, 10 % kalcio chlorido tirpalą injekcijoms, Ringerio-Loko tirpalą* ir *Jodglikolį*, griežtai laikantis preparatų normatyviniuose dokumentuose nurodytų reikalavimų preparatų fasavimui, pakavimui, kokybiniais rodikliais, gabenimui ir laikymui. Pakartotinai ištyrus veterinarinio preparato *Vetgliukosolanas* kokybę, Inspekcija leido jį realizuoti. Ištyrus veterinarinių vaistų *Laktosolis* ir *Gliukosalis* kokybę ir užregistravus juos Veterinarinių vaistų registre, Inspekcija leido LVI veterinarinių preparatų skyriui juos gaminti ir realizuoti.

Inspekcija yra supažindinusi kiekvieną įmonę, gaminančią veterinarinius vaistus, su ES keliamais reikalavimais. Kiekvienas gamintojas informuotas, kad įstojus į ES, veterinarinius vaistus galės gaminti tik pagal GGP (Geros gamybos praktikos) reikalavimus. Šiuo metu dauguma veterinarinių preparatų gamintojų šių reikalavimų nėra įvykdę ir neturi GGP pažymėjimų.

Pažymų išdavimas įmonėms, užsiimančioms farmacine veikla veterinarijoje.

2002 m. Inspekcija įvertino 36 vaistinių pasiruošimą farmacinei veiklai veterinarijoje, tiek naujai įkurtų, tiek pagerinusių savo patalpų sąlygas. 1997 m. buvo įvertintos 28 naujų vaistinių patalpų ir įrengimų atitikimas pagal numatytą veiklos pobūdį, 1998 — 31 vaistinė, 1999 — 45 vaistinės, 2000 m. — 31 vaistinė, 2001 m. — 39 vaistinės.

Lyginant su praėjusiais 3 metais, įvertinant vaistinių patalpų atitikimą numatomam veiklos pobūdžiui, konstatuota, kad veterinarijos vaistinių steigėjai gana reikliai atsižvelgė į patalpų įrengimą ir jų tinkamumą šiai veiklai. Tačiau kai kuriose vaistinėse nebuvo nustatyta tvarka patvirtintų ir suderintų veterinarinės vaistinės nuostatų, spaudo „Veterinarijos tikslams“, temperatūros ir drėgmės matavimo prietaisų.

2002 m. daugiausia patalpų įvertinta Kauno apskrityje — 10 vaistinių, Vilniaus apskrityje — 7, Panevėžio apskrityje — 5, Tauragės, Alytaus ir Utenos apskrityse — po 3, Marijampolės apskrityje — 2, Šiaulių, Klaipėdos ir Telšių apskrityse įsikūrė po 1 veterinarinę vaistinę. 2002 m. 2 įmonėms išduotos vet. preparatų perfasavimo patalpų ir įrangos atitikimo

pažymos. 1997 m. tokios pažymos išduotos 3 įmonėms, 1998 m. — 6, 1999 m. — 6, 2000 m. — 6, 2001 m. — 9 įmonėms. 2002 m. UAB „Liuks“ išduota *Trimerazinas Lux* (tabletės) gamybos patalpų ir įrangos atitikimo pažyma. UAB „Asotros veterinarija“, UAB „Ukmergės biofabrikas“ ir UAB „Litagros mažmena“ išduotos pažymos dėl biologinių preparatų laikymo patalpų ir įrangos atitikimo VMVT nustatytiems reikalavimams.

Veterinarijos farmakologinis budrumas.

Veterinarijos farmakologinis budrumas — tai veterinarijos preparato šalutinio, neefektyvaus, nepageidaujamo ar kitokio neigiamo poveikio ir veterinarijos gydytojo klaidų, dėl kurių naudojant vaistą pasireiškė sunkios šalutinės reakcijos, aiškinimas. Veterinarijos farmakologinis budrumas taip pat apima tikėtino ir netikėto vaistų šalutinio poveikio žmogui ir gyvūnams aiškinimą, negauto reikiamo gydymo efekto bei mikroorganizmų atsparumo antimikrobinėms medžiagoms aiškinimą, vaistų naudojimo ne pagal naudojimo instrukcijas atvejus, piktnaudžiavimo vaistais, besaikio vaistų skyrimo atvejų aiškinimą, galimus aplinkos pokyčius dėl veterinarijos preparato kaltės, tyrimus nustatant karencijos laiką ir kt.

Visų rajonų, miestų ir apskričių VMVT atsuntė periodines ataskaitas apie pastebėtus šalutinius veterinarinių preparatų poveikius, tačiau pateiktose ataskaitose VMVT darbuotojai neužregistravo nei vieno šalutinio veterinarinio preparato atvejo. Deja, VMVT atsakingi specialistai mažai dėmesio kreipia į veterinarijos farmakologinį budrumą.

Nors nuo veterinarijos farmakologinio budrumo taisyklių patvirtinimo praėjo daugiau kaip 2 metai, pranešimų apie veterinarinių preparatų šalutinį poveikį ar veterinarijos gydytojų klaidas atliekant profilaktines ar gydomąsias priemones, gaunama mažai.

Per 2002 metus Inspekcija gavo 2 nusiskundimus dėl neigiamo veterinarinių preparatų poveikio.

Mažai pranešimų apie šalutinį veterinarinių vaistų poveikį yra gaunama ne tik Lietuvoje, bet ir kitose Europos Sąjungos valstybėse, išskyrus Didžiąją Britaniją.

Inspekcija publikuoja straipsnius apie farmakologinį budrumą žurnaluose „Lietuvos veterinarija“ ir „VetInfo“.

Šiuo metu yra ruošiamas 2000 m. birželio 27 d. VMVT patvirtintų „Veterinarijos farmakologinio budrumo taisyklių“ papildymas.

Šiais metais Inspekcijos darbuotojai, atsakingi už farmakologinį budrumą, dalyvavo EMEA organizuotoje stažuotėje Veterinarinių vaistų departamente (Didž. Britanijoje). Didž. Britanijoje yra seniausiai Europoje veikianči farmakologinio budrumo sistema. Ši sistema veikia jau 16 metų ir per metus gaunama apie 2 000 pranešimų apie veterinarinių preparatų šalutinius poveikius. Pagal Didž. Britanijoje veikiančią sistemą ir Lietuvoje numatoma įdiegti 4 atskiras pranešimų formas apie nepageidaujamą reakciją į veterinarinį preparatą: šalutinis poveikis, pasireiškęs gyvūnams, šalutinis poveikis, pasireiškęs žmonėms, antibiotikų likučiai piene ir poveikis aplinkai.

Valstybinė prekinių pašarų kontrolė

2002 m. sausio 7 d. VMVT direktoriaus įsakymu Nr. 2 „Dėl pašarų kontrolės vykdymo“ Inspekcijai buvo pavesta vykdyti prekinių pašarų kontrolę. Inspekcijai pavedus vykdyti naują funkciją, buvo įkurtas Pašarų kontrolės skyrius.

Informacija apie įmones, užsiimančias pašarų gamyba ir prekyba.

Žemės ūkio ministerijos duomenimis, Lietuvos Respublikoje kombinuotuosius pašarus gamina 36 įmonės, premiksus – 5 ir 1 įmonė gamina pašarinius fermentus. Per metus pagaminama 2,5-2,7 tūkst. tonų premiksų ir 100-150 tonų fermentų. Pašarų priedai premiksų gamybai yra importuojami iš ES, NVS ir kitų šalių. Per metus Lietuvos pašarų įmonės pagamina

330-350 tūkst. tonų kombinuotųjų pašarų, be to, kai kurios gyvulininkystės įmonės savo reikmėms pasigamina apie 150-200 tūkst. tonų šių pašarų.

Pagal iš apskričių VMVT gautus duomenis 2002 m. pašarais prekiaavo 342 įmonės: Vilniaus apskrityje – 32, Kauno apskrityje – 130, Klaipėdos apskrityje – 15, Šiaulių apskrityje – 2, Panevėžio apskrityje – 20, Alytaus apskrityje – 12, Marijampolės apskrityje – 7, Utenos apskrityje – 85, Telšių apskrityje – 27, Tauragės apskrityje – 12. Tikslus užsiimančių pašarų prekyba įmonių skaičius bus aiškus, baigus leidimų išdavimą verstis pašarų gamyba ir prekyba.

Valstybinė kontrolė įmonėse, išduodant leidimus verstis pašarų gamyba ir prekyba. Pagal Žemės ūkio ministro 2000 m. gruodžio 21 d. įsakymą Nr. 365 „Dėl pašarų gamybos ir prekybos leidimų išdavimo sąlygų ir tvarkos“ buvo sudaryta komisija patikrinti ūkio subjektų atitikimą nustatytiems reikalavimams pašarų gamybos ir prekybos leidimams išduoti. Komisija sudaryta iš Žemės ūkio ministerijos, Valstybinės sėklų ir grūdų tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos ir Lietuvos valstybinės veterinarijos preparatų inspekcijos specialistų.

Leidimai prekinį pašarų gamybai ir prekybai išduodami pagal Pašarų įstatymo nuostatas bei poįstatyminius teisės aktus. Per 2002 m. buvo patikrintos 8 įmonės, užsiimančios ar norinčios užsiimti pašarų gamyba, didmenine bei mažmenine prekyba, ir 19 įmonių, užsiimančių ar norinčių užsiimti pašarų didmenine ir mažmenine prekyba. Iš jų – 21 įmonei išduoti leidimai verstis pašarų gamyba ir jų teikimu į rinką. Apie Valstybinės sėklų ir grūdų tarnybos prie Lietuvos Respublikos Žemės ūkio ministerijos leidimų išdavimą ir įsigaliojimą skelbiama „Valstybės žinių“ priede „Informaciniai pranešimai“. Leidimai išduodami pagal šias veiklos rūšis (žymimos nurodytais kodais):

1. kombinuotųjų pašarų su premiksais ir (ar) pašarinėmis žaliavomis, turinčiomis kenksmingų (nepageidautinų) medžiagų, produktų ir augalinių priemaišų, taip pat baltymingomis pašarinėmis medžiagomis ir nebaltyminėmis azotinėmis žaliavomis teikimas (KPT);
2. kombinuotųjų pašarų su premiksais ir (ar) pašarinėmis žaliavomis, turinčiomis kenksmingų (nepageidautinų) medžiagų, produktų ir augalinių priemaišų, taip pat baltymingomis pašarinėmis medžiagomis ir nebaltyminėmis azotinėmis žaliavomis gamyba ir teikimas (KPGT);
3. premiksų teikimas (PT);
4. premiksų gamyba ir teikimas (PGT);
5. baltymingų pašarinių medžiagų ir nebaltyminių azotinių žaliavų teikimas (BMT);
6. baltymingų pašarinių medžiagų ir nebaltyminių azotinių žaliavų gamyba ir teikimas (BMGT);
7. pašarų priedų teikimas (PPT);
8. pašarų priedų gamyba ir teikimas (PPGT);
9. pašarų gamyba ir prekyba iš mobiliųjų pašarų automašinių (MPA).

Įmonės pavadinimas	Leidimų rūšys Nr.	Pastabos
1. AB „Kretingos grūdai“	KPGT 0001, PGT 0001, BMT 0001, PPT 0001, MPA 0001	Informaciniai pranešimai, 2002, Nr. 54-242
2. UAB „Ruvera“	KPGT 0002, PGT 0002, PPT 0003, MPA 0002	Informaciniai pranešimai, 2002, Nr. 77-372
3. UAB „Orbeta“	KPGT 0003, PGT 0003	Informaciniai pranešimai, 2002, Nr. 77-373
4. Lietuvos ir Vokietijos UAB „Walzel ir partneriai“	KPGT 0004, PGT 0004	Informaciniai pranešimai, 2002, Nr. 79-391
5. AB „Joniškio grūdai“	KPGT 0005	Informaciniai pranešimai, 2002, Nr. 83-421

Įmonės pavadinimas	Leidimų rūšys Nr.	Pastabos
6. UAB „Didmalva“	KPGT 0006, PT 0016, BMT 0003, PPT 0004	Informaciniai pranešimai, 2002, Nr. 97-516
7. UAB „Plungės grūdai“	KPGT 0007, PT 0019, BMT 0004, PPT 0005	Informaciniai pranešimai, 2003, Nr. 1-8
8. AB „Kėdainių grūdai“		Leidimų išdavimas atidėtas 2003 m.
9. A. Alenskienės IĮ	KPT 0001, PT 0001	Informaciniai pranešimai, 2002, Nr. 57-254
10. E. E. Petrulienės IĮ	KPT 0002, PT 0002	Informaciniai pranešimai, 2002, Nr. 69-328
11. UAB „Pirmagra“	KPT 0003, PT 0003, BMT 0002, PPT 0002	Informaciniai pranešimai, 2002, Nr. 72-338
12. UAB „Ramvetė“	KPT 0004, PT 0004	Informaciniai pranešimai, 2002, Nr. 73-355
13. UAB „Žūblita“	KPT 0005, PT 0005	Informaciniai pranešimai, 2002, Nr. 76-361
14. UAB „Ukmergės biofabrikas“	KPT 0006, PT 0006	Informaciniai pranešimai, 2002, Nr. 76-362
15. R. Kazlausko IĮ	KPT 0007, PT 0007	Informaciniai pranešimai, 2002, Nr. 76-363
16. UAB „Ukvaista“	KPT 0008, PT 0008	Informaciniai pranešimai, 2002, Nr. 76-364
17. A. Kublickienės firma „Farmavetas ir Ko“	KPT 0009, PT 0009	Informaciniai pranešimai, 2002, Nr. 77-374
18. UAB „Žaislita“	KPT 0010, PT 0010	Informaciniai pranešimai, 2002, Nr. 83-422
19. Lietuvos ir Vokietijos UAB „Litgenas“	KPT 0011, PT 0011	Informaciniai pranešimai, 2002, Nr. 92-484
20. UAB „Vetana“	KPT 0012, PT 0012	Informaciniai pranešimai, 2002, Nr. 92-485
21. R. Laurecko veterinarijos įmonė	KPT 0013, PT 0013	Informaciniai pranešimai, 2002, Nr. 92-486
22. UAB „Plungės grūdų prekyba“	KPT 0014, PT 0014	Informaciniai pranešimai, 2002, Nr. 97-514
23. IĮ D. Pempienės veterinarinė vaistinė	KPT 0015, PT 0015	Informaciniai pranešimai, 2002, Nr. 97-515
24. J. Varatinsko komercinė firma	KPT 0016, PT 0017	Informaciniai pranešimai, 2003, Nr. 1-6
25. Ž. Varatinsko įmonė	KPT 0017, PT 0018	Informaciniai pranešimai, 2003, Nr. 1-7
26. UAB „Litagros mažmena“		Leidimų išdavimas atidėtas 2003 m.
27. UAB „Ukmergės biofabrikas“	KPT 0018, PT 0020	Informaciniai pranešimai, 2003, Nr. 1-9

Per 2002 m. patikrintų įmonių sąrašas

Valstybinė kontrolė įmonėse, užsiimančiose pašarų gamyba ir prekyba.

Per 2002 m. buvo patikrintos 2 įmonės, užsiimančios pašarų gamyba ir prekyba (AB „Kretingos grūdai“, AB „Kauno grūdai“), 3 įmonės, gaminančios pašarus savo reikmėms (UAB „Beržų kompleksas“, ŽŪB „Vyčia“, AB „Girelės paukštynas“). Buvo tikrinta, kaip laikomasi Lietuvos Respublikos farmacinės veiklos, Veterinarijos įstatymų, „Vaistinio pašaro gamybos, tiekimo ir vartojimo taisyklių“ ir kitų teisės aktų reikalavimų.

Patikrinimų metu dažniausiai buvo nustatyti šie trūkumai:

- pažeidžiama pašarų gamybos atrajotojams ir kitoms gyvūnų rūšims technologinio proceso tvarka,
  - nevedama vaistinių pašarų apskaita, neteisingai išrašomi receptai, vaistiniai pašarai sandėliuojami netinkamai (žuvų miltai sandėliuojami kartu su kitomis žaliavomis, neženklinti),
  - naudojami premiksai, kurių tinkamumo laikas pasibaigęs,
  - nevedami įrengimų ir patalpų valymo darbų žurnalai, neatliekamas pašarų ruošimo linijų valymas,
  - vaistų ir pašarų svėrimui naudojamos metrologiškai nepatikrintos svarstyklės.
- Visoms patikrintoms įmonėms buvo nurodyta pašalinti nustatytus trūkumus.

Gyvūninių žaliavų kontrolė.

Vykdamas 2002 m. birželio 6 d. VMVT direktoriaus įsakymą Nr. 267 „Dėl teisės aktų patvirtinimo ir įgyvendinimo“ ir 2002 m. liepos 3 d. įsakymą Nr. I-17 „Dėl žuvų miltų, hidrolizuotų baltymų, dikalcio fosfato, pagaminto iš kaulų su pašalintais riebalais, importo, gamybos, prekybos, naudojimo pašarų gamybai ir gyvūnų šėrimui tvarkos“, Inspekcija kiekvieną mėnesį surenka iš apskričių VMVT ir apibendrina informaciją apie įvežtus žuvų miltus, hidrolizuotus baltymus, dikalcio fosfatą, jų panaudojimą pašarų gamybai, pagamintų arba importuotų pašarų, kurių sudėtyje yra nurodytų pašarinių žaliavų, kiekį. Duomenys, surinkti iš apskričių VMVT, lyginami su duomenimis, gautais iš Pasienio ir transporto valstybinės veterinarijos tarnybos, taip pat su duomenimis, gautais iš Nacionalinės veterinarijos laboratorijos, Klaipėdos apskrities VMVT laboratorijos ir UAB „Labtarna“ laboratorijos.

Per 2002 m. įvežta 9 581,031 t žuvų miltų. Visi įvežti žuvų miltai papildomai tirti antimikrobinų vaistų ir kitų gyvūninių baltymų užterštumo atžvilgiu.

Pagal duomenis, surinktus iš apskričių VMVT, gyvūnų laikymo vietų (ūkių), kuriuose gyvūnus leidžiama šerti žuvų miltais, hidrolizuotais baltymais, dikalcio fosfatu arba pašarais, kurių sudėtyje yra nurodytų pašarinių žaliavų, sudarytas suvestinis sąrašas. Vilniaus apskrityje tokių vietų (ūkių) yra 19, Kauno apskrityje – 18, Klaipėdos apskrityje – 28, Šiaulių apskrityje – 5, Panevėžio apskrityje – 27, Alytaus apskrityje – 4, Marijampolės apskrityje – 25, Utenos apskrityje – 16, Telšių apskrityje – 2, Tauragės apskrityje – 2. Iš viso Lietuvoje yra 146 gyvūnų laikymo vietos (ūkiai), kuriose gyvūnus leidžiama šerti pašarais, kurių sudėtyje gali būti žuvų miltų, hidrolizuotų baltymų arba dikalcio fosfato.

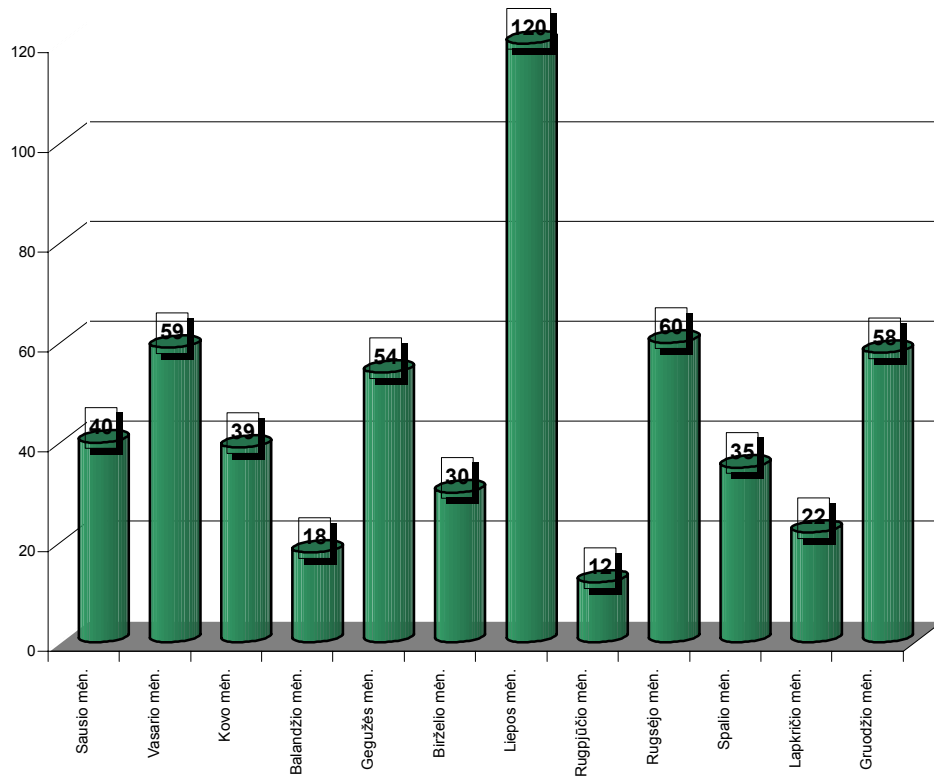
Pašarų kontrolės situacija ir problemos.

Siekiant efektyvesnės valstybinės pašarų kontrolės, būtina parengti koordinuotą pašarų kontrolės programą, kurioje būtų numatomi prioritetiniai pašarų kontrolės kriterijai, jų įgyvendinimo priemonės ir apmokėjimas už laboratorinius tyrimus.

Šalyje pašarų gamybos ir tiekimo subjektų yra daug, o valstybinę pašarų kontrolę vykdo tik 3 Inspekcijos specialistai. Efektyviai vykdyti valstybinę pašarų kontrolę yra sudėtinga, todėl Inspekcijoje reikėtų daugiau pašarų kontrolės specialistų.

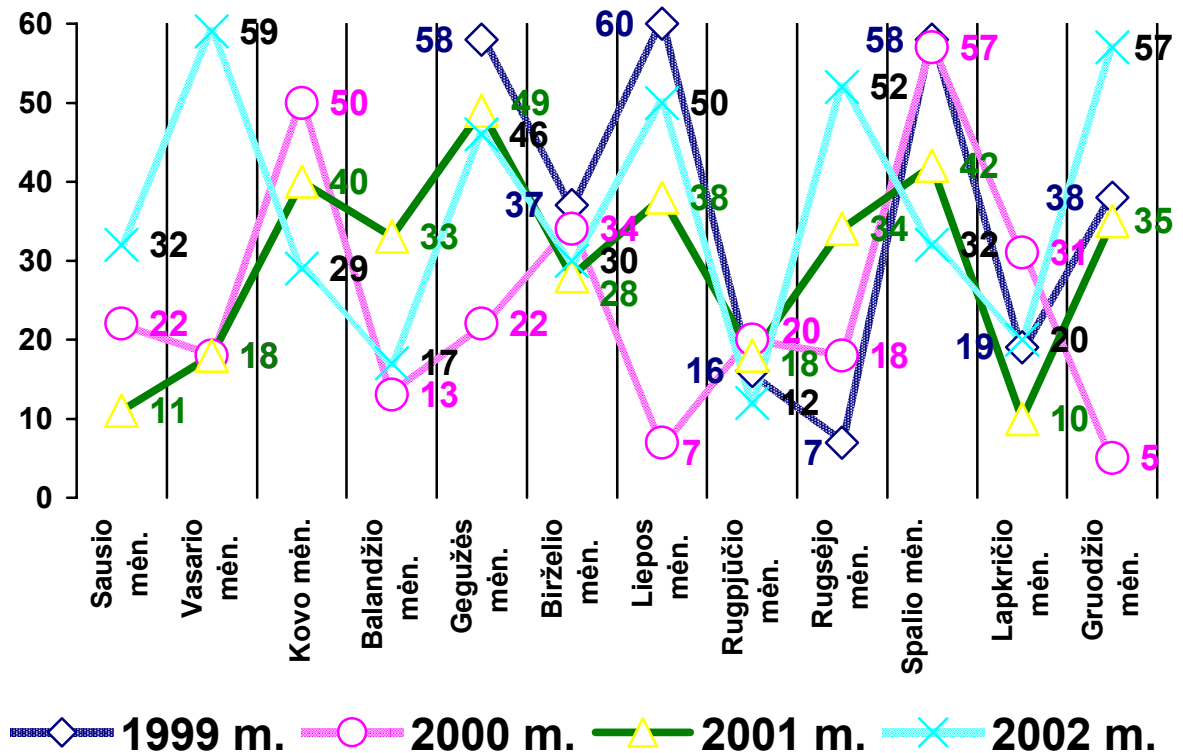
Veterinarinių preparatų ekspertizė ir registracija

2002 m. Inspekcijai buvo pateikta registruoti, perregistruoti arba pakeisti liudijimus 436 bylos (pozicijos) arba 547 pavadinimų veterinariniams preparatams. Pagal preparatų skaičių atskirais mėnesiais firmos dokumentus teikė netolygiai.

Preparatų skaičius, kurių dokumentacija pateikta Inspekcijai 2002 m.

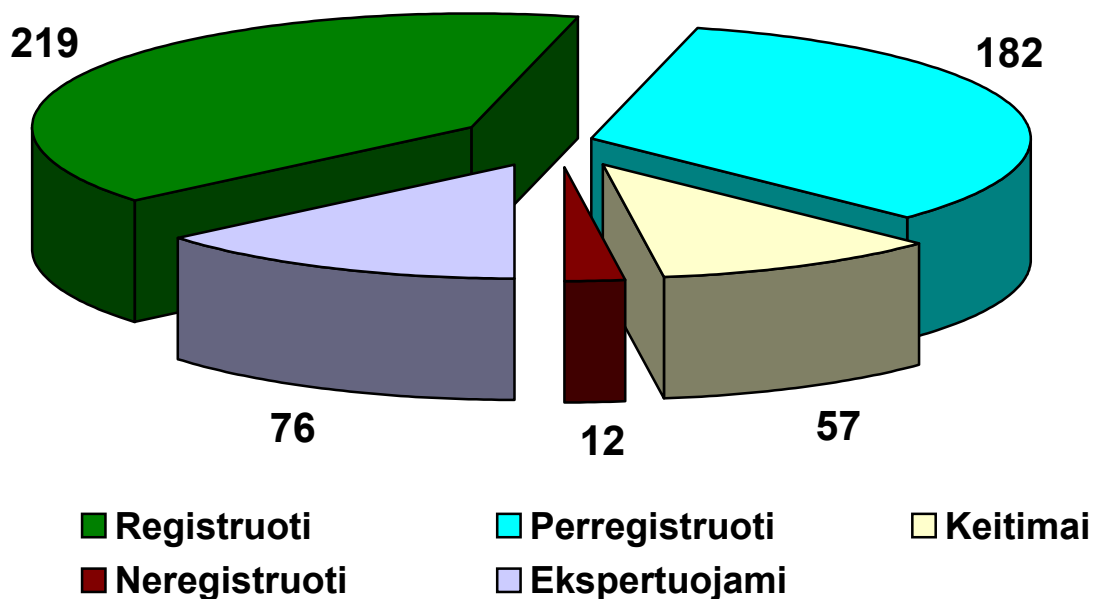
Lyginant su 2001 m. (356 bylos), pateiktų bylų skaičius 2002 m. (436 bylos) išaugo, o registracijai arba perregistracijai pateiktų preparatų skaičius padidėjo 1,26 karto.

◆ 1999 m. ○ 2000 m. ▲ 2001 m. × 2002 m.

Preparatų bylų pateikimas 1999–2002 m.

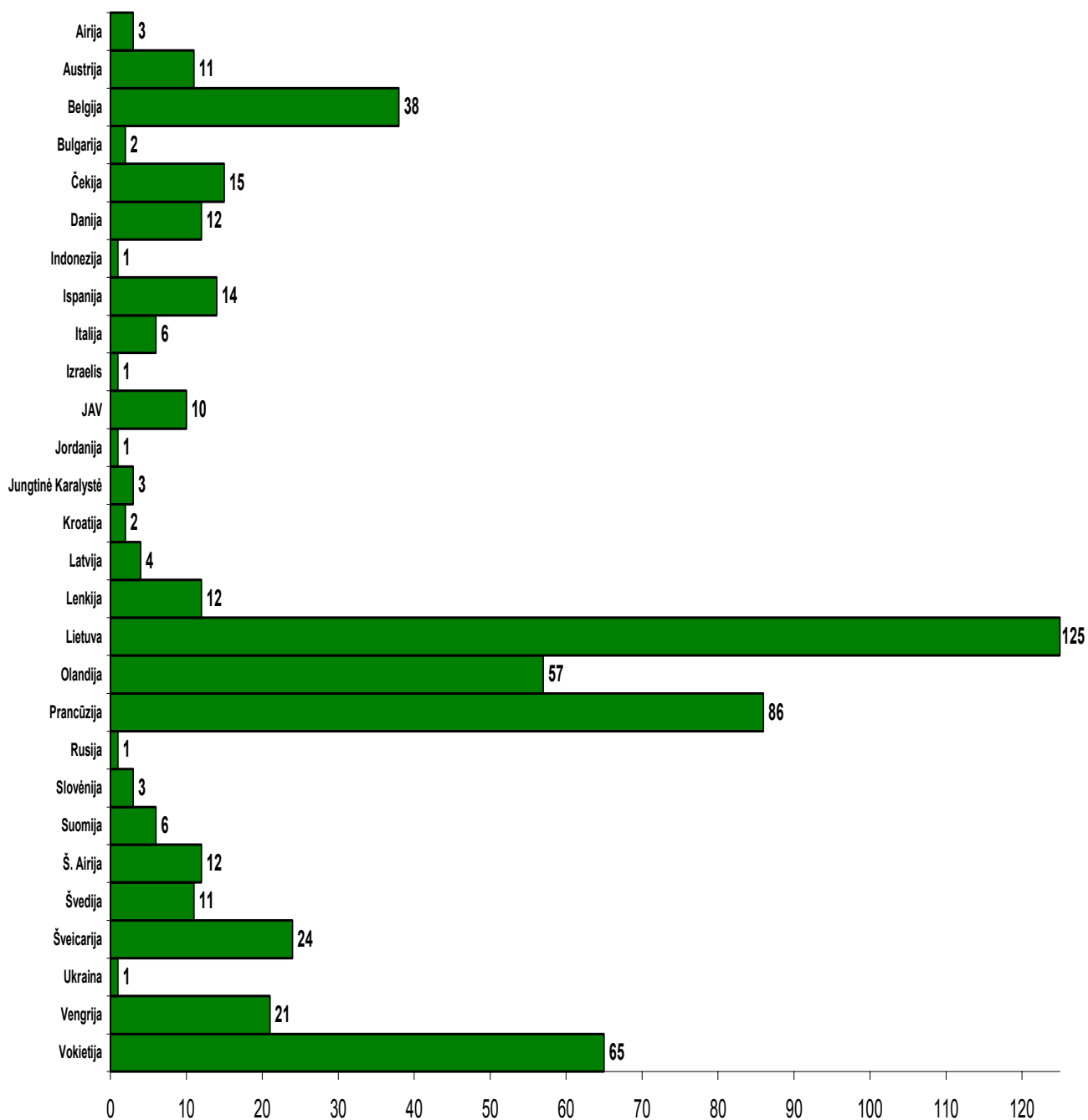
Iš pateiktų ekspertizių skyriui 547 preparatų Veterinarijos preparatų komisijos posėdžiuose nuspręsta registruoti 219, perregistruoti — 182, atlikti keitimus registracijos liudijimuose — 57, neregistruoti — 12, o 76 preparatų bylos dar ekspertuojamos arba pildomos. Per 2002 m. pateiktiems preparatams išrašyti 255 registracijos liudijimai: veterinarijos vaistams — 134, premiksams, pašarų priedams, papildams — 114, o biocidams — 7. Vienas preparatas perduotas naujai įsteigta komisijai, registruojančiai diagnostikumus.

Veterinarijų preparatų komisijos posėdžiuose priimtų sprendimų pasiskirstymas 2002 m.

Per ataskaitinį laikotarpį į Inspekciją kreipėsi 103 firmos (įskaitant 7 firmų filialus skirtingose šalyse) iš 28 šalių dėl preparatų registracijos ir perregistracijos arba keitimų registracijos liudijimuose. Tai 15 firmų daugiau nei 2001 m.

Daugiausiai preparatų registracijai ir perregistracijai pateikė arba registracijos liudijimus keitė Lietuvos (22,85 %), Prancūzijos (19,74 %), Vokietijos (11,88 %) ir Olandijos (10,42 %) firmos, mažiausiai — Indonezijos, Izraelio, Jordanijos, Rusijos ir Ukrainos (po 0,18 %)firmos.

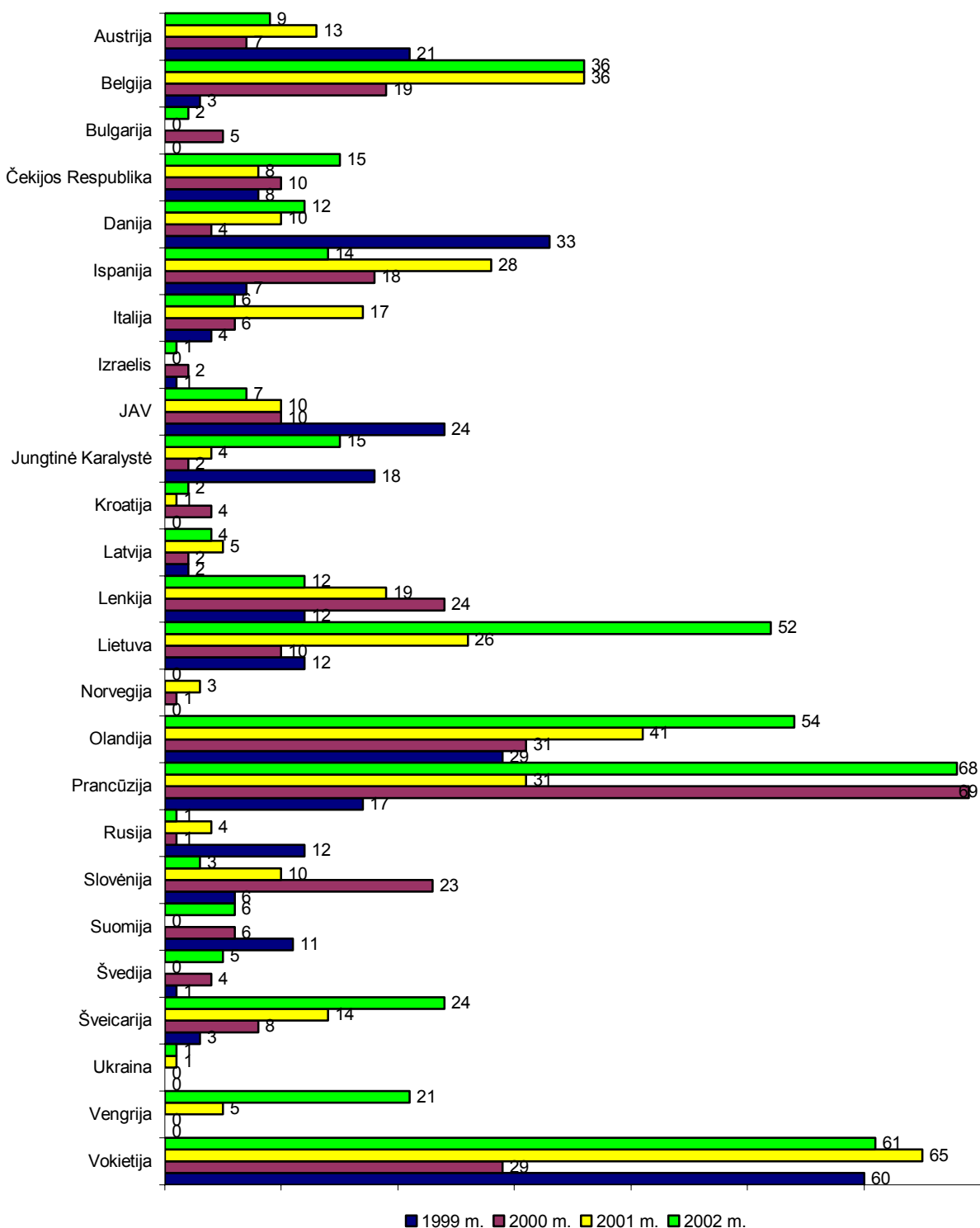
Preparatų skaičius, kurių dokumentacija pateikta Inspekcijai 2002 m., pagal šalis

Daugiausiai preparatų ir bylų yra pateikusios tokios užsienio firmos: Intervet International (atitinkamai 32 ir 33) ir Evalis International (atitinkamai 26 ir 34). Iš Lietuvos veterinarinių preparatų gamintojų savo produktų registraciją tvarkė net 11 įmonių: AB „Biosintezė“ (84 preparatai), Lietuvos veterinarijos institutas (15), AB „Sanitas“ (9), Juozo Kvietinsko firma „Rolekspa“ (6), A. Bloznelio komercinė įmonė, UAB „Raleksas“, UAB „Ruvera“, UAB „Ukmergės biofabrikas“ (po 2), AB „Lifosa“, UAB „Pharmcos“ ir UAB „Rekin“ (po 1 preparatą).

Lyginant 2001 m. ir 2002 m. pateiktų bylų skaičių, žymiai padaugėjo pristatomų preparatų bylų skaičius iš Vengrijos (4,2 karto) ir Jungtinės Karalystės (3,75 karto). Labai sumažėjo pristatomų bylų skaičius iš Slovėnijos (3,33 karto), Italijos (2,83 karto) ir Ispanijos (2

kartus) Lietuvos gamintojai dvigubai daugiau pristatė bylų veterinarinių preparatų registracijai ar perregistracijai. Per ataskaitinį laikotarpį buvo pateiktos 52 preparatų bylos.

Pagal bylų skaičių daugiausia į Inspekciją kreipėsi Prancūzijos firmos (15,60 %), mažiau — Vokietijos (13,99 %) ir Olandijos (12,39 %) firmos. Po vieną preparatų bylą buvo pristatyta iš Indonezijos, Izraelio, Jordano, Rusijos ir Ukrainos (po 0,23 %).

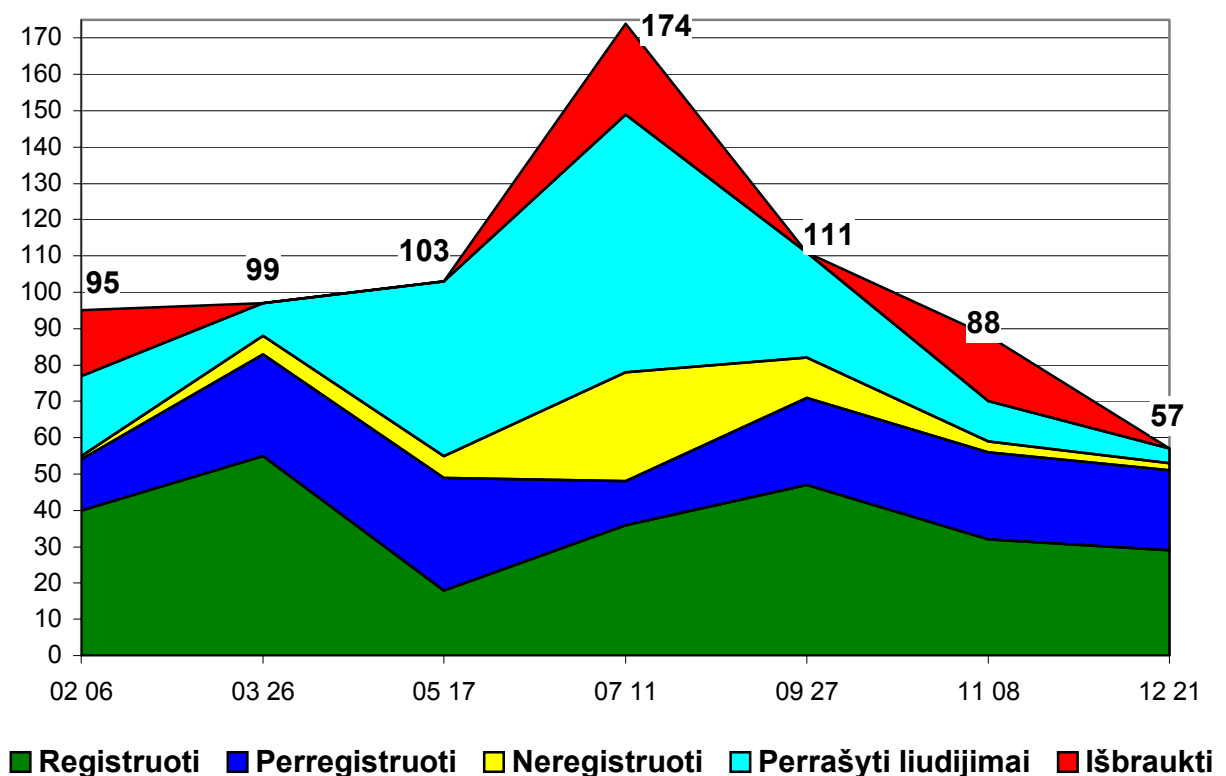

Preparatų bylų skaičius, pateiktas Inspekcijai 1999 m., 2000 m., 2001 m. ir 2002 m.

2001 m. daugiausia registravo ar perregistravo preparatų AB „Biosintezė“ — 84 (15,36 % visų preparatų). Mažiau preparatų registracijai arba perregistracijai pateikė firma Adisseo (Prancūzijos ir Vokietijos filialai) — 40 (7,31 % visų preparatų), Intervet International (Olandijos ir Vokietijos filialai) ir Evalis International (Prancūzija) — po 34 (po 6,22 %). 35 firmos (33,98 % visų firmų) registracijai Lietuvos Respublikoje pateikė tik po 1 preparatą.

Per 2002 m. Veterinarinių preparatų komisija surengė 7 posėdžius, kurių metu pasiūlė išrašyti 590 naujų registracijos liudijimų (325 vaistams ir 265 kitiems produktams), 133 liudijimus atnaujinti (84 vaistams ir 49 kitiems produktams), 58 produktams registracija ar perregistracija atsakyta (49 vaistams ir 9 kitiems produktams), pateikus prašymus ir atitinkamus duomenis, nusprendė perrašyti 98 liudijimus (25 vaistams ir 73 kitiems produktams), be to, nusprendė panaikinti 61 liudijimą (24 vaistams ir 37 kitiems produktams). Iš viso per metus apsvarstyta 727 preparatų dokumentacija (arba įvertintos 590 bylų). Per metus VPK apsvarstyta veterinarijos vaistų 325 bylos ir kitų produktų 265 bylos. Posėdžiuose svarstyty preparatų skaičius pateiktas.

2002 m. Inspekcija kartu su Veterinarinių preparatų komisija išleido leidinį, kuriame pateikiami Lietuvos Respublikos veterinarijos vaistų registras, Lietuvos Respublikos premiksų, pašarų priedų, papildų, smulkiųjų gyvūnų ėdesio ir pašarų konservantų registras, Lietuvos Respublikos veterinarijos biocidų registras ir Lietuvos Respublikos gyvūnų kūno priežiūros priemonių registras.

Veterinarinių preparatų komisijoje svarstyty preparatų skaičius 2002 m.

Veterinarinių preparatų įvežimas į Lietuvos Respubliką pagal leidimus

Veterinarinių vaistų, vaistinių medžiagų ir kitų preparatų įvežimą į Lietuvos Respubliką reglamentuoja 2000-01-13 VMVT direktoriaus įsakymu Nr. 10 patvirtintos „Veterinarijos vaistų, vaistinių medžiagų ir kitų preparatų, naudojamų veterinarijoje ir gyvulininkystėje, įvežimo į Lietuvos Respubliką taisyklės“.

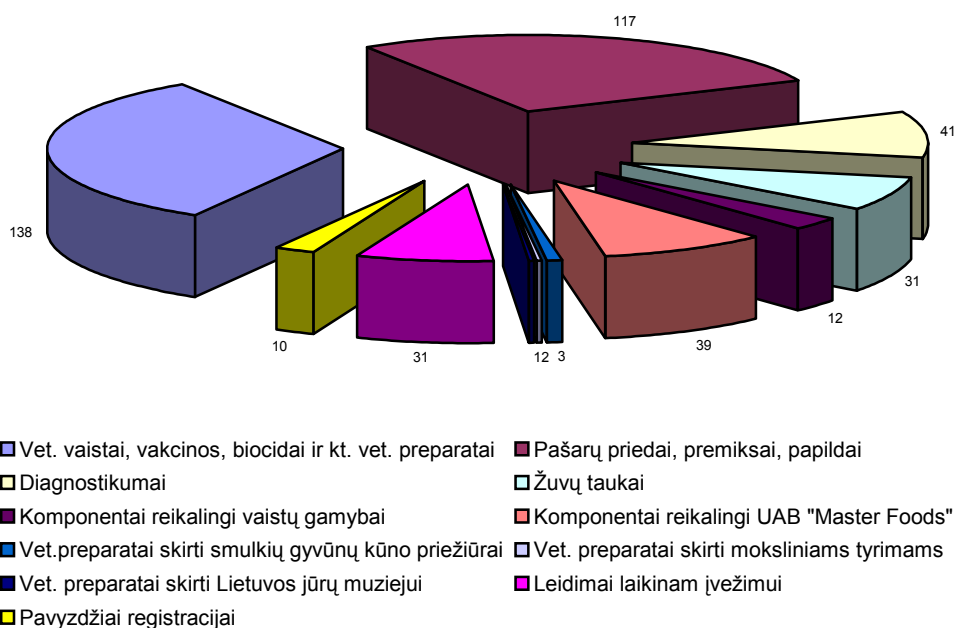
Vadovaujantis minėtų taisyklių 11 p. ir turint Inspekcijos leidimą, leidžiama įvežti neįrašytus į Valstybinį veterinarinių vaistų registrą, veterinarinius vaistus, vaistines medžiagas, preparatus, diagnostikumus:

1. reikalingus priešepizootiniams gyvūnų ligų profilaktikos, profilaktikos ir gydymo darbams atlikti;
2. būtinus zoologijos sodui, jūrų muziejui, gyvūnų globos įstaigoms;
3. reikalingus eksperimentiniams ir klinikiniais tyrimams atlikti, kai šiuos tyrimus atlieka veterinarijos mokslo, mokymo įstaigos, pagal suderintą Inspekcijos programą;
4. komponentus, reikalingus Lietuvoje gaminamų veterinarinių vaistų ir preparatų gamybai.

2001 m. kovo 12 d. VMVT direktoriaus įsakymu Nr.117 buvo patvirtintos „Žuvų taukų įvežimo, fasavimo ir tiekimo tvarka“ taisyklės. Minėtame įsakyme Inspekcijai suteikta teisė išduoti leidimus įvežti žuvų taukus į LR.

2001 m. rugsėjo 21 d. Žemės ūkio ministro ir VMVT direktoriaus įsakymu Nr. 332/395 patvirtintos „Pašarų priedų gamybos, naudojimo prekybos jais tvarka“. Šiose taisyklėse išimtiniais atvejais Inspekcijai leidžiama išduoti leidimus įvežti neregistruotus Lietuvos Respublikoje pašarų priedus.

2002 m. buvo išduoti 425 leidimai neįrašytų į Valstybinį veterinarinių vaistų registrą preparatų įvežimui. Daugiausia leidimų buvo išduota veterinariniams vaistams, vakcinoms, biocidams – 138. 117 leidimų išduotai pašarų priedams, papildams, premiksams, 41 leidimas – įvežti diagnostikumus, 31 leidimas – įvežti žuvų taukus, 39 leidimai išduoti UAB „Master Foods“ įvežti komponentus smulkiųjų gyvūnų ėdesiui, 31 leidimas – laikinai įvežti eksportui į Rusiją, Baltarusiją ir kitas šalis, 12 leidimų – įvežti komponentus vaistų gamybai, 3 leidimai – smulkiųjų gyvūnų kūno priežiūros priemonėms, 2 leidimai – įvežti veterinarinius preparatus moksliniams tyrimams atlikti, 10 leidimų išduota įvežti pavyzdžius registracijai, 1 leidimas – veterinariniams preparatams, reikalingiems Lietuvos jūrų muziejui.

2002 m. išduoti leidimai

Beveik visi veterinariniai vaistai, vakcinos, biocidai, kuriems per 2002 m. buvo išduoti leidimai įvežti į LR, šiuo metu jau yra registruoti Valstybiniame veterinarinių vaistų registre.

Dauguma pašarų priedų, premiksų, papildų, kuriems įvežti buvo išduoti leidimai, šiuo metu jau yra užregistruoti Valstybiniame premiksų, pašarų priedų, papildų, smulkiųjų gyvūnų ėdesio ir pašarų konservantų registre.

Per 2002 m. daugiausia leidimų įvežti neregistruotus veterinarinius preparatus buvo išduota šioms firmoms: UAB „Master Foods“, UAB „Respublikinis veterinarijos aprūpinimo centras“, UAB „Linas ir viza“, UAB „Linas ir viza veterinarijos centras“, UAB „Ruvera“, UAB „Vetfarmas“ ir UAB „Litagros mažmena“.

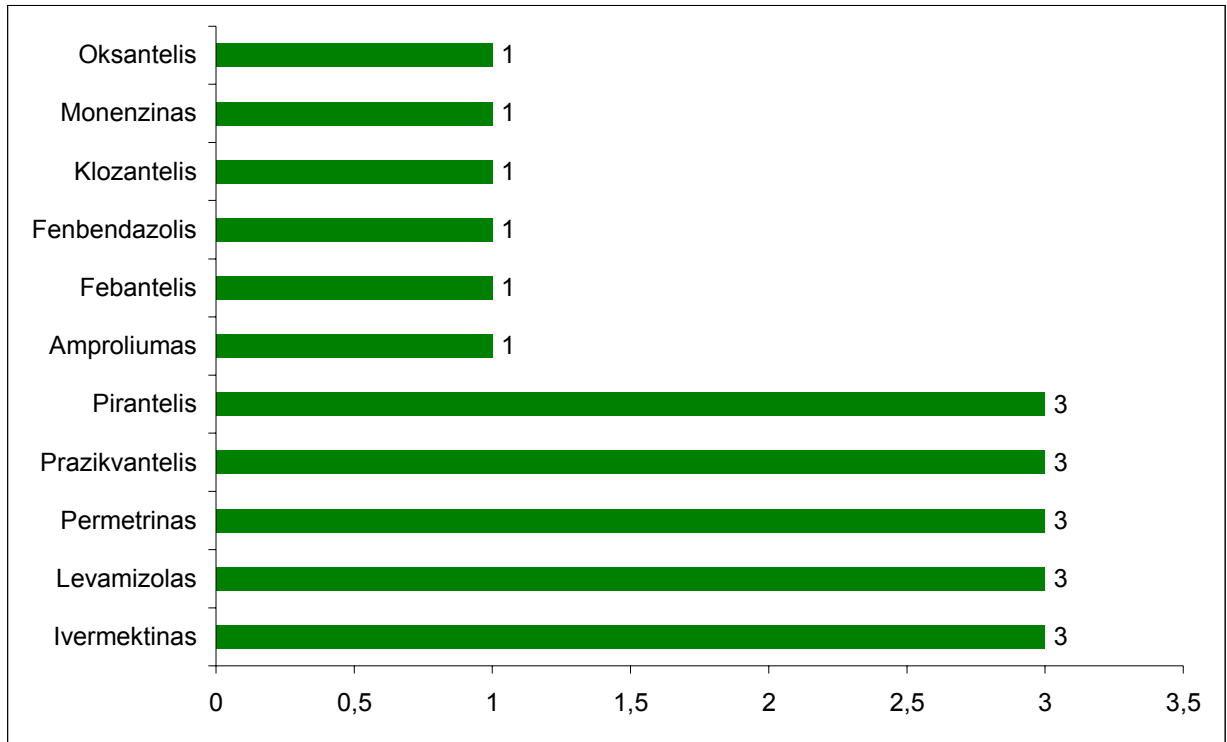
Didžiausių leistinių veterinarinių preparatų likučių tyrimų kontrolė

Įsigaliojus Veterinarinių vaistų gamybos, registravimo ir tiekimo į rinką Lietuvos Respublikoje reikalavimams (Žin., 2002, Nr. 41-1554), registruojant veterinarijos vaistus, skirtus produkcijos gyvūnams, kreipiamas dėmesys į tai, kad jų veikliosios medžiagos būtų įrašytos į Didžiausių leistinių veterinarinės medicinos preparatų likučių kiekių gyvūniniuose maisto produktuose (Žin., 2001, Nr.13-416) reikalavimų 1, 2 ar 3 priedus. To pasekoje buvo atsisakyta registruoti ir perregistruoti firmos Cenavisa S.A., Ispanija gaminamą veterinarinį preparatą *Quinolcen Inyectable*, nes jo sudėtyje esantis norfloksacinas nėra įtrauktas į aukščiau minėtą dokumentą.

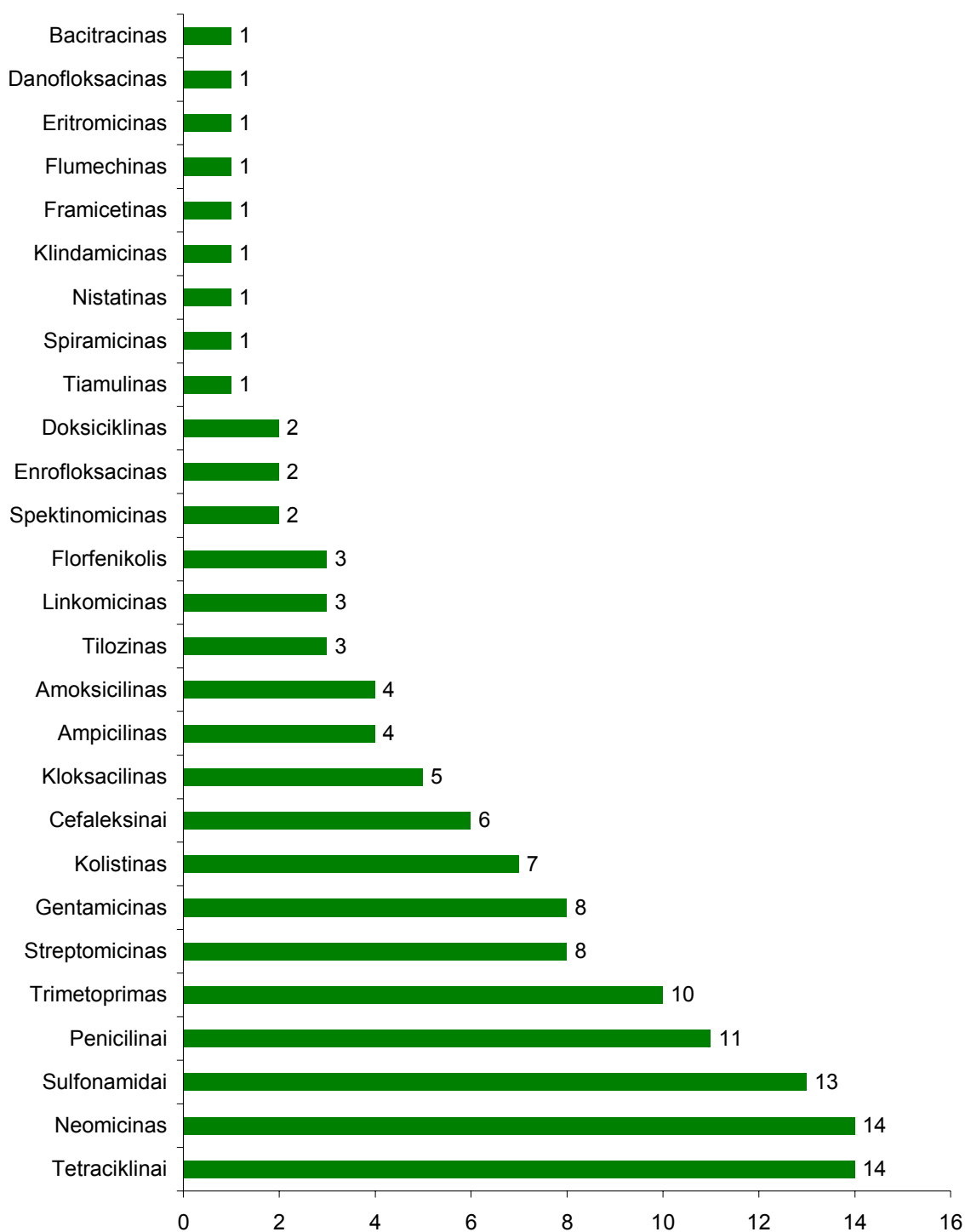
2002 m. didžiausi leistini veterinarinių preparatų likučiai gyvūniniuose maisto produktuose papildyti naujomis medžiagomis (VMVT direktoriaus įsakymas Nr. 198, 2002-04-

29) pagal 13 ES reglamentų, papildančių ES Reglamentą 2377/90/EEB. 1 priedas papildytas 27, 2-asis — 16, 3-asis — 11 naujų veikliųjų medžiagų pavadinimų.

Per metus buvo renkama ir analizuojama informacija apie 2002 m. Lietuvos Respublikoje pateiktų registruoti antimikrobinių ir antiparazitinių veterinarinių preparatų sudėtines dalis. Šios informacijos analizė rodo, kokia yra rinkos paklausa ir kokių veterinarinių preparatų reikia naudotojams. Diagramose pateikiami apibendrinti rezultatai.

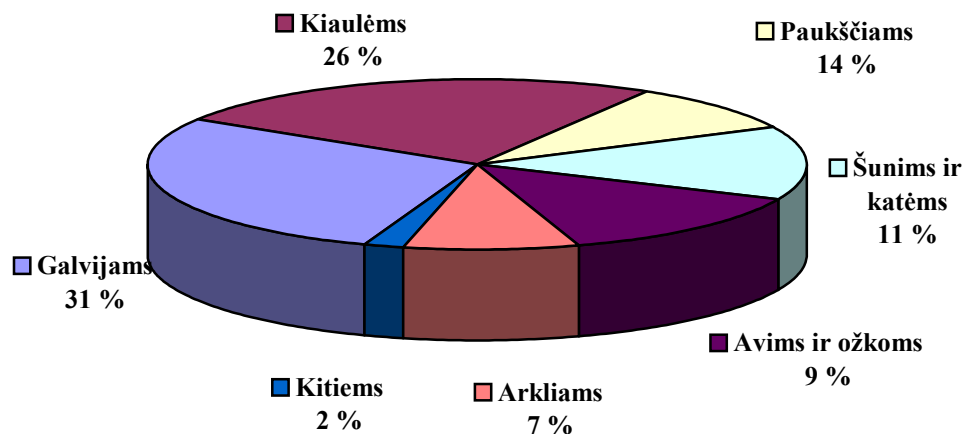

2002 m. registruoti antiparazitiniai preparatai

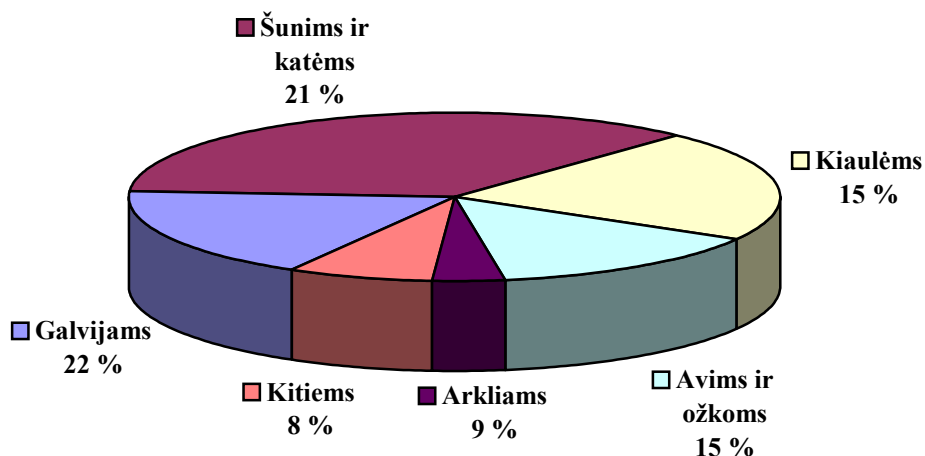

2002 m. registruoti antimikrobiniai preparatai

Taip pat buvo išanalizuota informacija apie 2002 m. Lietuvos Respublikoje registruotus antimikrobinus ir antiparazitinius veterinarinius preparatus pagal gyvūnų rūšis. Šie duomenys svarbūs įvertinant antimikrobinų ir antiparazitinių vaistų panaudojimą atskiroms gyvūnų rūšims, atsparumo antimikrobinėms medžiagoms susidarymą ir taip pat farmakologiniam budrumui. Apibendrinti rezultatai buvo tokie:

2002 m. registruota antimikrobinių preparatų pagal atskiras gyvūnų rūšis

2002 m. registruota antiparazitinių preparatų pagal atskiras gyvūnų rūšis

Atsižvelgiant į surinktus duomenis, pakoreguotas 2003 m. nepageidaujamų likučių gyvuliuose, mėsoje, piene, paukštienoje, kiaušiniuose, žvėrienoje, žuvyse ir meduje stebėsenos planas, kad jame numatomi tyrimai būtų tikslingesni ir naudingesni, kad būtų efektyvesnė veterinarinių preparatų naudojimo kontrolė, siekiant apsaugoti gyvūninių maisto produktų vartotojo sveikatą. Į 2002 m. stebėsenos planą buvo įtraukti avių ir ožkų skerdenų mėginiai, kad Lietuvos įmonės galėtų eksportuoti minėtų gyvūnų produkciją į Europos sąjungos šalis.

Standartizacijos darbai

Normatyvinių dokumentų paruošimas.

LST TK 10 „Veterinarija“ paruošti 2 Lietuvos standartai ir 2002 m. patvirtinti Lietuvos standartizacijos departamente:

1) LST EN ISO 11290-1 „Maisto ir pašarų mikrobiologija. Monocitogeninių listerijų (*Listeria monocytogenes*) aptikimas ir skaičiavimas. Bendrasis metodas. 1 dalis. Aptikimo metodas“.

2) LST EN ISO 11290-2 „Maisto ir pašarų mikrobiologija. Monocitogeninių listerijų (*Listeria monocytogenes*) aptikimas ir skaičiavimas. Bendrasis metodas. 2 dalis. Skaičiavimo metodas“.

Pasikeitus reikalavimams, peržiūrimas Lietuvos standartas LST 1429 „Veterinarinė mikrobiologija (*Staphylococcus aureus*) ir jų kolonijų skaičiaus nustatymas“.

LST TK 10 „Veterinarija“ nariai kartu su LST TK 51 „Maisto analizė“ nariais parengė Lietuvos standartą LST ISO EN 6579 „Maisto ir pašarų mikrobiologija. Bendrasis salmonelių nustatymo metodas (ISO 6579:2002).“

LST „Kulių sperma. Bendrieji reikalavimai“ pateiktas Lietuvos standartizacijos departamentui paskelbti internete viešajai apklausai.

2001-2002 m. paruoštas Lietuvos standartas LST ISO 6636-2 „Vaisiai, daržovės ir jų gaminiai. Cinko nustatymas. 2-ji dalis. Spektrometrinis atominės absorbcijos metodas“.

LST TK 10 „Veterinarija“ veikla.

Inspekcija yra LST TK 10 „Veterinarija“ būstinė, todėl Inspekcijos darbas susijęs su jo veikla. Inspekcija, atlikdama LST TK 10 „Veterinarija“ koordinacines funkcijas, nuolat informuoja LST TK narius apie pasiekimus standartizacijos sistemoje.

2002 m. kovo 29 d. LST TK 10 „Veterinarija“ posėdyje buvo apsvarstyta ir priimta 2002 m. programa, aprobuoti 2001 m. paruoštą Lietuvos standartą „Kulių sperma. Bendrieji reikalavimai“. LST TK 10 „Veterinarija“ pakomitetas „Veterinarijos terminija“ toliau tęsia darbą lietuviškų farmacijos bei farmakologinių terminų rengimo klausimais, t. y. sudaromas veterinarinių terminų sąrašas ir pateikiamas specialistams įvertinti bei konsultuojamasi su LST TK 37 „Terminologija“.

Rengiant leidinius „Farmakologinių straipsnių rinkinys 2001“ ir „Farmakologinių straipsnių rinkinys 2002“, dalyvavo pakomitečio „Veterinarijos terminija“ nariai, Inspekcijos darbuotojai ir kiti specialistai. Šie farmakologinių straipsnių rinkiniai parengti, tęsiant Lietuvos farmakopėjos 1 leidimo (1938 m.) rengimo tradicijas, siekiant pateikti kuo daugiau farmacinių normatyvinių dokumentų lietuvių kalba. Farmakopėjos straipsniuose, kurie skirti veterinarijai, vartojami pakomitečio „Veterinarijos terminija“ paruošti terminai.

Normatyvinių dokumentų ekspertizė ir registracija.

Įmonės standartų, laikinųjų farmakopėjos straipsnių, farmakopėjos straipsnių bei jų keitimų recenzavimas — svarbi Inspekcijos darbo dalis. Remdamasi 1997 m. liepos 4 d. VMVT direktoriaus įsakymu Nr. 4-114, Inspekcija vykdo laikinųjų farmakopėjos straipsnių, farmakopėjos straipsnių bei jų keitimų registraciją. Per 2002 m. ekspertizei buvo pateikta 20 normatyvinių dokumentų, iš jų: techninių sąlygų (TS) keitimas – 1, įmonės standartas – 1, įmonės standartų keitimai – 2, laikinieji farmakopėjos straipsniai – 4, farmakopėjos straipsniai – 6, farmakopėjos straipsnių keitimai – 6. Šių normatyvinių dokumentų ekspertizę atliko aštuoni ekspertai iš Inspekcijos ir LST TK 10 „Veterinarija“ nariai.

Normatyvinius dokumentus pateikė Lietuvos veterinarijos akademija, Lietuvos veterinarijos institutas, AB „Sanitas“, AB „Ukmergės biofabrikas“, UAB „Bardra“, UAB „Litamilk“, UAB „Rekin“, J. Kvietinsko firma „Rolekspa“. Lietuvos standartizacijos

departamente užregistruoti trys įmonės standartai, penki įmonės standartų keitimai ir trys techninių sąlygų keitimai.

Inspekcijoje buvo užregistruoti penki laikinieji farmakopėjos straipsniai ir 20 farmakopėjos straipsnių (4 lentelė). Ekspertizei buvo pristatyta: 1996 m. — 22 vnt., 1997 m. — 20 vnt., 1998 m. — 36 vnt., 1999 m. — 23 vnt., 2000 m. — 42 vnt., 2001 m. — 34 vnt., 2002 m. — 20 vnt.

Vadovaujantis 1997 m. liepos 4 d. VMVT direktoriaus įsakymu Nr. 4-114 Valstybinė mokslinė veterinarijos preparatų kontrolės laboratorija (dabar LVVPI) buvo įpareigota registruoti laikinuosius farmakopėjos straipsnius (LFSvet) bei jų teikimus. LFSvet užregistruota: 1997 m. — 1 vnt., 1998 m. — 5 vnt., 1999 m. — 6 vnt., 2000 m. — 18 vnt., 2001 m. — 5 vnt., 2002 m. — 6 vnt.

FSvet užregistruota: 1998 m. — 2 vnt., 1999 m. — 10 vnt., 2000 m. — 4 vnt., 2001 m. — 24 vnt., 2002 m. — 6 vnt.

Lietuvoje gaminamų veterinarinių preparatų sąrašas

Gamintojas	Veterinarinio preparato pavadinimas	Normatyvinis dokumentas
1. UAB „Ukmergės biofabrikas“	Jodinolas veterinarijai	TS 8270584-09-95
2. UAB „Ukmergės biofabrikas“	Zoosorbidas	TS 8270584-06-94
3. UAB „Ukmergės biofabrikas“	Kamagsolas-G	TS 6844756-01-93
4. UAB „Ukmergės biofabrikas“	Kamagsolas	FSvet 8270584-1-98
5. UAB „Ukmergės biofabrikas“	0,9 % natrio chlorido izotoninis tirpalas	TS 8270584-03-93
6. UAB „Ukmergės biofabrikas“	5, 10 ir 20 % natrio chlorido hipertoniai tirpalai veterinarijai	TS 9078152-11-94
7. UAB „Ukmergės biofabrikas“	5, 10, 25, 40 % gliukozės tirpalas	TS 8270584-01-93
8. UAB „Ukmergės biofabrikas“	Timpanolis	IST 8270584-16:1999
9. UAB „Ukmergės biofabrikas“	10 % kalcio chlorido tirpalas injekcijoms	TS 8270584-02-93
10. UAB „Ukmergės biofabrikas“	Kamavetas	FSvet 1195077-1-99
11. UAB „Ukmergės biofabrikas“	Hemodezas veterinarijai	FSvet 1195646-13-00
12. UAB „Ukmergės biofabrikas“	Kalcio borogliukonatas	TS 9078152-07-94
13. UAB „Ukmergės biofabrikas“	Fosfosanas	TS 9078152-34-94
14. UAB „Ukmergės biofabrikas“	Ringerio tirpalas	TS 9078152-28-94
15. UAB „Ukmergės biofabrikas“	Ringerio-Loko tirpalas	TS 9078152-32-94
16. UAB „Ukmergės biofabrikas“	0,5 %, 1 %, 2 % novokaino tirpalas injekcijoms	IST 8270584-12:1997
17. UAB „Ukmergės biofabrikas“	10 % arba 20 % kofeino natrio benzoato tirpalas	FSvet 8270584-2-98
18. UAB „Ukmergės biofabrikas“	Boviketas	TS 8270584-13-97
19. UAB „Ukmergės biofabrikas“	Laniratas	TS 2042766-1-94
20. UAB „Ukmergės biofabrikas“	Oksitocinas veterinarijai	TS 3222475-12-95
21. UAB „Ukmergės biofabrikas“	Trivitas	IST 827584-15:1999
22. UAB „Ukmergės biofabrikas“	Salirivolis	FSvet 1195077-2-00
23. Lietuvos veterinarijos institutas	40 % gliukozės tirpalas	TS 8270584-01-93
24. Lietuvos veterinarijos institutas	10 % kalcio chlorido tirpalas	TS 8270584-02-93
25. Lietuvos veterinarijos institutas	Mastestas	IST 1195646-4:1999
26. Lietuvos veterinarijos institutas	Marekbivakas	FSvet 1195646-14-00
27. Lietuvos veterinarijos institutas	Ringerio-Loko tirpalas	TS 9078152-32-94
28. Lietuvos veterinarijos institutas	Marekvakas Rispens	FSvet 1195646-20-00
29. Lietuvos veterinarijos institutas	Skiediklis vakcinoms „MAREK“	FSvet 1195646-21-00
30. Lietuvos veterinarijos institutas	Terpė 199	IST 1195646-2:1998
31. Lietuvos veterinarijos institutas	Terpė MEM	IST 1195646-5:1999
32. Lietuvos veterinarijos institutas	50 % albeno granulės	TS 1195646-27-96
33. Lietuvos veterinarijos institutas	300 mg albeno tabletės	TS 1195646-25-96
34. Lietuvos veterinarijos institutas	250 mg fenbeno tabletės	FSvet 1195646-24-00
35. Lietuvos veterinarijos institutas	50 % fenbeno granulės	FSvet 1195646-25-00

36	Lietuvos veterinarijos institutas	Inaktyvuota paršelių kolibakterijų vakcina	IŠT 1195646-1-97
37	Lietuvos veterinarijos institutas	Surakolis	TS 1195646-22-96
38	Lietuvos veterinarijos institutas	Rotavakas	IŠT 1195646-3-98
39	Lietuvos veterinarijos institutas	Skysta gyva virusinė iš kalakutų <i>herpes</i> viruso NG1 padermės nuo Mareko ligos	TS 1195646-26-96
40	Lietuvos veterinarijos institutas	Gliukosalis	FSvet 1195646-3-00
41	Lietuvos veterinarijos institutas	Gentamicinas T 4 %, 5 %, 8 % ir 10 %	FSvet 1195646-17-01
42	Lietuvos veterinarijos institutas	Enrovetas M 5 % ir 10 %	LFSvet 1195646-23-01
43	Lietuvos veterinarijos institutas	Enrovetas T 5 % ir 10 %	LFSvet 1195646-22-01
44	Lietuvos veterinarijos institutas	Pirelio granulės	FSvet 1195646-27-01
45	Lietuvos veterinarijos institutas	Prapiro tabletės	FSvet 1195646-15-02
46	Lietuvos veterinarijos institutas	Fenprapiro tabletės	FSvet 1195646-18-02
47	AB „Sanitas“	Cinko oksido 10 % tepalas	FSvet 3413629-9-00
48	AB „Sanitas“	Askorbo rūgštis 5 % tirpalas	FSvet 3413629-13-01
49	AB „Sanitas“	Askorbo rūgštis	FSvet 3413629-14-01
50	AB „Sanitas“	Gentamicino sulfato 4 % tirpalas injekcijoms	FSvet 3413629-15-01
51	AB „Sanitas“	Gentamicino 4 % arba 8 % tirpalas injekcijoms	FSvet 3413629-1-01
52	AB „Sanitas“	Vitamino B ₁₂ 200 µg, 500 µg arba 1000 µg tirpalas injekcijoms	FSvet 3413629-2-01
53	AB „Sanitas“	Kamparo 10 % tepalas	FSvet 3413629-3-01
54	AB „Sanitas“	Ichtiolo 10 % arba 20 % tepalas	FSvet 3413629-4-01
55	AB „Sanitas“	Sanitepas 1 % tepalas	FSvet 3413629-6-01
56	AB „Sanitas“	Medetkų tepalas	FSvet 3413629-7-01
57	AB „Sanitas“	Streptocido tepalas 5 % arba 10 %	FSvet 3413629-11-01
58	A. Bloznelio komercinė įmonė	Kamparo 10 % tirpalas	FSvet 8453327-4-99
59	A. Bloznelio komercinė įmonė	Divakonas	TS 2064596-01-96
60	Bloznelio komercinė įmonė	10 % Mastidino tirpalas	TS 9678152-32-92
61	J. Kvietinsko firma „Rolekspa“	Sakseptas	FSvet 3493191-2-99
62	J. Kvietinsko firma „Rolekspa“	Jodoseptas	FSvet 3493191-1-98
63	J. Kvietinsko firma „Rolekspa“	Saliceras	FSvet 3493191-3-99
64	J. Kvietinsko firma „Rolekspa“	Herbaceras	Fsvet 3493191-4-02
65	J. Kvietinsko firma „Rolekspa“	Salboras	LFSvet 3493191-5-02
66	J. Kvietinsko firma „Rolekspa“	Tepalas Evija	TS 3493191-01-97
67	UAB „Liuks“	Trimerazinas LUX (tabletės)	FSvet 3201049-01-02
68	UAB „Ruvera“	Heksalkonis	FSvet 1195077-3-01
69	UAB „Ruvera“	Karbaseptas	FSvet 1195077-4-02
70	UAB „Ruvera“	Karbaseptas-oxy	LFSvet 1195077-5-02
71	UAB „Rekin“	Grybaktukas	FSvet 2154047-01-01

PASIEŅIO VETERINARINĒ KONTROLĒ

Pasienio ir transporto valstybinės veterinarijos tarnybos (toliau – PTVVT) veikla buvo organizuojama vadovaujantis PTVVT strateginiu darbo planu 2000-2004 metams ir veiklos planu 2002 metams. Šie planai buvo parengti atsižvelgiant Europos Komisijos TAIEX ekspertų rekomendacijas pasienio veterinarinės kontrolės užtikrinimui pagal Europos Sąjungos teisės aktų reikalavimus ir vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisės aktais reglamentuojančiais pasienio veterinarinę kontrolę. Pagrindinės PTVVT darbo kryptys buvo sukonzentruotos užtikrinti aukštą pasienio veterinarinės kontrolės lygį, apsaugant Lietuvos Respubliką, kad į jos teritoriją nepatektų užkrečiamos gyvulių ligos ir nesaugūs veterinarijos kontrolei priskirti kontroliuoti produktai. Tuo tikslu buvo gerinamas centrinės PTVVT ir jos struktūrinių padalinių (pasienio veterinarijos postų) veiklos koordinavimas, pasienio veterinarijos postų darbo kokybės gerinimas, įrengiant pasienio postus, aprūpinant juos reikiama įranga ir ryšio priemonėmis, vykdant pasienio veterinarijos postų veterinarijos gydytojų mokymą ir kvalifikacijos kėlimą, buvo toliau tobulinama PTVVT teisinė bazė. PTVVT aktyviai dalyvavo sprendžiant Lietuvos Respublikos rinkos apsaugos klausimus, vedant, apibendrinant ir analizuojant importuojamų gyvūninių produktų statistinius duomenis, o pasienio veterinarijos postuose buvo taikomos kontrolės priemonės importuojant ir tranzitu gabenant veterinarijos kontroliuojamas prekes. PTVVT vykdė importuotojų registrą bei išdavė leidimus gyvūninių prekių importui, buvo atsakinga už importo eksporto terminalų ir muitinės sandėlių veterinarijos sanitarinių reikalavimų parengimą, šių objektų patvirtinimą ir veterinarinę kontrolę.

PTVVT buvo atsakinga už veterinarijos sertifikatų parengimą ir jų derinimą eksportuojamiems ir importuojamiems gyvūniniams produktams. Vykdė eksportuojamų gyvūninių produktų eksporto kontrolę ir sertifikatų registraciją.

Be šių PTVVT nuostatuose nustatytų veiklos darbų, buvo vykdomi darbai susiję su valstybės sienų veterinarine kontrole, derinant Lietuvos Respublikos Vyriausybės, ministerijų ir kitų valstybės institucijų ruošiamus teisės aktų projektus, buvo ruošiami atsakymai į Lietuvos Respublikos Vyriausybės institucijų, asociacijų, fizinių ir juridinių asmenų paklausimus ir reikalingos informacijos, kuri apima PTVVT veiklos sritį, pateikimą.

Vykdant PHARE 1999 projektą 2002 metais pastatyti ir pradėti eksploatuoti 6 nauji Europos Sąjungos reikalavimus atitinkantys pasienio veterinarijos postai (Lavoriškių, Kybartų kelio, Kybartų geležinkelio, Pilies, Molo, Šalčininkų). Vietoje Klaipėdos pasienio veterinarijos posto buvo įsteigti savarankiški Molo ir Pilies pasienio veterinarijos postai, o Kuršių pasienio veterinarijos postas buvo pervardintas į Malkų pasienio veterinarijos postą.

Lazdijų pasienio veterinarijos postas ir Šeštokų - Mockavos geležinkelio pasienio veterinarijos postas buvo sujungtas su Kalvarijos pasienio veterinarijos postu ir tapo jo struktūriniu padaliniu.

Pradėjus veikti pasienio veterinarijos postams, įrengtiems pagal Europos Sąjungos reikalavimus, iš esmės pasikeitė pasienio veterinarijos kontrolė. Naujai pastatytuose bei įrengtuose postuose yra sudarytos sąlygos kroviniams apžiūrėti nepažeidžiant temperatūrinio režimo, iškrauti pilnai apžiūrai, paimti mėginį, atlikti jo organoleptinį tyrimą ir, esant būtinybei, sulaikyti visą krovinį ir jį sandėliuoti pasienio veterinarijos poste. Ši detali produktų siuntos patikra užtikrina, kad įvežami į Lietuvos Respubliką produktai bus tinkamai supakuoti bei suženklinti, taip pat sudaro sąlygas pasienio veterinarijos gydytojui priimti sprendimą dėl produktų siuntos. Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos nustatyta tvarka pasienio veterinarijos postuose imami produktų mėginiai.

Visuose pasienio veterinarijos postuose sudarytos sąlygos atlikti krovinio tapatumo patikrinimą, paimti mėginius, juos defrostuoti, atlikti organoleptinį patikrinimą ir priimti sprendimą dėl produkto tinkamumo žmonių maistui arba, jei tai ne maisto produktas - dėl jo nekenksmingumo gyvūnų sveikatai.

2002 metais PTVVT dirbo 150 darbuotojų. Iš jų 122 veterinarijos gydytojai, einantys pareigas pasienio veterinarijos postuose, 28 kiti specialistai. Pradėjus eksploatuoti naujus pasienio veterinarijos postus iškilo būtinybė šiuose postuose įvesti papildomus pagalbinio personalo etatus. Šalčininkų, Lavoriškių, Kybartų, Molo, Pilies pasienio veterinarijos postuose buvo įvesti 5 pagalbinio personalo etatai (technikai, valytojai, pagalbiniai darbininkai), kuriuose darbuotojai buvo įdarbinti pagal terminuotas darbo sutartis.

Importo kontrolė. PTVVT 2002 metais vykdė nepertraukiamą veterinarinę sienų kontrolę. Iki 2002 m. gruodžio 31 d. PTVVT užregistravo 1079 maisto prekių importuotojus, iš jų 489 įvežantys negyvūninės kilmės maisto produktus, 319 gyvūninės kilmės maisto produktus ir 271 įvežantys negyvūninės ir gyvūninės kartu. Didžiausias jų skaičius yra didžiausiuose Lietuvos miestuose: Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, Šiauliuose ir Panevėžyje. Mažiau apgyvendintuose Lietuvos rajonuose vidutiniškai yra po keletą importuotojų.

Per metus pasienio veterinarijos postuose buvo patikrinta 124730 veterinarijos kontroliuojamų prekių siuntų. Pagrindiniai prekių judėjimo srautai vyko per Kalvarijos pasienio veterinarijos postą -24073 siuntos, Kuršių pasienio veterinarijos postą - 18913 siuntų, Medininkų pasienio veterinarijos postą - 11640 siuntų, Saločių pasienio veterinarijos postą - 11233 siuntos. Per pasienio veterinarijos postus 2002 metais pervežta 2030047 t tranzitinių, 345066 t importuojamų ir 357965 t eksportuojamų prekių. Veterinarijos kontroliuojamoms prekėms pasienio veterinarijos postuose buvo atliekama dokumentinė, atitikties ir fizinė - laboratorinė kontrolė.

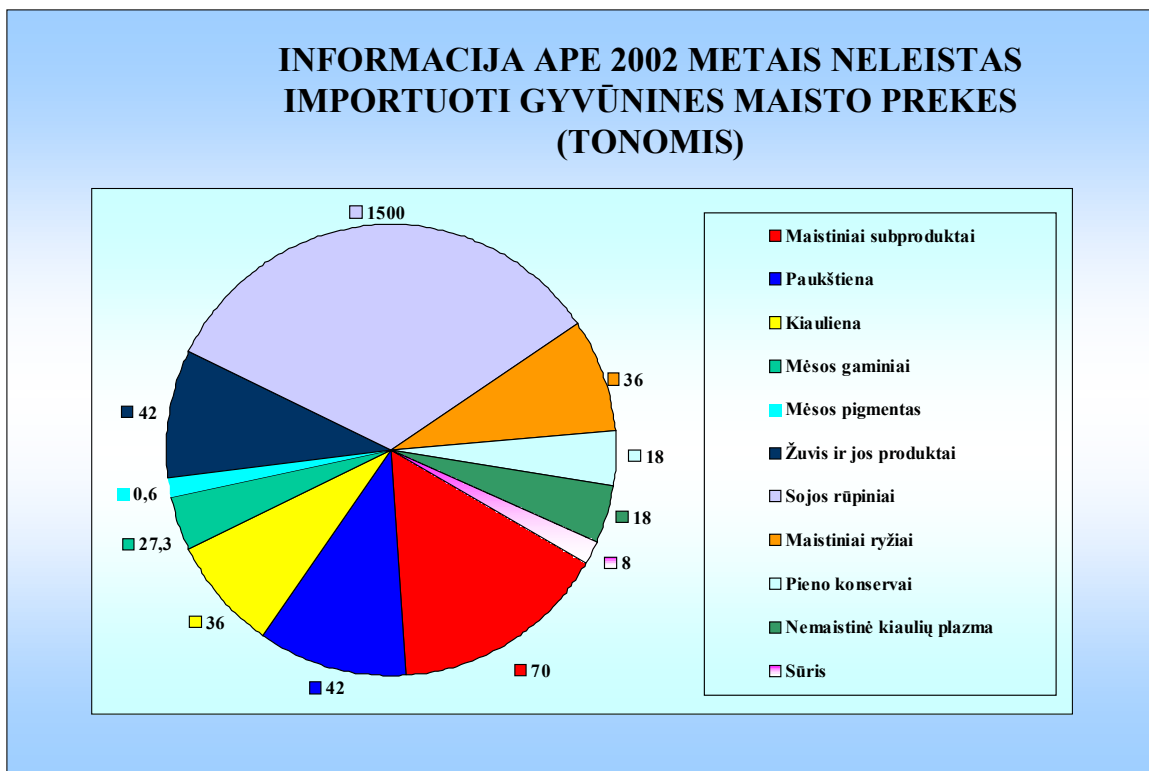
Eil. Nr.	Pasienio veterinarijos posto pavadinimas	Patikrinimų skaičius				Viso
		Importas	Eksportas	Tranzitas		
				Įvažiuojantis	Išvažiuojantis	
1.	Druskininkų	27	22	130	828	1007
2.	Kalvių	329	2281	800	2004	5414
3.	Kalvarijos, Lazdijų, Šeštokų	2927	3958	13976	3212	24073
4.	Kauno	165	49		379	593
5.	Kybartų	20	133	6416	1365	7932
6.	Klaipėdos	1064	392	7904	1537	10897
7.	Kuršių	4928	3458	10056	471	18913
8.	Lavoriškių – Adutiškio	64	196	62	9800	10122
9.	Medininkų	1516	1134	1361	7629	11640
10.	Panemunės – Pagėgių	45	1003	1273	1352	3673
11.	Šalčininkų	355	609	103	2032	3099
12.	Saločių	2650	1815	2021	4747	11233
13.	Šiaulių	190	79	48	179	496
14.	Vaidotų, Kenos geležinkelio ir pašto pervežimo centro	609	358	1674	4580	7221
15.	Vilniaus oro uosto	577	443	9	-	1029
16.	Zarasų – Obelių	75	650	676	5987	7388
Iš viso		15541	16580	46509	46102	124730

2002 m. pasienio veterinarijos postuose sulaikyti kroviniai

(tonomis)

Produkcijos pavadinimas	Atvejų sk.	Kiekis
Kiauliena	3	50
Kiaulienos subproduktai	5	88
Nemaistinė kiauliena	2	27
Jautiena	1	11
Jautienos subproduktai	3	43
Vištiena ir jos produktai	21	431
Mėsos gaminiai	14	102
Aviena	1	1
Laukinių gyvūnų atliekos	1	6
Žuvis ir jos produktai	59	897
Žuvies miltai	4	117
Nemaistiniai žuvies produktai	1	22
Sūris	6	59
Pienas ir jo produktai	22	207,5
Pieno miltai	21	484
Pieno baltymai	1	2
Kiaušiniai	1	324 000 vnt.
Kiaušinių milteliai	1	1
Majonezas	3	38
Įvairūs maisto produktai	2	1
Pašaras gyvuliams	24	4 555
Pašaras šunims ir katėms	6	58
Premiksai	3	48
Jaukas žuvims	1	3
Maltas kalkakmenis	3	158
Kaulų pusfabrikačiai	3	64
Sūdytos galvijų odos	27	529
Kailiai	1	0,6
Vilna	7	93
Krakmolas	1	24
Techninis kazeinas	9	180
Techniniai taukai	1	25
Lizinas	1	20
Vaškas	1	2,4
Žirgai	1	4
Maisto priedai	1	2
Veterinariniai medikamentai	3	37
Želatina	4	21
Arbata	1	1
Medus	1	40 kg
Margarinas	1	19
Aliejus	1	57
Iš viso	273	8507 t 324 000 vnt. (kiaušiniai)

Per 2002 metus pasienio veterinarijos postuose dėl netvarkingų lydinčių dokumentų, neturint pasienio veterinarijos tarnybos leidimų ar transportavimo pažeidimų, buvo sulaikytos 273 prekių siuntos, viso 8507 t, paimti 1010 mėginiai, iš jų 236 - mėsos ir mėsos produktų, kurie buvo ištirti Nacionalinėje veterinarijos laboratorijoje. Nustatyta, kad 2,5% tikrinamos mėsos buvo nekokybiška ir siuntos buvo gražinamos gamintojui. Iš viso per 2002 metus PTVVT nustatė ir gražino siuntėjams 175 t mėsos ir mėsos gaminių, 49,2 t žuvų ir žuvų produktų, 1500 t sojos rupinių, 36 t maistinių ryžių, 8,3 t sūrio, 18,4 t pieno konservų, 23,8 t sulčių, 18,5 t nemaistinės kraujo plazmos, 1,3 t majonezo, 1 t mėsos konservų, 0,5 t želatinos, viso - 1644 t gyvūninių ir negyvūninių produktų. Per 2001 metus buvo nustatyta 614 t nekokybiškų produktų.

Vadovaujantis VMVT direktoriaus 2001 m. liepos 16 d. įsakymu Nr. 305 patvirtintos Maisto prekių registravimo tvarkos (Žin., 2001, Nr. 63-2320), 2002 m. buvo įspėti 26 importuotojai, iš jų 12 įvežantys negyvūninės kilmės produkciją (9 už teisės aktų pažeidimus ir 3 už nekokybišką produkciją), 14 importuotojų, įvežančių gyvūninės kilmės produkciją (9 už teisės aktų pažeidimus ir 5 už nekokybišką produkciją). Dviems importuotojams anuliuoti maisto prekių importuotojų pažymėjimai

Siekiant koordinuoti veiksmus ir užtikrinti Lietuvos Respublikos teritorijos veterinarinę ir muitų apsaugą, Muitinės departamentas ir Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba 2002 m. balandžio 10 d. pasirašė susitarimą dėl bendradarbiavimo. Šio susitarimo pagrindu, PTVVT buvo įpareigota teikti informaciją Muitinės departamentui apie veterinarinių reikalavimų pažeidimus gabenant veterinarijos kontroliuojamus krovinius. Muitinės departamentas išipareigojo teikti informaciją apie į Lietuvą importuotus maisto produktus, gyvūninius produktus ir žaliavas. Susitarimo nuostatų įgyvendinimui buvo patvirtintas Muitinės departamento, Valstybinės maisto ir veterinarijos ir Valstybinės augalų apsaugos tarnybų įsakymas „Dėl gyvūnų, augalų, gyvūninių ir augalinių produktų, įvežamų į Lietuvos Respubliką ir gabenamų per jos muitų teritoriją tranzitu, kontrolės taisyklių patvirtinimo“. Šiomis taisyklėmis buvo suderintas veterinarijos kontroliuojamų prekių sąrašas, kuriuos muitinės pareigūnai privalo įforminti muitinės procedūras tik po to, kai joms

buvo atliktas veterinarinis tikrinimas ir išrašytas veterinarinio patikrinimo sertifikatas, nustatyti reikalavimai krovinių lydintiems dokumentams įforminti bei padaryti reikiamas atžymas.

2002 metus buvo paruoštos Gyvūninių produktų, įvežamų į Lietuvos Respubliką, tikrinimo tvarkos įgyvendinimo taisyklės, Gyvūninių produktų, įvežamų į laisvasias zonas, muitinės sandėlius, importo ir eksporto terminalus (laikinojo saugojimo sandėlius) ir laivų tiekėjų pristatomų į laivus, veterinarinio tikrinimo tvarkos įgyvendinimo taisyklės, Gyvūnų, importuojamų į Lietuvos Respubliką, veterinarinio tikrinimo tvarka, Gyvūnų, importuojamų į Lietuvos Respubliką, veterinarinio tikrinimo tvarkos įgyvendinimo taisyklės, Leidimų prekių laikymui sandėliuose išdavimo tvarka bei 26 veterinarijos sertifikatai, atitinkantys ES reikalavimus.

PTVVVT ypatingą dėmesį 2002 metais skyrė mėsos ir mėsos produktų importo ir tranzito kontrolei, nes šie produktai yra strategiškai svarbūs ir turi didelę įtaką Lietuvos gyvulių augintojų veiklai.

PTVVVT, atsižvelgdama į epizootinę situaciją ir taikydama griežtus reikalavimus dėl importuojamos mėsos saugos, 2002 m. leido mėsą importuoti tik iš 12 užsienio valstybių. Dėl nepalankios epizootinės situacijos iš daugumos valstybių uždrausta importuoti į Lietuvą galvijus ir jų produktus, žmonių maistui skirtą faršą ir separuotą mėsą, kiaulių pažandes, visų rūšių subproduktus (išskyrus kiaulių širdis, galvas, galvų mėsą, odeles, kepenis, liežuvius, ausis, kraujo ir kraujo plazmos produktus), nuo 2002 m. liepos mėn. neleista importuoti visų rūšių mėsos iš Olandijos dėl nustatytų mėsoje hormoninių medžiagų, apie keturis mėnesius (rugpjūtį-lapkritį) buvo uždraustas paukštienos importas iš Danijos dėl šioje šalyje pasireiškusios paukščių Niukastlio ligos.

Iš užsienio šalių buvo leidžiama importuoti mėsą ir jos produktus, nuo kurių pagaminimo praėjo nedaugiau kaip trys mėnesiai ir tik iš skerdyklų ir mėsos perdirbimo įmonių, kurios turi Europos Sąjungos patvirtinimo numerį. Visos importuojamų maistingų subproduktų siuntos buvo tiriamos Nacionalinėje veterinarijos laboratorijoje, pesticidų, sunkiųjų metalų, hormonų ir mikrobiologiniu atžvilgiu.

(tonomis)

Šalies pavadinimas	Jautiena	Kiauliena	Paukštiena	Valgomi subproduktai	Lašiniai, taukai	Dešros ir panašūs produktai	Kt. gaminiai ir konservai
Austrija	10		-	12	-	-	-
Belgija		243	1476	261	109	0,6	2
Čekija			-	-	-	-	17
Danija		42	4731	76	-	-	5
Estija	66	1389	1634	3	10	2584	174
Ispanija		22	-	78	-	177	5
Latvija		21	116	-	-	304	1065
Lenkija	67	60	-	-	-	-	46
Olandija	0,1	133	691	44	531	-	-
Prancūzija		475	262	454	251	1	11
Suomija		106	1525	380	5	-	206
Švedija	56		391	101	139	36	-
Vengrija			20	-	-	2	-
Vokietija		855	1656	938	1245	0,5	4
Iš viso	199	3346	12502	2347	2282	3105,1	1535

Šalys, iš kurių 2002 metais importuota mėsa ir mėsos produktai

Mėsos ir subproduktų importas 1999- 2002 metais ir importo 2001-2002 metais duomenų palyginimas

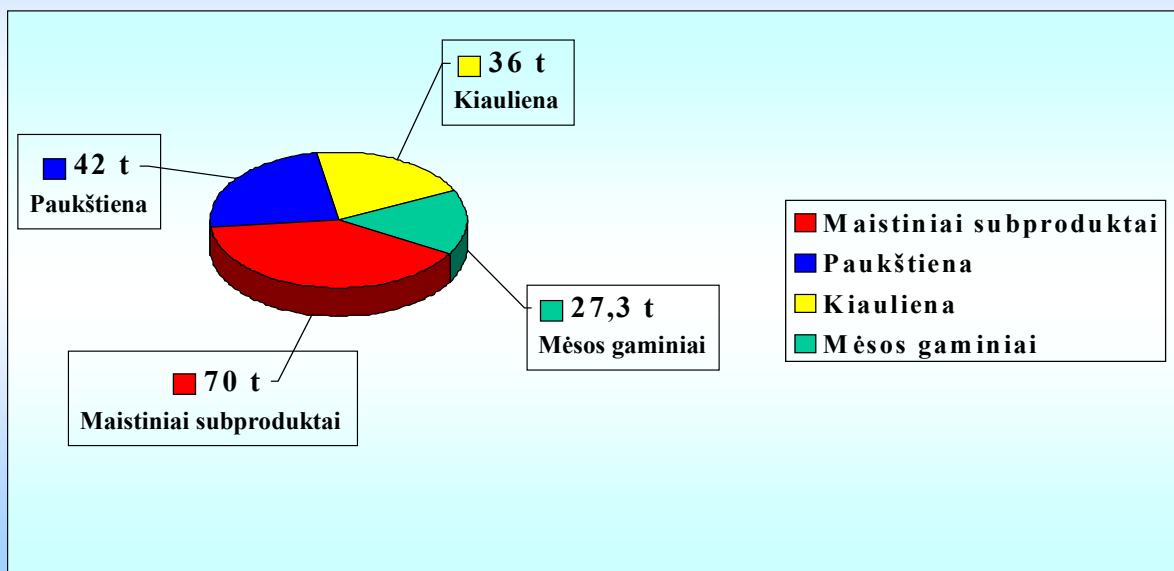
(tonomis)

Produktų pavadinimas	1999 m.	2000 m.	2001 m.	2002 m.	+/- palyginus 2001-2002 m.
Jautiena	184	126	304	199	-105
Kiauliena	3250	4148	3205	3345	+140
Paukštiena	7488	9166	9393	12501	+3108
Valgomi subproduktai	3451	4537	4266	2347	-1919
Lašiniai	541	2362	2893	2282	-611
Iš viso	14914	20339	20061	20674	+613

Užsienio gamintojams gražinta nesaugių nekokybiškų:

- maistinių subproduktų 70 t,
  - paukštienos 42 t,
  - kiaulienos 36 t,
  - mėsos gaminių 27,3 t,
- Iš viso 175,3 t.

UŽSIENIO GAMINTOJAMS PER 2002 METUS GRAŽINTA NESAUGIOS IR NEKOKYBIŠKOS MĖSOS IR SUBPRODUKTŲ (TONOMIS)

**ŠALYS, IŠ KURIŲ IMPORTUOTI PIENO PRODUKTAI
2002 M.
(TONOMIS)**

Eksporto kontrolė. Visos Lietuvos Respublikos įmonės, firmos, uždarnosios akcinės bendrovės, akcinės bendrovės, norinčios eksportuoti savo produkciją (gyvulius, gyvūninius produktus, žaliavas ir pašarus) į kitas šalis, kreipiasi į regionines valstybines maisto ir veterinarijos tarnybas savo rajonuose, apskrityse ar miestuose. Patikrinus norimą eksportuoti produkciją (maisto produktams, žaliavoms ir pašarams atliekamai atitinkami laboratoriniai tyrimai, gyvuliams - klinikinis apžiūrėjimas, vakcinacijos, karantinavimas ir kt.) atsakingas veterinarijos gydytojas kreipiasi į PTVVT dėl leidimo gavimo išvežti produkciją per norimą pasienio veterinarijos postą. Pateikus reikalingus duomenis, suteikiamas eksporto leidimo numeris, kuris yra įrašomas į veterinarijos sertifikatą. (Procedūra atliekama telefonu). Esant būtinybei tikrinami ir išrašyti veterinarijos sertifikatai. Jeigu eksportuojama produkcija vyksta per Baltarusijos Respubliką, PTVVT gauna šios šalies atitinkamos tarnybos tranzitinį leidimą produkcijai. Jeigu eksportuojama produkcija vyksta į Ukrainos Respubliką arba tranzitu PTVVT gauna Ukrainos importo arba tranzitinį leidimą.

Duomenys apie gyvulių, gyvūninių produktų, žaliavų ir pašarų eksportą iš Lietuvos suvedami į kompiuterinę sistemą.

Per 2002 metus buvo užregistruota 22290 eksporto atvejų, 6500 iš jų vyko per Baltarusijos Respubliką (tiek buvo gauta ir tranzitinių leidimų). Importui ir eksportui į Ukrainą buvo gauta 2000 leidimų.

Pasienio veterinarijos postuose eksportuojamoms veterinarijos kontroliuojamoms prekėms buvo atliekamas siuntos veterinarijos sertifikatų patikrinimas, eksportuojamos siuntos buvo registruojamos registracijos žurnale, kroviniui išvykus padaromos atžymos apie krovinio išvykimą kompiuterinėje duomenų bazėje.

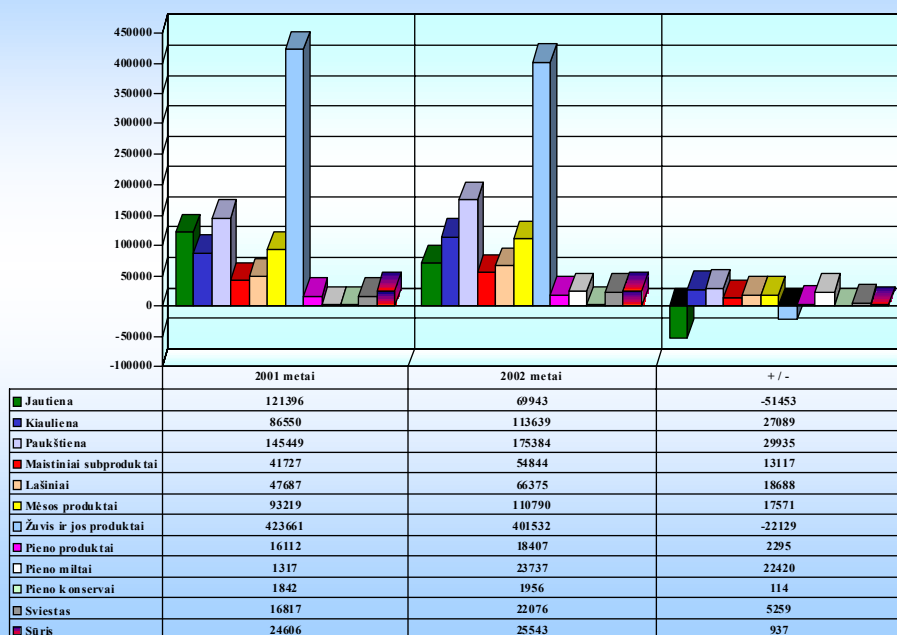
Kontroliuotas eksportas per 2002 metus

Eil. Nr.	Produkcijos pavadinimas	Mato vnt.	ES šalys	NVS šalys	Lenkija	Latvija	Estija	Kitos šalys	Iš viso	Per 2001 metus
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	Galvijai iš jų:	vnt.		367		3647		1014	5028	4475
2.	Karvės	vnt.		4		1319			1323	1391
3.	Arkliai	vnt.	5500	62	639	59	51	44	6355	13409
4.	Kiaulės	vnt.		249		34030			34279	9259
5.	Avys, ožkos	vnt.								2
6.	Paukščiai	vnt.	7	4169655	11317	1024404		23	5205406	2511651
7.	Šunys, katės	vnt.	229	209	130	55	26	298	947	453
8.	Kailiniai žvėreliai	vnt.	8	9331		1574		8	10921	1035
9.	Bulių, kuilių sperma	doz.	55	4120					4175	33820
10.	Jautiena	t		17	28	2887	91		3023	3139,598
11.	Kiauliena	t		53		1806			1859	669,092
12.	Paukštiena	t		42		1939	49		2030	1146,305
13.	Žvėriena	t	24					74	98	100,18
14.	Kitų gyvulių mėsa	t				11			11	0,04
15.	Mėsos gaminiai	t	30	149	2	375	21	58	635	232,916
16.	Dešros	t		20	2	143	1	3	169	66,462
17.	Mėsos konservai	t						1	1	74,877
18.	Subproduktai maistiniai	t				65	1		66	63,616
19.	Subproduktai žvėrelių šėrimui	t		92		53			145	358,502
20.	Žarnos	t	688	98		98	22	66	972	1093,22
21.	Žaliavos klijams	t		5	9				14	1,664
22.	Sausas pienas maistinis	t	3055	681	158	246		2593	6733	11895,501
23.	Sausas pienas nemaistinis	t	1261	433			20	6327	8041	22886,573
24.	Pieno konservai	t	471	2089		1680	514	128	4882	2127,79
25.	Pienas	t	2	184		1338	4	6	1534	1306,087
26.	Kefyras	t	14	168		1550		5	1737	783,662
27.	Grietinė	t	390	296	1952	788		1	3427	3731,252
28.	Varškė	t	127	222		1135	42	11	1537	953,568
29.	Sviestas	t	2161	4128	106	1044	437	168	8044	10198,28
30.	Sūris	t	7662	12966	27	2292	1425	12909	37281	35599,364
31.	Jogurtas	t	43	32		144	10	5	234	477,65
32.	Pieno cukrus	t	1019	1274	501		91	987	3872	7229,98
33.	Kazeinas maistinis	t	117					20	137	661,056
34.	Kazeinas techninis	t	171	2	301			644	1118	2161,17
35.	Ledai	t	830	611		1981	848	624	4894	3408,424
36.	Pieno išrūgų	t	25	1722	39	197		4431	6414	6928,576
37.	Peptatas	t								120,5
38.	Žuvis ir jos gaminiai	t	15667	73453	736	3582	2603	10602	106643	54804,549
39.	Žuvies konservai	t	28	1712	2	36	24	156	1958	17950,486
40.	Maistiniai kiaušiniai	vnt.	17196400	29880	680	120000	691200	12180900	30219060	668160
41.	Inkubaciniai kiaušiniai	vnt.		1005000		2588400			3593400	6000
42.	Kiaušinių milteliai	t		20			106		126	108,624

Eil. Nr.	Produkcijos pavadinimas	Mato vnt.	ES šalys	NVS šalys	Lenkija	Latvija	Estija	Kitos šalys	Iš viso	Per 2001 metus
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
43.	Galvijų odos	t	14618	1730	1665	278		1305	19596	12242,564
44.	Kiaulių odos	t		1	113				114	144,205
45.	Žvėrelių kailiai	vnt.	235712	37527	975			1393	275607	201684
46.	Vilna	t	495	199		9			703	122,475
47.	Žvėrelių ėdalas	t		40		23			63	345,155
48.	Šunų, kačių ėdalas	t	53521	3086	16	523	342	2433	59921	53704,361
49.	Premiksai	t		2161		72			2233	1663,445
50.	Baltyminiai vit. mineraliniai mišiniai: metioninas, lizinas (amino r.)	t	1	28873		47			28921	25448,014
51.	Kombinuotieji pašarai	t		1249	24		120		1393	1648
52.	Pašariniai grūdai	t		1767			3190		4957	126966,3
53.	Sėmenys	t				31			31	85,5
54.	Kukurūzai	t								1588
55.	Saulėgražos, medvilnė ir kt. rupiniai	t	3800	2916		142			6858	11387,876
56.	Mėsos kaulų miltai	t		42					42	278,918
57.	Žuvies miltai	t	97	5903		586	59		6645	3773,838
58.	Maistinė želatina	t				8	22		30	30,28
59.	Sraigės	t	280						280	244,269
60.	Endokrininės žaliavos	t		1					1	0,001
61.	Kulinariniai gaminiai	t		12					12	12,35
62.	Medžioklės trofėjai	vnt.	982					12	994	774
63.	Medus ir jo produktai	t	5	6		1			12	8,732
64.	Kaulų klijai	t		11		9			20	292,329
65.	Pašariniai mišiniai	t								0,009
66.	Pieno pakaitalas	t		226		3			229	252
67.	Sėlenos	t		124	6427	1573	52		8176	16501,635
68.	Pūikai, plunksnos	t		16					16	13,478
69.	Sojos išspaudos	t		4143					4143	14792,721
70.	Sraigių kiauteliai	t	37						37	7,68
71.	Kaulų pusfabrikačiai	t	332			1			333	786,535
72.	Vilnos pašukos	t	1	26					27	127,665
73.	Melasa	t					4957		4957	5812,32
74.	Rapsai	t								21
75.	Žuvies taukai	t		560					560	56,655

Tranzito kontrolė. Lietuvos Respublika yra tranzito šalis, todėl yra svarbu sudaryti palankias krovinių gabenimo sąlygas vežėjams. Naujų pasienio veterinarijos postų įvedimas leido veterinarijos kontroliuojamas prekes gabenti per didesnę postų skaičių, dėl ko sumažėjo krovinių automobilių eilės pasienio kontrolės postuose, sutrumpėjo kontrolės procedūrų laikas ir aptarnavimo kokybė. Kad tranzitu gabenamų veterinarijos kontroliuojamų prekių vežėjai renkasi tranzito kelią per Lietuvą, atspindi tai, kad 2002 metais šių prekių gabenimas palyginti su 2001 metais išaugo beveik 300 tūkst.tonų. Per 2002 metus per Lietuvos Respubliką tranzitu pervežta 69943 t jautienos, 113661 t kiaulienos, 54844 t maistinių subproduktų, 175384 t paukštienos.

GYVŪNINIŲ MAISTO PRODUKTŲ TRANZITAS 2001-2002 M. (TONOMIS)

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1993 m. balandžio 27 d. nutarimu Nr. 284, kitais teisės aktais, PTVVT pavesta vykdyti gyvūnų, gyvūninių produktų, pašarų, veterinarinių medikamentų tranzito veterinarinę kontrolę. PTVVT, vykdydama jai pavestas funkcijas, ypatingą dėmesį skyrė mėsos ir mėsos produktų, pieno produktų, žuvies ir jos produktų gabenamų tranzitu kontrolei. Prekės buvo gabenamos 2 būdais: per muitinės sandėlius bei importo ir eksporto terminalus, kai vykdomas prekių muitinės performinimas ir jos iškraunamos į terminalą arba perkraunamos į kitus automobilius ir tiesioginiu tranzitu, kai nuo įvažiavimo sienos kontrolės punkto iki išvažiavimo sienos kontrolės punkto (tranzito trukmė 2 paros) jos gabenamos be perkrovimo ir dokumentų performinimo. Prekės galėjo būti saugomos iki 45 dienų, jeigu jos atgabentos jūra arba ne ilgiau kaip 20 dienų, jei jos atgabentos ne jūra. Terminalo savininko prašymu, muitinės pareigūnai prekių laikymo laiką galėjo pratęsti iki 180 dienų. Siekiant, kad vežėjai, gabendami minėtas prekes, nepalikų jų Lietuvoje, žymiai sugriežtinta importo ir eksporto terminalų bei muitinės sandėlių veterinarinė kontrolė. Valstybinės maisto ir veterinarinės tarnybos direktoriaus 2002 m. birželio 19 d. įsakymu Nr. 281 atliktas muitinės sandėlių patikrinimas. Patikrinimą atliko teritorinės Valstybinės maisto ir veterinarinės tarnybos. Vykdam šių objektų veterinarinę priežiūrą, buvo užtikrinamas terminaluose ir muitinės sandėliuose veterinarinių ir sanitarinių reikalavimų vykdymas, terminaluose atlikta renovacija ir remontas. Terminalų priežiūrą vykdydantys veterinarinės tarnybos gydytojai kontroliavo gyvūninių produktų sandėliavimą, jų pakrovimą į transporto priemones, transporto priemonių paruošimą pagal Lietuvos veterinarinės ir sanitarinės reikalavimus.

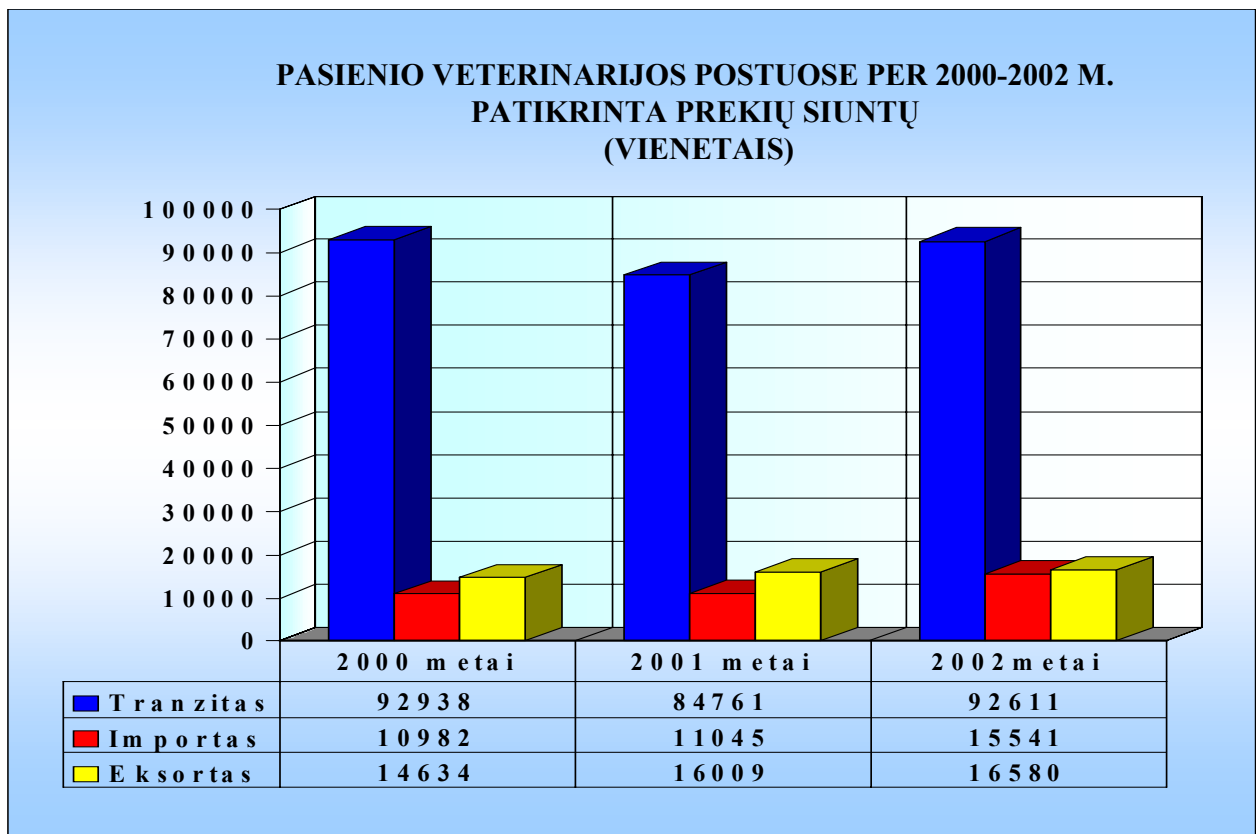
Tranzitu gabenamų produktų kontrolė buvo pradama pasienio veterinarinės tarnybos postuose, kur pasienio veterinarinės tarnybos gydytojai atliko kiekvienos siuntos dokumentinį patikrinimą, o esant įtarimui, atitikties patikrinimą bei pasverdavo transporto priemonę. Muitinio tranzito procedūra galėjo būti užbaigta paskirties muitinės įstaigoje, tik valstybės sienos perėjimo punkte veikiančio pasienio veterinarinės tarnybos postų veterinarinės tarnybos gydytojui atlikus prekių siuntos dokumentų ir pasirinktinai atitikties tikrinimą. Paskirties

muitynės įstaigai turėjo būti pateiktas atitinkamų prekių veterinarinio patikrinimo sertifikatas. Jeigu prekių siuntos gabenamos taikant muitynės tranzito procedūrą automobilių transportu ir padedamos laikinai saugoti į muitynės sandėlį arba importo ir eksporto terminalą, šių prekių išsiuntimo iš muitynės sandėlio ar importo ir eksporto terminalo metu jo veterinarinę kontrolę vykdančias veterinarijos gydytojas atliko išsiunčiamų prekių tikrinimą ir surašydavo naują veterinarinio patikrinimo sertifikatą.

Vykdančias mėsos ir mėsos produktų tranzito kontrolę, pasienio veterinarijos postuose pasienio veterinarijos postų gydytojų nurodymu buvo patikrinta prekių atitiktis atidarant 9702 transporto priemones, iš kurių 9206 buvo pasvertos, įsitikinta, kad krovinijų svoriai gabenami transporto priemonėse atitinka svorį nurodyta transporto dokumentuose.

Siekiant užtikrinti, kad importuojamos bei tranzitu gabenamos prekės laisvuosiuose sandėliuose, muitynės sandėliuose ir importo ir eksporto terminaluose (laikinojo saugojimo sandėliuose) būtų laikomos pagal teisės aktų reikalavimus 2002 m. patvirtintos leidimų prekių laikymui sandėliuose išdavimo taisyklės, taip pat muitynės sandėlių ir importo ir eksporto terminalų (laikinojo saugojimo sandėlių), laisvųjų sandėlių sąrašai.

Vykdančias Muitynės departamento direktoriaus, Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus bei Valstybinės augalų apsaugos tarnybos viršininko bendrą 2002 m. gegužės 17 d. įsakymą Nr. 278/229/76, pasienio veterinarijos postų vedėjams ir vyriausiesiems veterinarijos gydytojams nurodyta importuojamas per muitynės sandėlį, importo ir eksporto terminalą (laikinojo saugojimo sandėlį) arba laisvąjį sandėlį ir tranzitu gabenamas Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos kontroliuojamas prekes nukreipti tik į pripažintus tinkamais laikyti šias prekes muitynės sandėlius, importo ir eksporto terminalus (laikinojo saugojimo sandėlius), laisvuosius sandėlius.

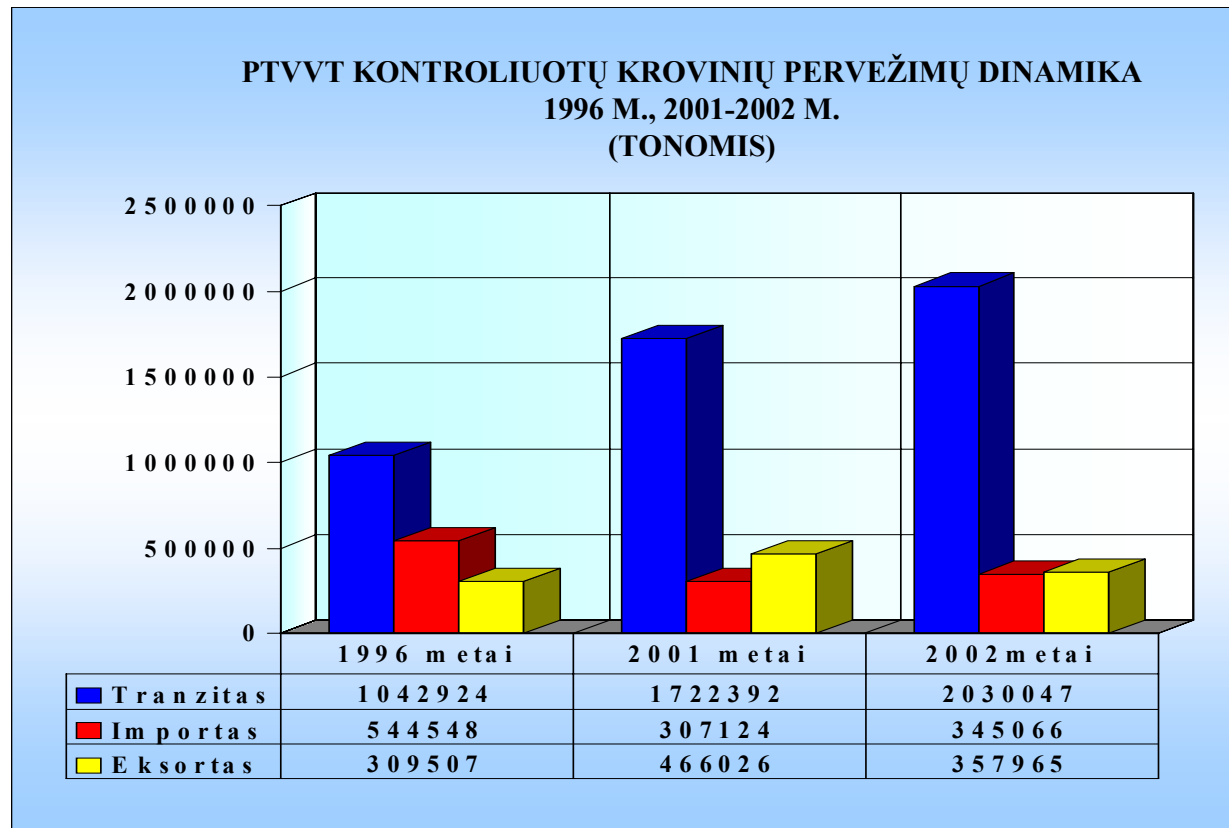
Kontroliuotas importas ir tranzitas per 2002 metus

Eil. Nr.	Gyvulių, produkcijos pavadinimas	Mato vnt.	ES valstybių				NVS valstybių				Kitų valstybių				Iš viso			
			importas		tranzitas		importas		tranzitas		importas		tranzitas		importas		tranzitas	
			atv.	Kiekis	atv.	Kiekis	atv.	Kiekis	atv.	Kiekis	atv.	Kiekis	atv.	Kiekis	atv.	Kiekis	atv.	Kiekis
A	B	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
1.	Arkliai	vnt.	7	12,0	6	20,0	4	32,0	40	105,0	16	105,0	36	186,0	27	149,0	82	311,0
2.	Galvijai	vnt.	4	99,0					1	7,0			6	190,0	4	99,0	7	197,0
3.	Kiaulės	vnt.	14	123,0	5	428,0					11	776,0			25	899,0	5	428,0
4.	Avys, ožkos	vnt.							1	2,0	2	66,0			2	66,0	1	2,0
5.	Naminiai paukščiai	vnt.	29	321294,0	31	1244270,0			1	3,0	120	1680696,0	2	43000,0	149	2001990,0	34	1287273,0
6.	Kiti gyvūnai	vnt. ltr t šeimų	37	1864,0	2	5,0	1	16,0	21	230,0	41	8357,0	20	232,0	79	10237,0	43	467,0
									1	3,0	12	2,8			12	2,8	1	3,0
									2	4,0					2	4,0	2	4,0
7.	Jautiena	t	6	65,5	2899	63245,9			79	1745,9	12	133,2	229	4951,0	18	198,8	3207	69942,9
8.	Kiauliena	t	123	1833,2	2598	53922,4			101	12130,1	166	1511,7	1326	47586,2	289	3344,9	4025	113638,6
9.	Aviena, ožkiena	t			17	142,2			1	27,6	4	4,5	3	74,5	4	4,5	21	244,3
10.	Arkliena	t											1	20,9			1	20,9
11.	Gyvulių maistiniai subpr.	t	186	2342,8	2403	51239,6			16	931,0	3	3,9	127	2673,6	189	2346,7	2546	54844,3
12.	Paukštiena	t	552	10731,9	3150	67535,3			634	32527,9	191	1769,3	1751	75320,8	743	12501,2	5535	175384,0
13.	Kita mėsa ir maistiniai sub.	t	9	0,3	4	14,8					20	1,2	2	27,2	29	1,6	6	42,0
14.	Lašiniai, taukai	t	126	2271,8	2930	63766,5			2	41,1	1	10,3	139	2567,4	127	2282,1	3071	66375,0
15.	Mėsa ir maistiniai subpr. (džiovinta, sūdyta, rūkyta)	t	47	10,9	5	25,0			134	2457,5	16	1,6	42	514,8	63	12,4	181	2997,2
16.	Gyvos žuvis, dekoratyvinės žuvytės	t vnt.	2	0,5			2	0,5			7	9,7			11	10,7		
							5	4700000,0			21	78744,4			26	4778744,4		
17.	Žuvis ir jos produktai	t	1032	6427,5	982	29838,4	99	1858,3	4930	154161,7	2017	32614,3	5567	217532,1	3148	40899,8		401532,3
18.	Vėžiagyviai	t	239	30,6	611	11131,7			12	66,1	94	333,2	15	136,2	333	363,8	638	11334,0
19.	Moliuskai	t	247	47,8	71	1172,8			52	613,3	177	197,5	10	111,8	424	245,3	133	1897,9
20.	Nekonc. pienas ir grietinėlė be cukraus	t	91	142,9	66	585,8			48	210,1	39	340,1	56	930,6	130	483,0	170	1726,6
21.	Pieno milteliai	t	5	46,3	27	388,5	16	525,0	177	5180,7	4	80,5	812	18168,6	25	651,8	1016	23737,9
22.	Pieno konservai	t	2	1,1	1	20,2			108	1913,9	26	406,0	2	21,6	28	407,1	111	1955,7
23.	Fermentuoto, rauginto pieno produktai	t	282	2696,0	480	6968,4			89	1066,5	262	1338,3	209	2726,9	544	4034,3	778	10761,8

Eil. Nr.	Gyvulių, produkcijos pavadinimas	Mato vnt.	ES valstybių				NVS valstybių				Kitų valstybių				Iš viso			
			importas		tranzitas		importas		tranzitas		importas		tranzitas		importas		tranzitas	
			atv.	Kiekis	atv.	Kiekis	atv.	Kiekis	atv.	Kiekis	atv.	Kiekis	atv.	Kiekis	atv.	Kiekis	atv.	Kiekis
A	B	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
24.	Išrūgos ir produktai iš nat. pieno	t	3	8,3	74	1302,9			41	776,8			131	3841,1	3	8,3	246	5920,9
25.	Sviestas ir kt. pieno riebalai	t	26	48,3	101	2356,5			96	1249,2	4	20,8	795	18470,7	30	69,0	992	22076,4
26.	Sūriai ir varškė	t	209	167,6	765	12935,2			116	1067,3	324	980,0	643	11540,8	533	1147,6	1524	25543,3
27.	Inkubaciniai kiaušiniai	vnt.	91	7213570,0					2	104760,0	8	422280,0	3	72810,0	99	7635850,0	5	177570,0
28.	Maistiniai kiaušiniai	vnt.			1	138240,0			99	27656076,0	7	2268000,0	19	5816160,0	7	2268000,0	119	33610476,0
29.	Paukščių kiaušinių masė	t	3	1,8	21	302,4			15	144,9	169	491,9	13	158,6	172	493,7	49	605,8
30.	Natūralus medus	t	4	4,6	8	8,7	1	10,0	20	48,7	2	0,5	27	289,2	7	15,1	55	346,6
31.	Kt. gyvulinės kilmės maisto produktai	t											1	19,5			1	19,5
32.	Ašutai ir jų atliekos	t	1	0,3							2	0,3			3	0,6		
33.	Gyvūnų žarnos, pūslės ir skrandžiai	t	76	562,9	38	525,6			6	32,2	85	243,8	4	1,9	161	806,7	48	559,6
34.	Paukščių odos, plunksnos, pūkai	t	3	2,7			14	64,0							17	66,7		
35.	Kaulai ir ragų šerdys, neapdoroti	t					2	11,3							2	11,3		
36.	Dramblio kaulas, koralai, pintys	t	3	0,3			2	4,3	7	1087,0					5	4,6	7	1087,0
37.	Gyvūninės kilmės produktai, nemaistiniai	t doz.	1035 5	20683,5 881,0	77	1395,1	26	520,0	101	3307,2	216 3	4955,3 36,0	22	339,8	1277 8	26158,8 917,0	200	5042,1
38.	Jaučių ir kuilių sperma	doz.	13	77715,0							6	33795,0			19	111510,0		
39.	Javai (pašarui)	t	3	10,2	1	20,0	244	48384,7	1289	348274,2	46	13175,6	5	1302,5	293	61570,7	1295	349596,7
40.	Malybos produkcija (pašarui)	t	2	0,7			2	429,4	21	2572,4	2	200,0	1	392,0	6	630,1	22	2964,3
41.	Aliejiniai augalai (pašarui)	t	15	98,2	5	2010,9	62	9921,8	35	8021,6	9	4264,6	1	262,5	86	14284,6	41	10295,0
42.	Gyvūninės kilmės riebalai	t	52	1828,8	11	1140,0			47	832,8	22	623,2	12	265,1	74	2451,9	70	2237,9
43.	Margarinas	t	311	5249,2	176	2743,9			74	394,2	53	826,7279	279	5286,0	364	6075,9	529	8424,1
44.	Vaškas	t					2	3,0			1	0,9			3	3,9		
45.	Dešros ir panašūs produktai iš mėsos	t	56	215,9	357	6607,1			840	15475,8	326	2889,3	134	2297,7	382	3105,2	1331	24380,6
46.	Kt. gaminiai ir konservai iš mėsos	t	133	231,8	438	8314,1			1285	72141,3	297	1300,1	192	2958,2	430	1531,9	1915	83413,6
47.	Mėsos, žuvies ekstraktai, syvai	t	1	0,6	1	1,5			4	194,2	2	9,6	2	23,2	3	10,2	7	218,9

Eil. Nr.	Gyvulių, produkcijos pavadinimas	Mato vnt.	ES valstybių				NVS valstybių				Kitų valstybių				Iš viso			
			importas		tranzitas		importas		tranzitas		importas		tranzitas		importas		tranzitas	
			atv.	Kiekis	atv.	Kiekis	atv.	Kiekis	atv.	Kiekis	atv.	Kiekis	atv.	Kiekis	atv.	Kiekis	atv.	Kiekis
A	B	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
48.	Perdirbtos žuvis, ikrai	t	57	71,2	165	1723,1	27	108,0	1529	85233,2	672	6711,5	704	10311,5	756	6890,7	2398	97267,8
49.	Vėžiagyviai, moliuskai (konservuoti)	t	42	25,2	22	255,7	2	0,4	13	80,6	51	48,1	6	15,7	95	73,8	41	352,1
50.	Neaktyvios mielės (pašarui)	t					29	996,8	1	19,1	1	2,8			30	999,5	1	19,1
51.	Majonezas ir kt.	t	64	550,6	5	35,4	13	39,0	167	1444,7	59	286,0	25	146,5	136	875,5	197	1626,6
52.	Sausos sriubos, sultiniai	t	69	282,7	80	1026,8			42	84,3	135	519,8	126	742,4	204	802,6	248	1853,5
53.	Grietiniai ir kt. valgomieji ledai	t	10	57,0	135	1480,8			159	1476,8	102	752,6	73	686,2	112	809,6	367	3643,9
54.	Maistiniai produktai vaikams	t	144	316,3	129	1248,9			36	138,1	17	42,9	52	439,0	161	359,1	217	1826,1
55.	Miltai iš mėsos	t			20	1491,0			53	1565,6							73	3056,5
56.	Miltai iš žuvis	t	89	4981,0	124	7157,5			275	19622,8	27	4382,1	837	53695,9	116	9363,1	1236	80476,1
57.	Sėlenos, išsijos, išspaudos	t	62	57035,8	441	111948,7	317	39119,5	315	72406,9	100	22397,5	113	18655,0	479	118552,8	869	203010,6
58.	Produktai naudojami gyvūnų maistui	t	560	4002,4	973	46160,6	11	1494,4	917	62327,2	380	4564,0	734	13179,6	951	10060,8	2624	121667,4
59.	Mineralinės medžiagos gyvulių šėrimui	t	1	1,0	28	474,4			28	814,1	1	2,6	83	4565,4	2	3,6	139	5853,9
60.	Kalcio fosfatas gyvuliams šerti	t							22	2180,2							22	2180,2
61.	Provitaminai, vitaminai ir kt.	t			52	251,4			6	31,0			66	215,7			124	498,1
62.	Gyvulinės kilmės trašos	t																
63.	Kazeinas, kazeinatai	t			6	58,3	1	12,1	102	2039,9	1	14,1	104	2016,0	2	26,3	212	4114,2
64.	Albuminai	t	22	61,8	9	22,2			1	1,6	55	276,2	4	28,6	77	338,0	14	52,4
65.	Želatina	t	43	145,0	50	602,8	6	44,0	15	7,4	8	62,8	27	479,4	57	251,7	92	1089,6
66.	Baltyminės medžiagos	t	43	448,6	201	3729,5			15	248,3			7	70,4	43	448,6	223	4048,2
67.	Fermentai/enzimai	t			7	124,1			9	14,1			1	2,3			17	140,6
68.	Galvijų, arklių, kiaulių odos	t vnt.	1	1,7	189	4090,3	284	5599,9	178	3422,0	11	184,5	185	3585,7	296	5786,1	552	11098,0
69.	Avikailiai, ožkų kailiai	t vnt.	1	0,4			2	3,7	3	59,5	2	2,2		5	6,3	3	59,5	
											7	16893,0		7	16893,0			
70.	Kailiai	t vnt.	6	22299,7	22	5562,1			23	19,4			11	8,5			56	5589,9
					1	1014,0	4	3000,0	23	291546,0	11	6296,0	2	2570,0	21	31595,7	26	295130,0
71.	Vilna, išskyrus sukarštą ir šukuotą	t	6	37,0	34	535,7	4	43,4	9	125,0	102	805,6	1	17,3	112	885,9	44	678,0
72.	Nekaršti gyvūnų plaukai	t			5	83,8					3	12,8			3	12,8	5	83,8

Eil. Nr.	Gyvulių, produkcijos pavadinimas	Mato vnt.	ES valstybių				NVS valstybių				Kitų valstybių				Iš viso			
			importas		tranzitas		importas		tranzitas		importas		tranzitas		importas		tranzitas	
			atv.	Kiekis	atv.	Kiekis	atv.	Kiekis	atv.	Kiekis	atv.	Kiekis	atv.	Kiekis	atv.	Kiekis	atv.	Kiekis
	A	B	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
73.	Vilnos, gyvūnų plaukų atliekos	t	61	812,7	4	67,7	1	0,8			5	20,2	3	18,0	67	833,7	7	85,8
74.	Išplaušinta vilnos žaliava	t	5	5,2											5	5,2		

INFORMACINĖ PLĖTRA IR VEIKLOS VIEŠUMAS

Nuo 2002 m. sausio 1 d. VMVT oficialiai prisijungė prie ES informacinės pranešimų apie ligas sistemos ADNS. Dėl palankios gyvūnų ligų situacijos Lietuvoje per 2002 m. pranešimų apie ligas nebuvo siūsta. Sistemos pagalba VMVT 2002 m. gavo daugiau kaip 500 skubių pranešimų ir jų papildymų.

2002 m. toliau vykdyti paruošiamieji darbai, siekiant prisijungti prie ES veterinarinės informacinės ANIMO (Gyvūnų judėjimo kontrolės) sistemos. 2002 m. balandžio mėn. Briuselyje įvyko mokymai „Training of trainers“ dėl ANIMO sistemos naudojimo, kuriuose buvo apmokyti 7 VMVT darbuotojai, kurie vėliau naudotis ANIMO sistema mokė apskričių VMVT bei pasienio veterinarijos postų darbuotojus.

2002 m. sukurta ir įdiegta gyvūninių produktų gamybos įmonių registravimo, inspektavimo ir veterinarinės kontrolės rezultatų apskaitos ir analizės informacinė sistema.

Sukurtas Veterinarinių vaistų registras.

Išplėsta veterinarinių sertifikatų bazė VMVT interneto tinklapyje.

2002 metais siekiant šviesti visuomenę, supažindinti su VMVT veikla, aktualiomis problemomis, reguliariai ruošti pranešimai spaudai ir informaciniai pranešimai Lietuvos informavimo agentūroms ELTA ir BNS, informuojama LR Vyriausybės spaudos tarnyba apie svarbiausius VMVT darbus bei svarbiausius įvykius. Informacija VMVT interneto tinklapyje buvo reguliariai atnaujinama.

2002 m. metais paruoštos publikacijos bei straipsniai šalies dienraščiams “Lietuvos žinios”, “Respublika” ir savaitraščiu “Lietuvos sveikata”, ūkinės tematikos laikraščiams – “Ūkininko patarėjas” ir “Valstiečių laikraštis”, žurnalams “Siūlo Lietuva”, “Lietuviškas ženklas”, “Vadovo pasaulis” tarnybos veiklos, integracijos į ES, maisto saugos, gyvūnų ligų kontrolės, gyvūnų gerovės bei kitose srityse.

Bendradarbiaujant su Vartotojų teisių apsaugos taryba prie Teisingumo ministerijos ir Ne maisto produktų inspekcija prie Ūkio ministerijos pradėtas leisti mėnesinis “Puslapis vartotojams” dienraštis “Respublika”.

Savaitraštis “Šeiminkė” vartotojai periodiškai informuoti apie vartotojų skundų tyrimą, maisto produktų saugą. Bendradarbiaujant su šiuo laikraščiu organizuotas konkursas “Šventos vartotojų teisės”.

2002 metais teikta informacija Latvijos žinių agentūrai “Leta”, ūkinės tematikos laikraščiu “Lauku avize”, taip pat informacija talpinta latviškoje interneto svetainės “Delfi” versijoje.

Informaciniai pranešimai teikti Lietuvos informavimo agentūroms ELTA ir BNS, talpinti interneto svetainėse “Delfi”, “Takas”, “Sala”, “Verslo Banga”.

2002 metais buvo bendradarbiauta su Europos Komitetu prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir teikti straipsniai apie veterinarijos ir maisto sektorių integraciją į ES. Vykdyta Žemės ūkio ministerijos žemės ūkio ir kaimo vietovių gyventojų informavimo programa rengiantis narystei ES. Pagal šią informavimo programą apskričių ir rajonų VMVT surengė 44 seminarus kaimo vietovių gyventojams tema “Veterinarijos ir higienos reikalavimai pieno ūkiams integruojantis į ES” bei 10 seminarų tema “Veterinarija integruojantis į ES”. Siekiant plačiau informuoti visuomenę apie VMVT veiklą, pradėta aktyviau bendradarbiauti su apskričių, rajonų spaudos atstovais.

2002 metais organizuotos radijo laidos bei jų ciklai Lietuvos radijo programose “Gimtoji žemė”, “Ryto garsai”, “Lietuvos diena”, radijo laidoje rusų kalba ir Lietuvos televizijos laidose “Sustok gamta”, “Kelionės”, “Ūkininko patarėjo studija”, “Gyvybės magija”, “Mamos dienoraštis”, Vilniaus TV laidoje “Vilniaus pulsas”. VMVT darbuotojai dalyvavo tiesioginėse televizijos laidose “Eurograža”, “Labas rytas”, “SMS interviu” ir radijo laidose “Europos laikrodis”, “Rytai – vakarai”. Laidose kalbėta apie Lietuvos maisto pramonės integraciją į ES, ES reikalavimus Lietuvos maisto perdirbimo įmonėms bei gyvūnų laikytojams, Lietuvoje

gaminamų ir importuojamų maisto produktų kokybės ir ženklavimo problemas, importuojamų maisto produktų kontrolę, gyvūnų ligų kontrolę, gyvūnų gerovę bei kitomis aktualiomis su VMVT veikla susijusiomis temomis.

Organizuoti įvairūs aktualūs reportažai TV4, TV3, LNK, LTV, 11K, Vilniaus TV, Balticum ir kitose regioninėse televizijose. Aktualiais dienos klausimais teleinterviu su VMVT specialistais transliavo radijo stotys M1, Znad Willi, Žinių radijas, LR1, LR2, Saulės radijas, Bumsas, Laluna.

2002 metais organizuotos 2 spaudos konferencijos, kuriu metu žiniasklaidos atstovai supažindinti su inhibitorių likučių problema lietuviškame piene, importuojamų maisto produktų saugos užtikrinimu. Atsižvelgus į aktualias temas, esančias ir gresiančias problemas parengti ir išspausdinti informaciniai lapeliai apie gyvūnų gerovę, juodligės, snukio ir nagų ligą, pasiutligę.

Išleistas reprezentacinis leidinys apie VMVT anglų kalba, taip pat lankstinukai lietuvių kalba. Sukurti videofilmai lietuvių ir anglų kalbomis apie VMVT veiklą bei 2002 m. balandžio mėnesį vykusią tarptautinę konferenciją "Epizootinė situacija Europoje". Videofilmas buvo demonstruotas Tarptautinio Epizootijų Biuro Generalinės sesijos metu Paryžiuje.

2002 m. išleisti 4 žurnalo "Lietuvos veterinarija" numeriai.

MAISTO IR VETERINARIJOS AUDITAS

Maisto ir veterinarijos audito tarnybos (toliau – MVAT) tikslai - įgyvendinti VMVT ir jai pavaldžių įstaigų veiklos strategiją, padėti didinti jų veiklos efektyvumą, ūkinę ir finansinę politiką, atskleisti rezervus veiklai plėtoti ir jų tęstinumui garantuoti, teikti joms informaciją, analitinę medžiagą, vertinimus, rekomendacijas ir patarimus, susijusius su tikrinta veikla.

MVAT kompetencijos ribose tikrina ir kontroliuoja, kaip VMVT bei jos pavaldžios įstaigos ir fiziniai bei juridiniai asmenys vykdo Veterinarijos, Maisto, Produktų saugos ir kitų įstatymų, Vyriausybės nutarimų, potvarkių, Žemės ūkio ministro įsakymų bei VMVT priimtų teisės aktų reikalavimus veterinarijos bei maisto srityje.

MVAT darbo planavimas. Kiekvienais metais rengiamas Metinis audito planas. Jį ruošiant vadovaujama MVAT patvirtintais VMVT bei jai pavaldžių įstaigų tikrinimo grafikai¹. Metiniame audito plane nurodomi audito tikslai ir procedūros, audito trukmė ir baigimo data, auditoriai, atliksiantys auditą, audito rezultatų pateikimas. 2002 m. audito plano įvykdymas: buvo numatytas vidaus auditas (įskaitant ir veiklos bei valdymo auditą, ir finansinį auditą) 34 pavaldžiose įstaigose, iš jų atliktas 32 įstaigose, o 2 įstaigose neatliktas dėl objektyvių priežasčių. Iš viso planas įvykdytas 94,12 %. Tačiau buvo atlikti 1 neplaninis veiklos ir valdymo auditas bei 2 neplaniniai finansiniai auditai². Visaapimantis vidaus auditas, t.y. ir veiklos, ir finansinis, atliktas 5 VMVT pavaldžiose įstaigose.

MVAT vykdo kelių rūšių veiklą, kurią galima būtų suskirstyti pagal objektą ir veiklos tikslus į: vidaus auditas, poauditinė veikla (pažangos stebėjimas), vartotojų skundų tyrimas, įmonių, patenkančių į VMVT veiklos sritį, tikrinimai ir kontrolė³.

Pagrindinė vidaus audito tarnybos veikla - vidaus auditas - pagal tikrinimo sritis gali būti: valdymo, veiklos, finansinis, informacijos (duomenų) apsaugos kontrolė. Veiklos ir valdymo auditas atliekamas kartu, kadangi šios tikrinimo sritys glaudžiai viena su kita susijusios. Informacijos (duomenų) apsaugos auditas bus pradėtas atlikti 2004 metais, kadangi šiai sričiai būtinas informacinių technologijų specialistas⁴, kuris turėtų ir auditoriaus įgalinimus. 2002 m. atliktas vidaus auditas: Pavaldžiose įstaigose atlikta 36 auditai, o nepavaldžiose – 212 tikrinimai.

¹ – atskiri grafikai veiklos ir valdymo bei finansinio audito periodiškumui, kadangi darbo ištekliai nėra vienodi, t.y. finansinį auditą gebančių atlikti auditorių yra mažiau. Ataskaitoje pridedami naujaisi audito periodiškumo grafikai, patvirtinti VMVT direktoriaus 2003 m. sausio mėnesį.

² – papildomai buvo atlikti pagal VMVT direktoriaus pavedimus 3 neplaniniai tam tikros finansinės programos auditai.

³ – nuo 2003 m. MVAT pavesta tam tikrų įmonių (pagal sąrašus, patvirtintus VMVT direktoriaus) kontrolė bent kartą metuose.

⁴ – informacinių technologijų specialisto etatas įsteigtas 2002 m. lapkričio 8 d. VMVT direktoriaus įsakymu Nr. 503.

Vidaus auditas pagal tai, ar planuotai vykdomas, ar neplanuotai, skirstomas į planinį ir neplaninį. Pagrindas planinio audito atlikimui pavaldžiose VMVT įstaigose yra pagal metinį audito planą parengti kiekvieno ketvirčio audito planai. 2002 m. atlikti 214 veterinarinės veiklos patikrinimai (įskaitant veiklos ir valdymo auditus) ir 22 finansinės veiklos auditai (3 priedas). Procentine išraiška atlikti darbai: 57,4 % kitų maisto tvarkymo įmonių, 27,2 % gyvūninio maisto tvarkymo įmonių, 5,1 % VMVT pavaldžių įstaigų auditai, 0,9 % turgaviečių, 0,4 % pasienio veterinarijos postų patikrinimai ir 9,4 % finansinio audito atvejai.

Dažniausiai audito metu pasitaikančių veiklos trūkumų analizė pateikiama 4 priede.

Šiomet poauditinė veikla buvo atlikta 10 įstaigų. Kadangi planinis vidaus auditas atliktas 32 įstaigų, tai poauditinė veikla vykdyta 2002 metais 31,25 %. Vertinant šį skaičių reikia atsižvelgti į tai, kad kai kurių auditų ataskaitos parengtos 2002 m. pabaigoje arba 2003 metų pradžioje, be to, į 2002 metais žymiai padidėjusį specialiųjų užduočių, tikrinimų skaičių.

MVAT tiria vartotojų skundus, tikrina įmones, siekiančias gauti veterinarijos veiklos numerį, ES veterinarinio patvirtinimo numerį. Ypatingas dėmesys kreipiamas į įmones, kurios siekia tęsti veiklą įstojus Lietuvos Respublikai į ES.
